

Plean Gníomhaíochta Torainn 2024 – 2028

Stiúrthóireacht na Forbartha Oibríochtúla
Comhairle Cathrach na Gaillimhe
Halla na
Cathrach
Bóthar an
Choláiste
Gaillimh

Samhain 2024

COMHAIRLE CATHRACH NA GAILLIMHE

Comhairle Cathrach na Gaillimhe

Taifead Leasaithe Doiciméad

Tionscadal: Pleanáil Gníomhaíochta Torainn

Teideal: Plean Gníomhaíochta Torainn 2024-2028

Doiciméad: Plean Gníomhaíochta Torainn 2024 – 2028

Athbheithniú	Cuspóir/Cur Síos	Foinse	Seiceáilte	Ceadaithe	Dáta
A	Dréacht Deiridh	SF	FMcE		Iúil 2024
	Deiridh	SF	FMcE		Samhain 2024
	Athbheithniú Deiridh 1	SF	FMcE		Samhain 2024

ACHOIMRE FEIDHMEACH

Is é is aidhm don Environmental Noise Directive (END)(2002/48/EC) 'cur chuige coiteann a shainiú atá ceaptha chun na héifeachtaí díobhálacha, lena n-áirítear crá, mar gheall ar neamhchosaint ar thorann comhshaoil a sheachaint, a chosc nó a laghdú ar bhonn tosaíochta'.

Rinneadh an END a thrasú i nDlí na hÉireann le European Communities (Environmental Noise) Regulations 2006 (I.R. 140/2006). Rinneadh athbhreithniú ar na rialacháin sin le European Communities (Environmental Noise) Regulations, 2018, (I.R. Uimh. 549/2018) agus leasaíodh iad trína European Communities (Environmental Noise)(Amendment) Regulations, 2021 (I.R. Uimh. 663/2021).

D'ullmhaigh Comhairle Cathrach na Gaillimhe an plean gníomhaíochta torainn seo de réir na rialachán thuas do bhóithre móra laistigh dá limistéar riaracháin.

Is féidir torann timpeallachta a shainmhíniú mar fhuaim lasmuigh nach dteastaíonn nó díobhálach a chruthaíonn gníomhaíochtaí daonna, lena n-áirítear torann ó fhoinsí iompair agus ón tionscal. Tá feidhm ag an Treoir maidir le torann timpeallachta a bhfuil daoine neamhchosanta air, go háirithe limistéir fhoirgnithe, i bpáirceanna poiblí nó i limistéir chiúine eile i gceirtleán, i limistéir chiúine i dtír oscailte, in aice le scoileanna, ospidéal agus foirgnimh agus limistéir eile atá fogair ó thaobh torainn de. Níl feidhm aige maidir le torann arb é an duine neamhchosanta is cúis leis, torann ó ghníomhaíochtaí baile, torann a chruthaíonn comharsana, torann ag ionaid oibre nó torann taobh istigh de mhodhanna iompair nó mar gheall ar ghníomhaíochtaí míleata i limistéir mhíleata.

Tá an Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil (GCC) ainmnithe mar an tÚdarás Náisiúnta a bhfuil sé de chúram air maoirseacht a dhéanamh ar chur i bhfeidhm na Rialachán. Tá Comhairle Cathrach na Gaillimhe ainmnithe mar Chomhlacht Mapála Torainn chun léarscáileanna torainn straitéiseacha a dhéanamh agus a fhaomhadh do Chathair na Gaillimhe. Tá Comhairle Cathrach na Gaillimhe ainmnithe freisin mar Údarás Pleanála Gníomhaíochta atá freagrach as Plean Gníomhaíochta Torainn a ullmhú do Chathair na Gaillimhe.

D'ullmhaigh Bonneagar Iompair Éireann (BIÉ) mar an comhlacht ainmnithe mapála torainn do bhóithre náisiúnta léarscáileanna torainn straitéiseacha do na príomhbhóithre náisiúnta i gCathair na Gaillimhe. Ghlac Comhairle Cathrach na Gaillimhe páirt i bpróiseas láraithe chun ullmhú léarscáileanna torainn agus measúnuithe neamhchosanta daonra a choimisiúnú do mhórbhóithre neamhnáisiúnta a iompraíonn níos mó ná 3 mhiliún feithicil in aghaidh na bliana. Rinneadh mapáil torainn in 2022, (Mapáil Torainn Bhabhta 4)(Mapáil R4).

Sonraítear in Airteagal 6.2 den Environmental Noise Directive go n-úsáidtear dhá tháscaire ar leibhéal torainn agus léarscáileanna torainn chomhshaoil agus pleananna gníomhaíochta, an L_{den} agus an L_{night} á n-ullmhú.

- L_{den} – an meánleibhéal torainn bliantúil bunaithe ar leibhéal torainn lae, tráthnóna agus oíche. Is é seo an táscaire torainn le haghaidh míshásamh foriomlán.
- L_{night} – an meánleibhéal torainn bliantúil don tréimhse oíche ó 23:00 – 07:00. Is é seo an táscaire torainn le haghaidh suaitheadh codlata.

Déantar na táscairí a ualú chun a chur san áireamh go bhféadfadh an leibhéal torainn céanna a bheith níos cráite ag amanna éagsúla den lá.

Soláthraíonn torthaí na léarscáileanna torainn straitéiseacha faisnéis ar na leibhéal torainn tuartha ag gach maoin atá íogair ó thaobh torainn de laistigh den limistéar measúnaithe, le meastachán ar líon na n-áitritheoirí. Úsáidtear an fhaisnéis sin ansin chun Limistéir Thábhachtacha (IAnna) a shainaithint, áit a bhféadfadh neamhchosaint fadtéarmach torainn do thorann ó bhonneagar éifeachtaí díobhálacha a bheith aige ar shláinte an daonra neamhchosanta. Ina dhiaidh sin, aithníodh na Limistéir is Tábhachtaí (MIAnna), ar fothacar iad de na IAnna, áit a bhfuil na héifeachtaí sláinte is airde.

Ba chóir a thabhairt faoi deara go bhfuil an próiseas chun na Limistéir Thábhachtacha agus na Limistéir is Tábhachtaí a shainaithint de chineál staitistiúil agus go mbaineann sé leis an daonra iomlán a chuimsíonn na léarscáileanna torainn. Níor cheart na Limistéir is Tábhachtaí a fhorlíriú mar mheasúnú beacht ar éifeachtaí díobhálacha d'fhoirgnimh ar leith, ná níor cheart iad a mhéid de na Limistéir is Tábhachtaí cinnitheach. Is léiriú iad na Limistéir is Tábhachtaí chun limistéir a aithint ina bhfuil líon réasúnta ard daoine a d'fhéadfadh a bheith an-chráite mar gheall ar thorann ar bhóithre.

Tugtar achoimre sna táblaí seo a leanas ar na Limistéir is Tábhachtaí a aithníodh feadh na bpríomhbhóithre i gCathair na Gaillimhe: Tá sainmhínithe ar na giorrúcháin atá i dTábla 1 liostaithe i bhFoscríbhinn A.

Tábla 1 Achoimre ar na Limistéir is Tábhachtaí

APA	HA Tairseach/100m ²	Líon MIA	Daonra Iomlán	Staitisticí maidir le Héifeachtaí Díobhálacha		
		Bóthar		HA	HSD	IHD
Comhairle Cathrach na Gaillimhe	15	44	6,558	1,587	495	2
Comhairle Cathrach na Gaillimhe	10	62	14,102	2,940	898	3
Comhairle Cathrach na Gaillimhe	7.5	64	21,067	3,944	1,188	4

D'aithin an próiseas uathoibríthe 44 Limistéir is Tábhachtaí feadh na bpríomhbhóithre go léir i gCathair na Gaillimhe. Tugadh tosaíocht dóibh seo do 10 Limistéir Thábhachtach Tosaíochta (PIAnna). Roghnaigh Comhairle Cathrach na Gaillimhe 7 gcinn díobh sin agus tá sí tiomanta, faoi réir na n-acmhainní agus an mhaoinithe atá ar fáil, measúnú a dhéanamh ar na PIAnna seo agus na bearta ábhartha bainistíochta torainn a dheimhniú do gach PIA, lena n-áirítear anailís costais is tairbhe agus sochair sláinte.

Faigheann an Plean Gníomhaíochta Torainn tacaíocht ó chlár ceithre bliana le cur i bhfeidhm (2024-2028) agus déanfar athbhreithniú air gach 5 bliana ina dhiaidh sin in 2028.

Déanfar dul chun cinn maidir le cur i bhfeidhm an phlean a thuairisciú don EPA ar bhonn bliantúil.

Moltar na príomhghníomhaíochtaí seo a leanas thar shaolré an NAP:

- Tabhairt faoi mhonatóireacht torainn agus an tsamhail torainn a bhailíochtú do na PIAanna go léir a roghnaítear
- Athbhreithniú a dhéanamh ar bhearta maolaithe féideartha do gach PIAanna agus anailís costais is tairbhe
- Faomhadh agus maoiniú a lorg chun bearta maolaithe a chur i bhfeidhm.

Tá an Plean seo ar chomhchéim le hordlathas doiciméad reachtúil a bhí faoi réir measúnaithe/scagtha comhshaoil le haghaidh measúnú comhshaoil, de réir mar is cuí, agus is é atá ann creat cinnteoireachta agus deonaithe toilithe. Ní thugtar toiliú leis an bPlean agus ní bhunaítear leis creat chun toiliú a dheonú agus ní bheidh sé ina cheangal maidir le haon chinntí a bhaineann le toiliú a dheonú. Chun go mbainfear amach iad, ní mór do na tionscadail atá san áireamh sa Phlean seo (mar an gcéanna le tionscadail eile in aon earnálacha eile) cloí, mar is cuí, le reachtaíocht, beartais, pleananna agus cláir éagsúla (lena n-áirítear ceanglais maidir le Measúnú Cuí ar leibhéal níos ísle), Measúnacht Tionchair Timpeallachta agus ceanglais cheadúnaithe eile de réir mar is cuí) atá mar chuid den chreat reachtúil cinnteoireachta agus deonaithe toilithe. Ceanglófar ar gach togra le haghaidh forbartha/oibreacha faoin bPlean Gníomhaíochta Torainn comhlíonadh ceanglais na reachtaíochta comhshaoil agus pleanála agus na bpróiseas pleanála agus ceadúnaithe a léiriú, lena n-áirítear forálacha reatha an phlean/na bpleananna úsáide talún agus doiciméid bheartais amhail an Creat Náisiúnta Pleanála, Straitéis Iompair na Gaillimhe agus Plean Forbartha Chathair na Gaillimhe 2023-2029 (lena n-áirítear na forálacha sin a shaináithnítear sa tuarascáil Scagthástála MSC a ghabhann leis).

Clár Ábhar

1	Réamhrá	7
1.1	Cuspóir Beartais.....	7
1.2	Cuspóir.....	7
1.3	Scóip	8
1.4	Measúnú Straitéiseach Comhshaoil (MSC).....	9
1.5	Scagadh Measúnaithe Cuí.....	9
1.6	Comhairliúchán.....	10
1.7	Amchlár an Phlean Gníomhaíochta Torainn	10
2	Torann agus Éifeachtaí ar Shláinte agus ar Cháilíocht na Beatha.....	12
2.1	Táscairí Leibhéal Torainn.....	12
2.2	Éifeachtaí ar Shláinte agus Cáilíocht na Beatha.....	13
3	Creat Dlíthiúil agus Beartais an AE.....	16
3.1	Beartas agus Treoir an AE	16
3.2	Rialacháin agus Treoir an AE.....	19
4	Creat Náisiúnta Dlí agus Beartais	25
4.1	Beartas agus Treoir Náisiúnta	25
4.2	Reachtaíocht Náisiúnta	29
4.3	Beartas agus Treoir Réigiúnach agus Áitiúil	33
5	An tÚdarás Freagrach as Pleanáil Gníomhaíochta	38
5.1	Ainm agus sonraí teagmhála	38
5.2	Cur síos ar chomhlachtaí eile atá ábhartha	38
5.3	Cur síos ar ghrúpaí oibre/grúpaí stiúrtha gaolmhara	39
5.4	Athbhreithniú ar an bplean gníomhaíochta torainn roimhe seo.....	39
6	Cur síos ar an Limistéar Pleanála Gníomhaíochta.....	46
6.1	Méid an Limistéir Pleanála Gníomhaíochta.....	46
6.2	Cur síos ar na Bealaí.....	47
6.3	Cur síos ar an Daonra Ginearálta	53
6.4	Suíomh na nGrúpaí atá Íogair ó Thorann.....	54
6.5	Cur síos ar an bpríomh-Bhonneagar/Seirbhísí.....	55
7	An Creat Bainistíochta Torainn atá ann cheana	57
7.1	Bóithre	57
7.2	Iarnróid	59
7.3	Saoráidí Tionscail Ceadúnaithe.....	59
7.4	Aerfoirt	60

8	Achoimre ar thorthaí na mapála torainn	61
8.1	Forbhreathnú ar ullmhú na léarscáile torainn	61
8.2	Torthaí a Chur i Láthair	65
9	Limistéir atá le cur faoi réir gníomhaíochtaí bainistithe torainn a shainaitheint	68
9.1	Cur síos ar an gcur chuige chun IAnna, MIAnna agus PIAAnna a shainaitheint	68
9.2	Limistéir Tábhachtacha	69
9.3	Na Limistéir is Tábhachtaí	69
9.4	Limistéir Tábhachtach Tosaíochta	70
9.5	Cur síos ar an gCur Chuige chun Limistéir Chiúin a Aithint.....	72
10	Bearta Maolaithe agus Cosanta	74
10.1	Imscrúdú ar PIAAnna	74
10.2	Imscrúdú ar Limistéir Chiúine Iarrthóirí.....	74
10.3	Tionchar Torainn ó Fhorbairtí amach anseo	74
10.4	Deimhniú ar Leibhéal Neamhchosanta ar Thorann.....	75
10.5	Athbhreithniú ar Bhearta Maolaithe Torainn a d'fhéadfadh a bheith ann.....	76
10.6	Measúnú ar Éifeachtaí Laghdaithe Torainn ar Bhearta Féideartha	77
11	Plean Forfheidhmithe	79
11.1	Róil agus Freagrachtaí.....	79
11.2	Spriocanna agus cuspóirí	79
11.3	Clár na nOibreacha	83
11.4	Clár Meastóireachta, Athbhreithnithe agus Gníomhaíochta Ceartaitheacha	84
12	Achoimre agus Conclúidí.....	86

Aguisín A	Gluais Téarmaí Fuaimiúla agus Teicniúla
Aguisín B	Leabharliosta agus Tagairtí
Aguisín C	Léarscáileanna Torainn Straitéiseacha
Aguisín D	Comhairliúchán Poiblí
Aguisín E	Liosta Táblaí

1 Réamhrá

1.1 Cuspóir Beartais

Leagtar amach sa Phlean Gníomhaíochta Torainn seo an chaoi a ndéanfaidh Comhairle Cathrach na Gaillimhe bainistiú ar thorann timpeallachta feadh mórbhóithre laistigh dá limistéar feidhme, go háirithe i gcás ina bhféadfadh na leibhéil neamhchosanta ar thorann éifeachtaí díobhálacha a bheith acu ar shláinte an duine. Déanfaidh Comhairle Cathrach na Gaillimhe iarracht timpeallachtaí torainn sásúla a choinneáil san áit a bhfuil siad agus tabharfaidh sí aird ar phleanáil fuaimiúil sa phróiseas pleanála (laistigh de theorainneacha an Achta um Pleanáil agus Forbairt 2000 arna leasú) chun a chinntiú go n-áireofar i bhforbairtí amach anseo foráil chun an daonra a chosaint ar éifeachtaí torainn chomhshaoil ar mhaithe le taitneamhacht chónaithe agus sláinte phoiblí.

1.2 Cuspóir

Is é is aidhm don Environmental Noise Directive (END)(2002/49/EC) 'cur chuige coiteann a shainiú atá ceaptha chun na héifeachtaí díobhálacha, lena n-áirítear crá, mar gheall ar neamhchosaint ar thorann timpeallachta a sheachaint, a chosc nó a laghdú ar bhonn tosaíochta'.

Rinneadh an END a thrasú i nDlí na hÉireann le I.R. 140/2006 European Communities (Environmental Noise) Regulations) 2006 arna leasú le I.R. 549/2018 European Communities (Environmental Noise) Regulations 2018 agus I.R. 663/2021 European Communities (Environmental Noise) Regulations 2021.

Tá 3 phríomhfhása i gcur chun feidhme na Treorach:

- Tabhairt faoi mhapáil straitéiseach torainn chun neamhchosaint ar thorann timpeallachta a chinneadh
- Cinntigh go gcuirtear faisnéis maidir le torann timpeallachta agus a éifeachtaí ar fáil don phobal
- Pleananna gníomhaíochta a ghlacadh, bunaithe ar thorthaí mapála torainn

Is éard is léarscáil torainn ann ná léiriú grafach ar an leibhéal torainn tuartha in áit ar leith ó fhoinsé torainn ar leith. Tá bandaí dathchódaithe éagsúla ag léarscáileanna torainn, a léiríonn na deicibeilí tuartha (dB(A)) laistigh de raon áirithe.

Is é an cuspóir atá le tabhairt faoi mhapáil straitéiseach torainn ná neamhchosaint ar thorann comhshaoil a chinneadh, agus é mar aidhm torann timpeallachta a chosc agus a laghdú nuair is gá.

Baintear úsáid as léarscáileanna torainn chun measúnú a dhéanamh ar líon na ndaoine atá cráite agus suaite ar fud gach ballstáit san Aontas Eorpach. Úsáidtear iad freisin chun tosaíochtaí a shainaithint do phleananna gníomhaíochta torainn lena n-áirítear limistéir tábhachtacha agus limistéir tábhachtacha tosaíochta a shainaithint agus limistéir a chaomhnú ina bhfuil cáilíocht an torainn go maith.

Faoi na Rialacháin, is í Comhairle Cathrach na Gaillimhe an Comhlacht Mapála Torainn ainmnithe chun léarscáileanna torainn straitéiseacha a dhéanamh agus a fhaomhadh do phríomhbhóithre neamhnáisiúnta i gCathair na Gaillimhe. Tá Comhairle Cathrach na Gaillimhe ainmnithe freisin mar údarás Pleanála Gníomhaíochta atá freagrach as Plean Gníomhaíochta Torainn a ullmhú do Chathair na Gaillimhe.

Is é an Plean Gníomhaíochta Torainn seo an 4^ú plean a d'ullmhaigh Comhairle Cathrach na Gaillimhe agus tagann sé in ionad Phean Gníomhaíochta Torainn Chathair na Gaillimhe 2019-2023 a bhí ann roimhe seo.

1.3 Scóip

Sainmhíonn na Rialacháin torann comhshaoil mar fhuaim nach dteastaíonn a eascraíonn as gach limistéar de ghníomhaíocht an duine amhail torann ó fhoinsí iompair, gníomhaíochtaí tionscail agus áineasa.

Baineann na Rialacháin le torann comhshaoil a nochtar do dhaoine, go háirithe i limistéir fhoirgnithe, i bpáirceanna poiblí nó i limistéir chiúine eile i gceirtleán, i limistéir chiúine i dtír oscailte, in aice le scoileanna, ospidéal agus foirgnimh agus limistéir eile atá íogair ó thaobh torainn de.

Níl feidhm ag na Rialacháin maidir le torann de bharr an duine nochta, torann ó ghníomhaíochtaí baile, torann a chruthaíonn comharsana, torann ag ionaid oibre nó torann taobh istigh de mhodhanna iompair nó mar gheall ar ghníomhaíochtaí míleata i limistéir mhíleata.

Ní mór léarscáileanna torainn straitéiseacha a bheith ullamh chun leibhéil nochta torainn a thaispeáint i limistéar ar leith ó fhoinsí torainn ar leith le haghaidh:

- Mór-bhóthar >3 mhilliún gluaiseacht feithicle in aghaidh na bliana
- mór-larnród >30,000 pasáiste iarnróid in aghaidh na bliana
- Mór-aerfoirt >50,000 gluaiseacht aeir in aghaidh na bliana
- Ceirtleáin >100,000 duine ina gcónaí ann

Ullmhaíodh na léarscáileanna torainn straitéiseacha do Chathair na Gaillimhe in 2022 le haghaidh torainn ó thrácht ar bhóithre do chodanna de bhóithre a bhfuil níos mó ná 3,000,000 pasáiste feithicle acu in aghaidh na bliana.

De réir na Rialachán, ceanglaítear ar Údarás Pheanála Gníomhaíochta na bearta atá le cur san áireamh i bpleananna gníomhaíochta torainn a chinneadh agus

"Tabharfaidh gach plean gníomhaíochta nó athbhreithniú ar phean gníomhaíochta aghaidh ar thosaíochtaí –

- i. Féadfar iad a shainaitheint ar bhonn sárúithe ar aon luach teorann torainn ábhartha nó ar chritéir ábhartha eile arna mbunú ag an nGníomhaireacht i gcomhréir le fomhír (3), agus
- ii. tabharfaidh sé nó sí, ar an gcéad ásc, aghaidh ar an limistéar nó ar na limistéir is tábhachtaí, de réir mar a bheidh, arna bhunú le mapáil straitéiseach torainn".

Ceanglaítear leis na Rialacháin go dtabharfar aghaidh ar na limistéir agus na tosaíochtaí is tábhachtaí nuair a shainaitheintear iad le linn fhorbairt an phean gníomhaíochta torainn agus go dtabharfar aghaidh ar an bplean sin le linn chur i bhfeidhm an phean gníomhaíochta torainn.

Moltar go dtacódh pleananna gníomhaíochta torainn le Cuspóir Beartais 65 ón gCreat Náisiúnta Pleanála 2040, ina luaitear:

"Bainistíocht réamhghníomhach torainn a chur chun cinn nuair is dócha go mbeidh drochthionchair shuntasacha aige ar shláinte agus ar cháilíocht na beatha agus tacú le

haidhmeanna na Rialachán um Thorann Comhshaoil trí threoir náisiúnta pleanála agus Pleananna Gníomhaíochta Torainn".

Ullmhaíodh an Plean Gníomhaíochta torainn seo de réir na Rialachán agus tá sé bunaithe ar thorthaí mhapáil straitéiseach torainn na mórghóithre i gCathair na Gaillimhe.

Áirítear sa phlean gníomhaíochta torainn seo limistéir tábhachtacha agus limistéir tábhachtacha tosaíochta a shainithint bunaithe ar mheasúnú ar éifeachtaí díobhálacha agus sonraí na mbeart bainistithe torainn lena mbreithniú agus lena measúnú le linn chéim an chur chun feidhme.

1.4 Measúnú Straitéiseach Comhshaoil (MSC)

Is próiseas é an Measúnacht Straitéiseach Timpeallachta (MSC) chun meastóireacht fhoirmiúil chórasach a dhéanamh ar na héifeachtaí suntasacha comhshaoil is dócha a bheadh ag plean nó clár a chur i bhfeidhm, sula ndéantar cinneadh an plean nó an clár a ghlacadh.

Ceanglaítear Measúnacht Straitéiseach Timpeallachta (MSC) ar phleananna agus ar chláir le Treoir Eorpach 2001/42/EC ('Treoir MSC'). Maidir le raon sonrath pleananna talamhúsáide, déantar an Treoir seo a thrasú i ndlí na hÉireann leis na RPlanning and Development (Strategic Environmental Assessment) Regulations 2004 I.R. Uimh. 436/2004, arna leasú leis na Planning and Development (Strategic Environmental Assessment) Regulations (Leasú), 2011, I.R. Uimh. 201/2011.

Maidir le gach plean eile, déanann European Communities (Environmental Assessment of Certain Plans and Programmes) Regulations 2004 an Treoir MSC a thrasú i ndlí na hÉireann. I.R Uimh. 435/2004, arna leasú le European Communities (Environmental Assessment of Certain Plans and Programmes)(Amendment) Regulations 2011, I.R. Uimh. 200/2011.

Tugadh faoi Scagthástáil MSC i ndáil leis an bPlean Gníomhaíochta Torainn seo, chun breithniú a dhéanamh ar dtús ar infheidhmeacht na rialachán, agus ansin chun breithniú a dhéanamh an dócha go mbeadh aon tionchar suntasach ag an bPlean Gníomhaíochta Torainn seo ar an gcomhshaoil agus, dá bhrí sin, go mbeadh gá le MSC breise. Chuathas i gcomhairle leis na hÚdaráis Chomhshaoil de réir cheanglais I.R. Uimh. 435/2004 agus Dréachtphlean Gníomhaíochta Torainn Chathair na Gaillimhe a cuireadh i dtoll a chéile le haghaidh tréimhse comhairliúcháin leis an bpobal agus le páirtithe leasmhara. Ní dheanadh aon athruithe suntasacha ar an bPlean Gníomhaíochta ar Thorann deiridh mar thoradh ar an gcomhairliúchán seo. Thángthas ar an gconclúid i Scagthástáil MSC nach bhfuil gá le tuilleadh oibre MSC.

Beidh ar gach togra le haghaidh forbartha/oibreacha faoin bPlean Gníomhaíochta torainn comhlíonadh cheanglais na reachtaíochta comhshaoil agus pleanála a léiriú.

1.5 Scagadh Measúnaithe Cuí

Tagann an ceanglas chun scagadh cuí measúnaithe a dhéanamh ó Airteagal 6(3) agus Airteagal 6(4) den Treoir maidir le Gnáthóga (Treoir Eorpach 92/43/EC). Trasúitear an Treoir maidir le Gnáthóga i ndlí na hÉireann le Rialachán na gComhphobal Eorpach (Éin agus Gnáthóga Nádúrtha), 2011.

Rinneadh measúnú ar an bPlean Gníomhaíochta um Thorann chun a chinneadh an mbeidh sé faoi réir ‘Measúnú Iomchuí’ faoin Treoir maidir le Gnáthóga. Tá an Dréachtphlean Gníomhaíochta Torainn curtha i dtoll a chéile do thréimhse comhairliúcháin leis an bpobal agus le páirtithe leasmhara. Ní dhearnadh aon athruithe suntasacha ar an bPlean Gníomhaíochta deiridh maidir le Torann mar thoradh ar an gcomhairliúchán seo.

Is é toradh an mheasúnaithe scagtha ná; is féidir a chur as an áireamh (ar bhonn faisnéis oibiachtúil a chuirtear ar fáil anseo, ina haonar nó in éineacht le pleananna nó tionscadail eile agus in éagmais aon mhaolú) go mbeidh tionchar suntasach ag an bPlean ar aon láithreán Eorpach. Dá bhrí sin, ní gá measúnú iomchuí a dhéanamh.

Déanfar Scagadh Breise le haghaidh Measúnú Cuí (AA) le haghaidh aon ghníomhartha a éillítear faoin bPlean Gníomhaíochta torainn chun a chinneadh an bhféadfadh éifeachtaí suntasacha a bheith ag an tionscadal, ina aonar nó i gcomhar le pleananna nó tionscadail eile, ar shuíomh Natura 2000.

1.6 Comhairliúchán

Cuirfear tréimhse chomhairliúcháin phoiblí i gcrích ar an dréachtphlean gníomhaíochta torainn seo. Cuirfear torthaí an chomhairliúcháin phoiblí san áireamh sa Plean Gníomhaíochta Torainn deiridh.

Chomh maith le haighneachtaí a lorg ón bpobal i gcoitinne, iarradh ar na páirtithe leasmhara seo a leanas a dtuairimí a thabhairt faoin NAP seo:

- Comhairle Contae na Gaillimhe
- An Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil (GCC)
- Bonneagar Iompair Éireann (BIÉ)
- Tionól Réigiúnach an Tuaiscirt agus an Iarthair (NWRA)
- An Roinn Comhshaoil, Aeráide agus Cumarsáide
- An Roinn Iompair
- An Roinn Tithíochta, Rialtais Áitiúil, agus Oidhreacht
- An Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara

Tá sonraí ar Chomhairliúchán Poiblí ar fáil in Aguisín E.

1.7 Amchlár an Phlean Gníomhaíochta Torainn

Tugtar breac-chuntas sa mhéid seo a leanas ar an amlíne chun Babhta 4 de Phleananna Gníomhaíochta torainn a ullmhú agus a chur i gcrích:

Tábla 2 Amchlár an Phlean Gníomhaíochta Torainn

Dáta	Riachtanas
R1/R2 2024	Dréachtphlean Gníomhaíochta Torainn a Fhorbairt
R3 2024	Comhairliúchán Poiblí (6 – 8 seachtaine) ar an Dréachtphlean Gníomhaíochta torainn
R3 2024	An dáta is déanaí ag a bhfuil Pleananna

	Gníomhaíochta Torainn le déanamh
R3 2024	An dáta is déanaí a bhfuil Pleananna Gníomhaíochta Torainn le foilsiú ina leith
R3 2024	An dáta is déanaí a bhfuil achoimrí ar Phleananna Gníomhaíochta Torainn le cur faoi bhráid an GCC ina leith
18 Eanáir 2025	Pleananna Gníomhaíochta Torainn Achoimre le tuairisciú ag baint úsáid as EEA Reportnet 3 – ENDRM DF7_10

Ní mór an plean gníomhaíochta a athbhreithniú agus, más gá, é a athbhreithniú:

- I gcás athrú ábhartha ar thorann comhshaoil sa limistéar lena mbaineann,
- Má iarrann an Ghníomhaireacht nó an
- Tráth nach déanaí ná 5 bliana tar éis an dáta a rinneadh é nó a athbhreithníodh go deireanach é.

2 Torann agus Éifeachtaí ar Shláinte agus ar Cháilíocht na Beatha

2.1 Táscairí Leibhéal Torainn

Is fuaim gan iarraidh é torann a d'fhéadfadh suaitheadh, lagú nó damáiste don tsláinte a chruthú sa deireadh.

Cuirtear leibhéal fuaim in iúl i ndeicibeilí (dB) ar scála logartamach, áit a bhfuil 0dB ainmniúil mar 'thairseach na héisteachta' agus gurb é 120dB 'tairseach na pian' go ainmniúil. Is é minicíocht na fuaim an ráta ag a n-ascaíonn tonn fuaim agus cuirtear in iúl é i Hertz (Hz). Níl íogaireacht na cluaise daonna do mhinicíochtaí éagsúla sa raon inchloiste aonfhoirmeach. Glacadh meicníocht ar a dtugtar 'A-ualú' chun neamhlíneacht seo na cluaise daonna a chur san áireamh. Is iondúil go gcuirtear leibhéal fuaim a chuirtear in iúl trí úsáid a bhaint as 'A-ualú' in iúl dB(A).

Tá méadrachtaí éagsúla ann is féidir a úsáid chun cur síos, measúnú agus cumarsáid a dhéanamh ar éifeachtaí torainn.

Sonraítear in Airteagal 6.2 den Environmental Noise Directive go n-úsáidtear dhá tháscaire ar leibhéal torainn agus léarscáileanna torainn chomhshaoil agus pleananna gníomhaíochta, an L_{den} agus an L_{night} á n-ullmhú.

- L_{den} – an táscaire torainn lae, tráthnóna agus oíche bunaithe ar an lá (07:00-19:00), tráthnóna (19:00-23:00) agus oíche (23:00-07:00). Is é seo an táscaire torainn le haghaidh míshásamh foriomlán.
- L_{night} – An táscaire torainn don tréimhse oíche ó 23:00 – 07:00. Is é seo an táscaire torainn le haghaidh suaitheadh codlata.

Baineann na léarscáileanna torainn úsáid as táscairí comhchuibhithe torainn L_{den} (leibhéal coibhéiseach lae san oíche) agus L_{night} (leibhéal coibhéiseach oíche). Déantar na táscairí a ualú chun a chur san áireamh go bhféadfadh an leibhéal torainn céanna a bheith níos cráite ag amanna éagsúla den lá.

Tá táscairí torainn L_{den} agus L_{night} breactha ar leithligh do na príomhbhóithre i gCathair na Gaillimhe. Léiríonn na bandaí dathchódaithe éagsúla ar an léarscáil torainn na deicibeilí réamhdhéanta (dB(A)) laistigh de raon áirithe.

Tugtar achoimre sa Tábla thíos ar na táscairí leibhéal torainn a bhaineann le torann comhshaoil. Cuirtear na táscairí go léir in iúl i dtéarmaí deicibeilí (dB).

Tábla 3 Táscairí Leibhéal Torainn

Táscaire	Cur Síos
L_{den}	<ul style="list-style-type: none"> Táscaire torainn lae-tráthnóna-oíche Ionadaí na tréimhse 24 uair an chloig Pionós 5dB i bhfeidhm ar leibhéil tráthnóna agus pionós 10dB ar leibhéil oíche chun íogaireacht bhreise daoine i leith torainn le linn na dtréimhsí seo a léiriú Táscaire torainn le haghaidh crá foriomlán tairseach END 55dB chun tuairisciú a dhéanamh ar an daonra atá faoi lé
L_{night}	<ul style="list-style-type: none"> Leibhéal fuaime coibhéiseach oíche Ionadaí na tréimhse oíche (23:00-07:00) Táscaire torainn le haghaidh suaitheadh codlata tairseach END 50dB chun tuairisciú a dhéanamh ar an daonra atá faoi lé
L_{Amax}	<ul style="list-style-type: none"> Uasleibhéal fuaime le linn na tréimhse tomhais
$L_{Aeq, T}$	<ul style="list-style-type: none"> Leibhéal fuaime coibhéiseach de thréimhse T uaireanta an chloig Is iad na cinn is coitianta ná: L_{Aeq}, $L_{Aeq, 16hr}$, $L_{Aeq, 24hr}$
SEL	<ul style="list-style-type: none"> Comhionann go huimhriúil le fuinneamh fuaime iomlán teagmhais a normalú go 1 soicind

2.2 Éifeachtaí ar Shláinte agus Cáilíocht na Beatha

Tá taighde déanta ag an Eagraíocht Dhomhanda Sláinte (EDS) agus ag an nGníomhaireacht Eorpach Chomhshaoil (EEA) ar na naisc idir nochtadh torainn chomhshaoil agus sláinte. Léirigh na staidéir seo gur féidir le nochtadh iomarcach torainn cur isteach ar ghníomhaíochtaí laethúla daoine ar scoil, ar obair, sa bhaile agus le linn am fóillíochta. D'fhéadfadh sé a bheith ina chúis le suaitheadh codlata, éifeachtaí cardashoithíoch agus síceolaíoch, feidhmíocht a laghdú agus freagairtí cráite agus athruithe ar iompar sóisialta a sholáthar.

Mhol Treoirínite Torainn Oíche EDS don Eoraip (2009) nochtadh bliantúil meán-oíche nach mó ná 40dB(A) lasmuigh chun sláinte an duine a chosaint.

Moltar i dTreoirínite EDS maidir le Torann Comhshaoil do Réigiún na hEorpa (Deireadh Fómhair 2018) nár cheart go mbeadh nochtadh fadtéarmach do thorann ó thrácht ar bhóithre níos mó ná 53dB i rith an lae agus 45dB i rith na hoíche. Léirítear achoimre ar leibhéil threoirlíne EDS i dTábla 4.

Tábla 4 Leibhéal Treoirlíne Torainn EDS

Leibhéal na héifeachta	Foinse	Leibhéal	Treoirlínte EDS
Ní bhreathnaítear ar aon éifeacht ar chodladh	Aon	Faoi bhun 30 dB L _{night} , taobh istigh Faoi bhun 42 dB L _{Amax} , taobh istigh	NNG 2009
An leibhéal drochéifeachta is ísle a breathnaíodh (LOAEL) le haghaidh torann oíche	Aon	40 dB L _{night} , taobh amuigh	NNG 2009
Baineann torann os cionn na leibhéal seo le héifeachtaí díobhálacha sláinte agus codlata	Aerárthaí	45 dB L _{den} , taobh amuigh 40 dB L _{night} , taobh amuigh	ENG 2018
	Iarnróid	54 dB L _{den} , taobh amuigh 44 dB L _{night} , taobh amuigh	ENG 2018
	Bóithre	53 dB L _{den} , taobh amuigh 45 dB L _{night} , taobh amuigh	ENG 2018

Measann an Gníomhaireacht Eorpach Chomhshaoil go bhfuil thart ar 113 milliún duine san Aontas Eorpach neamhchosanta ar leibhéal torainn ó thrácht ar bhóithre atá cothrom le nó os cionn 55 dB L_{den}.

Plean Gníomhaíochta an AE: Ghlac an Coimisiún Eorpach ‘I dtreo Truailiú Nialasach don Aer, d’Uisce agus don Ithir’ (agus iarscríbhinní) an 12 Bealtaine 2021. Tá sé mar sprioc ag an bplean gníomhaíochta seo laghdú 30% a dhéanamh ar sciar na ndaoine a gcuireann torann iompair isteach orthu go ainsealach faoi 2030, i gcomparáid le leibhéal 2017 (an Coimisiún Eorpach).

Chun an gealltanas sin a bhaint amach, tháinig an EC ar chomhaontú maidir le roinnt gníomhaíochtaí:

- Monatóireacht a dhéanamh ar an dul chun cinn i dtreo laghdú 30% a bhaint amach ar dhaoine a ndearnadh suaitheadh ainsealach orthu in 2030 bunaithe ar mheasúnuithe an EEA.
- Feabhas a chur ar chreat rialála an AE a bhaineann le torann maidir le boinn, feithiclí bóthair, iarnróid, aerárthaí, ar an leibhéal idirnáisiúnta freisin.
- Athbhreithniú a dhéanamh ar an dul chun cinn in 2022, bunaithe ar threochtaí truailithe torainn a eascraíonn as torann na mBallstát, agus breithniú a dhéanamh an gá spriocanna laghdaithe torainn a leagan síos ar leibhéal an AE san Environmental Noise Directive.
- Feabhas a chur ar chomhtháthú pleananna gníomhaíochta torainn i bpleananna soghluaisteachta uirbí inbhuanaithe agus tairbhe a bhaint as síneadh a chur le hiompar poiblí glan agus soghluaisteacht ghníomhach (Tuarascáil ETC-HE 2022/5 Tionchair réamh-mheasta sláinte ó thorann iompair – Dhá chás a fhiosrú do 2030).

Déanann Tuarascáil Taighde an EPA Uimh. 423 Torann agus Sláinte Iompar Comhshaoil: Fianaise ó Éirinn (Torann-Sláinte) roinnt moltaí maidir le torann timpeallachta a bhainistiú ag leibhéal an AE agus ag an leibhéal náisiúnta araon. Áirítear ar na moltaí le haghaidh beartas ar leibhéal an AE coinníollacha maidir le teorainnluachanna a leagan síos maidir le neamhchosaint an daonra do leibhéil dhíobhálacha torainn a d'fhéadfadh a bheith ann. Moltar sa tuarascáil freisin breithniú a dhéanamh ar luachanna teorann torainn a chur san áireamh a spreagfadh freagairt maolaithe ó na húdaráis ábhartha. Baineann moltaí eile leis an sainmhíniú ar limistéir chiúine sa END agus treoirlínte chun feasacht an phobail a ardú faoi thruailliú torainn.

Ar an leibhéal náisiúnta, moltar sa Tuarascáil go ndéanfaí freagracht as an bpróiseas straitéiseach mapála torainn a lárú chun comhsheasmhacht a chinntiú. Cuirfear sonraí mapála torainn do gach bóthar i gceirtleáin faoi bhráid an EC chun léiriú níos fearr a thabhairt líon na ndaoine atá neamhchosanta ar thorann timpeallachta ó thrácht ar bhóithre. Moltar sa tuarascáil freisin go bhforbródh Éire straitéis torainn chomhthimpeallaigh chun a chinntiú go n-úsáidtear dea-chleachtais agus treoir chun torann timpeallachta a bhainistiú.

Rinneadh moltaí freisin maidir le córas bainistíochta gearán torainn a bhainistiú de réir an dea-chleachtais idirnáisiúnta.

3 Creat Dílíthiúil agus Beartais an AE

3.1 Beartas agus Treoir an AE

3.1.1 Plean Gníomhaíochta um Thruailliú Nialasach

Plean Gníomhaíochta an AE: Ghlac an Coimisiún Eorpach 'I dtreo Thruailliú Nialasach don Aer, d'Uisce agus don Ithir' (agus iarscríbhinní) an 12 Bealtaine 2021.

Tá fíis sa Phlean Gníomhaíochta um Thruailliú Nialasach do 2050 go laghdófar truailliú aeir, uisce, ithreach agus torainn go dtí leibhéal nach ndéanann dochar don tsláinte agus don chomhshaol a thuilleadh. Leagtar amach sa phlean príomhspríocanna chun dlús a chur leis an laghdú ar thruailliú ag an bhfoinse.

I measc na spríocanna tá:

- Cáilíocht an aeir a fheabhsú chun líon na mbásanna roimh am de bharr truailliú aeir a laghdú 55%
- Bruscar plaisteach ar muir a laghdú 50% agus bruscar micreaphlaisteach a laghdú 30%
- Cáilíocht na hithreach a fheabhsú trí chaillteanais cothaitheach agus úsáid lotnaidicídí ceimiceacha a laghdú 50%
- Líon na ndaoine a gcuireann torann iompair isteach orthu a laghdú 30% (i gcomparáid le leibhéal 2017)
- Dramhaíl a ghintear agus dramhaíl chathrach iarmharach a laghdú 50%

Is é is cúis le torann timpeallachta ná gníomhaíochtaí bóthair, iarnróid, aerfoirt, tionscail agus tógála. De réir na hEagraíochta Domhanda Sláinte (EDS) is féidir le neamhchosaint fada do thorann a bheith ina chúis le tinnis thromchúiseacha lena n-áirítear galar cardashoithíoch, suaitheadh codlata, tinnitus, crá mór agus feidhmíocht chognaíoch laghdaithe i leanaí. I measc na gcostas eacnamaíoch a bhaineann le truailliú torainn tá éilimh mhéadaithe ar chórais sláinte, laethanta oibre nach bhfuil chomh táirgiúil agus luachanna maoiné laghdaithe.

Tá creat rialála ae ann le haghaidh torainn ag an bhfoinse, lena n-áirítear boinn, feithiclí bóthair, aerfoirt agus iarnróid. Moltar gur cheart pleananna gníomhaíochta torainn a chomhtháthú i bpleananna soghluaisteachta uirbí inbhuanaithe chun truailliú torainn a laghdú.

Tuarascáil ETC-HE 2022/5 Tionchair réamh-mheasta sláinte ó thorann iompair - Ag iniúchadh dhá chás do 2030 cuireadh i láthair na torthaí ó chásanna coimeádacha réamh-mheasta agus na cásanna is fearr a scrúdaíodh. Taobh istigh de cheirtleáin, tá laghdú ar na daoine neamhchosanta faoin mbliain 2030 mar thoradh ar an dá chás. Lasmuigh de cheirtleáin, ní laghdaítear truailliú torainn ach amháin sa chás cur chun feidhme is fearr. Sa dá chás, áfach, tá an laghdú faoi bhun na sprice 30%. Tugtar breac-chuntas sa tuarascáil ar an gcaoi a bhféadfadh an líon níos teoranta beart laghdaithe lasmuigh de cheirtleáin (mórbhóithre) a fheidhmíocht níos ísle a mhíniú ná ceirtleáin taobh istigh. Deirtear sa tuarascáil go bhféadfadh laghdú idir 3-15% ar líon na ndaoine atá buailte ag torann tráchta ar bhóithre a bheith mar thoradh ar mheascán de bhearta lena n-áirítear aistriú chuig feithiclí leictreacha i gcathracha, laghduithe ar theorainneacha luais agus úsáid dromchlaí ísle torainn agus bacainní torainn.

3.1.2 Tuarascálacha EEA

3.1.2.1 *Treoir Dea-Chleachtais maidir le Limistéir Chiúine (GPG) – Tuarascáil Theicniúil an GCE Uimh. 4/2014*

Is é is aidhm don END cur chuige coiteann a shainiú chun éifeachtaí díobhálacha torainn a sheachaint, a chosc nó a laghdú. Tá sé mar aidhm ag an Treoir cáilíocht torainn chomhshaoil a chaomhnú i gcás ina bhfuil sé go maith agus limistéir chiúine a chaomhnú. Is é an dara ceann limistéar atá gan bhriseadh ag torann cruthaithe ag gníomhaíochtaí daonna. Deir an GPG nach gá do limistéir chiúine a bheith ciúin ach limistéar ina bhfuil torann as láthair nó nach bhfuil ceannasach. Téann rochtain ar limistéir chiúine chun tairbhe do shláinte agus d'fholláine na gcónaitheoirí agus na gcuairteoirí.

Is iondúil go n-aithnítear limistéir chiúine trí mhapáil torainn, leibhéal fuaime in-situ a thomhas, meastóireacht ar thaithí úsáideora/cuairteoirí agus measúnuithe saineolaithe. Moltar sa tuarascáil go mb'fhéidir go gcaithfí limistéir chiúine i gceirtleáin a mheas ar bhealach difriúil le limistéir chiúine faoin tuath.

Mhol an GPG go n-úsáidfí na ceithre mhodh thuasluaite chun áiteanna ciúine a aithint. Thug sé isteach freisin an tInnéacs um Oiriúnacht Ciúine (QSI) mar bhealach chun measúnú a dhéanamh ar limistéir chiúine a d'fhéadfadh a bheith lasmuigh de limistéir uirbeacha. Mar sin féin, mhol sé tuilleadh taighde agus comhoibrithe chun tacú le forbairt ar an ábhar seo.

3.1.2.2 *Limistéir Chiúine san Eoraip Tuarascáil EEA Uimh 14/2016*

Déantar scrúdú sa tuarascáil seo ar limistéir chiúine faoin tuath faoin tuath san Eoraip agus ar a mhéid nach bhfuil truailliú torainn ag cur as do na limistéir seo.

Is féidir limistéir chiúine a fháil i gcathracha agus faoin tuath oscailte. Sainmhíníonn an END limistéar ciúin i dtír oscailte mar limistéar, arna theorannú ag an údarás ábhartha, atá gan athrú den chuid is mó ag torann ó thrácht, ó thionscal nó ó ghníomhaíochtaí áineasa. D'fhéadfadh buntáistí suntasacha sláinte comhshaoil a bheith ag baint le cosaint na limistéir seo, ach tá gá le rochtain ar na limistéir sin chun na tairbhí sin a bhaint amach.

Tugtar an chéad mheasúnú sa tuarascáil ar na limistéir chiúine a d'fhéadfadh a bheith i dtír oscailte na hEorpa. Chomh maith leis sin, cuirtear innéacs ciúinis i láthair don Eoraip ina hiomláine agus do bhallstáit aonair an EEA. Tá measúnú ar inrochtaineacht limistéir ciúine féideartha na hEorpa san áireamh sa staidéar seo.

Thángthas ar an gconclúid sa tuarascáil go bhféadfadh tairbhí sláinte comhshaoil a bheith mar thoradh ar thruailliú torainn ar shláinte an duine agus ar an gcomhshaoil san Eoraip agus ar limistéir a chosaint, nach gcuireann torann isteach orthu.

Déantar cur síos sa tuarascáil ar an Innéacs um Oiriúnacht Ciúine (QSI) mar bhealach chun limistéir chiúine a d'fhéadfadh a bheith ann i dtír oscailte a aithint. Déanann an modh measúnaithe seo cur síos ar chiúineas mar mheascán de luachanna teorann torainn agus d'úsáid talún agus d'eilimintí clúdaigh talún a mheastar a bheith dearfach. Tá an QSI bunaithe ar na tairseacha a shonraítear in END, dá bhrí sin, ba cheart limistéir le cáilíocht fuaimiúil faoi bhun 55dB L_{den} a chaomhnú.

Tá léarscáileanna sa tuarascáil de limistéir chiúine a d'fhéadfadh a bheith san Eoraip bunaithe ar an QSI. Tá an céatadán is airde de limistéir chiúine (QSI=1) i dtuaisceart na hEorpa agus tá na limistéir is torannaí (luachanna ísle QSI) suite go príomha i limistéir ina

bhfuil dlús daonra níos airde agus mórbhonneagar iompair. Tá ceann de na limistéir chiúine is airde in Éirinn le níos mó ná 50% le QSI>0.75.

Is ar mhaithe le daoine is mó a bheartaítear limistéir chiúine a shainmhíniú agus a leagan amach chun cáilíocht na beatha agus na folláine a fheabhsú (EEA, 2010). Dá bhrí sin, tá rochtain ar limistéir chiúine tábhachtach chun an tairbhe sin a bhaint amach. Rinne an páipéar seo anailís ar inrochtaineacht limistéar ciúin laistigh de 1 uair an chloig ó chathracha ina bhfuil níos mó ná 50,000 duine ina gcónaí iontu. Tá ceann de na hinrochtaineachta is airde in aghaidh an áitritheora in Éirinn (os cionn 100ha/áitritheora). Ceann de na dúshlán atá romhainn ná na limistéir chiúine seo a chosaint ar thruailliú torainn. I measc na mbeart is gá chun é seo a chomhlíonadh tá pleanáil úsáide talún, forbairt chuí ar chonairí iompair agus rialáil tionscail.

3.1.2.3 *Torann Timpeallachta san Eoraip – Tuarascáil 2020 EEA Uimh. 22/2019*

Tugtar measúnú sa tuarascáil seo ar dhaonra na hEorpa atá neamhchosanta ar leibhéal arda torainn chomhshaoil agus ar na héifeachtaí sláinte a bhaineann leo bunaithe ar Threoirlínte Torainn Chomhshaoil na hEagraíochta Domhanda Sláinte (EDS) do Réigiún na hEorpa (2018). Tugtar breac-chuntas sa tuarascáil ar na gníomhartha atá á ndéanamh chun neamhchosaint torainn a bhainistiú agus a laghdú agus chun athbhreithniú a dhéanamh ar an dul chun cinn.

Tugtar chun suntais sa tuarascáil go bhfuil torann timpeallachta agus go háirithe torann tráichta ar bhóithre fós ina mhórfhadhb chomhshaoil a théann i bhfeidhm ar shláinte agus ar fholláine na milliún Eorpach. Tá líon na ndaoine atá neamhchosanta do leibhéal arda torainn seasmhach ó 2012, ach meastar go dtiocfaidh méadú air sin mar thoradh ar fhás uirbeach agus ar éileamh soghluaisteachta.

Níl na héifeachtaí a bhaineann le neamhchosaint ar thorann timpeallachta aonfhoirmeach ar fud an daonra, d'fhéadfadh grúpaí agus grúpaí a bhfuil so-ghabhálacht mhéadaithe acu i leith torainn a bheith thíos le tionchair níos suntasaí a bhaineann le torainn ó thaobh na sláinte de.

Tá Ballstáit na hEorpa ag gníomhú chun torann timpeallachta a bhainistiú agus a laghdú. Áirítear ar na bearta sin torann ag an bhfoinse, úsáid talún agus pleanáil uirbeach a mhaolú. In ainneoin na mbeart sin, níor baineadh amach cuspóirí beartais chun torann timpeallachta a laghdú agus bogadh i dtreo leibhéal mholta EDS faoi 2020. Tá dul chun cinn ag teastáil freisin maidir le limistéir chiúine faoin tuath a ainmniú agus a chinntiú go n-ainmneofar limistéir chiúine sna cathracha.

3.1.2.4 *Phenomena Project – measúnú ar na tairbhí sláinte a d'fhéadfadh a bheith ag baint le bearta laghdaithe torainn in AE 2021*

Tugadh faoin Phenomena Study chun iniúchadh a dhéanamh ar na bearta féideartha a d'fhéadfadh laghdaithe ar éifeachtaí díobhálacha sláinte a bhaint amach mar gheall ar thorann comhshaoil.

Dhírigh an tuarascáil ar limistéir i gceirtleáin agus feadh mórbhóithre le leibhéal torainn os cionn 53 dB L_{den}, iarnróid le leibhéal torainn os cionn 54 dB L_{den} agus aerfoirt le leibhéal torainn os cionn 45 dB L_{den}. Áiríodh sa staidéar anailís ar na hachóimrí ar 200 NAPanna agus anailís dhomhain ar 100 NAPanna ó na Ballstáit chun bearta laghdaithe torainn a

shainaithe. . Chuathas i gcomhairle le páirtithe leasmhara freisin maidir le héifeachtacht na mbeart laghdaithe torainn a cuireadh i bhfeidhm.

Fuarthas amach sa staidéar gurb iad bacainní torainn agus dromchla bóthair na réitigh is coitianta a úsáidtear. I measc na mbeart a bhí beartaithe i gcuid mhaith de na NAPanna a ndearnadh staidéar orthu bhí pleananna soghluaisteachta, teorainneacha luais agus athróid tráchta. Thángthas ar an gconclúid sa tuarascáil go bhfuil gá le réitigh chomhcheangailte chun laghdú ar thorann tráchta ar bhóithre a bhaint amach.

3.2 Rialacháin agus Treoir an AE

3.2.1 Treoir CE 2002/49/EC- Environmental Noise Directive (END)

Baineann Treoir 2002/49/EC ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle le measúnú agus bainistiú torainn timpeallachta agus tugtar an Environmental Noise Directive (END) uirthi go coitianta.

Is é is aidhm don Treoir 'cur chuige coiteann a shainiú atá ceaptha chun na héifeachtaí díobhálacha, lena n-áirítear crá, mar gheall ar neamhchosaint ar thorann timpeallachta a sheachaint, a chosc nó a laghdú ar bhonn tosaíochta'.

Sainmhínítear in Airteagal 3(a) de END torann timpeallachta mar 'fuaim lasmuigh nach dteastaíonn nó díobhálach arna cruthú ag gníomhaíochtaí daonna, lena n-áirítear torann a astaítear trí bhithin iompair, trácht ar bhóithre, trácht iarnróid, aerthrácht, agus ó shuíomh gníomhaíochta tionsclaíche'.

Sainítear in Airteagal 3(b) éifeachtaí díobhálacha mar 'éifeachtaí diúltacha ar shláinte an duine'.

Chun aidhm na Treorach a bhaint amach, leagtar amach 3 chéim:

- Tabhairt faoi mhapáil straitéiseach torainn chun neamhchosaint ar thorann timpeallachta a chinneadh;
- Cinntigh go gcuirtear faisnéis maidir le torann timpeallachta agus a éifeachtaí ar fáil don phobal;
- Pleananna gníomhaíochta a ghlacadh, bunaithe ar thorthaí mapála torainn, d'fhonn torann timpeallachta a chosc agus a laghdú nuair is gá agus go háirithe i gcás inar féidir le leibhéil neamhchosanta éifeachtaí díobhálacha a spreagadh ar shláinte an duine agus cáilíocht torainn chomhshaoil a chaomhnú i gcás ina bhfuil sé go maith.

Tá feidhm ag an Treoir maidir le torann timpeallachta a bhfuil daoine neamhchosanta air, go háirithe, limistéir fhoirgnithe, i bpáirceanna poiblí nó i limistéir chiúine eile i gceirtleán, i limistéir chiúine i dtír oscailte, in aice le scoileanna, ospidéal agus foirgnimh agus limistéir eile atá íogair ó thaobh torainn de. Níl feidhm ag an Treoir maidir le torann arb é an duine neamhchosanta is cúis leis, torann ó ghníomhaíochtaí tí, torann ó chomharsana, torann ag áiteanna oibre nó torann laistigh de mhodhanna iompair nó de bharr gníomhaíochtaí míleata i limistéir mhíleata.

3.2.2 Treoir AE 2015/996 – CNOSSOS-EU

Le Treoir 2015/996, bunaíodh na modhanna comhchoiteanna measúnaithe torainn de réir Threoir 2002/49/EC. Tháinig sé seo in ionad larscríbhinn II den END, bhain sé na

Modhanna Eatramhacha a moladh, agus bunaíodh na modhanna comhchoiteanna measúnaithe torainn.

Leagtar amach sa Treoir na modhanna ríofa torainn (CNOSSOS-EU) san larscríbhinn, agus roinnt treorach maidir le samhaltú aerárthaí, agus táblaí bunachar sonraí de shonraí ionchuir do bhóithre, d'iarnród agus d'aerárthaí i sraith Aguisíní. Tá modhanna CNOSSOS-EU le húsáid le haghaidh léarscáileanna torainn straitéiseacha faoi END an 31 Nollaig 2018.

Rinneadh an Treoir seo a thrasú i ndlí na hÉireann le I.R. Uimh. 549/2018 na Environmental Noise Regulations (Leasú) 2018.

Foilsíodh Ceartúchán chuig CNOSSOS-EU 2018 i mí Eanáir 2018 chun aghaidh a thabhairt ar earráidí sa Treoir bhunaidh.

3.2.3 Rialachán AE 2019/1010 – Alignment of Environmental Reporting Obligations

Rialachán 2019/1010 maidir le hailíniú oibleagáidí tuairiscithe i réimse na reachtaíochta a bhaineann leis an gcomhshaol, agus leasaíodh Treoir 2002/49/EC.

Bunaítear le Rialachán 2019/1010 an Ghníomhaireacht Eorpach Chomhshaoil (EEA) mar bhainisteoirí ar stór sonraí. Forálann sé freisin do 12 mhí bhreise d'fhorbairt Pleananna Gníomhaíochta Torainn R4.

Rinneadh an Rialachán seo a thrasú i ndlí na hÉireann le I.R. Uimh. 549/2018 na Environmental Noise Regulations (Leasú) 2018.

3.2.4 Treoir 2020/367 ón AE Modhanna Measúnaithe le haghaidh Éifeachtaí Díobhálacha Torainn Chomhshaoil

Le Treoir 2020/367, leasaíodh larscríbhinn III de END agus bunaíodh modhanna measúnaithe tionchair sláinte. Tá na modhanna measúnaithe le haghaidh éifeachtaí díobhálacha torainn chomhshaoil bunaithe ar an gcaidreamh freagartha dáileoige a bunaíodh in EDS ENG 2018. Is iad seo a leanas na tionchair sláinte atá le measúnú agus le tuairisciú do cheirtleáin agus d'fhoinsí móra: líon na ndaoine atá an-chráite (HA) agus líon na ndaoine atá suaite go mór (HSD) do bhóithre, iarnróid agus aerárthaí; agus cásanna de Ghalar Croí Ischemic (IHD) do bhóithre.

Rinneadh an Treoir a thrasú i ndlí na hÉireann le I.R. Uimh. 549/2018 na Environmental Noise Regulations (Leasú) 2018.

3.2.5 Treoir AE 2021/1226 lena leasaítear chun críocha oiriúnú don dul chun cinn eolaíoch agus teicniúil, larscríbhinn II a ghabhann le Treoir 2002/49/EC

Leis an Treoir seo, tugadh isteach roinnt leasuithe ar CNOSSOS-EU (iarscríbhinn II de END), lena n-áirítear ailíniú na rannóige torainn aerárthaí le modh ríofa torainn na Comhdhála Eorpaí um Eitlíocht Shibhialta (ECAC), ar a dtugtar ECAC doc. 29 4^ú leagan. Cuireadh fachtóirí nua astaíochtaí torainn agus ceartúcháin dromchla bóthair san áireamh sna leasuithe freisin.

Rinneadh an Treoir seo a thrasú i ndlí na hÉireann le I.R. Uimh. 549/2018 na Environmental Noise Regulations (Leasú) 2018.

3.2.6 Cinneadh Cur Chun Feidhme (AE) 2021/1967 ón gCoimisiún – Stór Sonraí agus Malartú Faisnéise

Le Cinneadh Cur Chun Feidhme (AE) 2021/1967 ón gCoimisiún, bunaítear stór sonraí éigeantach agus sásra éigeantach um malartú faisnéise digití i gcomhréir le Treoir 2002/49/EC. Bhunaigh sé tuairisciú éigeantach faoin END chuig an ~ ardán EEA Reportnet.

Tugadh lánéifeacht do Commission Implementing Decision (AE) 2021/1967 ón gCoimisiún le I.R. Uimh. 549/2018 leis na Environmental Noise Regulations (Leasú), 2018.

3.2.7 Treoir EC 2010/75/EU maidir le hAstaíochtaí Tionsclaíocha (IED)

Is í Treoir 2010/75/EU maidir le hastaíochtaí tionsclaíocha (Cosc agus Rialú Comhtháite ar Thruailliú) príomhionstraim an AE lena rialaítear astaíochtaí truaileán, lena n-áirítear torann ó shuiteálacha tionsclaíocha. Tá sé mar aidhm ag IED ardleibhéal cosanta a bhaint amach do shláinte an duine agus don chomhshaol trí astaíochtaí tionsclaíocha díobhálacha a laghdú ar fud an Aontais, go háirithe trí na Teicnící is Fearr atá ar Fáil (BAT) a chur i bhfeidhm ar bhealach níos fearr.

Déantar an Treoir a thrasú i nDlí na hÉireann le S. No. Uimhir 138/2013 Rialacháin an Aontais Eorpaigh (Astaíochtaí Tionsclaíocha), 2013. Is é an GCC an t-údarás inniúil chun cead a thabhairt faoi na Rialacháin.

3.2.8 Rialachán AE 598/2014 Noise Relation Operating Restrictions at Union Airports with a Balanced Approach (BAR Regulations)

Le Rialachán AE Uimh. 598/2014, bunaíodh rialacha agus nósanna imeachta maidir le srianta oibriúcháin a bhaineann le torann a thabhairt isteach in aerfoirt ae laistigh de Chur Chuige Cothromaithe na hEagraíochta Eitlíochta Sibhialta Idirnáisiúnta (ICAO).

Glacadh creat ICAO ag an 37^ú Seisiún de Thionól ICAO in 210 agus tá próiseas ann chun coincheap an 'Chur Chuige Cothromaithe' a chur i bhfeidhm chun torann aerárthaí a bhainistiú ag aerfoirt idirnáisiúnta.

Moltar sa Treoir maidir le Cur Chuige Cothromaithe saincheisteanna torainn a bhaineann le haerfort a aithint agus ansin breithniú a dhéanamh ar na bearta atá ar fáil chun torann a laghdú, agus na nithe seo a leanas á mbreithniú go cuí:

- An laghdú ar thorann ag an bhfoinse,
- Pleanáil agus bainistíocht talún a úsáid
- Nósanna imeachta oibriúcháin laghdaithe torainn
- Ní fhéadfar gluaiseacht aerthráchta agus cuótaí torainn a áireamh i srianta oibriúcháin ach amháin tar éis na bearta eile roimhe seo a bhreithniú.

Baineann an reachtaíocht le gach aerfort san Eoraip le níos mó ná 50,000 gluaiseacht in aghaidh na bliana. Is é seo an tairseach chéanna a úsáidtear i dTreoir 2002/49/EC chun "aerfort mór" a shainmhíniú.

Cé go bhfuil aerfort suite soir ó Chathair na Gaillimhe ar an gCarn Mór, tá an t-aerfort dúnta d'eitiltí tráchtála. Bunaithe ar leibhéal aerthráchta, in Éirinn, ní bhaineann na rialacháin ach le hAerfort Bhaile Átha Cliath.

Tugann an tAcht um Thorann Aerárthaí (Aerfort Bhaile Átha Cliath) a Rialáil 2019 éifeacht do Rialachán AE 598/2014 agus bunaíonn sé Comhairle Contae Fhine Gall mar an tÚdarás

Inniúil um Thorann Aerfoirt (ANCA) chun críocha na Rialachán a bhfuil inniúlacht eisiach acu i ndáil le srianta oibriúcháin ag Aerfort Bhaile Átha Cliath.

Foráiltear leis an Acht go mbeidh torann a ghineann gníomhaíocht aerárthaí ag an aerfort, lena n-áirítear gníomhaíocht eitilte, faoi réir measúnú, monatóireacht agus athbhreithniú.

Ceanglaítear ar an údarás inniúil torann a mheas de réir European Communities (Environmental Noise) Regulations 2018 (I.R. Uimh. 549 de 2018) agus na Treorach maidir le Torann Comhshaoil. I gcás inar sainaitníodh fadhb torainn, ní mór don údarás inniúil Cur Chuige Cothromaithe a ghlacadh.

Ní mór don údarás inniúil tuarascálacha a fhoilsiú ar a dhréachtchinntí ar a shuíomh gréasáin. Ní mór fógraí a fhoilsiú i nuachtáin náisiúnta ina gcuirtear comhairle ar an bpobal nuair a dhéantar dréachtchinntí agus nuair is féidir teacht ar fhaisnéis maidir le cinntí. Is féidir le daoine den phobal tuairimí/aighneachtaí a dhéanamh maidir le dréachtchinntí, laistigh den tréimhse ama 14 seachtaine incheadaithe, agus ní mór don údarás inniúil iad sin a bhreithniú sula ndéantar aon chinneadh. Is é an Bord Pleanála an comhlacht achomhairc chun críocha na Rialachán um Thorann Aerárthaí.

3.2.9 Treoir CE 2009/33/EC Feithiclí Iompair de Bhóthar atá Glan agus Tíosach ar Fhuinneamh a Chur Chun Cinn (An Treoir maidir le Feithiclí Glana)

Le Treoir 2009/33/EC, ceanglaítear ar údaráis phoiblí agus ar oibreoirí iompair áirithe eile breithniú a dhéanamh ar thionchar feithiclí atá glan agus tíosach ar fhuinneamh le linn a saolré oibríochtúil i dtéarmaí ídiú fuinnimh, astaíochtaí CO₂ agus astaíochtaí truaileán eile.

Rinneadh an Treoir a thrasú i nDlí na hÉireann le I.R. Uimh. 339/2011 European Communities (Clean and Energy-Efficient Road Transport Vehicles) Regulations 2011.

3.2.10 Treoir AE 2019/1161 lena leasaítear Treoir EC 2009/33 maidir le feithiclí iompair de bhóthar atá glan agus tíosach ar fhuinneamh a chur chun cinn

Le Treoir 2019/1161, sainmhínítear 'feithiclí glana', cuirtear réitigh soghluaisteachta glaine chun cinn i dtairiscintí soláthair phoiblí agus leagtar síos spriocanna náisiúnta do sholáthar poiblí na mBallstát. Ní áirítear sa Treoir feithiclí speisialta amhail iad siúd a úsáideann seirbhísí armtha, seirbhísí dóiteáin, cosaint shibhialta.

Rinneadh an Treoir a thrasú i nDlí na hÉireann le I.R. Uimh. 381/2021 European Communities (Clean and Energy Efficient Road Transport Vehicles) (Amendment) Regulations 2021.

3.2.11 Rialachán AE 2020/740 Labelling of tyres with respect to fuel efficiency and other parameters

Leagtar amach i Rialachán AE 2020/740 na ceanglais maidir le boinn a lipéadú ionas go mbeidh tomhaltóirí in ann rogha eolasach a dhéanamh agus boinn á gceannach acu, chun críche sábháilteacht a mhéadú, sláinte a chosaint, agus éifeachtúlacht eacnamaíoch agus chomhshaoil an iompair de bhóthar, trí bhoinn atá éifeachtúil ó thaobh breosla de, fadtréimhseach agus sábháilte a bhfuil leibhéil ísle torainn acu a chur chun cinn.

Taispeánfaidh na lipéid faisnéis maidir le feidhmíocht bonn lena n-áirítear an aicme éifeachtúlachta breosla, an aicme fliuchghreama, an aicme torainn sheachtraigh rollta agus an luach tomhaiste.

Tá feidhm ag an Rialachán seo maidir le boinn a tháirgtear ó mhí na Bealtaine 2021, i gcás carranna paisinéirí (boinn C1), busanna agus cóistí, feithiclí earraí éadroma agus troma, agus leantóirí éadroma agus troma (boinn C2 agus boinn C3).

Tugadh éifeacht don rialachán seo i ndlí na hÉireann le I.R. 670/2022 European Union (Tyre Labelling) (Energy Efficiency) Regulations 2022.

3.2.12 Rialachán AE 540/2014 Sound level of motor vehicles and of replacement silencing systems

Leis na rialacháin seo, tugadh isteach leibhéil nua luacha teorann torainn do mhótarfeithiclí a tháinig/a thiocfaidh chun bheith infheidhme in 2016, 2022 agus 2026. Baineann na leibhéil fuaimne seo le feithiclí nua agus tá siad idir 68dB(A) – gluaisteáin nua paisinéirí faoi 2026 go 82dB(A) – trucaílí nua 2016.

I.R. Uimh. 670/2022 Tugann European Union (Tyre Labelling)(Energy Efficiency) Regulations 2022 éifeacht do Rialachán AE 540/2014.

Leasaíodh an Rialachán seo le Rialachán Tarmligthe AE 2017/1576 ón gCoimisiún agus le Rialachán Tarmligthe AE 2019/839 ón gCoimisiún.

3.2.13 Rialachán AE 858/2018 Ceadú agus faireachas margaidh ar mhótarfeithiclí agus ar a leantóirí, agus ar chórais, comhpháirteanna agus aonaid theicniúla ar leithligh atá beartaithe le haghaidh feithiclí den sórt sin

Leagtar amach i Rialachán AE 858/2018 na rialacha maidir leis na ceanglais theicniúla agus na nósanna imeachta teicniúla chun a áirithiú go ndeimhníonn mótarfeithiclí nua agus a leantóirí caighdeán ae maidir le sábháilteacht agus cosaint an chomhshaoil.

Tugadh éifeacht don rialachán seo i ndlí na hÉireann le I.R. Uimh. 556/2020 European Union (Road Vehicles: Type-Approval and Market Surveillance) Regulations 2020.

3.2.14 Rialachán AE 168/2013 Formheas agus faireachas margaidh ar fheithiclí dhá nó trí roth agus cuadrothair

Leagtar amach i Rialachán AE 168/2013 ceanglais theicniúla nach mór d'fheithiclí a bheith i gcomhréir leo agus an sásra ceadaithe chun comhlíonadh na gcaighdeán sin a dheimhniú.

Tugadh éifeacht don Rialachán seo le I.R. Uimh. 614/2015 European Union (Two or Three Wheel Motor Vehicles and Quadricycles Type-Approval) Regulations 2015.

3.2.15 Rialachán AE 2019/2144 maidir le ceanglais chineálcheadaithe do mhótarfheithiclí agus dá leantóirí, agus córais, comhphárteanna agus aonaid theicniúla ar leithligh atá beartaithe d'fheithiclí den sórt sin, a mhéid a bhaineann lena sábháilteacht ghinearálta agus le cosaint daoine atá i bhfeithiclí agus úsáideoirí soghonta bóthair

Le Rialachán (AE) 2019/2144 maidir le ceanglais chineálcheadaithe do mhótarfheithiclí agus dá leantóirí, dá gcórais, dá gcomhphárteanna agus dá n-aonaid theicniúla ar leithligh atá beartaithe d'fheithiclí den sórt sin, maidir lena sábháilteacht ghinearálta agus cosaint daoine atá i bhfeithiclí agus úsáideoirí soghonta bóthair, leagtar síos forálacha bunúsacha maidir le sábháilteacht feithiclí, dé-ocsaíd charbóin agus astaíochtaí torainn rollta ó bhoinn.

Cuirtear an choibhéis in ionad na gceanglas maidir le feidhmíocht bonn a áirítear ann in Uimhir 117 de Rialachán na Náisiún Aontaithe. Rangaíonn an dara ceann boinn i gcatagóirí éagsúla ag brath ar an úsáid atá beartaithe agus socraíonn sé forálacha aonfhoirmeacha maidir le formheas bonn, lena n-áirítear maidir le hastaíochtaí fuaime rollta.

Tugadh éifeacht don rialachán i ndlí na hÉireann le I.R. Uimh. 201 de 2024 European Union (Road Vehicles: Type-Approval and market Surveillance)(Amendment) Regulations 2024.

Is é an tÚdarás um Chaighdeán Náisiúnta na hÉireann (NSAI) an t-údarás ceadaithe ceaptha in Éirinn agus tá sé freagrach as gach ceadú náisiúnta a eisiúint d'fheithiclí neamhchláraithe úrnua.

3.2.16 Treoir AE 2014/45 maidir le tástálacha tréimhsiúla ródacmhainneachta do mhótarfheithiclí agus dá leantóirí agus lena n-aisghairtear Treoir 2009/40/EC Bunaítear leis na Treoracha seo íoschaighdeán maidir le córas tástála tréimhsiúla ródacmhainneachta ar fheithiclí a úsáidtear ar bhóithre poiblí.

Sonraítear in Iarscríbhinn I agus in Iarscríbhinn II na catagóirí feithiclí atá le tástáil, minicíocht na tástála agus na hítimí atá le tástáil. Déantar cigireacht ar chóras coiscthe torainn feithicle (lena n-áirítear tostanna sceite agus faoi thorann bhoinéid). Leagtar amach sa treoir an uasfhuaim sceite is incheadaithe d'fheithiclí agus do chineál breosla éagsúla.

Rinneadh an Treoir a thrasú i reachtaíocht na hÉireann faoi I.R. Uimh. 554/2020 European Union (National Car Test – EU Roadworthiness Certificates) agus I.R. Uimh. 617/2021 European Union (Commercial Vehicle Roadworthiness)(Roadworthiness Certificate and Roadworthiness Test) Regulations 2021.

Tugadh isteach leis an Rialachán freisin ceanglais maidir le gach feithicil leictreach nua a fheistiú le Córas Fuaimiúil Foláirimh Feithiclí (AVAS) ó mhí Aibreáin 2019 chun a chur in iúl do choisithe go bhfuil feithiclí leictreacha ag rith faoi bhun 20km/u.

4 Creat Náisiúnta Dlí agus Beartais

4.1 Beartas agus Treoir Náisiúnta

4.1.1 An Creat Náisiúnta Pleanála - Cuspóir Beartais Náisiúnta 65

Foilsíodh an 'Creat Náisiúnta Pleanála 2040' in 2018 agus tá sé le húsáid mar threoirlíne don bheartas pleanála reatha. Déantar tagairt shonrach do thorann faoi Chuspóir 65:

"Bainistíocht réamhghníomhach torainn a chur chun cinn nuair is dócha go mbeidh drochthionchair shuntasacha aige ar shláinte agus ar cháilíocht na beatha agus tacú le haidhmeanna na Rialachán um Thorann Comhshaoil trí threoir náisiúnta pleanála agus Pleananna Gníomhaíochta Torainn."

Tacóidh an Creat Náisiúnta Pleanála leis na nithe seo a leanas:

- Bearta bainistíochta torainn agus pleanála gníomhaíochta trí mhapáil straitéiseach torainn, pleananna gníomhaíochta torainn agus coinníollacha pleanála oiriúnacha;
- Dearadh fuaimiúil maith i bhforbairtí nua, go háirithe forbairt chónaithe, trí bhearta éagsúla;
- Taitneamh breise a bhaint as acmhainní nádúrtha trí leibhéil ísle fuaime a chaomhnú nó trí laghdú ar leibhéil fuaime nach bhfuil ard.

Cuirtear luach breise ar limistéir a bhfuil leibhéil ísle fuaime iontu, limistéir chiúine a bhfuil bonn fúthu, toisc go meastar go bhfuil siad ar chaighdeán an chomhshaoil agus go mbíonn tionchar dearfach acu ar chaighdeán na beatha.

Liostaítear sa Chreat Náisiúnta Pleanála bainistíocht torainn mar cheann dá Spriocanna Comhshaoil agus Inbhuanaitheachta chun timpeallacht ghlan a chruthú do shochaí shláintiúil.

An 20 Meitheamh 2023, thug an Rialtas cead tús a chur leis an bpróiseas chun tabhairt faoin gCéad Athbhreithniú ar an gCreat Náisiúnta Pleanála de réir Alt 20C(5) den Acht um Pleanáil agus Forbairt, 2000 (arna leasú) agus an Mapa Bóthair don Chéad Athbhreithniú a fhoilsiú.

Ar an 5 Márta 2024, áfach, d'aontaigh an Rialtas faomhadh Creata Náisiúnta Pleanála athbhreithnithe a chur siar go dtí go mbeidh sonraí ó Dhaonáireamh 2022 ar fáil lena gcur san áireamh i samhaltú déimeagrafach agus eacnaiméadrach.

4.1.2 Plean Forbartha Náisiúnta 2021-2030

Léiríonn an Plean Forbartha Náisiúnta (PFN) an straitéis le haghaidh infheistíochta i mbonneagar agus i seirbhísí poiblí. Geallann an PFN infheistíocht €165 billiún chun aghaidh a thabhairt ar na deiseanna agus na dúshláin atá roimh Éirinn, lena n-áirítear tithíocht, sláinte, Breatimeacht, gníomhú ar son na haeráide agus fás réamh-mheasta daonra de 1 mhilliún duine idir 2016 agus 2040.

4.1.3 Treoir GCC

Is torann gan iarraidh nó díobhálach é torann comhshaoil a eascraíonn as gach gníomhaíocht dhaonna. In Éirinn, is iad na foinsí truailithe torainn is forleithne ná cineálacha éagsúla iompair, lena n-áirítear bóithre, iarnród agus aerfoirt.

Is í an GCC an t-údarás náisiúnta chun maoirseacht a dhéanamh ar chur i bhfeidhm na Rialachán maidir le Torann Comhshaoil. Tá an GCC freagrach as ceadúnais dramhaíola, IE agus IPC a eisiúint a bhféadfadh coinníollacha a bheith acu lena sonraítear bearta rialaithe torainn.

D'fhoilsigh an GCC nótaí treorach a bhaineann le mapáil straitéiseach torainn agus le pleanáil gníomhaíochta torainn. Foilsíodh Babhta 4 Mapáil Torainn Straitéiseach ar Mhórbhóithre don cheathrú babhta de na Rialacháin um Thorann Comhshaoil 2018 in 2021. Leagtar amach ann na húdaráis fhreagracha agus méid na mbóithre atá le mapáil i mBabhta 4. Leagtar amach sa doiciméad na sonraí tráchtacha atá le húsáid agus modheolaíocht CNOSSOS-EU 2015 atá le húsáid le haghaidh mapáil torainn.

Scaipeadh Dréacht-Treoirnóta an GCC maidir le Pleanáil Gníomhaíochta Torainn Leagan 2 ar gach údarás áitiúil i Márta 2024. Leagtar amach sa doiciméad seo na freagrachtaí agus na ceanglais reachtúla a bhaineann le pleananna gníomhaíochta torainn a fhorbairt.

Tugtar treoir sa Chreat maidir le limistéir tábhachtacha (IA), na limistéir is tábhachtaí (MIA) agus limistéir tábhachtacha tosaíochta (PIA) a shainiúint. Is éard is limistéir thábhachtacha ann ná suíomhanna atá neamhchosanta ar thorann a d'fhéadfadh dochar a dhéanamh do shláinte an duine. Is iad na limistéir is tábhachtaí ná suíomhanna ina bhfuil na héifeachtaí sláinte ar na limistéir is airde agus is tábhachtaí tosaíochta ná rogha MIAnna a bheartaíonn an t-údarás pleanála gníomhaíochta aghaidh a thabhairt orthu le linn chur i bhfeidhm an Phlean Gníomhaíochta torainn.

4.1.4 Treoir BIÉ

In 2004, d'fhoilsigh an t-iar Údarás um Bóithre Náisiúnta, Bonneagar Iompair Éireann anois, doiciméad treorach dar teideal 'Treoirínite maidir le Torann agus Creathadh a Chóireáil i Scéimeanna Bóithre Náisiúnta'. Is é cuspóir an doiciméid treoir a chur ar fáil maidir le torann agus creathadh a chóireáil le linn scéimeanna bóithre náisiúnta a phleanáil agus a dhearadh agus na srianta, roghnú conaire bealaigh agus céimeanna measúnaithe tionchair timpeallachta a chlúdach. Leagtar amach sna Treoirínite freisin 'spríoc deartha' don torann lena chinntiú go dtéann an clár bóithre reatha ar aghaidh ar chonair na forbartha inbhuanaithe.

D'fhoilsigh BIÉ doiciméad treorach eile dar teideal 'Treoir Dea-Chleachtais maidir le Déileáil le Torann le linn Scéimeanna Bóithre Náisiúnta a Phleanáil' in 2014.

Is é an spríoc deartha atá ann faoi láthair ná gur cheart gach scéim bóithre náisiúnta a dhearadh, nuair is féidir, chun leibhéal fuaime 60 dB L_{den} (critéar façade cónaithe saor-allamuigh) a chomhlíonadh, sa bhliain oscailte agus sa bhliain deartha araon, cuireadh bearta chun cinn sna treoirínite chun éifeachtaí díobhálacha tógála bóithre a mhaolú a mhéid is féidir trí úsáid a bhaint as bearta amhail athruithe ailínithe, bacainní a thógáil agus dromchlaí bóthair ísealtorainn a úsáid.

Tá sé i gceist leis an Treoir Dea-Chleachtais an chomhairle atá curtha ar fáil cheana féin sna Treoirínite a leathnú agus a fhorlíonadh.

Is é Bóithre Náisiúnta BIÉ 2040 (NR2040) straitéis BIÉ chun an líonra Bóithre Náisiúnta a phleanáil, a oibriú agus a chothabháil. Tá an doiciméad ag teacht le gealltanais i ndoiciméad beartais eile lena n-áirítear an Plean Um Ghníomhú ar son na hAeráide agus Beartas Náisiúnta um Shoghluaisteacht Inbhuanaithe an DoTTS. Ceanglaítear ar earnáil an

Iompair astaíochtaí a laghdú 50 faoin gcéad faoi 2030. Beidh tionchar dearfach ag baint amach na laghduithe sin, b'fhéidir, ar thorann comhshaoil a ghineann trácht ar bhóithre.

4.1.5 Treoir Náisiúnta Pleanála

4.1.5.1 An Plean Náisiúnta um Gníomhú ar son na hAeráide 2023 (CBT 2023)

Ullmhaíodh an Plean Náisiúnta um Gníomhú ar son na hAeráide 2023 faoin Acht um Gníomhú ar son na hAeráide agus um Fhorbairt Ísealcharbóin (Leasú), 2021, agus tar éis buiséid charbóin ar fud an gheilleagair agus uasteorainneacha astaíochtaí earnála a thabhairt isteach in 2022. Cuireann an plean na buiséid charbóin agus na huasteorainneacha astaíochtaí earnála i bhfeidhm agus leagtar amach ann treochlár chun gníomhaíocht chinntitheach a dhéanamh chun ár n-astaíochtaí a laghdú faoina leath faoi 2030 agus chun glan-nialas a bhaint amach tráth nach déanaí ná 2050, mar a gealladh i gClár an Rialtais.

Ar an leibhéal náisiúnta, b'ionann iompar agus thart ar 19% d'astaíochtaí gás ceaptha teasa (GCT) na hÉireann. Leagtar síos le CBT 2023 sprioc uailmhianach maidir le laghdú 50% ar astaíochtaí iompair go náisiúnta faoi 2030.

Bainfear úsáid as an gCreat 'Seachain - Aistrigh - Feabhsaigh' mar uirlis chun astaíochtaí a laghdú. Is éard atá i gceist leis sin ná taisteal príobháideach i gcarranna a sheachaint nó a laghdú, aistriú chuig modhanna inbhuanaithe iompair agus éifeachtúlacht na bhfeithicilí a úsáidimid a fheabhsú. I measc na mbeart gníomhaíochta a bhaineann le taisteal gníomhach tá:

Tábla 5 CAP 2023 Bearta Gníomhaíochta Taistil Gníomhaigh

Uimhir Gníomhaíochta	Gníomh 2023
TR/23/20	Réamhchlár oibre um bainistiú luais agus forfheidhmiú
TR/23/25	ÚÁna chun bóithre agus sráideanna atá oiriúnach d'ath-leithdháileadh bóithre a aithint
TR/23/27	Pleananna feabhsúcháin do choisithe forbartha do chúig limistéir cathrach
TR/23/29	Bonneagar siúil/rothaíochta 1,000km a chur i bhfeidhm roimh ré
TR/23/30	Cur i bhfeidhm Líonraí Náisiúnta Rothaíochta agus Glasbhealaí a chur chun cinn

TR/23/31	Cur i bhfeidhm forleathan agus comhsheasmhach na treorach maidir leis an Lámhleabhar Rothaíochta Náisiúnta agus an Lámhleabhar Deartha do Bhóithre agus Sráideanna Uirbeacha a chur chun cinn le DHLGH
TR/23/32	An clár um Chosaint agus Athnuachan bonneagair bóithre a ghíaráil chun sábháilteacht úsáideoirí soghluaisteachta inbhuanaithe a fheabhsú
TR/23/34	Meicníochtaí a aithint agus a chur i bhfeidhm chun feabhas a chur ar sheachadadh il-Údarás Áitiúil ar thionscadail Taistil Ghníomhaigh straitéiseacha, líonra-bhunaithe (m.sh. tionscadail faoi stiúir an Údaráis, Comhaontuithe Alt 85 faoin Acht Rialtais Áitiúil, 2001) i gcomhréir le cuspóir thionscadal Pathfinder CycleConnects
TR/23/35	Clár BusConnects a chur chun cinn i 5 chathair
TR/23/49	Oibriú agus infhaighteacht scéimeanna sciar rothar a leathnú go náisiúnta

I measc na mbuntáistí féideartha níos leithne a bhaineann leis na hathruithe seo tá truailliú torainn laghdaithe, feabhsuithe ar cháilíocht an aeir agus tairbhí sláinte.

4.1.5.2 An Straitéis um Bonneagar Feithiclí Leictreacha, 2022-2025

Seoladh an Straitéis um Bonneagar Luchtaithe Feithiclí Leictreacha 2022-2025 i mí Eanáir 2023. Tá sé mar aidhm ag an straitéis líonra náisiúnta luchtaithe feithiclí leictreacha inrochtana a sholáthar a éascóidh an t-athrú ó fheithiclí breoslaí iontaise go feithiclí leictreacha.

Bunaíodh an Oifig um Fheithiclí Astaíochtaí Nialasacha na hÉireann (ZEV) chun maoirseacht a dhéanamh ar sheachadadh an bhonneagair seo. Cuideoidh soláthar an bhonneagair seo leis an uailmhian go mbeadh milliún EVanna ar na bóithre faoi 2030.

Déanfar athbhreithniú ar an Straitéis Bonneagair in 2025 agus foilseofar straitéis nuashonraithe do 2026-2030.

4.1.6 Beartas Náisiúnta um Shoghluaisteacht Inbhuanaithe

Leagtar amach sa Bheartas Náisiúnta um Shoghluaisteacht Inbhuanaithe creat beartais straitéiseach don taisteal gníomhach agus don iompar poiblí chun tacú le riachtanas foriomlán na hÉireann laghdú 51% ar astaíochtaí carbóin a bhaint amach faoi dheireadh na ndeich mbliana seo.

Tá sé mar sprioc ag an mbeartas seo 500,000 turas breise taistil ghníomhaigh laethúil agus iompair phoiblí a sholáthar agus laghdú 10% ar chiliméadar arna dtiomáint ag carranna breoslaí iontaise faoi 2030 i gcomhréir leis an méadracht iompair atá leagtha amach sa Phlean um Ghníomhú ar son na hAeráide. D'fhéadfadh tionchar dearfach a bheith ag baint amach na spriocanna seo ar thruailliú torainn ó fhoinsí tráchta bóthair.

4.1.7 Athbhreithniú ar an Teorainn Luais Náisiúnta

D'fhoilsigh an Roinn Iompair an tAthbhreithniú Náisiúnta Luasteorainn i Meán Fómhair 2023.

I measc na bpríomh-mholtaí tá luasteorainn réamhshocraithe 30km/u d'ionaid uirbeacha, do limistéir chónaithe agus do shuíomhanna ina bhfuil láithreach shuntasach úsáideoirí bóthair leochaileacha/gníomhacha. D'fhéadfaí eisceachtaí ina leith sin a cheadú i gciosanna coisithe/ i spásanna comhroinnte ina mbeadh luasteorainn 20km/u i bhfeidhm, bealaí iompair phoiblí náisiúnta, réigiúnacha agus tábhachtacha ina mbeadh luasteorainn 50km/u i bhfeidhm; Teorainn luais 60km/u ar chriosanna trasdula ar phríomhbhealaí iompair phoiblí náisiúnta, réigiúnacha, artaireacha agus tábhachtacha.

Moltar sa tuarascáil go laghdófaí an teorainn luais ó 100km/u go 80km/u ar bhóithre tánaisteacha náisiúnta. Moltar teorainn luais laghdaithe 60km/u do bhóithre áitiúla.

Rinneadh moltaí sonracha maidir le teorainneacha luais a chur i bhfeidhm do chúinsí ar leith lena n-áirítear sráid rothar, criosanna luais scoile, spás comhroinnte uirbeach, criosanna coisithe, criosanna malla, lánaí ciúine, rotharbhealach tuaithe/glasbhealach, criosanna teorann luais athraitheacha, criosanna teorann luais oibreacha bóthair, geataí agus criosanna trasdula, bóithre srianta agus ceansú tráchta.

Tá athbhreithniú ar bun ar na treoirlínte reatha agus meastar go dtabharfar reachtaíocht phríomhúil isteach le linn 2024 chun na moltaí a chur i bhfeidhm. D'fhéadfadh leibhéal laghdaithe torainn tráchta ar bhóithre a bheith mar thoradh ar theorainneacha luais réamhshocraithe níos ísle nua a thabhairt isteach.

4.2 Reachtaíocht Náisiúnta

4.2.1 Rialacháin Torainn

Rinneadh an END a thrasaí i nDlí na hÉireann leis na Environment Noise Regulations 2006 (I.R. 140/206).

Leagtar amach sna Rialacháin 'foráil a dhéanamh maidir le cur chuige coiteann a chur i bhfeidhm in Éirinn laistigh den Chomhphobal Eorpach atá ceaptha na héifeachtaí díobhálacha, lena n-áirítear crá, mar gheall ar neamhchosaint ar thorann timpeallachta a sheachaint, a chosc nó a laghdú ar bhonn tosaíochta'.

Is é is aidhm do na Rialacháin aghaidh a thabhairt ar shaincheisteanna torainn áitiúla trí cheangal a chur ar údaráis inniúla pleananna gníomhaíochta a tharraingt suas chun torann a

laghdú nuair is gá agus chun cáilíocht fuaimiúil comhshaoil a chothabháil san áiteanna a bhfuil sé go maith. Ní shocraítear aon teorainnluach leis an Treoir, ná ní fhorordaítear léi na bearta atá le húsáid sna pleananna gníomhaíochta, a fhanann de rogha na n-údarás inniúil. Mar aon leis an Treoir féin, níl feidhm ag na Rialacháin maidir le torann núise ar féidir déileáil leis faoin Acht fán nGníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil 1992.

Rinneadh athbhreithniú ar na rialacháin sin le European Communities (Environmental Noise) Regulations 2018 (I.R. 549/2018) lenar trasúodh Treoir (AE) 2015/996 ón gCoimisiún i nDlí na hÉireann. Baineadh úsáid as modheolaíocht CNOSSOS-EU chun na léarscáileanna torainn straitéiseacha a tháirgeadh agus chun staitisticí neamhchosaint torainn agus éifeachtaí díobhálacha torainn tráchtá ar bhóithre a ríomh.

Leagtar amach i European Communities (Environmental Noise)(Amendment) Regulations 2021 (I.R. 549/2018) bunú comhmhódhanna measúnaithe torainn

Rinneadh na Rialacháin a leasú a thuilleadh le I.R. Uimh. 663/2021 European Communities (Environmental Noise) Amendment Regulations 2021 lena leagtar amach na hathruithe ar theorainneacha an cheirtleáin. Thug an Leasú éifeacht freisin do shíneadh bliana a dheonaigh an AE chun na Pleananna Gníomhaíochta Torainn Bhabhta 4 a chur i gcrích ó 2023 go 2024.

Leagtar amach i European Communities (Environmental Noise)(Amendment) Regulations (I.R. 663/2021) modhanna coiteanna measúnaithe torainn a bhunú agus ceadaítear leo stór sonraí agus modh a fhorbairt chun cur ar chumas Bhallstáit an Aontais faisnéis a roinnt maidir le léarscáileanna straitéiseacha torainn agus pleananna gníomhaíochta torainn. Tugadh an sainmhíniú ar cheirtleáin cothrom le dáta freisin sna rialacháin seo chun fás an tírdhreacha uirbhig le blianta beaga anuas a léiriú. Leagtar amach sna Rialacháin na modhanna measúnaithe le haghaidh éifeachtaí díobhálacha torainn.

4.2.2 Acht GCC

Tá truailliú torainn clúdaithe ag an Acht fán nGníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil, 1982, agus is é an tAcht um Chaomhnú an Chomhshaoil, 2003 é.

Tugann Acht EPA 1992 aghaidh ar rialú torainn ar dhá bhealach:

- Faoi fhoráil agus faoi cheanglais Chuid IV d'Acht EPA, 1992
- Faoi fhorálacha agus ceanglais Alt 106, 107, 108 agus 109 de Chuid VI d'Acht an EPA, 1992.

Déileálann Alt 106 den Acht le tabhairt isteach Rialachán chun torann a rialú. Tá sé de chumhacht ag an Aire rialacháin a thabhairt isteach faoin Acht, chun torann a chosc nó a theorannú.

Déileálann Alt 107 d'Acht an EPA le cumhachtaí an EPA nó na n-údarás áitiúil chun a cheangal go ndéanfar bearta chun torann a chosc nó a theorannú.

Leagtar amach in Alt 108 próiseas trínar féidir saincheistanna torainn a thabhairt chuig an gCúirt Dúiche, a d'fhéadfadh ordú a dhéanamh lena gceanglaítear ar an duine nó ar an gcomhlacht atá freagrach as an torann bearta a dhéanamh chun an torann atá i gceist a dhíchur nó a mhaolú.

Luaitear in Alt 109 go mbeidh forálacha ailt 106, 107 agus 108 gan dochar d'fhorálacha an Achta um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair, 1989.

4.2.3 Acht na mBóithre, 1993

Leagtar amach sa reachtaíocht seo na freagrachtaí atá ar údaráis bóithre maidir le bóithre poiblí a chothabháil agus a thógáil. Leasaíodh an reachtaíocht in 2015 nuair a cruthaíodh Bonneagar Iompair Éireann (BIÉ) ó chumasc an Údaráis um Bóithre Náisiúnta agus na Gníomhaireachta um Fháil Iarnród.

Faoi Alt 77 d'Acht na mBóithre 1993, féadfaidh an tAire rialacháin a dhéanamh lena gceanglaítear ar údaráis bhóithre iomchuí éifeachtaí torainn tráchta ar bhóithre a mhaolú. Féadfaidh an tAire teorainneacha a shonrú maidir le torann tráchta ar bhóithre a mbeadh gá le gníomh maolaithe ó údaráis bhóithre dá sárófaí iad.

Níl aon teorainneacha ná caighdeáin reachtúla ann faoi láthair chun torann tráchta ar bhóithre a rialú ná chun measúnú a dhéanamh ar bhóithre nua nó ar bhóithre atá ann cheana féin.

4.2.4 I.R. Uimh. 381/2021 – European Communities (Clean and Energy Efficient Road Transport Vehicles)(Amendment) Regulations, 2021

Trasúinn na rialacháin seo forálacha na Treorach Eorpaí maidir le Feithicilí Glana isteach i ndlí na hÉireann. Sainítear 'feithicilí glana' sa Treoir, cuirtear réitigh soghluaisteacha glaine chun cinn i dtairiscintí soláthair poiblí agus leagtar síos spriocanna náisiúnta do sholáthar poiblí na mBallstát. Ní áirítear sa Treoir feithicilí speisialta amhail iad siúd a úsáideann seirbhísí armtha, seirbhísí dóiteáin, cosaint shibhialta.

Faoin Treoir, sainmhínítear 'feithicilí ghlan' mar seo a leanas:

- Is éard is feithicil saothair éadroim ghlain ann aon charr nó veain a chomhlíonann na tairseacha astaíochta seo a leanas:
Go dtí an 31 Nollaig 2025: nach mó ná 50g/kg CO₂ agus suas le 80% den fhíor-astaíochtaí tiomána is infheidhme (RDE) i gcás NO_x agus PN;
Ón 1 Eanáir 2026: feithicilí astaíochtaí nialasacha amháin
- Feithicilí ghlan tromshaothair: aon trucail nó bus a úsáideann ceann de na breoslaí malartacha seo a leanas: hidrigin, ceallra-leictreach (lena n-áirítear hibridí plugála isteach), gás nádúrtha, bithbhreoslaí leachtacha, breoslaí sintéiseacha agus pairifíneacha, GPL.

Is é sprioc na hÉireann 38.5% d'fheithicilí glana a sholáthar i dtairiscintí soláthair poiblí. Is é 45% an sprioc do bhusanna.

De réir mar a théann an t-athrú ar fheithicilí níos glaine, lena n-áirítear feithicilí astaíochtaí nialasacha, ar aghaidh, d'fhéadfadh tionchar dearfach a bheith aige sin ar thruailliú torainn tráchta ar bhóithre.

4.2.5 IPPC/IED

D'fhoilsigh an Oifig um Fhorfheidhmiúchán Comhshaoil (OEE) de chuid na Gníomhaireachta um Chaomhnú Comhshaoil (OEE) treoidhoiciméad i mí Eanáir 2016 dar teideal 'Nóta Treorach maidir le Torann: Iarratais ar Cheadúnais, Suirbhéanna agus Measúnuithe i ndáil le Gníomhaíochtaí Sceidealta (NG4)'. Is é cuspóir na treorach seo faisnéis phraiticiúil, comhairle agus treoir phraiticiúil a chur ar fáil maidir le torann ó ghníomhaíochtaí atá

ceadúnaithe ag an EPA faoin Rialú um Thruailliú a Chosc (IPPC) agus faoi chórais cheadúnaithe dramhaíola. Chuir sé teicnící agus bearta praiticiúla éagsúla ar fáil chun torann a rialú, agus áirítear leis teorainneacha molta i rith an lae, tráthnóna agus oíche, de 55 dB(A) $L_{A,T}$, 50 dB $L_{A,T}$ agus 45 dB(A) $L_{Aeq,T}$, agus na teorainneacha sin le cur i bhfeidhm ar 'láithreacha íogaire'.

4.2.6 Rialacháin Foirgníochta

Baineann an doiciméad treorach teicniúil Cuid E (2014) de na Rialacháin Foirgníochta 1997 (I.R. Uimh. 497 de 1997) le maolú ar aistriú fuaime idir teaghaisí agus seomraí laistigh d'fhoirgneamh. Sonraíonn na rialacháin leibhéil inslithe fuaime do bhallaí agus urláir mar atá sonraithe thíos:

Tábla 6 Leibhéil Inslithe Fuaime

Leibhéil Feidhmíochta Fuaime		
Tógáil a Scaradh	Airbourne insliú fuaime $D_{nT,w}$ dB	Tionchar insliú fuaime $L_{nT,w}$ dB
Ballaí	53 (íos)	-
Urláir	53 (íos)	58 (uas)

Sonraítear sa doiciméad treorach na spriocanna dearaidh agus na ceanglais tástála chun comhlíonadh le leibhéil fhóna feidhmíochta a léiriú.

4.2.7 BS 8233:2014: Treoir maidir le hInslíú Fuaime agus Laghdú Torainn d'Fhoirgnimh

Tá BS 8233:2014 ceaptha moltaí a chur ar fáil chun torann a rialú i bhfoirgnimh agus timpeall orthu. Moltar ann critéir agus teorainn chuí do chásanna éagsúla, atá ceaptha go príomha chun dearadh foirgneamh nua nó athchóirithe a bhfuil athrú úsáide á dhéanamh orthu a threorú seachas chun éifeacht foinsí torainn sheachtraigh a mheas.

4.2.8 Treoir um Chleachtas Gairmiúil maidir le Pleanáil agus Torann (ProPG)

D'ullmhaigh Institiúid na Fuaimeolaíochta (IOA), Cumann na gComhairleoirí Torainn (ANC) agus an Institiúid Chairte um Shláinte Comhshaoil (CIEH) ProPG. Is é cuspóir an doiciméid ná "dearadh fuaimiúil níos fearr a spreagadh d'fhorbairt chónaithe nua agus tá sé mar aidhm aige daoine a chosaint ar éifeachtaí díobhálacha torainn".

Tá dhá chéim i ProG, is éard atá i gcéim 1 ná suirbhé suímh a dhéanamh chun na leibhéil torainn atá ann cheana féin a chinneadh. Cuirtear na torthaí i gcomparáid le graf chun na héifeachtaí a d'fhéadfadh a bheith ag torann ar chónaitheoirí amach anseo a chinneadh mura ndéantar aon bhearta maolaithe torainn a ionchorprú sa dearadh. Is é Céim 2 an próiseas deartha fuaimiúil maith chun dearadh is fearr a chinntiú le haghaidh coinníollacha fuaimiúla ag gach suíomh ar leith.

4.2.9 Teorainnluachanna reachtúla atá i bhfeidhm nó á n-ullmhú

Tugann na Rialacháin um Thrácht ar Bhóithre (Tógáil, Trealamh agus Úsáid Feithicilí) 1963 (IR 190 de 1963) aghaidh ar thorann sceite. Faoi alt 29 de na Rialacháin, ní mór tostóir nó feiste eile a fheistiú ar fheithicilí innill dócháin chun torann sceite a laghdú go leibhéal réasúnta.

Luaitear in alt 34(2) nach mór do na tostóirí sin a bheith in ord maith oibre.

Sonraítear i Roinn 85(10)(a) nach n-úsáidfídh duine feithicil, ná nach gceadóidh duine feithicil a úsáid, ar feithicil í atá ina cúis le torann iomarcach mar thoradh ar lochtanna nó droch-chothabháil ar an bhfeithicil nó ar an trealamh.

Áirítear leis an Tástáil Náisiúnta Gluaisteán (NCT) measúnú ar thostóirí maidir le torann sceite a laghdú. Is do charranna níos sine an teorainn 99dB a mholtar sa Lámhleabhar Tástálaí NCT, chun gur féidir iad a thástáil de réir na gcaighdeán ar dearadh iad lena gcomhlíonadh. Mar sin féin, déantar tástáil torainn le linn an NCT áit a bhfuil torann sceite iomarcach.

4.3 Beartas agus Treoir Réigiúnach agus Áitiúil

4.3.1 Straitéis Réigiúnach Spásúil agus Eacnamaíochta NWRA (RSES) 2020-2032

Leagtar amach i Straitéis Réigiúnach Spásúil agus Eacnamaíochta an Tuaiscirt agus an Iarthair (RSES), 2020-2032 creat pleanála réigiúnach straitéiseach do réigiúin an Tuaiscirt agus an Iarthair. Tacaíonn RSES le ról na Cathrach mar Chathair Réigiúnach agus mar phríomhthiománaí eacnamaíoch do Réigiún an Tuaiscirt agus an Iarthair.

Tacaíonn RSES leis an aistriú ón gcarr príobháideach go modhanna inbhuanaithe iompair agus cuireann sé éifeachtúlacht níos fearr chun cinn in úsáid na líonra iompair.

Tacaíonn Cuspóir Beartais Réigiúnach (RPO) 3.6.7 le seachadadh Straitéis Iompair Chuarbhóthar Chathair na Gaillimhe agus na Gaillimhe chun Plean Straitéiseach Limistéar Cathrach na Gaillimhe (GMASP) a fhorbairt

Tacaíonn RPO 3.6.8 le coincheap na comaitéireachta droim ar ais chun úsáid mhéadaithe agus éifeachtúil acmhainní a spreagadh, go háirithe iompar poiblí

Tacaíonn RPO 3.6.9 le dérian iarnróid a sholáthar idir Gaillimh agus Baile Átha Luain

Tacaíonn RPO 3.6.13 le Líonra Glasbhealaí straitéiseach a sholáthar don GTS chun Rotharbhealach Náisiúnta Bhaile Átha Cliath go Gaillimh, Glasbhealach Cósta Órán Mór go Bearna agus Glasbhealach na Gaillimhe go dtí an Clochán a áireamh.

Cuireann RPO 6.12 uasghrádú ar acmhainn líne iarnróid Bhaile Átha Luain-Bhaile Átha an Rí-Gaillimh chun cinn

Tacaíonn RPO 6.14 le Bonneagar Taistil Níos Cliste a sholáthar

Tacaíonn RPO 6.19 leis an laghdú ar an spleáchas ar fheithicilí bus faoi thiomáint breosla iontaise

Tugann RPO 6.20 faoi athbhreithnithe líonra do chathracha, d'ionaid réigiúnacha agus do bhailte tacaíochta ar fud an réigiúin, chun seirbhísí bus áitiúla a sholáthar

Tá RPO 6.23 chun taisteal inbhuanaithe a chur ar fáil a dtacófar leis trí shaoráidí siúil agus rothaíochta a sholáthar (lena n-áirítear tionscadail Glasbhealaigh agus Gormbhealaigh) mar thosaíocht ar fud an réigiúin

Tacaíonn RPO 6.26 le hullmhú agus cur i bhfeidhm pleananna iompair áitiúla do Limistéar Cathrach na Gaillimhe

Laghdóidh RPO 6.33 spleáchas ar na feithiclí faoi thiomáint breosla iontaise agus tabharfar aird ar an gCreat Beartais Náisiúnta um Bonneagar Breoslaí Malartacha le haghaidh Iompair

Cuirfidh RPO 6.34 úsáid bonneagair athluchtaithe spriocdhírthe, áisiúil agus sábháilte chun cinn ar fud an réigiúin chun freastal ar riachtanais athraitheacha na feithicle leictir le béim ar leith ar limistéir pháirceála phoiblí agus ar láithreacha fostaíochta

4.3.2 Beartas Pleanála – Plean Forbartha Chathair na Gaillimhe 2023-2029

Tá sé de chumhacht ag údaráis áitiúla coinníollacha a bhaineann le torann a shocrú mar chuid de dheonú cead pleanála. Áirítear i bPlean Forbartha Chathair na Gaillimhe 2023-2029 forálacha beartais atá leagtha amach thíos, maidir le torann timpeallachta. Tá na forálacha beartais bunaithe ar an bPlean Gníomhaíochta torainn 2019-2023.

Áirítear i mBeartas Uimh. 9 Cáilíocht an Aeir agus Torann beartas chun 'a chinntiú go n-ionchorpraíonn forbairtí bearta chun leibhéal torainn a íoslaghdú ina ndearadh agus chun astaíocht agus cur isteach aon torainn nó tonnchrith a d'fhéadfadh drochthionchar a imirt ar thaitneamhachtaí a laghdú, go háirithe taitneamhachtaí cónaithe nuair is cuí.'

Luaitear i mBeartas Uimh. 9.6 freisin go mbreithneofar an Plean Gníomhaíochta in aghaidh Torainn 2019-2023 agus iarratais forbartha ábhartha á measúnú agus á ndearadh ar mhaithe le taitneamhacht sa todhchaí a chosaint. Deirtear sa Bheartas freisin go gcuirfear bearta maolaithe torainn chomhshaoil i bhfeidhm mar atá leagtha amach i bPlean Gníomhaíochta Torainn Chomhairle Cathrach na Gaillimhe 2019-2023.

Luaitear i gCuid 11.4.1 Cuspóirí agus Treoirínte um Chriosú Úsáid Talún agus Caighdeán agus Treoirínte Forbartha go dtabharfar aghaidh ar núiseanna torainn a d'fhéadfadh a bheith ann ag céim an deartha agus ar bhearta maolaithe cuí atá san áireamh san fhorbairt bheartaithe.

Liostaítear sa Tuarascáil um Measúnú Straitéiseach Comhshaoil (MST) do Phlean Forbartha na Cathrach 2023-2029 an Cuspóir Straitéiseach Comhshaoil seo a leanas maidir le daonra, sláinte an duine, torann:

PHH1 Dea-chaighdeán maireachtála a chur chun cinn bunaithe ar thimpeallachtaí cónaithe, oibre agus cónaithe ar ardchaighdeán agus ar phatrúin taistil inbhuanaithe, úsáidí talún, lena n-áirítear drochthionchair fhéideartha ar cháilíocht torainn.

PHH3 Torann, creathadh agus astaíochtaí ó thrácht a íoslaghdú agus an tionchar ar thaitneamhachtaí cónaithe a íoslaghdú.

4.3.3 Plean Limistéir Áitiúil na nArdán

D'fhorbair Comhairle Cathrach na Gaillimhe plean limistéir áitiúil do limistéar na nArdán, atá suite ar an taobh thoir den chathair. Glacadh leis an bplean in 2018 agus leagtar amach ann straitéis agus creat chun forbairt an Ardáin amach anseo a threorú mar 'Shráidbhaile Uirbeach' agus mar chomharsanacht inbhuanaithe sa chathair.

Ról agus feidhm lárnach atá ag an Ardáin ná patrúin lonnaithe a athchothromú go straitéiseach sa chathair agus comhshuíomh méadaithe limistéar maireachtála agus oibre sa chathair a éascú, rud a laghdaíonn an t-éileamh taistil agus a sholáthraíonn comhdhlúthú uirbeach.

4.3.4 Straitéis Iompair na Gaillimhe (GTS)

D'fhorbair Comhairle Cathrach na Gaillimhe agus Comhairle Chontae na Gaillimhe i gcomhpháirtíocht leis an Údarás Náisiúnta Iompair (NTA) Straitéis Iompair na Gaillimhe (GTS). Foilsíodh an GTS in 2016 agus is straitéis iompair chomhtháite í do Chathair na Gaillimhe agus don Cheantar Máguaird. Tá sé mar aidhm ag Straitéis Iompair na Gaillimhe aghaidh a thabhairt ar riachtanais iompair reatha agus amach anseo limistéar na straitéise, lena n-áirítear Cathair na Gaillimhe agus na bailte agus sráidbhailte máguaird Bearna, Órán Mór, Maigh Cuilin agus Baile Chláir.

Tá Straitéis Iompair Limistéar Cathrach na Gaillimhe (GMATS) á forbairt faoi láthair ag an Údarás Náisiúnta Iompair (NTA), i gcomhar le Comhairle Cathrach na Gaillimhe agus Comhairle Chontae na Gaillimhe, a thiocfaidh in áit an GTS.

Táthar ag súil go gcuirfear tús le comhairliúchán poiblí ar an dréacht-GMATS in 2024 agus tar éis athbhreithniú agus breithniú a dhéanamh ar fhreagraí an chomhairliúcháin poiblí, tabharfar an doiciméad GMATS chun críche.

4.3.5 Plean Gníomhaíochta ar son na hAeráide Chomhairle Cathrach na Gaillimhe 2024-2029

Ceanglaíonn an tAcht um Ghníomhú ar son na hAeráide agus um Fhorbairt Ísealcharbóin (Leasú), 2021 ar gach údarás áitiúil plean gníomhaíochta aeráide a ullmhú dá limistéar riaracháin. Cuirfidh na pleananna seo ar chumas na n-údarás áitiúil aghaidh a thabhairt ar mhaolú astaíochtaí gás ceaptha teasa agus oiriúnú don athrú aeráide. Glacadh leis an bplean ag cruinniú de Chomhairle Cathrach na Gaillimhe a tionóladh ar an 12 Feabhra 2024.

Is iad carranna príobháideacha an cineál iompair is mó i gCathair na Gaillimhe agus is ionann iad agus 67% d'astaíochtaí iompair. Is ionann busanna agus feithiclí saothair éadroim/trom agus 15% agus 18% de na hastaíochtaí sin faoi seach. D'fhéadfadh tionchar dearfach a bheith ag athrú módach ó charr príobháideach go hiompar inbhuanaithe lena n-áirítear bus, siúl agus rothaíocht ar astaíochtaí iompair agus ar thruaillí torainn ó thrácht ar bhóithre. Áirítear le CAP Cathair na Gaillimhe gníomhaíochtaí chun tacú le hinrochtaineacht níos fearr, taisteal gníomhach agus aistriú módach ó fheithiclí príobháideacha go modhanna iompair níos inbhuanaithe a fhorbairt. Tacóidh an Chomhairle Cathrach le glacadh le taisteal gníomhach trí dhul i dteagmháil le príomhpháirtithe leasmhara, grúpaí pobail, institiúidí agus scoileanna.

Is é an gníomh crios dícharbónaithe DZ9 athrú a bhaint amach go feithiclí leictreacha 40% faoi 2030. D'fhéadfadh sé seo tionchar dearfach a imirt ar thruaillí torainn tráchta ar bhóithre sa limistéar seo.

Tá an Chomhairle ag aistriú a flít feithiclí i dtreo roghanna níos inbhuanaithe lena n-áirítear feithiclí leictreacha. D'fhéadfadh tionchar dearfach a bheith aige seo ar éifeachtaí torainn iompair i limistéar na cathrach. Nuair is féidir, cuirfidh fostaithe na Comhairle cruinnithe fíorúla in ionad taisteal gnó nó más gá taisteal úsáid a bhaint as modhanna iompair atá

neamhdhíobhálach don chomhshaol. D'fhéadfadh laghdú a dhéanamh ar líon na dturas carr príobháideach gnó cur go dearfach le leibhéil truaillithe torainn tráchta ar bhóithre.

4.3.6 Bóithre Réigiúnacha

Níl aon treoir ann faoi láthair maidir le torann ó bhóithre réigiúnacha agus níl aon teorainneacha torainn éigeantacha náisiúnta i bhfeidhm in Éirinn, agus níl aon teorainneacha éigeantacha earnaílsonracha ann.

Is iad an dá eisceacht ná:

- Iad siúd dá dtagraítear sna Planning and Development Regulations 2008, I.R. Uimh. 235/2008 ina sonraítear teorainn torainn 43 dB i ndáil le foinsí beaga táirgthe fuinnimh scall amhail coirí, tuirbíní gaoithe, teaschaidéil agus pleananna CTÉ, agus
- Fodhlíthe arna n-eisiúint i ndáil le buscáil.

4.3.7 Fodhlíthe Luasteorann Speisialta Chomhairle Cathrach na Gaillimhe Uimh. 1, 2023

Tháinig Fodhlíthe Luasteorann Speisialta Chomhairle Cathrach na Gaillimhe Uimh. 1, 2023 i bhfeidhm an 28 Lúnasa 2023. Thug na fodhlíthe seo teorainn luais 30km/u isteach i limistéar lár na cathrach.

Fíor 1 Léarscáil den chrios 30km/u i gCathair na Gaillimhe

4.3.8 Treoirínte maidir le húsáid Acht an GCC

Tá doiciméad treorach curtha ar fáil ag Enfo, an tSeirbhís Faisnéise Comhshaoil maidir leis na rialacháin torainn. Baineann Comhairle Cathrach na Gaillimhe úsáid as an gcáipéis seo agus í ag déileáil le gearáin faoi nús torainn.

4.3.9 Bonneagar Luchtaithe FL Chomhairle Cathrach na Gaillimhe

Cheap Comhairle Cathrach na Gaillimhe comhairleoirí chun straitéis a ullmhú do bhonneagar luchtaithe feithiclí leictreacha. Tá an straitéis i bhfoirm dréachta agus tá sé i gceist í a chur i bhfeidhm in 2024.

4.3.10 Straitéis Spásanna Glasa Chomhairle Cathrach na Gaillimhe

Tá Straitéis Spásanna Glasa á forbairt ag Comhairle Cathrach na Gaillimhe faoi láthair a úsáidfidh an chomhairle chun cinntí a dhéanamh agus a mhúnlú ar nós clóis súgartha nua agus áiseanna eile lasmuigh a dhéanamh, agus oidhreacht nádúrtha agus thógtha Chathair na Gaillimhe a fheabhsú ag an am céanna.

5 An tÚdarás Freagrach as Pleanáil Gníomhaíochta

5.1 Ainm agus sonraí teagmhála

Is í Comhairle Cathrach na Gaillimhe an tÚdarás Pleanála Gníomhaíochta atá freagrach as ullmhú an Phlean Gníomhaíochta torainn seo, a bhaineann le mórbhóithre a shaináithnítear laistigh de Chathair na Gaillimhe. Is féidir aon cheisteanna maidir leis an tuarascáil seo a chur ar aghaidh chuig:

Mr. Patrick Greene
Stiúrthóir Seirbhísí Forbairt Oibríochtúil
Comhairle Cathrach na Gaillimhe
Halla na Cathrach
Bóthar an Choláiste
Gaillimh
H91 X4K8
Teil: 0035391 536400
Róimhphost: roads@galwaycity.ie

5.2 Cur síos ar chomhlachtaí eile atá ábhartha

Is í an Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil (GCC) an t-údarás náisiúnta ainmnithe atá freagrach as na Rialacháin a chur i bhfeidhm. Ceanglaítear ar an GCC comhairle agus treoir a chur ar fáil do na comhlachtaí ábhartha mapála torainn agus do na húdaráis phleanála gníomhaíochta ábhartha agus tá sí freagrach as faisnéis a thuirisciú don Choimisiún Eorpach. Is féidir tuilleadh sonraí a fháil ag <https://www.epa.ie/our-services/monitoringassessments/noise/noise-mapping-and-action-plans/>

Is é BIÉ an comhlacht mapála ainmnithe do bhóithre náisiúnta a shaináithnítear mar phríomhbhóithre. Is í Comhairle Cathrach na Gaillimhe an comhlacht mapála ainmnithe do mhórbhóithre neamhnáisiúnta i gCathair na Gaillimhe. Mar sin féin, ghlac Comhairle Cathrach na Gaillimhe páirt i bpróiseas láraithe chun BIÉ a choimisiúnú chun léarscáileanna torainn straitéiseacha (Mapáil Bhabhta 4) de mhórbhóithre neamhnáisiúnta i gCathair na Gaillimhe a ullmhú. Is féidir teacht ar léarscáileanna torainn do mhórbhóithre náisiúnta ag <https://www.tii.ie/technicalservices/environment/noise-maps/>

Tá BIÉ freagrach as oibriú, cothabháil agus feabhsú príomhbhóithre agus bóithre tánaisteacha náisiúnta sa stát lena n-áirítear bóithre náisiúnta an N6, an N59, an N83 agus an N84 atá laistigh de limistéar feidhme Chomhairle Cathrach na Gaillimhe. Tá Rannóg Iompair Chomhairle Cathrach na Gaillimhe freagrach as cothabháil agus cothabháil an líonra bóithre i gCathair na Gaillimhe. Maoinítear bóithre neamhnáisiúnta tríd an Roinn Iompair, Turasoíreachta agus Spóirt agus ó acmhainní na Comhairle féin.

Is í Comhairle Chontae na Gaillimhe an tÚdarás Pleanála Gníomhaíochta in aice láimhe atá ábhartha. Tá bealaí náisiúnta an N6, an N59, an N83 agus an N84 agus an R336, an R338, an R339 agus an R446 laistigh de limistéar feidhme an dá údarás áitiúil.

5.3 Cur síos ar ghrúpaí oibre/grúpaí stiúrtha gaolmhara

D'ullmhaigh An Stiúrtóireacht um Fhorbairt Oibríochtúil, Plean Gníomhaíochta Torainn Chathair na Gaillimhe 2024-2028.

5.4 Athbhreithniú ar an bplean gníomhaíochta torainn roimhe seo

Liostaítear sa tábla thíos an clár oibreacha ó 'Phlean Gníomhaíochta Torainn Chomhairle Cathrach na Gaillimhe 2019-2023. Léirigh an colún tráchta cibé an bhfuil an gníomh críochnaithe nó nach bhfuil. Bhí drochthionchar ag paindéim COVID-19 agus ag dianghlasáil ina dhiaidh sin le linn théarma an phlean ar chumas Chomhairle Cathrach na Gaillimhe roinnt míreanna oibre a chur i gcrích.

Tábla 7 Athbheithniú ar Phlean Gníomhaíochta Torainn Chathair na Gaillimhe 2019 – 2023

Bliain	Mír	Cur Síos	Dáta Gnímh	Trácht
2019	1	Cur i bhfeidhm an mhodha measúnaithe mairtise chun aeris sonracha a shainaithint ó léarscáileanna torainn a bhféadfadh gá le measúnú breise ina leith	Leanúnach	Leanúnach
	2	Cur i bhfeidhm na dtograí atá leagtha amach i Straitéis Iompair na Gaillimhe agus i bPlean Bainistíochta Iompair Lár Chathair na Gaillimhe	Leanúnach	Leanúnach
	3	Uasghrádú Timpeallán Kirwan go dtí Acomhal Comharthaithe	Leanúnach	Éisteacht ó bhéal arna reáchtáil ag ABP & CPO daingnithe ag ABP
	4	Droichead na mBradán do Choisithe agus do Rothaithe	Leanúnach	Dearadh leanúnach
2020	1	Cur i bhfeidhm an mhodha measúnaithe mairtise chun aeris sonracha a shainaithint ó léarscáileanna torainn a bhféadfadh gá le measúnú breise ina leith	2019	Bainte amach 2020. Limistéir a sainithníodh le haghaidh monatóireachta amach anseo
	2	Monatóireacht a thionscnamh i limistéir sonracha más gá chun na leibhéil torainn atá ann cheana in dB(A) a chinneadh	2020	Ní féidir dul chun cinn a dhéanamh mar gheall ar leibhéal na srianta COVID-19 atá i bhfeidhm
	3	Bearta maolaithe cuí a shainaithint le haghaidh suíomhanna ar leith a bhfuil gá le bearta ceartaitheacha ina leith	2020	Gan chríochnú
	4	Cuarbhóthar N6 Chathair na Gaillimhe	Leanúnach	Éisteacht ó bhéal curtha i gcrích agus ag fanacht le cinneadh ó ABP

	5	Uasghrádú Timpeallán Kirwan go dtí Acomhal Comharthaithe	Leanúnach	Réamhoibreacha curtha i gcrích
	6	Droichead na mBradán do Choisithe agus do Rothaithe	Leanúnach	Iarratas ar thoiliú curtha faoi bhráid ABP
	7	Tionscadail Bus Connects na Gaillimhe	Leanúnach	Cuireadh tús le comhairliúchán poiblí neamhreachtuil i mí Dheireadh Fómhair 2020
	8	Uasghrádú Timpeallán Mháirtín go dtí Acomhal Comharthaíochta	Leanúnach	Dearadh mionsonraithe leanúnach
2021	1	Tús a chur le cur i bhfeidhm na ngníomhartha ábhartha atá leagtha amach i gCuid 7 de Phlean Gníomhaíochta Torainn Chathair na Gaillimhe	Leanúnach	Maolú torainn a mheas
	2	Plean Limistéir Áitiúil Bhóthar Áth Cinn	Leanúnach	Beartas 10.2 de Phlean Forbartha Chomhairle Cathrach na Gaillimhe 2017-2023
	3	Maolú sa phróiseas pleanála	Leanúnach	Leanúnach
	4	Sonraí sreafa tráchta a bhailiú agus faireachán a dhéanamh orthu chun bóithre a chinneadh a bhfuil breis is trí mhiliún feithicil iontu in aghaidh na bliana	2021	Gan a bheith críochnaithe mar gheall ar shrianta COVID-19 & an méid tráchta laghdaithe a bhaineann leo
	5	Monatóireacht ar thorann	2021	Gan a bheith críochnaithe. Leibhéil torainn bóthair nach bhfuil ionadaíoch mar gheall ar mhéideanna tráchta laghdaithe a bhaineann le COVID-19
	6	Cur i bhfeidhm na dtograí atá leagtha amach i Straitéis Iompair na Gaillimhe agus i bPlean Bainistíochta Iompair Lár Chathair na Gaillimhe	Leanúnach	Leanúnach
	7	Cuarbhóthar N6 Chathair na Gaillimhe	Leanúnach	Toiliú pleanála a fuarthas ó ABP

	8	Uasghrádú Timpeallán Kirwan go dtí Acomhal Comharthaithe	Leanúnach	Bainte amach R4 2021
	9	Droichead na mBradán do Choisithe agus do Rothaithe	Leanúnach	Toiliú pleanála a fuarthas ó ABP
	10	Nasc Traschathrach Bus Connects – Bóthar na hOllscoile	Leanúnach	Tuarascáil ar chomhairliúchán poiblí neamhrechtúil curtha faoi bhráid na Comhairle. Dearadh ar siúl.
	11	Nascanna Bus – Bóthar Bhaile Átha Cliath	Leanúnach	Doiciméid a eisítear chuig an NTA lena gceadú chun an tionscadal a chur chun cinn ó Chéim 2 go Céim 4
	12	Straitéis Rothaíochta na Gaillimhe	Leanúnach	Comhairliúchán poiblí neamhrechtúil ar Chanáil Eglinton, Bóthar Dhabhach Uisce Theas, Bóthar an Chlaí Bháin agus Bóthar Bhaile an Locháin críochnaithe
	13	Siúlbealach Coisithe Dhroichead Wolfe Tone	Leanúnach	Doiciméid don phróiseas faoi Chuid 8 ullmhaithe
	14	Droichead Iarnróid an Chlocháin do Choisithe agus do Rothaithe	Leanúnach	An dréacht deiridh á ullmhú de Chéim 2 "Indéantacht agus Dearadh Coincheapa" de Threoirlínte an Údaráis maidir le Faomhadh Tionscadail an NTA
	15	Uasghrádú Comharthaíochta Acomhal Mháirtín	Leanúnach	Tosaíodh ar an láthair
	16	Tionscadail Athdhromchlú Bóithre Náisiúnta, Réigiúnacha agus Áitiúla	2021	Asfalt maisteoige cloiche modhnaithe polaiméire a úsáidtear mar chúrsa dromchla
2022	1	Tús a chur le cur i bhfeidhm na ngníomhartha ábhartha mar atá leagtha amach i gCuid 7 de Phlean Gníomhaíochta Torainn Chomhairle Cathrach na Gaillimhe	Leanúnach	Leanúnach

	2	Plean Limistéir Áitiúil Bhóthar Áth Cinn	Leanúnach	Cuspóir sonrach 10.2b de Phlean Forbartha Chathair na Gaillimhe 2023-2029
	3	Maolú sa phróiseas pleanála	Leanúnach	Leanúnach
	4	Sonraí sreafa tráchta a bhailiú agus faireachán a dhéanamh orthu chun bóithre a chinneadh a bhfuil breis is 3 mhiliún feithicil iontu in aghaidh na bliana	2021	Gan a bheith críochnaithe
	5	Monatóireacht ar thorann	2021	Gan a bheith críochnaithe mar gheall ar easpa foirne sa Rannóg Comhshaoil
	6	Cur i bhfeidhm na dtograí atá leagtha amach i Straitéis Iompair na Gaillimhe agus i bPlean Bainistíochta Iompair Lár Chathair na Gaillimhe	Leanúnach	
		Cuarbhóthar N6 na Gaillimhe	Leanúnach	Cuireadh dúshláin roimh chinneadh ABP faoi bhráid na hArd-Chúirte
		Cora na mBradán agus Droichead na gCoisithe	Leanúnach	Conraitheoir ceaptha agus tógáil ar siúl
		Ceangail Bus – Nasc Traschathrach	Leanúnach	Iarratas ar thoiliú curtha faoi bhráid ABP i Ráithe 3 2022
		Nascanna Bus – Bóthar Bhaile Átha Cliath	Leanúnach	Próiseas measúnaithe roghanna curtha i gcrích
		Straitéis Rothaíochta na Gaillimhe	Leanúnach	Torthaí na gcomhairliúcháin poiblí neamhrechtúil a cuireadh faoi bhráid na Comhairle. Cuireadh tús le réamhdhearadh Scéimeanna Bhóthar Stiofáin & Pháirc an Chaisleáin. Conradh sínithe do Scéim Líonra Rothaíochta Theas Bhóthar Dhabhach Uisce i Ráithe 4 2022
		Siúlbealach Coisithe Dhroichead Wolfe Tone	Leanúnach	Cuid 8 a fuarthas. Innealtóirí comhairliúcháin ceaptha.
	7	Scéimeanna Taistil Ghníomhaigh		

		Uasghrádú Tréscailteachta Lána an Mhuilleora		Ar siúl
		Scéim Taistil Gníomhaigh Bhaile an Locháin		Tuarascáil ar chomhairliúcháin phoiblí neamhrechtúla curtha faoi bhráid na Comhairle
		Scéim Líonra Rothaíochta Theas Dhabhach Uisce	Leanúnach	Conraitheoir ceaptha
		Scéim Chanáil Eglinton		Céim an dearaidh
		Bóthar an Chlaí Bháin (Theas)		Céim an dearaidh
	8	Tionscadail Tréscailteachta		Leanúnach
	9	Tionscnaimh Scoile		Leanúnach
	10	Uasghrádú Comharthaíochta Acomhal Mháirtín		Leanúnach
	11	Tionscadail Athdhromchlú Bóithre Náisiúnta, Réigiúnacha agus Áitiúla	R4 2022	Asfalt maisteoige cloiche modhnaithe polaiméire a úsáidtear mar chúrsa dromchla
2023	1	Plean gníomhaíochta torainn athbheithnithe a ullmhú agus léarscáileanna torainn straitéiseacha nua a ullmhú	20232	Leanúnach
	2	Cur i bhfeidhm na dtograí atá leagtha amach i Straitéis Iompair na Gaillimhe agus i bPlean Bainistíochta Iompair Lár Chathair na Gaillimhe		Leanúnach
		Cuarbhóthar N6 Chathair na Gaillimhe	Leanúnach	Cuireadh cinneadh ABP ar neamhní. Scéim curtha faoi bhráid ABP arís
		Cora na mBradán agus Droichead na gCoisithe	2023	Críochnaithe

		Ceangail Bus – Nasc Traschathrach	Leanúnach	Leanúnach
		Nascanna Bus – Bóthar Bhaile Átha Cliath	Leanúnach	Leanúnach
		Straitéis Rothaíochta na Gaillimhe	Leanúnach	Leanúnach
		Siúlbealach Coisithe Dhroichead Wolfe Tone	Leanúnach	Conraitheoir ceaptha
		Uasghrádú Comharthaíochta Acomhal Mháirtín	Leanúnach	Críochnaithe
		Líonra Rothaíochta Theas Bhóthar Dhabhach Uisce	Leanúnach	Críochnaithe
		Scéim Chanáil Eglinton	Leanúnach	Críochnaithe
		Tionscadal Tréscailteachta Lána an Mhuilleora	Leanúnach	Críochnaithe
		Feabhsú Bhóthar an Chorráin	Leanúnach	Doiciméadú tugtha chun críche agus tús curtha le próiseas Chuid 8
		Líonra Rothaíochta Bhóthar Stiofáin	Leanúnach	Doiciméid agus líníochtaí á n-ullmhú
		Scéim Líonra Rothaíochta Bhóthar an Bhaile Bháin agus Pháirc an Chaisleáin	Leanúnach	Cuid 8 próiseas críochnaithe
		Scéim Tosaíochta Bhus na Páirce Móire	Leanúnach	Chuaigh an Scéim chun tairisceana le haghaidh tógála i Ráithe 3 2023
		Athródú Bus Inmheánach na Páirce Móire	Leanúnach	Dréachtcháipéisí Chuid 8 á n-ullmhú
		Conair Iompair Ilimhódach	Leanúnach	Comhairleoirí ceaptha
	2	Teorainn Luais 30kmh Lár na Cathrach	Leanúnach	Tháinig luasteorainn 30km/u i bhfeidhm an 28 Lúnasa 2023
	3	Tionscadail Athdhromchlú Bóithre Náisiúnta, Réigiúnacha agus Áitiúla	Leanúnach	Asfalt maisteoige cloiche modhnaithe polaiméire a úsáidtear mar chúrsa dromchla

6 Cur síos ar an Limistéar Pleanála Gníomhaíochta

6.1 Méid an Limistéir Pleanála Gníomhaíochta

Tá Cathair na Gaillimhe suite in iarthar na hÉireann agus is í an ceathrú cathair is mó in Éirinn. Tá sé suite idir Loch Coirib ó thuaidh agus Cuan na Gaillimhe ó dheas agus Abhainn na Coiribe ag sileadh tríd an gcathair. Tá sé suite ar Shlí an Atlantaigh Fhiáin agus is é an tairseach chuig ceantar Chonamara é. Tá stádas Gaeltachta ag Cathair na Gaillimhe do bheagnach leath dá limistéar geografach, a shíneann go dtí thart ar 54.19km². Tá an Chathair thart ar 8km ar leithead óna teorainn thoir go dtí a teorainn thiar. Tá sé níos lú ná 5km ón rinn theas de Loch Coirib go dtí an tAigéan Atlantach Thuaidh. Síneann an limistéar pleanála gníomhaíochta torainn seo thar limistéar riaracháin Chomhairle Cathrach na Gaillimhe.

Baineann an príomhfhoinsé torainn atá le breithniú ag an Údarás Pleanála Gníomhaíochta i gCathair na Gaillimhe le mórbhóithre a iompraíonn níos mó ná 3 mhilliún feithicil in aghaidh na bliana, mar a shainmhínítear sna Rialacháin. I measc na bpríomhbhóithre tá bóithre náisiúnta, réigiúnacha agus áitiúla laistigh de Chathair na Gaillimhe. Is iondúil go nascann príomhbhóithre náisiúnta na príomhionaid daonra agus/ó chalafoirt agus aerfoirt. Is féidir leis na bealaí seo a bheith ina mótarbhealaí, débhealaí agus bóithre dhá threo. Is iondúil go nascann bóithre tánaisteacha náisiúnta ionaid ina bhfuil daonraí níos lú agus is iondúil gur bóithre dhá lána ar ardchaighdeán iad. Soláthraíonn bóithre réigiúnacha naisc idir bealaí náisiúnta agus bailte agus sráidbhailte nach bhfuil suite ar na bealaí is gnóthaí. Is bóithre poiblí seachas bóithre náisiúnta nó réigiúnacha iad bóithre áitiúla.

Laistigh de limistéar feidhme Chomhairle Cathrach na Gaillimhe, is iad seo a leanas na bealaí sin atá buailte agus na limistéir a dteastaíonn pleanáil gníomhaíochta uathu:

6.1.1 Bóithre Náisiúnta

- N6 Ó Thimpeallán na mBrúnach agus lena n-áirítear Timpeallán na mBoidicíneach, Timpeallán na gCiarabhánach, Acomhail Bhóthar Thuama, Acomhal an Bhaile Bháin, Cnoc na Briotáine go Timpeallán Chúil Each
- N83 Ó Acomhal Bhóthar Thuama go Teorainn Chathair/Chontae na Gaillimhe
- N59 Bóthar Thomáis Uí Eidhin: ó Thimpeallán na mBrúnach go dtí an acomhal le Bóthar an Chaisleáin Nua Uachtarach
- N59 Bóthar an Chaisleáin Nua Uachtarach: ó teorainn na cathrach go dtí an acomhal le Bóthar Thomas Hynes go dtí an N6
- N84 Ó Acomhal na gCiarabhánach go teorainn na cathrach

6.1.2 Bóithre Réigiúnacha

- R336 Ó Bhóthar Bhearna go Bóthar Thuama
- R337 Ó Bhóthar Bhaile an Rí go dtí Ascaill an Athar Uí Ghríofa

- R338 Ó Bhóthar na Mine go Bóthar Shéamuis Uí Chuirc
- R338 Ó Bhóthar Sheáin Uí Mhaoilbhuidh go Bóthar an Chósta
- R339 Ó Bhóthar Mhuine Mheá go Sráid Forster
- R446 Ó Thimpeallán Cúil Each go Teorainn Chathair na Gaillimhe trí Thimpeallán na Máirtíneach
- R863 Ó Bhóthar na hOllscoile go Cearnóg Theach na Cúirte
- R864 Ó Thimpeallán na nDorchaíoch go dtí an acomhal leis an N6 ag Droichead na gCúig Céad
- R865 Ó Thimpeallán na Scairéadach go dtí an acomhal leis an N6 ag an mBaile Bán
- R866 Ón bhFaiche Mhór trí Chearnóg Theach na Cúirte go dtí Acomhal na mBoidicíneach
- R921 Ó Thimpeallán na Máirtíneach go dtí an acomhal leis an R338 (Bóthar an Chósta)

6.1.3 Bóithre áitiúla

- L1002 Ó Thimpeallán na nDineach ar Bhóthar an Easpaig Uí Dhomhnaill go
- L1010 Timpeallán Bhóthar na Ceapaí
- L1011
- L1012
- L1013

- L5048 Bóthar Loch an tSáile

- L5147 Bóthar na Páirce Móire

6.2 Cur síos ar na Bealaí

Tá cur síos ar na fachtóirí go léir a bhaineann leis an samhaltú torainn sonraithe thíos. Áirítear leis seo suíomh, topagrafaíocht, criosú ag rith comhthreomhar leis an mbóthar lena n-áirítear foirgneamh íogair, an teorainn luais, meán-thrácht laethúil bliantúil (AADT), surfáil bóthair, bealaí bus, srl. Níl sna bealaí bus ach iad siúd a fhreastalaíonn ar Chathair na Gaillimhe, níl bealaí náisiúnta san áireamh. Cuireadh láithreacha atá íogair ó thaobh torainn de laistigh den teorainn 55dB san áireamh. Áirítear iad seo lena chinntiú go ndéantar breithniú cuí ar bheartais nó ar phleananna a théann i bhfeidhm ar thorann iompair laistigh de na teorainneacha teorann. Tógtar faisnéis thíos ó amharc léarscáile GIS agus ó mhapáil torainn.

6.2.1 Bóithre Náisiúnta

Timpeallán na mBrúnach N6 trí Dhroichead na gCúig Céad, Bóthar Áth Cinn agus Bóthar na dTreabh

Tosaíonn an N6 ar Bhóthar Shéamais Uí Chuirc siar ó Abhainn na Coiribe, ardaíonn sé 3m thar Dhroichead na gCúig Céad agus titeann sé 7.5m síos go dtí Acomhal na mBoidicíneach. Ó Acomhal na mBoidicíneach go Acomhal na gCiarabhánach, tá an bóthar ó thuaidh agus tá sé cothrom. Tá an limistéar seo criosaithe mar: Cónaithe, Fiontar, Tionscal Éadrom agus Tráchtáil, Pobal, Cultúrtha & Institiúideach, Caitheamh Aimsire & Conláiste.

Tá bealach bus poiblí amháin ann ó Acomhal na mBoidicíneach go dtí Acomhal na gCiarabhánach.

Casann an bóthar soir ó thuaidh agus ardaíonn sé 23m ó Acomhal na gCiarabhánach go dtí acomhal Bhóthar Thuama. Is limistéar áineasa agus taitneamhachta den chuid is mó é seo le limistéir chónaithe, fiontraíochta, tionscail éadrom agus limistéir chriosaithe tráchtála.

Ó acomhal Bhóthar Thuama go hacomhal an Bhaile Bháin (Criosú Fiontraíochta, Tionscail agus Úsáidí Gaolmhara) téann an bóthar soir agus ardaíonn sé 8m, ardaíonn sé 5.3m eile go Briarhill (meascán d'Úsáidí Cónaithe, Fiontar, Tionscail agus Gaolmhara, Fiontar, Tionscal Éadrom agus Criosú Tráchtála, Áineasa & Conláiste). Titeann an bóthar ó dheas ó 13m go Timpeallán Chúil Each. Tá criosanna Cónaithe, Fiontraíochta, Tionscail Éadrom agus Tráchtála, Pobail, Cultúrtha & Institiúideacha sa limistéar seo (lena n-áirítear suíomh stad), Caitheamh Aimsire & Conláiste).

Tá surfáil asfalt scagach sa chuid den N6 idir Acomhal an Bhaile Bháin agus Cnoc Mhaoil Drise. Is é 60kph an teorainn luais ó Bhóthar Shéamuis Uí Chuirc go dtí Acomhal na mBoidicíneach, 50kph ó Acomhal na mBoidicíneach go dtí Acomhal na gCiarabhánach, 80kph ó Acomhal na gCiarabhánach go dtí Acomhal Bhóthar Thuama. Laghdaíonn an teorainn luais go dtí 60kph go dtí Acomhal an Bhaile Bháin, áit a méadaíonn sé go 100kph ag an débhealach go dtí Acomhal Cnoc Mhaoil Drise agus síneann sé go dtí Timpeallán an Chúil Each.

Rinneadh comhaireamh tráchta in 2020 ar an gcuid den N6 ó Timpeallán na mBrúnach agus lena n-áirítear mBoidicíneach, Ciarabhánach, Bóthar Thuama, Acomhal an Bhaile Bháin, Timpeallán Cnoc Mhaoil Drise go Timpeallán an Chúil Each. Is é 34,106 an AADT don alt seo. Rinne BIÉ comhaireamh tráchta soir ó Acomhal na gCiarabhánach in 2020, ba é 18,565 an AADT don suíomh seo.

N83 Bóthar Thuama

Titeann an N83 ag tosú ag acomhal Bhóthar Thuama 9m ó thuaidh agus ansin ardaíonn sé 6m go dtí líne teorann Chomhairle Cathrach na Gaillimhe. Cuimsíonn criosú Cónaithe, Cónaithe Ísealdlúis, Fiontar, Tionscal Éadrom agus Tráchtála, Fiontar, Tionscail agus Úsáidí Gaolmhara agus Talmhaíocht feadh an bhóthair seo. Is é 17,113 an AADT ar an N83 ó Acomhal Bhóthar Thuama go Teorainn Chathair na Gaillimhe.

N59 Bóthar Thomáis Uí Eidhin

Tá Bóthar Thomáis Uí Eidhin suite i dtuaisceart na cathrach. Ceanglaíonn sé Timpeallán na mBrúnach le Bóthar an Chaisleáin Nua Uachtarach. Ardaíonn sé 4.6m ó thuaidh go deisceart sula dtiteann sé 7.6m de réir mar a shroicheann sé Timpeallán na mBrúnach. Tá an limistéar criosaithe den chuid is mó Cónaithe le limistéir bheaga de chriosanna Pobail, Cultúrtha agus Institiúideacha (bunscoile) agus Áineasa & Conláiste. Is é 50kph an teorainn luais agus is é an dromchla bóthair críochnaithe biotúman macadam. Tá dhá bhealach bus poiblí ar an mbóthar, ceann amháin i bpáirt le Bóthar Shiobhán Nic Cionnaith. Is é 13,444 an AADT don chuid seo den bhóthar.

Bóthar an N59 Uachtarach an Chaisleáin Nua

Tá Bóthar an Chaisleáin Nua Uachtarach suite i dtuaisceart na cathrach ar an N59. Ag an acomhal leis an N6 ardaíonn an bóthar 6m agus titeann sé 2m go dtí an acomhal le Bóthar Thomáis Uí Eidhin. Ón áit seo, tá an bóthar os cionn 1.65km go teorainn na cathrach. Is é an limistéar Cónaithe, Íseal-Dlúis Cónaithe, Áineasa & Conláiste, Talmhaíocht agus Ard-Taitneamhacht, le codanna Pobail, Cultúrtha agus Institiúideach. Tá campas Ollscoil na Gaillimhe, bunscoil, ionad gairdín, Teach Naomh Proinsias agus Cóiríocht do Mhic Léinn Shráidbhaile na Coiribe suite taobh leis an mbóthar seo. Is é 50kph an teorainn luais go dtí Acomhal an Bhealaigh, áit a méadaíonn sé go 60kph go teorainn na cathrach. Tá bealaí bus príobháideacha agus poiblí ar an mbóthar. Is é an AADT ar an N59 seo ná 11,156.

N84 Bóthar Áth Cinn

Tá Bóthar Áth Cinn suite i dtuaisceart na cathrach ar an N84. Ag an acomhal leis an N6 ag Timpeallán na gCiarabhánach, téann an bóthar thar 3.4km go teorainn na cathrach. Tá leibhéal an bhóthair idir 4mOD ag Timpeallán na gCiarabhánach go 21m OD ag Baile an Phoill. Tá an limistéar mar chuid Cónaithe, cuid Pobail, Cultúrtha agus Institiúideach agus cuid den tuath. Tá an teorainn luais 50kph go dtí an acomhal le Bóthar an Chóiste, áit a méadaíonn sé go 60kph ar feadh 700m agus ansin méadaíonn sé go 80kph go teorainn na cathrach. Is é AADT an N84 ná 14,512. Tá bealach bus príobháideach agus poiblí ar an mbóthar.

6.2.2 Bóithre Réigiúnacha

R336 Bóthar Bhearna, Cnoc na Cathrach, Bóthar na Trá Uachtarach, An Phromanáid, Bóthar an Dochtúra Mhic Uallacháin, Bóthar na Trá Báine, Bóthar an Athar Uí Ghríofa, Bóthar na gCeannaithe, An Fhaiche Mhór Thoir, Cnoc na Radharc, An Bóthar Mór, Bóthar Thuama

Trasnaíonn an R336 Cathair na Gaillimhe ó teorainn na cathrach ar Bhóthar Bhearna in iardheisceart na cathrach, ag tabhairt faoi Bhóthar Bhearna, Cnoc na Cathrach, Bóthar Bhóthar na Trá Uachtarach, An Phromanáid, Bóthar an Dochtúra Mhic Uallacháin, Bóthar na Trá Báine, Bóthar an Athar Uí Ghríofa, Bóthar na gCeannaithe, An Fhaiche Mhór Thoir, Cnoc na Radharc, An Bóthar Mór agus Bóthar Thuama

Téann leibhéal an bhóthair ó 20mOD ag teorainn iarthar na cathrach, ag titim go 2mOD feadh an Phromanáid, go 28mOD ag Acomhal Bhóthar Thuama. Meascán d'áiteanna cónaithe agus caitheamh aimsire & taitneamhachta is ea an úsáid talún ar an gcuid thiar ó

Bhóthar Bhearna go Bóthar an Athar Uí Ghríofa. Tá an úsáid talún ó Bhóthar na gCeannaithe go Cnoc na Radharc críosaithe go príomha Tráchtála, agus is meascán de Chónaithe, Pobal, Cultúrtha agus Institiúideach (scoileanna), Fiontar, Tionscal Éadrom agus Tráchtála é an úsáid talún ar Bhóthar an Bhóthair Mhóir go Bóthar Thuama.

Tá luasteorainn 50kph ó teorainn na cathrach ar Bhóthar Bhearna go Bóthar an Athar Uí Ghríofa, áit a laghdaíonn sé go 30kph ag Bóthar na gCeannaithe, An Fhaiche Mhór Thoir, Cnoc na Radharc, An Bóthar Mór agus méadaíonn sé go 50kph ag Bóthar Thuama.

Is é AADT an R336 ó Bhóthar Bhearna go Bóthar Thuama ná 17,695. Tá dromchla asfalt maisteoige cloiche ar Bhóthar Bhearna ó teorainn na cathrach go dtí a hacomhal le Crois Chnoc na Cathrach. Asfalt an chuid eile den bhóthar atá ag surfáil don R336. (Clásal 942 do chuid Bhóthar Thuama).

R337 Bóthar Bhaile an Rí, An Bóthar Ard, An Corrán

Tosaíonn an R337 ag Crois Chnoc na Cathrach. As sin ardaíonn an bóthar 28m go dtí an acomhal leis an R338. Titeann an bóthar 26m go dtí an acomhal leis an R864. Ón áit seo titeann an bóthar 2m go dtí a chríochnú ag an acomhal leis an R336. Tá an limistéar críosaithe Cónaithe den chuid is mó ach tá limistéir Áineasa & Conláiste agus Pobail, Cultúrtha & Institiúideacha ann. Is é AADT an R337 ó Chros Chnoc na Cathrach go dtí Ascaill an Athar Uí Ghríofa ná 10,596.

Asfalt den chuid is mó atá i gceist le tonnmharcaíocht an bhóthair agus úsáidtear Clásal 904 ar an Chorrán. Tá dromchla asfalt maisteoige cloiche ar Bhóthar Bhaile an Rí. Is é 50kph an teorainn luais. Tá trí bhealach bus poiblí ann a úsáideann codanna den R337.

R338 Bóthar an Easpaig Uí Dhomhnaill, Bóthar Shéamais Uí Chuiric

Tosaíonn an chuid thiar den R338 ag an gCarraig Dhubh agus ardaíonn sé 31m go dtí an acomhal leis an R337. As sin titeann an bóthar 4m go Timpeallán na nDineach. Ó Thimpeallán na nDineach, titeann an bóthar 17m go leabharlann an Taoibh Thiar, ardaíonn sé 2m go dtí an stáisiún breosla agus titeann sé 4m go Timpeallán na mBrúnach áit a nascann sé leis an N6.

In 2012, críochnaíodh an t-uasghrádú ar an mbóthar ó Thimpeallán na nDineach go Timpeallán na mBrúnach chun débhealach a dhéanamh den bhóthar le lána tráchtála agus lána bus i ngach treo. Tá an limistéar críosaithe go príomha Cónaithe ach tá limistéir beaga Áineasa & Conláiste, Fiontar, Tionscal Éadrom & Tráchtála, Tionsclaíoch & Fiontar, tionscal & úsáidí gaolmhara agus Pobail, Cultúrtha & Institiúideach.

Is é 22,185 an AADT ó Bhóthar na Mine go Bóthar Shéamais Uí Chuiric. Is é 50kph an teorainn luais agus is asfalt den chuid is mó é surfáil an bhóthair. Tá busbhealach poiblí amháin ar an mbóthar seo agus dhá bhealach bus príobháideacha i bpáirteanna.

R338 Bóthar Sheáin Uí Mhaoilbhuidh, Bóthar Mhóinín na gCiseach, Bóthar Bhaile Átha Cliath, Bóthar an Chósta

Ardaíonn an chuid thoir den R338 a thosaíonn ag Acomhal na mBoidicíneach 7.2m go Timpeallán na Seoigheach. Tá Áineas & Conláiste agus Fiontraíocht, Tionscal Éadrom agus

criosú Tráchtála sa limistéar. Tá limistéar beag Cónaithe ó thuaidh den R338. Ó Thimpeallán na Seoigheach go Móinín na gCiseach titeann an bóthar faoi 9.6m, áit a n-ardaíonn sé ansin suas 19m, áit a dtéann sé ansin go dtí Timpeallán na Scairéadach. As sin titeann an bóthar 2.5m go dtí an acomhal leis an R921. As sin ardaíonn an bóthar 5m agus ansin titeann sé 8m go teorainn na cathrach. Cuimsíonn an criosú feadh an bhóthair seo Cónaithe, Pobail, Cultúrtha & Institiúideach (áiseanna Cúram Sláinte, Ollscoil Teicneolaíochta an Atlantaigh, bunscoileanna, tailte spóirt), Áineas & Conláiste agus Fiontraíocht, Tionscal Éadrom & Tráchtáil.

Is é 20,044 AADT an R338 ó Bhóthar Sheáin Uí Mhaoilbhuidh go Bóthar an Chósta. Tá líne bus siar ar an mbealach idir Bóthar an Chósta agus Móinín na gCiseach. Tá dromchla asfalt den chuid is mó ag an R338. Is é 50kph an teorainn luais chuig acomhal Galway Crystal, áit a méadaíonn sé go dtí acomhal Bhóthar an Chósta. Is é 60kph an teorainn luais ar Bhóthar an Chósta. Ritheann trí bhealach bus poiblí ó Thimpeallán Seoigheach trí Móinín na gCiseach agus atreoraíonn siad i dtreonna éagsúla amach thar Thimpeallán na Scairéadach. Seirbhísí bus amháin ar an Rinn Mhór, ceann eile den Bhaile Bán agus na seirbhísí deireanacha Ospidéal Mhuirinne.

R339 Bóthar Mhuine Mheá, Bóthar an Choláiste, Sráid Forster

Titeann an R339 ag tosú ag Acomhal Chnoc Mhaoil Drise 8m go dtí an acomhal leis an R865 ag acomhal an Bhaile Bháin. As sin titeann sé 33m go dtí an acomhal leis an R338 ag Móinín na gCiseach. Tugtar Bóthar Mhuine Mheá ar an gcuid seo. Cuimsíonn an úsáid talún feadh na coda seo den bhóthar Cónaithe, Pobail, Cultúrtha & Institiúideach (Ollscoil Teicneolaíochta an Atlantaigh, scoileanna, talamh spóirt), Áineas & Conláiste agus Fiontraíocht, Tionscal Éadrom & Tráchtáil.

Ardaíonn an chéad chuid eile, ar a dtugtar Bóthar an Choláiste 13m agus ansin titeann sé 5m go dtí an acomhal le Sráid Forster. Cuimsíonn an úsáid talún feadh an chuid seo den bhóthar Cónaithe, Pobail, Cultúrtha & Institiúideach (scoileanna, tailte spóirt, Halla na Cathrach), Caitheamh Aimsire & Conláiste. Is cuid chothrom de bhóthar í Sráid Forster agus críochnaíonn sí ar an bhFaiche Mhór le hacomhal leis an R336. Tá Rannóg Shráid Forster den R339 aon-bhealach go dtí an Fhaiche Mhór agus tá lána bus buaicuaireanta aige. Tá an úsáid talún feadh an chuid seo den bhóthar criosaithe go príomha mar Lár na Cathrach (lena n-áirítear tráchtála).

Is é an AADT ó Bhóthar Mhuine Mheá go Sráid Forster ná 15,556. Is é 50kph an teorainn luais ar Bhóthar Mhuine Mheá agus 30kph ar Bhóthar an Choláiste agus Sráid Forster. Is é Clásal 942 ar Bhóthar Mhuine Mheá agus Ralumac ar Bhóthar an Choláiste dromchla an bhóthair. Oibríonn roinnt bealaí bus ar an mbealach seo.

R446 Timpeallán Chúil Each go Teorainn na Cathrach

Ó Thimpeallán Chúil Each ardaíonn an bóthar ó dheas 5.5m agus ansin titeann sé soir 14.5m go dtí líne teorann Chathair na Gaillimhe. Is meascán é an criosú de Chónaithe, Talmhaíochta, Áineasa & Conláiste agus Pobail, Cultúrtha & Institiúideach feadh an bhealaigh seo, Tá AADT de 16,532 ag an mbóthar agus tá dromchla asfalt aige.

R863 Bóthar na hOllscoile go Cearnóg Theach na Cúirte

Titeann an R863, atá ag tosú in Ospidéal na hOllscoile, Gaillimh 2m ar Dhroichead Chora na mBradán. Tá úsáid mheasctha ag an limistéar seo as limistéir Chónaithe, Phobail, Chultúrtha & Institiúideacha (Ollscoil na Gaillimhe, na hEaglaise agus an Ospidéal), agus as limistéir Áineasa & Conláiste. Tá trí bhealach bus príobháideach agus trí bhealach bus poiblí ar an mbealach seo ón ospidéal go dtí Teach na Cúirte.

Tá AADT de 13,034 ag an mbóthar agus tá dromchla asfalt aige. Is é 30kph an teorainn luais ar an mbóthar seo.

R864 Bóthar an Chaisleáin Nua, Bóthar Mhuire, Bóthar na Trá

Tá an R864 ag tosú ag an N6 ag acomhal Dhroichead na gCúig Céad idir 10mOD agus 3m OD ag an acomhal leis an R336 ag Timpeallán na nDorchaíoch, Bóthar na Trá. Tá acomhail ag an R864 leis an R863 in Ospidéal na hOllscoile, Gaillimh agus an R337 ar Bhóthar Árd . Tá úsáid mheasctha ag an limistéar seo as Cónaithe, Pobal, Cultúr & Institiúid (ollscoil, scoileanna agus ospidéal), Caitheamh Aimsire & Conláiste, agus Fiontraíocht, Tionscal Éadrom & Tráchtáil.

Is é 12,276 an AADT de seo ó Thimpeallán na nDorchaíochgo dtí an acomhal le N6 Droichead na gCúig Céad. Is é 50kph an teorainn luais. Tá tonnmharcaíocht asfalt ar an mbóthar ach amháin Bóthar na Trá Íochtarach a bhfuil dromchla maisteoige cloiche air óna acomhal le Páirc an Lena Bhuí go dtí 25m siar óna acomhal le hAscaill na Trá Báine. Tá dromchla maisteoige cloiche ar Bhóthar Mhuire ar feadh c.300m.

R865 Bóthar an Bhaile Bháin

Titeann an R865 ag tosú ag acomhal an Bhaile Bháin 14m go Timpeallán na Scairéadach. Tá úsáid mheasctha ag an limistéar seo as Cónaithe, Áineas & Conláiste, Pobal, Cultúr agus Institiúideach (Ollscoil Teicneolaíochta an Atlantaigh), le limistéar áitiúil Fiontraíochta, Tionscal éadrom agus Tráchtála.

Tá AADT de 15,584 ag an mbóthar agus tá dromchla asfalt aige. Is é 50kph an teorainn luais.

R866 Bóthar Áth Cinn; Cearnóg Theach na Cúirte go hAcomhal na mBoidicíneach

Titeann an bóthar ó Theach na Cúirte go dtí Acomhal na mBoidicíneach faoi 4.7m. Tá meascán d'Fhiontraíocht, Tionscal Éadrom agus Tráchtála, Pobail, Cultúrtha & Institiúideach, Cónaithe agus limistéar áitiúil Áineasa agus Conláiste ar an mbóthar.

Is é 11,250 an AADT ón bhFaiche Mhór trí Cearnóg Theach na Cúirte go dtí Acomhal na mBoidicíneach. Asfalt den chuid is mó atá i gceist leis an dromchla bóthair ach amháin Ascaill Naomh Uinseann a bhfuil dromchla biotúmanach air. Is é 30kph an teorainn luais agus tá bealach bus amháin go dtí Acomhal na mBoidicíneach.

R921 Bóthar Bhaile Átha Cliath; Acomhal na Máirtíneach go Bóthar an Chósta

Titeann an R921 ag tosú ag Acomhal na Máirtíneach 16m go dtí an acomhal le Bóthar an Chósta R338. Is é an úsáid talún atá ar teorainn an bhóthair den chuid is mó Cónaithe agus Áineasa agus Conláiste le limistéar logánaithe cónaithe ísealdlúis.

Tá AADT de 14,856 ar an mbóthar. Is é 80kph an teorainn luais feadh an chuid seo. Tá lána bus siar idir Acomhal Bhóthar Dhabhach Uisce agus Acomhal Bhóthar an Chósta R338.

6.2.3 Bóithre áitiúla

L1002, L1010, L1011, L1012, L1013: Bóthar Dáileacháin an Iarthair

Tosaíonn Bóthar Dáileacháin an Iarthair ag an Acomhal le Bóthar an Easpaig Uí Dhomhnaill (R338) agus críochnaíonn sé ag Timpeallán Bhóthar na Ceapaí. Tá leibhéal an bhóthair idir 29.3mOD ag Timpeallán na nDineach ar Bhóthar an Easpaig Uí Dhomhnaill agus titeann sé 24.4mOD ag Timpeallán Bhóthar na Ceapaí. Tá an bóthar roinnte ina 5 phríomhchuid a bhfuil fad comhcheangailte 2.9km acu.

Tá 11,305 san iomlán ag AADT comhcheangailte gach rannóg. Cuimsíonn an criosú feadh an bhóthair seo Cónaithe, Fiontar, Tionscal Éadrom & Tráchtáil, Áineas & Conláiste agus limistéar áitiúil Talmhaíochta ag ceann Bhóthar na Ceapaí. Is é an dromchla bóthair asfalt maisteoige cloiche. Is é 50kph an teorainn luais agus tá bealach bus poiblí amháin ar an mbóthar seo.

L5048 Bóthar Loch an tSáile

Tosaíonn Bóthar Loch an tSáile ag an acomhal idir Bóthar na Long agus Bóthar na nDuganna agus leanann sé soir ó thuaidh ar feadh 1.4km go dtí an acomhal le Bóthar an Choláiste (R339). Tá leibhéal an bhóthair seo idir 5.2mOD ag an acomhal le Bóthar na Long agus titeann sé go 3.4mOD ag an acomhal le Bóthar an Choláiste. Cuimsíonn an criosú feadh an bhóthair seo Cónaithe, Lár na Cathrach, le Pobal áitiúil, Cultúrtha & Institiúideach agus Áineas & Conláiste.

Is é an AADT don bhóthar seo ná 12,584. Is é an dromchla bóthair asfalt agus is é an luas 50kph. Tá busbhealach poiblí amháin ann.

L5147 Bóthar na Páirce Móire

Tosaíonn Bóthar na Páirce Móire ag an acomhal le Bóthar Mhuine Mheá (R339) agus leanann sé ar aghaidh ó thuaidh ar feadh achar 890m go teorainn na cathrach. Tá leibhéal an bhóthair idir 42.3mOD ag acomhal Bhóthar Mhuine Mheá agus ardaíonn sé go 54.4mOD ag an Timpeallán in aice le Páirc Ghnó agus Teicneolaíochta na Páirce Móire Thoir. Cuimsíonn an criosú feadh an bhóthair seo Úsáidí Fiontraíochta, Tionscail agus Gaolmhara, páirt-Chónaithe, Fiontar, Tionscal Éadrom agus Tráchtála, agus páirteanna áitiúla Talmhaíocht.

Is é an AADT don bhóthar seo ná 14,499. Is é an dromchla bóthair asfalt agus is é an teorainn luais 50kph. Tá dhá bhealach bus poiblí ar an mbóthar seo.

6.3 Cur síos ar an Daonra Ginearálta

Tá 84,414 duine ina gcónaí i gCathair na Gaillimhe i ndaonáireamh 2022, sin méadú 5.6% ón 79,935 a taifeadh i ndaonáireamh 2016. In 2022 bhí 30,872 teach cónaithe i gCathair

na Gaillimhe. Tá cineálacha éagsúla tithíochta ann lena n-áirítear teaghaisí aonair agus aonaid il-teaghaise atá lonnaithe i suíomhanna uirbeacha agus níos tuaithe.

6.4 Suíomh na nGrúpaí atá Íogair ó Thorann

Meastar go bhfuil suíomhanna áirithe agus úsáidí foirgneamh níos íogaire do thruailliú torainn chomhshaoil ná a chéile. Is é tosaíocht an END torann comhshaoil a bhainistiú i gcás ina bhfuil sé ard agus cáilíocht torainn chomhshaoil a chaomhnú i gcás ina bhfuil sé laistigh de theorainn inghlactha. I measc na bhfoirgneamh atá íogair ó thaobh torainn de i gCathair na Gaillimhe tá teaghaisí, suíomhanna cúraim sláinte, áiseanna oideachais, áiseanna cúraim leanaí, ionaid adhartha/ reiligí agus limistéir eile ardtaitneamhachta a dteastaíonn easpa torainn ag leibhéal núise uathu chun taitneamh a bhaint astu.

Léirítear sa tábla thíos suíomhanna na ngrúpaí atá íogair ó thaobh torainn de i gCathair na Gaillimhe atá mapáilte:

Tábla 8 Limistéir atá Íogair ó Thorann

Foirgneamh atá Íogair ó Thorann	Suíomh	Cineál Seirbhíse
Educate Together National School na Gaillimhe	An Caisleán Nua Uachtarach/Bóthar Thomáis Uí Eidhin	Oideachasúil
GRETB VTOS Chathair na Gaillimhe	Bóthar Thuama (Timpeallán na Seoigheach)	Oideachasúil
Institiúid Theicniúil na Gaillimhe	Bóthar an Athar Uí Ghríofa (cuid de)	Oideachasúil
Scoil Fhursa	An Bóthar Ard	Oideachasúil
Ospidéal na hOllscoile, Gaillimh	Nascbhóthar (Bóthar Shéamuis Uí Chuirc) ag Timpeallán an Bhrúnach	Ospidéal
Rosedale School	Bóthar Bhaile Átha Cliath	Oideachasúil
Lakeview School	Bóthar Bhaile Átha Cliath	Oideachasúil
Ospidéal Bon Secours	Bóthar Bhaile Átha Cliath	Ospidéal
Ospís na Gaillimhe	Bóthar Bhaile Átha Cliath	Cúram sláinte
Ollscoil Teicneolaíochta an Atlantaigh (GMIT roimhe seo)	Bóthar Bhaile Átha Cliath	Oideachasúil
Ospidéal Choláiste na hOllscoile, Páirc Mhuirinne	Bóthar Bhaile Átha Cliath	Ospidéal
Ollscoil Teicneolaíochta an Atlantaigh (GMIT roimhe seo)	Bóthar Mhuine Mheá	Oideachasúil

GRETB VTOS Chathair na Gaillimhe	Bóthar Bhaile Átha Cliath (Soir ó Thimpeallán na Scairéadach)	Oideachasúil
Coláiste Pobail na Gaillimhe	Bóthar Pháirc an Tobair	Oideachasúil
Clinic na Gaillimhe	Siar ó thuaidh & soir ó Ghabhal na Máirtíneach	Ospidéal
Ollscoil na hÉireann, Gaillimh	Bóthar na hOllscoile	Oideachasúil
Ospidéal na hOllscoile, Gaillimh	Bóthar an Chaisleáin Nua	Ospidéal
Ollscoil na hÉireann, Gaillimh	Bóthar an Chaisleáin Nua	Oideachasúil
Ollscoil na hÉireann, Gaillimh	Bóthar an Chaisleáin Nua Íochtarach	Oideachasúil
Scoil Fhursa	Bóthar Naomh Muire	Oideachasúil
Coláiste Muire Máthair	Bóthar Naomh Muire	Oideachasúil
St. Mary's Nursing Home	Bóthar Naomh Muire	Cúram sláinte
Ollscoil Teicneolaíochta an Atlantaigh (GMIT roimhe seo)	Bóthar an Bhaile Bháin	Oideachasúil
Scoil Náisiúnta Róis	An Bóthar Ard	Oideachasúil
Rushmore Nursing Home	Bóthar Bhaile an Rí	Cúram sláinte
Yeats College	Bóthar an Choláiste	Oideachasúil
Áiteanna adhartha	Áiteanna éagsúla i gCathair na Gaillimhe	

6.5 Cur síos ar an bpríomh-Bhonneagar/Seirbhísí

Is éard atá sa phríomhbhonneagar iompair i gCathair na Gaillimhe ná:

- Líonra bóithre
- Líonra iarnróid
- Líonra calafoirt

Is éard atá sa líonra bóithre i limistéar riaracháin Chomhairle Cathrach na Gaillimhe bóithre náisiúnta, réigiúnacha agus áitiúla ar cineálacha carrbhealaigh aonair agus débhealaigh iad. Tá an líonra bóithre iomlán thart ar 310.53km ar fhad, le 14.66km de phríomhbhóithre náisiúnta, 9.47km de bhóithre tánaisteacha náisiúnta agus 286.4km de bhóithre réigiúnacha agus áitiúla.

Freastalaíonn roinnt bealaí bus ar an líonra bóithre, lena n-áirítear seirbhísí cathrach, seirbhísí idirchathracha agus réigiúnacha.

Oibríonn seirbhísí iarnróid ó Stáisiún Ceannt a chuireann seirbhísí idirchathracha ar fáil, lena n-áirítear seirbhís na Gaillimhe go Baile Átha Cliath trí Stáisiún Heuston, Baile Átha Cliath

agus Gaillimh go Luimneach. Cuireann an tseirbhís dheireanach naisc ar fáil freisin le Corcaigh agus Trá Lí.

Tá Calafort na Gaillimhe suite sa chúinne thoir de Chuan na Gaillimhe. Tá fad céibhe ag Calafort na Gaillimhe atá in ann suas le 6 shoitheach a cheadú sa duga istigh ag aon am amháin, ag brath ar mhéid an bháid. Cuireann an calafort fáilte go rialta roimh shoithí ina bhfuil 6,000 marbh-mheáchan.

7 An Creat Bainistíochta Torainn atá ann cheana

7.1 Bóithre

Tá an beart laghdaithe torainn seo a leanas i bhfeidhm i gCathair na Gaillimhe faoi láthair:

7.1.1 Dromchlú Bóthair

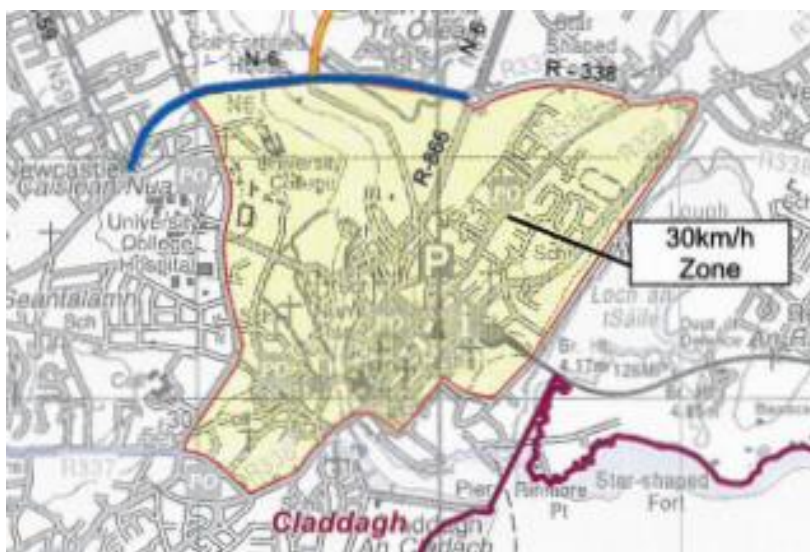
Tábla 9 Bearta Laghdaithe Torainn atá ann cheana

Bealach	Bearta i bhfeidhm
N6	Is é an dromchla réamh-cheannasach ar an N6 dromchla asfalt maisteoige cloiche mar bheart laghdaithe torainn. Tá bacainní torainn i bhfoirm ballaí coincréite i bhfeidhm feadh an bhealaigh chun tionchar torainn ón ród ar áiteanna cónaithe/óstáin in aice láimhe a laghdú.
N59	Tá dromchla asfalt maisteoige cloiche ag codanna den bhealach mar bheart laghdaithe torainn. Feidhmíonn ballaí teorann arda feadh codanna áirithe den ród mar bhearta laghdaithe torainn.
R336	Tá dromchla asfalt maisteoige cloiche ar Bhóthar Bhearna ó theorainn na cathrach go Bóthar Bhaile and Rí mar bheart laghdaithe torainn. Tá luasteorainn 30km/u ag Bóthar na gCeannaithe, an Fhaiche Mhór Thoir, Cnoc na Radharc agus an Bóthar Mór mar bheart laghdaithe torainn.
R337	Tá dromchla asfalt maisteoige cloiche ar Bhóthar Bhaile and Rí mar bheart laghdaithe torainn.
R339	Tá luasteorainn 30km/u ag an gcuid den bhealach a chuimsíonn Bóthar an Choláiste agus Sráid Forster mar bheart laghdaithe torainn.
R446	Tá blocbhallaí arda coincréite i bhfeidhm feadh na coda in aice le hAcomhal na Máirtíneach, áit a bhfuil gairdíní cúil réadmhaoine cónaithe ceangailte leis an ród agus ina bhfeidhmíonn siad mar bheart laghdaithe torainn.
R863	Tá luasteorainn 30km/u ag Bóthar na hOllscoile mar bheart laghdaithe torainn.
R864	Bóthar na Trá Íochtarach óna acomhal le Páirc an Léanna Bhuí go dtí pointe 25m siar óna

	<p>acomhal le hAscaill na Trá Báine tá dromchla asfalt maisteoige cloiche mar bheart laghdaithe torainn.</p> <p>Tá dromchla asfalt maisteoige cloiche ar Bhóthar Mhuire ar feadh c.300m in aice le Coláiste Mhuire.</p>
R866	<p>Tá luasteorainn 30km/u ag an mbealach réigiúnach seo ó Chearnóg Theach na Cúirte go dtí Acomhal na mBoidicíneach mar bheart laghdaithe torainn.</p>

7.1.2 Teorainneacha Luais

Is é 30km/u an luasteorainn atá i réim i lár Chathair na Gaillimhe, mar atá léirithe ar an léarscáil suímh thíos. Beidh tionchar dearfach ag luasanna tráchta níos moille ar thruailliú torainn agus ar éifeachtaí sláinte.

Fíor 2 Limistéar Teorann Luais Speisialta Chathair na Gaillimhe

Chuir Comhairle Cathrach na Gaillimhe criosanna malla 30km/u i bhfeidhm in eastáit tithíochta ina limistéar riaracháin. Tháinig na fodhlíthe seo i bhfeidhm an 1 Samhain 2017.

7.1.3 Moilliú Tráchta

Tá cláir maolaithe tráchta suiteáilte agus tá siad ag feidhmiú i roinnt limistéar sa chathair. Is é cuspóir na mbeart seo luasanna tráchta a laghdú chun limistéar a dhéanamh níos sábháilte do choisithe, do rothaithe agus d'úsáideoirí soghonta bóithre. D'fhéadfadh laghduithe ar luas leibhéal torainn bóthair a laghdú freisin.

7.1.4 Taisteal Inbhuanaithe

Tá infheistíocht shuntasach déanta in infreastruchtúr siúil, rothaíochta agus iompair phoiblí i limistéar na cathrach. Ceann de phríomhchuspóirí Straitéis Iompair na Gaillimhe is ea iompar inbhuanaithe a chur chun cinn agus a spreagadh, trácht a bhainistiú ar bhealach a uasmhéadaíonn soghluaisteacht agus gluaiseacht shábháilte agus bonneagar a chothabháil

agus a fhorbairt. D'fhéadfadh an imirce chuig taisteal níos inbhuanaithe laghdú a dhéanamh ar leibhéal torainn ó thrácht ar bhóithre.

7.1.5 Bealaí Sábháilte chun na Scoile

Is tionscnamh de chuid na Roinne Iompair é na Bealaí Sábháilte chun na Scoile agus tacaíonn an Roinn Oideachais leis. Tá sé á fheidhmiú ag Clár na Scoileanna Glasa i gcomhpháirtíocht leis an Údarás Náisiúnta Iompair agus leis na húdaráis áitiúla. Tá sé mar aidhm ag an scéim an oiread daltaí agus is féidir a spreagadh i mbunscoileanna agus in iarbunscoileanna araon chun siúl agus rothaíocht chun na scoile trí shábháilteacht ag geata na scoile a fheabhsú, bealaí rochtana ar scoil agus an méid páirceála rothar atá ar fáil a leathnú.

Tá Comhairle Cathrach na Gaillimhe ag plé le pobail scoile sa chathair chun dearadh 'os comhair na scoile' a fhorbairt chun é a dhéanamh níos sábháilte do pháistí siúl, rothaíocht agus scútáil chun na scoile.

7.1.6 Scéim rothar ar cíós

Is scéim rothar ar cíós é Transport for Ireland (TFI) Bikes atá ar fáil i gCathair na Gaillimhe do chomaitéirí agus do chuirteoirí. Tá 195 rothar ag 23 stáisiún ar fud na cathrach in áiteanna éagsúla lena n-áirítear stáisiúin rothar ag na stáisiúin bus agus iarnróid agus ar an bhFaiche Mhór. Tá tuilleadh faisnéise faoin scéim ar fáil ag an nasc seo a leanas:

<http://www.bikeshare.ie/galway>

7.2 Iarnróid

Tá líonra línte iarnróid ag Éirinn a gcuirtear líon suntasach seirbhísí iarnróid iompair phoiblí ar fáil ina leith. Tacaíonn an líonra iarnróid le forbairt eacnamaíoch agus shóisialta an stáit maidir le hiompar inrochtana a sholáthar do go leor cinn scríbe. Tá an líonra comhdhéanta de thart ar 2,400km de rian iarnróid agus tá 147 stáisiún ann. Oibríonn Iarnród Éireann seirbhísí paisinéirí agus lasta in Éirinn. Oibríonn seirbhísí iarnróid idirchathrach idir Gaillimh agus Baile Átha Cliath agus oibríonn seirbhísí réigiúnacha idir Gaillimh agus Luimneach.

Ullmhaíonn Iarnród Éireann léarscáileanna torainn straitéiseacha feadh codanna sonracha den ghréasán iarnróid m.sh. laistigh de cheirtleáin Bhaile Átha Cliath, Chorcaí agus Luimnigh agus/nó i gcás inar mó an trácht iarnróid oibríochtúil ná 30,000 pasáiste feithicle in aghaidh na bliana. Is féidir teacht ar na léarscáileanna torainn straitéiseacha ag an nasc seo a leanas:

<https://www.irishrail.ie/en-ie/About-Us/Iarnrod-Eireann-Infrastructure/strategic-noise-maps>

Bhí 85,414 duine ina gcónaí i gCathair agus i mbruachbailte na Gaillimhe i ndaonáireamh 2022 agus dá bhrí sin ní ceirtleán é mar a shainmhínítear sna Rialacháin é.

7.3 Saoráidí Tionscail Ceadúnaithe

Tá an EPA freagrach as ceadúnais um Rialú Comhtháite Truailithe (IPC) a dheonú agus a fhorfheidhmiú le haghaidh gníomhaíochtaí sonraithe tionsclaíocha agus talmhaíochta.

Tá roinnt áiseanna tionsclaíocha ceadúnaithe laistigh de limistéir riaracháin Chomhairle Cathrach na Gaillimhe. Tá an EPA freagrach as na ceadúnais seo a dheonú agus a fhorfheidhmiú, lena n-áirítear, i measc coinníollacha eile, coinníollacha bainistíochta torainn.

Is féidir teacht ar na ceadúnais IPC a dheonaítear i limistéar Chathair na Gaillimhe ag an nasc seo a leanas:

<https://epawebapp.epa.ie/terminalfour/ipcc/index.jsp>

7.4 Aerfoirt

Tá Aerfort na Gaillimhe suite soir ó Chathair na Gaillimhe ar an gCarn Mór i gContae na Gaillimhe. Tá sé dúnta faoi láthair do thrácht tráchtála.

8 Achoimre ar thorthaí na mapála torainn

8.1 Forbhreathnú ar ullmhú na léarscáile torainn

8.1.1 Cuspóir agus Scóip

Is éard is léarscáil torainn straitéiseach ann ná léiriú grafach ar an leibhéal torainn tuartha i limistéar ar leith agus ó fhoinse torainn ar leith. Tá bandaí dathchódaithe éagsúla ag léarscáil torainn, a léiríonn na deicibeilí tuartha (dB(A)) laistigh de raon áirithe.

Is é an cuspóir atá le tabhairt faoi mhapáil straitéiseach torainn ná neamhchosaint ar thorann comhshaoil a chinneadh, agus é mar aidhm torann timpeallachta a chosc agus a laghdú nuair is gá. Baineann na léarscáileanna torainn úsáid as táscairí comhchuibhithe torainn L_{den} (leibhéal coibhéiseach lae san oíche) agus L_{night} (leibhéal coibhéiseach oíche). Tá siad seo bunaithe ar thréimhsí ama an lae (07:00-19:00), tráthnóna (19:00-23:00) agus oíche (23:00-07:00). Déantar na táscairí a ualú chun a chur san áireamh go bhféadfadh an leibhéal torainn céanna a bheith níos cráite ag amanna éagsúla den lá. Tá na léarscáileanna torainn le húsáid chun measúnú a dhéanamh ar líon na ndaoine atá cráite agus suaite ag codladh faoi seach ar fud gach ballstáit san Aontas Eorpach.

8.1.2 Róil agus Freagrachtaí

Tá an Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil (EPA) ainmnithe ag an tÚdarás Náisiúnta chun críche na Rialachán.

Ceanglaítear ar an EPA comhairle agus treoir a chur ar fáil do na comhlachtaí ábhartha mapála torainn agus do na húdaráis phleanála gníomhaíochta ábhartha.

Tá an EPA freagrach as an bhfaisnéis a bhaineann le mapáil straitéiseach torainn agus pleanáil gníomhaíochta a thuirisciú don Choimisiún Eorpach de réir Airteagal 10(2) den Treoir.

Sainithnítear in European Communities (Environmental Noise) Regulations 2018, I.R. Uimh. 549/2018 na comhlachtaí mapála torainn atá freagrach as ceirtleáin, iarnróid, bóithre agus aerfoirt. Tá na heagraíochtaí seo a leanas ainmnithe mar chomhlachtaí mapála torainn:

Tábla 10 Comhlachtaí Mapála Torainn

Limistéar	Comhlacht Mapála Torainn
• Ceirtleán Chorcaí	Comhairle Cathrach Chorcaí agus Comhairle Contae Chorcaí
• Ceirtleán Bhaile Átha Cliath	Comhairle Cathrach Bhaile Átha Cliath, Comhairle Contae Fhine Gall, Comhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin, Comhairle Contae Bhaile Átha Cliath Theas, Comhairle Contae Chill Dara, Comhairle Contae Chill Mhantáin

• Ceirtleán Luimnigh	Comhairle Cathrach & Contae Luimnigh & Comhairle Contae an Chláir
• Mór-larnróid	Iarnród Éireann nó Bonneagar Iompair Éireann, de réir mar is cuí, thar ceann an údaráis pleanála gníomhaíochta lena mbaineann
• Príomhbhóithre	Is é Bonneagar Iompair Éireann an comhlacht ainmnithe mapála torainn thar ceann an údaráis pleanála gníomhaíochta lena mbaineann i gcás ina rangáítear bóithre den sórt sin mar bhóithre náisiúnta de réir Alt 10 d'Acht na mBóithre, 1993. I gcás mór-bhóithre eile, nach bhfuil sa chatagóir thuas, an t-údarás bóithre ábhartha.
• Aerfoirt	An t-údarás aerfoirt iomchuí, thar ceann an údaráis pleanála gníomhaíochta lena mbaineann.

Sainmhínítear i Rialachán 2 mór-bhóthar mar 'bhóthar poiblí mar a shainmhínítear é in Acht na mBóithre 1993, arna leasú, a bhfuil níos mó ná 3 milliún pasáiste feithicle in aghaidh na bliana aige'. Dá bhrí sin, d'fhéadfadh 'mór-bhóthar' ainmnithe a bheith ina chuid ar bith de Bhóthar Náisiúnta, Réigiúnach nó Áitiúil.

Thug na comhlachtaí ainmnithe mapála torainn faoi mhapáil straitéiseach torainn in 2022.

8.1.3 Athruithe ó Mhapáil Torainn R3

Léirítear sa tábla thíos líon na bhfeithiclí ceadúnaithe i gCathair agus i gContae na Gaillimhe:

Tábla 11 Staitisticí ar Fheithiclí Ceadúnaithe

Bliain	Cathair agus Contae na Gaillimhe		Go náisiúnta			
	Carranna a Príobháideacha	Feithiclí Earraí	Carranna Príobháideacha	Feithiclí Earraí	Feithiclí Leictreacha	Iomlán na bhFeithiclí
2016	109,271	20,756	2,026,977	342,259	1,825	2,624,958

2017	111,267	20,567	2,066,112	349,143	2,913	2,675,879
2018	113,608	20,346	2,106,369	355,273	4,825	2,717,722
2019	117,618	20,840	2,174,779	366,760	9,120	2,805,839
2020	120,142	21,208	2,215,127	377,890	13,694	2,860,984
2021	121,368	21,450	2,232,174	385,099	23,333	2,890,975
2022	123,336	21,449	2,255,971	389,184	39,280	2,919,005

Sonraí a baineadh as Feasachán Staitisticí Feithiclí agus Tiománaithe na Roinne Iompair

Léiríonn na sonraí méadú 12.8% ar líon na bhfeithiclí príobháideacha i gCathair agus i gContae na Gaillimhe ó 2016 go 2022.

Léiríonn an tábla seo a leanas an méid tráchta ar an N6 Bóthar na dTreabh.

Tábla 12 Sreafaí Tráchta ar an N6

Bliain	ADT	% HGV
2019	24,673	2.5
2020	18,565	3.0
2021	19,422	3.0
2022	21,451	2.8
2023	22,108	2.6

Léiríonn na sonraí méadú bliain ar bhliain ar ADT ó 2020 go 2023, ach tá laghdú 0.2% ar an %HGV ó 2021 go 2022 agus ó 2022 go 2023.

Go náisiúnta tá méadú 1,248% tagtha ar líon na bhfeithiclí leictreacha. Tá sé réasúnta glacadh leis go raibh méadú ar líon na bhfeithiclí leictreacha atá cláraithe i gCathair na Gaillimhe. D'fhéadfadh úsáid mhéadaithe feithiclí leictreacha leibhéil torainn bóthair a laghdú.

Ní raibh aon fhorbairtí suntasacha bonneagair ann ó mhapáil torainn R3. Ar an gcaoi chéanna, níl aon athruithe ar na codanna bóthair/iarnróid sa chatagóir mhór.

8.1.4 Foinsí Sonraí

Tugadh faoi chomhaireamh tráchta in 2021 chun na príomhbhóithre i gCathair na Gaillimhe a aithint a dteastaíonn mapáil straitéiseach torainn uathu. De réir na Rialachán, is príomhbhóithre iad bóithre a bhfuil sreabhadh tráchta níos mó ná nó cothrom le 3 mhilliún feithicil in aghaidh na bliana nó 8,219 feithicil i dtréimhse 24 uair an chloig ar an meán. Áiríodh iad seo a leanas leis na sonraí a gabhadh:

Tábla13 Gabháil Sonraí Bóthair

• Aitheantas Bóthair an AE	• Sreabhadh Tráchta Bliantúil	• Dromchla an Bhóthair
• Aitheantas Bóthair	• Aicmiú Bóithre	• Aois Ábhar Dromchla
• Ainm an Bhóthair	• Aicme Feithicle	• Cineál acomhal & Ainm
• Pointí tosaigh/deiridh	• Luas Tráchta	• Fad Acomhail
• Fad	• Treo an Taistil	

Ghabh Bonneagar Iompair Éireann (BIÉ) na sonraí do na príomhbhealaí agus na bealaí tánaisteacha náisiúnta i gCathair na Gaillimhe agus is iad an comhlacht ainmnithe mapála torainn do bhóithre náisiúnta i limistéir riaracháin Chomhairle Cathrach na Gaillimhe.

8.1.5 Modheolaíocht

I gcás R4 Mapáil Torainn, rinneadh athbhreithniú ar larscríbhinn II d'END le Treoir éigeantach AE 2015/996[4], ina ndéantar cur síos ar na modhanna comhchoiteanna measúnaithe torainn don Eoraip, ar a dtugtar 'CNOSSOS-EU' de ghnáth. Rinne I.R. Uimh. 549/2018 na Environmental Noise (Amendment) Regulations 2018 úsáid CNOSSOS-EU a thrasú i nDlí na hÉireann. Rinneadh na Rialacháin a leasú a thuilleadh le I.R. Uimh. 663/2021 European Communities (Environmental Noise) Amendment Regulations 2021 lena leagtar amach na hathruithe ar theorainneacha an cheirtleáin. Thug an Leasú éifeacht freisin do shíneadh bliana a dheonaigh an AE chun na Pleananna Gníomhaíochta Torainn Bhabhta 4 a chur i gcrích ó 2023 go 2024.

Ríomhann samhail astaíochtaí torainn tráchta bóthair CNOSSOS-EU torann rollta agus tiomána do chatagóirí éagsúla feithiclí mar fheidhm luais agus minicíochta. Ríomhtar an astaíocht le haghaidh coinníollacha tagartha agus ansin déantar í a cheartú le haghaidh réitigh éagsúla. Áirítear leis an sainmhíniú ar na coinníollacha tagartha teocht an aeir, luas tairiseach, bóthar cothrom agus tagairt do dhromchla an bhóthair.

Sainmhínítear dromchla bóthair mar 'dhromchla bóthair tagartha fíorúil, ina bhfuil meán coinchréit asfalt dlúth 0/11 agus asfalt maisteoige cloiche 0/11, idir 2 agus 7 mbliana d'aois agus i gcothabháil ionadaíoch'. Ba cheart go bhforbrófaí fachtóirí ceartúcháin bóithre ar dhromchlaí bóthair nach dtagann faoin sainmhíniú seo.

Tógtar na ceartúcháin dromchla bóthair réamhshocraithe ó mhodh measúnaithe torainn náisiúnta na hÍsiltíre Rmg2012, dá bhrí sin, ní thugann siad cuntas ach ar dhromchlaí bóthair atá coitianta san Ísiltír.

Chuir BIÉ comhairleoirí ar fáil chun ceartúcháin dromchla bóthair a fhorbairt do na cineálacha pábháile seo a leanas ar líonra BIÉ:

- Asfalt teorollta
- Asfalt maisteoige cloch 10mm
- Asfalt maisteoige cloch 14mm

Iidir an dá linn, cuireadh dromchlaí bóthair na hÍsiltíre agus na hÉireann le chéile as ar cheart luach na tréith dromchla a roghnú. Moltar i dTreoir an EPA maidir le Mapáil Torainn R4 go roghnófaí ceann de dhromchlaí bóthair na hÉireann, a oireann don chuid is fearr den bhóthar atá i gceist. Mura féidir é sin a dhéanamh, ba cheart dromchla Ollannach a roghnú.

Baineadh úsáid as modheolaíocht CNOSSOS-EU chun na léarscáileanna torainn straitéiseacha a tháirgeadh agus chun staitisticí neamhchosaint torainn agus éifeachtaí díobhálacha torainn tráchtá ar bhóithre a ríomh.

Ullmhaíodh dhá fhormaid torthaí do na táscairí torainn a shonraítear sna rialacháin, L_{den} agus L_{night} :

- formáid ghreille méadair – áit a n-aschuireann an tsamhail toradh gach 10 méadar in eangach aonfhoirmeach. Úsáidtear na torthaí seo chun na léarscáileanna torainn straitéiseacha a tháirgeadh; agus
- Formáid glacadóra façade – áit a n-aschuireann an tsamhail torthaí ag pointí faighte digitithe ag aghaidheanna foirgneamh cónaithe, scoile agus ospidéal. Úsáidtear na torthaí seo chun na staitisticí neamhchosanta daonra agus na héifeachtaí díobhálacha a ríomh.

I measc thorthaí na mapála torainn straitéisigh tá leibhéil torainn a ríomhtar thart ar aghaidheanna foirgneamh atá íogair ó thaobh torainn de agus meastachán ar líon na ndaoine in áiteanna cónaithe laistigh de gach foirgneamh cónaithe a dhíorthaítear ó staitisticí daonra an Daonáirimh agus GeoDirectory.

8.2 Torthaí a Chur i Láthair

8.2.1 Léarscáileanna Torainn Straitéiseacha

Forbraíodh léarscáileanna torainn straitéiseacha Bhabhta 4 ó na Modhanna Coiteanna um Measúnú Torainn don Eoraip (CNOSSOS-EU).

Taispeántar torthaí an mhúnlaithre torainn ar léarscáil torainn do gach bealach a shainaithnítear i gCaibidil 6, a léiríonn na leibhéil torainn a bhíonn ag gach limistéar geografach.

I measc na mbandaí torainn atá mapáilte tá na raonta deicibeilí seo a leanas: 55-59, 60-64, 65-69, 70-74 agus >75. Léirítear dath gach ceann de na bandaí nochtá torainn seo san fhinscéal le dathanna níos dorcha a léiríonn leibhéil torainn níos airde mar a léirítear thíos:

Tábla 14 Bandaí Datha Molta chun Torthaí Comhrianta Torainn a Chur i Láthair

Banda dB	Sampla	Dáth
30 – 34		gorm-ghlas dorcha
35 – 39		gorm-ghlas
40 – 44		gorm-ghlas geal
45 – 49		glas geal
50 – 54		glas buí
55 – 59		oráiste geal
60 – 64		oráiste
65 – 69		oráiste dorcha
70 – 74		maigeanta
75 – 79		corcra
80 - 99		corcra dorcha

Taispeántar na léarscáileanna torainn straitéiseacha sna fíoracha seo a leanas maidir leis na táscairí torainn a shonraítear sna Rialacháin, L_{den} agus L_{night} .

Léarscáil Straitéiseach Torainn – L_{den} – Trácht ar Bhóithre

Léarscáil Straitéiseach Torainn – L_{night} – Trácht ar Bhóithre

Léirítear na léarscáileanna torainn straitéiseacha in Aguisín C.

Is féidir leaganacha idirghníomhacha de Léarscáileanna Torainn Straitéiseacha Bhabhta 4 a fháil ag:

[Léarscáileanna GCC: https://gis.epa.ie/EPAMaps/](https://gis.epa.ie/EPAMaps/)

[Léarscáileanna Torainn BIÉ: https://www.tii.ie/technical-services/environment/noise-maps/](https://www.tii.ie/technical-services/environment/noise-maps/)

8.2.2 Measúnú ar Nochtadh Torainn

Ní shainmhínítear Cathair na Gaillimhe mar cheirtleán sna Rialacháin agus dá bhrí sin, is le haghaidh torann tráchta ar bhóithre ar mhórbhóithre laistigh de limistéar riaracháin Chomhairle Cathrach na Gaillimhe atá na léarscáileanna torainn a ghintear.

Tábla 15 Líon an Daonra a Nochtadh go Leibhéal os cionn Leibhéal Treorach ENG an EDS 2018

Nochtadh Torainn	Líon na ndaoine i dteaghaisí faoi lé
53 dB L_{den}	35,900
45 dB L_{night}	31,100

Tá nochtadh staitistiúil torainn Bhabhta 4 agus measúnú ar éifeachtaí díobhálacha do limistéar riaracháin Chomhairle Cathrach na Gaillimhe le fáil thíos.

Tábla 16 Líon Iomlán na bhFoirgneamh Scoile (& Foirgnimh Ospidéal) Nochta do Leibhéal Os Cionn Leibhéal Treorach ENG an EDS 2018

Nochtadh Torainn	Líon na bhFoirgneamh Scoile (& Foirgnimh Ospidéal)
53 dB L_{den}	17 (9)
45 dB L_{night}	20 (8)

8.2.3 Measúnú ar Éifeachtaí Díobhálacha

Leagtar amach in European Communities (Environmental Noise)(Amendment) Regulations 2021 (I.R. 663/2021) na modhanna measúnaithe le haghaidh éifeachtaí díobhálacha, lena gcuirtear san áireamh suaitheadh ard codlata (HSD) agus galar iscéimeach croí (IHD).

Cinneann an modh an tionchar díobhálach ar dhaonra laistigh de limistéar measúnaithe, seachas measúnú cruinn ar na héifeachtaí sláinte a d'fhéadfadh a bheith ag aon suíomh nó foirgneamh ar leith.

Leagtar amach sa Rialachán na cothromóidí ríofa atá le húsáid chun éifeachtaí díobhálacha a ríomh, ní shainítear ann tairseacha torainn ar cheart éifeachtaí sláinte a ríomh os a gcionn, ná ní leagtar síos ann na bandaí measúnaithe ba cheart a úsáid (1dB, 5dB), tá siad sin curtha ar fáil ag an EPA agus is iad seo a leanas iad:

Ba cheart an ríomh le haghaidh éifeachtaí díobhálacha a dhéanamh i mbandaí measúnaithe 1dB

Ba cheart an measúnú ar éifeachtaí díobhálacha a dhéanamh os cionn na dtairseach seo a leanas:

- Torann tráchta ar bhóithre: 53dB L_{den} , 45 dB L_{night}
- Torann iarnróid: 54 dB L_{den} , 44 dB L_{night}
- Torann aerárthaí: 45 dB L_{den} , 40 dB L_{night}

Ríomhadh éifeachtaí díobhálacha ó staidreamh daonra i mbandaí 1 dB don tairseach leibhéal torainn tráchta bóthair a leagtar amach thuas ag baint úsáid as an modheolaíocht ríofa a shonraítear sna Rialacháin.

Baineadh úsáid as na sonraí seo chun na Limistéir Thábhachtacha (IAnna) a chinneadh, ar limistéir iad a bhfuil leibhéal torainn os cionn na dtairseach thuas iontu. Rinneadh measúnú ar an daonra a nochtadh agus ar na héifeachtaí díobhálacha ag an suíomh íogair torainn sin. Baineadh úsáid as na sonraí sin ansin chun na Limistéir is Tábhachtaí (MIAnna) a chinneadh, ar fo-thacar iad de na Limistéir Thábhachtacha ina bhfuil na héifeachtaí sláinte is airde trí tháirge de na neamhchosanta ar thorann agus líon na ndaoine atá neamhchosanta ar thorann comhshaoil.

9 Limistéir atá le cur faoi réir gníomhaíochtaí bainistithe torainn a shainaithint

9.1 Cur síos ar an gcur chuige chun IAnna, MIAnna agus PIAnna a shainaithint

Ceanglaítear leis na Rialacháin go dtabharfaidh APAnna aghaidh ar 'thosaíochtaí' agus ar na 'limistéir nó na limistéir is tábhachtaí' d'fhonn 'bearta' a shainaithint a chabhróidh leis na 'héifeachtaí díobhálacha, lena n-áirítear crá, mar gheall ar neamhchosanta ar thorann comhshaoil' a 'sheachaint, a chosc nó a laghdú'.

Moltar i Nóta Treorach an EPA maidir le Pleanáil Gníomhaíochta Torainn cur chuige trí chéim chun tosaíochtaí a aithint:

1. Limistéir Thábhachtacha (IAnna) - is suíomhanna iad seo atá neamhchosanta ar thorann comhshaoil a d'fhéadfadh a bheith díobhálach do shláinte an duine, amhail crá ard, mar a léirítear le treoir EDS;
2. Na Limistéir is Tábhachtaí (MIAnna) - is fo-thacar de IAnna iad na suíomhanna seo ina bhfuil na héifeachtaí sláinte is airde, agus cinntear iad trí mheascán de neamhchosanta ar thorann agus líon na ndaoine atá neamhchosanta ar thorann comhshaoil;
3. Limistéir Tábhachtacha Tosaíochta (PIAnna) - idir 5-10 MIAnna, nó grúpaí de na Limistéir is Tábhachtaí atá buailte ar an gcaoi chéanna, arna sainaithint ag na APAnna mar na limistéir sin a ndéanfar meastóireacht orthu agus a dtabharfar aghaidh orthu le linn chur i bhfeidhm an Phlean Gníomhaíochta torainn.

Baineadh úsáid as an gcur chuige thuas do Chathair na Gaillimhe maidir le torann ó bhóithre.

Cuireann Treoirlínte EDS maidir le Torann Timpeallachta do Réigiún na hEorpa 2018 treoirlínte ar fáil chun sláinte an duine a chosaint ar thorann comhshaoil lena n-áirítear torann ó thrácht ar bhóithre. Déanann Treoir an GCC tagairt do threoirlínte EDS maidir le leibhéil torainn treoirlíne a shocrú chun Limistéir Thábhachtacha a aithint, déantar achoimre ar an luach sin sa tábla thíos:

Tábla 17 Achoimre ar Luachanna Treoirlíne EDS

Leibhéal na héifeachta	Foinse	Leibhéal	Treoirlínte EDS
Ní bhreathnaítear ar aon éifeacht ar chodladh	Aon	Faoi bhun 30 dB L _{night} , taobh istigh	NNG 2009
	Aon	40 dB L _{night} , taobh amuigh	NNG 2009
	Aerárthaí	45 dB L den, taobh amuigh 40 dB L _{night} , taobh amuigh	ENG 2018
	Iarnróid	54 dB L den, taobh amuigh 44 dB L _{night} , taobh amuigh	ENG 2018
	Bóithre	53 dB L den, taobh amuigh 45 dB L _{night} , taobh amuigh	ENG 2018

9.2 Limistéir Tábhachtacha

Is éard atá i gceist leis an bpróiseas chun IAnna i gCathair na Gaillimhe a aithint ná úsáid a bhaint as torthaí na mapála straitéisí torainn chun na foirgnimh chónaithe atá íogair ó thaobh torainn de agus líon measta na ndaoine atá neamhchosanta ar leibhéal Lden os cionn na leibhéal treoirline atá leagtha amach i dTreoir an EPA a aithint.

Aithníonn próiseas uathoibríthe laistigh de bhogearraí Córais Faisnéise Geografaí (GIS) na réimsí ina bhfuil an tiúchan is airde daoine an-chorraithe, dá ngairtear MIAnna.

Dá bhrí sin, is cleachtadh staidrimh é an cur chuige maidir le MIAnna a shainaithint agus baineann sé leis an daonra iomlán a chuimsítear leis an léarscáil torainn. Níor cheart na MIAnna a fhorlíriú mar mheasúnú beacht ar éifeachtaí díobhálacha d'fhoirgnimh shonracha, ná mar mhéideanna cinntitheacha na MIAnna. Ina ionad sin, is táscairí iad na MAnna chun limistéir a shainaithint ina bhfuil líon réasúnta ard daoine atá cráite mar gheall ar thorann bóthair. I gcomhairle leis an NMB, tugann APA tús áite do na MIAnna chun na cinn sin a shainaithint a dtabharfar aghaidh orthu le linn chur chun feidhme an Phlean Gníomhaíochta Torainn. Tugtar Réimsí Tábhachtacha Tosaíochta ar na réimsí sin.

9.3 Na Limistéir is Tábhachtaí

Baineadh úsáid as torthaí na Limistéir Tábhachtach (IAnna) chun na Limistéir is Tábhachtaí (MIAnna) a aithint. Tá an modh chun na MIAnna a aithint leagtha amach i dTreoir an EPA agus is próiseas ríomhairithe é laistigh de bhogearraí GIS a úsáideann torthaí na léarscáileanna torainn straitéiseacha a shanntar do staidreamh daonra i limistéir ina bhfuil luachanna neamhchosanta níos mó ná luachanna torainn an IA.

Leagtar amach sannadh an daonra do na leibhéal torainn ríofa laistigh d'larscríbhinn II den END (CNOSSOS-EU) agus soláthraíonn sé staidreamh ar leibhéal tógála ar fud an limistéir mheasúnaithe. Tar éis an mhodha in larscríbhinn II den END, déantar measúnú staitistiúil ar na héifeachtaí díobhálacha mar gheall ar thorann comhshaoil agus úsáidtear iad chun 'mapa teasa' eangaithe luachanna a ghiniúint a léiríonn thart ar líon na ndaoine atá an-chráite in aghaidh an 100m², atá i gcomhréir le Treoir an EPA.

Ag baint úsáid as an mapa teasa, na limistéir tiúchan níos airde de dhaoine an-chráite (HA) limistéir aitheanta agus delineated mar polagán digiteach. Leagtar síos i dTreoir an EPA critéar dlúis de 15 duine in aghaidh gach 100m² mar an ceann is oiriúnaí do na Limistéir is Tábhachtaí i bpríomhlíonúirbeacha le critéar dlúis de 10 agus 7.5 duine in aghaidh gach 100m² a bheith níos oiriúnaí d'imeall na suíomhanna uirbeacha agus tuaithe.

Ba cheart a thabhairt faoi deara gur cleachtadh staidrimh é an cur chuige maidir leis na Limistéir is Tábhachtaí a shainaithint agus níor cheart glacadh leis mar mheasúnú beacht ar éifeachtaí díobhálacha d'fhoirgnimh ar leith.

Tugtar achoimre ar na Limistéir is Tábhachtaí a saináithníodh laistigh de Chathair na Gaillimhe ag baint úsáid as critéir Threodlúis an GCC de 15, 10 agus 7.5 duine in aghaidh gach 100m² i dTábla 18. Ag baint úsáid as an gcritéar de 15 duine in aghaidh gach 100m², a mheasann Treoir an GCC is oiriúnaí do limistéir uirbeacha, aithníodh 44 MIA.

Tábla 18 Achoimre ar na Limistéir is Tábhachtaí i gCathair na Gaillimhe

APA	HA Tairseach	Líon MIA		Daonra Iomlán	Staitisticí maidir le Héifeachtaí Díobhálacha		
		Bóthar	Iarnód		HA	HSD	IHD
Comhairle Cathrach na Gaillimhe	15	44	0	6,558	1,587	495	2
Comhairle Cathrach na Gaillimhe	10	62	0	14,102	2,940	898	3
Comhairle Cathrach na Gaillimhe	7.5	64	0	21,067	3,944	1,188	4

9.4 Limistéir Tábhachtach Tosaíochta

Mar a léirítear thuas, is é líon na Limistéir is Tábhachtaí i gCathair na Gaillimhe ná 44 do dhlús daonra de 15 duine in aghaidh gach 100m². I bhfianaise na huimhreach seo, tugadh faoi phróiseas chun a aithint cé acu de na limistéir sin ar cheart a mheas mar thosaíocht (Limistéir Tábhachtach Tosaíochta), a ndéanfar measúnú ar bhearta maolaithe torainn ina leith laistigh de shaolré an Phlean Gníomhaíochta um Thorann. Bhí an measúnú seo bunaithe ar na MIAanna sin nó ar na grúpaí MIAanna sin a raibh an tiúchan is airde daoine iontu a bhfuiltear ag súil go ndéanfaidh torann bóthair comhshaoil dochar dóibh.

Is é an APA a thug faoi na Limistéir Tábhachtacha Tosaíochta a aithint agus i gcomhairle le Comhlachtaí Mapála Torainn agus le páirtithe leasmhara ábhartha. Moltar i dTreoir an EPA go roghnófar idir 5 agus 10 Limistéir Tosaíochta.

Moltar i dTreoir an EPA go ndéanfaí breithniú ar na gnéithe seo a leanas do gach MIA chun PIAanna a roghnú:

- Líon na ndaoine atá neamhchosanta ar thorann, agus na héifeachtaí sláinte
- Leibhéal neamhchosanta ar thorann
- Acmhainneacht chun MIAanna in aice láimhe a ghrúpáil i PIA níos mó
- An phríomhfhoinsé torainn iompair
- Comhlacht inniúil chun aon bhearta maolaithe atá beartaithe a dhéanamh
- Stair na ngearán
- Clár pleanáilte cothabhála bóithre agus athdhromchlú
- Bearta maolaithe luais nó tráchtá atá beartaithe

- Forbairtí beartaithe in aice láimhe
- Bearta laghdaithe torainn atá ann cheana
- Bearta laghdaithe torainn atá beartaithe
- Roghanna atá ar fáil le haghaidh bearta laghdaithe torainn, má tá siad ar fáil

Chun bonn faisnéise a chur faoin bpróiseas cinnteoireachta chun PIAanna a roghnú, forbraíodh roinnt míreanna staitistiúla faisnéise do gach Limistéar is Tábhachtaí, lena n-áirítear:

- Foinse torainn a aithníonn an Limistéar is Tábhachtaí
- Limistéar (m²)
- Daonra iomlán
- Líon na ndaoine atá an-chráite (HA)
- Líon na ndaoine a bhfuil a codladh suaite acu (HSD)
- Baol méadaithe daonra galar croí ischemic (IHD)
- Líon áiteanna cónaithe
- Nochtadh torainn daonra os cionn luachanna tairsí END le haghaidh nochtadh torainn tráchta ar bhóithre i mbandaí 5dB (L_{den} 55 - > 75dB, L_{night} 50 – 70 dB)

Tugtar achoimre ar na Limistéir Tábhachtacha Tosaíochta i dTábla 19 agus tá siad bunaithe ar na critéir thuas.

Tábla 19 Liosta Táscach d'Achoimre ar Limistéir Tábhachtacha Tosaíochta (PIA)

PIA	Daonra iomlán sa PIA	Foinse	MIA Criterion (daoine in aghaidh 100m ²)	Límistéar (m ²)	Líon na ndaoine			Líon na ndaoine os cionn leibhéal treoirline IA	
					HA	HSD	IHD	Bóthar 53dB L _{den}	Bóthar 45dB L _{night}
GYC_1	633.14	Bóthar	15	83800	210.37	71.95	0.25	633.14	633.14
GYC_2	514.91	Bóthar	15	37600	102.09	31.11	0.11	481.07	451.13
GYC_3	471.83	Bóthar	15	65800	156.03	50.66	0.18	465.82	455.35
GYC_4	454.74	Bóthar	15	38300	101.30	31.58	0.12	426.91	410.64
GYC_5	338.57	Bóthar	15	20800	53.66	14.29	0.05	338.57	338.57
GYC_6	306.76	Bóthar	15	28800	63.96	16.75	0.08	292.72	292.72
GYC_7	293.82	Bóthar	15	30800	62.72	18.33	0.07	293.82	293.82
GYC_8	290.46	Bóthar	15	27400	76.49	26.19	0.09	290.46	290.46
GYC_9	216.67	Bóthar	15	18300	53.19	17.65	0.06	216.67	216.67
GYC_10	211.06	Bóthar	15	27500	64.44	20.87	0.07	211.06	208.95

As na 10 Limistéar Tábhachtacha Tosaíochta a sainaitníodh, roghnaigh Comhairle Cathrach na Gaillimhe 6 cinn acu lena gcur san áireamh laistigh den NAP. Tabharfaidh Comhairle Cathrach na Gaillimhe faoi mheasúnú ar bhearta maolaithe torainn do gach PIA laistigh de shaolré an phlean gníomhaíochta torainn. Cuirtear na PIAanna roghnaithe ar fáil i dTábla 22 thíos, atá bunaithe ar shuíomhanna a bhfuil leibhéal arda tionchair sláinte acu mar gheall ar leibhéal nocht torainn agus dlús daonra ar aon. Déanfar dul chun cinn maidir le himscrúdú na mbeart seo a thuirisciú ar bhonn bliantúil don GCC ar feadh thréimhse an Phlean Gníomhaíochta torainn seo.

Tábla 20 Liosta de Na Limistéir Tábhachtacha Tosaíochta Faofa do 2024 -2028

Aitheantas PIA roghnaithe (2024-2028)	Uimhir Thagartha MIA	Suíomh
PIA GYC_1	GYC_MIA_15_HA 223	L1013 Bóthar Dáileacháin an Iarthair
PIA GYC_2	GYC_MIA_15_HA 220	R864 Bóthar an Chaisleáin Nua
PIA GYC_3	GYC_MIA_15_HA 222	R336 An Bóthar Mór
PIA GYC_4	GYC_MIA_15_HA 221	R336 An Bóthar Mór
PIA GYC_5	GYC_MIA_15_HA 214	N6 Bóthar na dTreabh
PIA GYC_6	GYC_MIA_15_HA 218	N6 Bóthar na dTreabh (Briarhill)

9.5 Cur síos ar an gCur Chuige chun Limistéir Chiúin a Aithint

Ceanglaíonn an Ceathrú Sceideal de I.R. Uimh. 549/2018 European Communities (Environmental Noise) Regulations 2018 ar Údarás Phleanála Gníomhaíochta bearta a leagan amach chun limistéir chiúine a chothabháil. Deirtear in Alt 4(2) de na Rialacháin 'Beidh feidhm ag na Rialacháin seo maidir le torann comhshaoil a nochtar do dhaoine, go háirithe i limistéir fhoirgnithe, i bpáirceanna poiblí nó i limistéir chiúine eile i gceirtleán, i limistéir chiúine i dtír oscailte, in aice le scoileanna, in aice le hospidéal, agus in aice le foirgnimh agus limistéir eile atá fogair ó thaobh torainn de'.

Faoi láthair, níl aon sainmhíniú a nglacann Ballstáit ae leis go huilíoch ar cad is Limistéar Ciúin ann, ach meastar gur limistéir iad ina meastar go bhfuil leibhéal torainn chomhshaoil íseal agus inar cheart cosaint a mheas.

Tá an nós imeachta chun limistéar a theorannú mar 'Limistéar Ciúin' bunaithe ar imscrúdú a rinne an APA chun limistéir chiúine iarrthóra a shainaitheint agus ina dhiaidh sin imscrúdú chun limistéir chiúine a chainníochtú agus a dheimhniú lena mbreithniú ag an GCC i gcomhairle leis an Aire. Mar thoradh ar iarratais rathúla tá teorannú ar an Limistéar Ciúin.

Faoi láthair, níl aon Limistéir Chiúine i gCathair na Gaillimhe, ach is féidir limistéir chiúine a mheas agus a athbheithniú mar chuid de chur i bhfeidhm an phlean gníomhaíochta torainn. Rachadh aon ainmniú féideartha chuig comhairliúchán reachtúil sula gcuirfí faoi bhráid an Aire iad lena nglacadh.

10 Bearta Maolaithe agus Cosanta

10.1 Imscrúdú ar PIAanna

Déanfar imscrúdú ar Limistéir Tábhachtacha Tosaíochta thar shaolré an NAP seo ó 2024-2028. Áireofar an méid seo a leanas sa mheasúnú sin:

- Monatóireacht ar thorann
- Ríomhanna samhaltaithe torainn agus
- Anailís costais is tairbhe

10.2 Imscrúdú ar Limistéir Chiúine Iarrthóirí

Ní ceirtleán í Cathair na Gaillimhe (> 100,000 den daonra) de réir na Environmental Noise Regulations agus dá bhrí sin níl aon cheanglas reachtúil ann limistéir chiúine a aithint. Faoi láthair, níl aon Limistéir Chiúine aitheanta i gCathair na Gaillimhe, ach is féidir limistéir chiúine a mheas agus a athbhreithniú mar chuid de chur i bhfeidhm an phlean gníomhaíochta torainn. Rachadh aon ainmniú féideartha chuig comhairliúchán reachtúil sula gcuirfí faoi bhráid an Aire iad lena nglacadh.

10.3 Tionchar Torainn ó Fhorbairtí amach anseo

Tá Comhairle Chontae na Gaillimhe, thar a ceann féin agus thar ceann Chomhairle Cathrach na Gaillimhe, ag moladh cuarbhóthar N6 Chathair na Gaillimhe (N6 GCRR) a fhorbairt timpeall Chathair na Gaillimhe. Cuireadh cinntí an Bhoird Pleanála dar dáta an 6 Nollaig 2021 lena tugadh cead do Chuarbhóthar Chathair na Gaillimhe an N6 ar neamhní, agus cuireadh na hiarratais ar cheadú Chuarbhóthar Chathair na Gaillimhe an N6 ar aghaidh chuig an mBord Pleanála, agus tháinig an seoltán sin i bhfeidhm ón bpointe díreach tar éis Tuarascáil an Chigire a chur isteach.

Cuirfidh cur i bhfeidhm na dtograí atá leagtha amach i Straitéis Iompair na Gaillimhe agus i bPlean Bainistíochta Iompair Lár Chathair na Gaillimhe feabhas ar áiseanna iompair phoiblí agus ar bhonneagar agus ar bhonneagar siúil agus rothaíochta. D'fhéadfadh an t-aistriú módach chuig modhanna iompair níos inbhuanaithe tionchar dearfach a imirt ar leibhéal torainn tráchta ar bhóithre.

Iarratais ar fhorbairtí cónaithe nua arna measúnú ag an Údarás Pleanála de réir bheartais agus chaighdeáin Phlean Forbartha Chathair na Gaillimhe atá i réim, lena n-áirítear:

Áirítear i mBeartas Uimh. 9 Cáilíocht an Aeir agus Torann beartas chun 'a chinntiú go n-ionchorpraíonn forbairtí bearta chun leibhéal torainn a íoslaghdú ina ndearadh agus chun astaíocht agus cur isteach aon torainn nó tonnchrith a d'fhéadfadh drochthionchar a imirt ar thaitneamhachtaí a laghdú, go háirithe taitneamhachtaí cónaithe nuair is cuí.'

Luaitear i mBeartas Uimh. 9.6 freisin go mbreithneofar an NAP i measúnú agus i ndearadh iarratas forbartha ábhartha ar mhaithe le taitneamhacht sa todhchaí a chosaint.

Luaitear i gCuid 11.4.1 Cuspóirí agus Treoirínte um Chriosú Úsáid Talún agus Caighdeáin agus Treoirínte Forbartha go dtabharfar aghaidh ar núiseanna torainn a d'fhéadfadh a bheith ann ag céim an deartha agus ar bhearta maolaithe cuí atá san áireamh san fhorbairt bheartaithe.

10.4 Deimhniú ar Leibhéal Neamhchosanta ar Thorann

Déanfaidh Comhairle Cathrach na Gaillimhe, faoi réir an mhaoinithe agus na n-acmhainní atá ar fáil, monatóireacht ar thorann comhthimpeallach ag gach ceann de na 6 Limistéar Tábhachtacha Tosaíochta a shainaithnítear i gCuid 9.4. Is éard a bheidh i gceist leis sin:

- Monatóireacht ar thorann comhthimpeallach
- Athbhreithniú a dhéanamh ar shamhaltú torainn straitéiseach

10.4.1 Monatóireacht ar thorann comhthimpeallach

Braithfidh líon na suíomhanna monatóireachta ar thorann comhthimpeallach ar mhéid an PIA agus ar an bhfoinse torainn. Moltar i dTreoir an EPA go ndéanfaí monatóireacht de réir ISO 1996:2017 Fuaimíocht – Cur síos, tomhas agus measúnú ar thorann comhshaoil agus ar feadh coicise ar a laghad ag gach suíomh. Déanfar comhaireamh tráchta ar bhóithre a thomhas ag na suíomhanna monatóireachta le linn thréimhse an tsuirbhé chun an modh torainn a bhailíochtú. Bainfear úsáid as torthaí an fhaireacháin ar thorann comhthimpeallach chun torthaí na léarscáileanna torainn straitéiseacha a fhíorú.

Déanfar athbhreithniú ar thorthaí tomhais agus bainfear aon teagmhais torainn bhréige, tréimhsí báistí, nó luasanna iomarcacha gaoithe, ó mheánleibhéal. Is féidir an meánlá fadtéarmach L_{day} , $L_{evening}$, L_{night} agus L_{den} , leibhéal thomhaiste a chur i gcomparáid leis na torthaí ríofa.

Mura bhfuil tomhais an suíomh i gcomhchoibhneas le torthaí na léarscáileanna torainn straitéiseacha, déanfar imscrúdú ar fhachtóirí amhail comhaireamh tráchta, luas tráchta, dromchla bóthair, srl. Cuirfear an staid ar an láthair i gcomparáid ansin leis na toimhdí a rinneadh laistigh den tsamhail a úsáidtear chun na léarscáileanna torainn straitéiseacha a ghiniúint.

Déanfar athmheasúnú ar an Limistéar Tábhachtach Tosaíochta aitheanta. Rachaidh an tÚdarás Pleanála Gníomhaíochta agus an Comhlacht Mapála Torainn i gcomhairle agus féadfar leasuithe a dhéanamh ar pharaiméadair na samhla tar éis na hathmheastóireachta seo sula ndéanfar an tsamhail torainn a ath-reáchtáil.

10.4.2 Athbhreithniú a dhéanamh ar shamhaltú torainn straitéiseach

Tar éis di an mmonatóireacht torainn a chur i gcrích, déanfaidh Comhairle Cathrach na Gaillimhe athbhreithniú ar na samhla torainn do gach PIA, bunaithe ar fhaisnéis a ghabhtar trí obair shuirbhé allamuigh, agus tabharfar aird ar leith ar ghnéithe amhail:

- Cineál dromchla bóthair,
- Luas tráchta,
- Méid agus comhdhéanamh tráchta,
- Suíomh agus airde aon bhacainní torainn: agus
- Aon bhearta maolaithe torainn eile atá ar an láthair.

Mura gcomhchoibhníonn torthaí na léarscáileanna torainn straitéiseacha le torthaí monatóireachta agus suirbhé allamuigh ar an láthair, déanfar an tsamhail torainn a nuashonrú i gcomharsanacht an Limistéir Thábhachtach Tosaíochta chun ailíniú níos dlúithe a dhéanamh leis an staid san fhíorshaol. Úsáidfear an tsamhail nuashonraithe ansin chun measúnú a dhéanamh ar bhearta maolaithe.

10.5 Athbhreithniú ar Bhearta Maolaithe Torainn a d'fhéadfadh a bheith ann

A luaithe a dheimhnítear méid na leibhéal nochta torainn atá ann cheana le haghaidh PIA, déanfar imscrúdú ar na bearta maolaithe torainn a d'fhéadfadh a bheith ann, agus déanfar anailís costais is tairbhe do gach ceann acu, agus é mar aidhm mairís roghnúcháin a fhorbairt as a dtiocfaidh moladh gníomhaíochta.

Tá PIA1, PIA2, PIA 3, PIA4, PIA5 agus PIA6 suite ar bhóithre an N6, an R336, an R864 agus an L1013 i gCathair na Gaillimhe.

Is féidir bearta maolaithe torainn a chur i bhfeidhm ar na foinsí nó go díreach taobh leo, d'fhéadfadh cinn eile a bheith sa réigiún idir na bóithre agus na teaghaisí, agus d'fhéadfadh cinn eile a bheith ag na láithreacha atá íogair ó thaobh torainn de. Ós rud é go mbaineann na PIAanna go léir le teaghaisí atá suite go díreach feadh bealaí iompair gnóthacha laistigh de Chathair na Gaillimhe, tá na roghanna traidisiúnta maidir le torann tráchta ar bhóithre a mhaolú trí rialú cosán (bacainní, borroga talún, dumhaí) teoranta sna cásanna seo.

Is léiriú iad seo a leanas ar na cineálacha beart a d'fhéadfadh a bheith ábhartha le breithniú a dhéanamh ar shuíomhanna atá íogair ó thaobh torainn de agus atá neamhchosanta ar thorann ó fhoinsí bóthair:

- Créfoirt, amhail borroga cré, dumhaí nó gearrthóga
- Cumhdach, lena n-áirítear baffles nó tolláin
- Fuinneoga fuaimiúla nó gloiniú tánaisteach
- Aeráil fuaimiúil, éighníomhach nó gníomhach agus
- Caipíní simléir agus maolairí.

D'fhéadfadh na cineálacha breise beart seo a leanas a bheith ábhartha chun breithniú a dhéanamh maidir le nochtaidh do thorann tráchta ar bhóithre:

- Bóithre ath-dhromchla le asfalt maisteoige cloiche 10mm (SMA)
- Bóithre athdhromchla le dromchlaí bóthair torainn íseal, nó cóireálacha dromchla tanaí
- Bainistiú luais feithicle, nó laghdúithe ar theorainneacha luais
- Bainistiú tráchta – bealaí agus HGVanna
- Tógáil bóithre nua (seachbhóthar)
- Bacainní torainn cois bóthair agus bearta scagtha

Maidir le torann tráchta ar bhóithre, d'aithin an Tionscadal Feiniméin na cásanna is éifeachtaí ó thaobh costais de, agus sraith de bhearta comhlántacha maolaithe torainn á gcomhcheangal:

- 1) Bóithre níos ciúine, boinn níos ciúine agus teorainneacha fuaimne feithiclí níos ísle ar leith
- 2) Mar 1) le leictriú méadaithe an fhlít feithiclí bóthair sa bhreis ar
- 3) Srian luais, criosanna saor ó charranna, aghaidheanna ciúine agus insliú teaghaise

Taispeánadh an méid seo a leanas chun na bearta maolaithe torainn is costéifeachtaí a thairiscint i gcomhthéacs sprioc ZPAP de laghdú 30% ar líon na ndaoine a bheidh neamhchosanta go ainsealach ar thorann comhshaoil faoi 2030:

- Torann tráchta ar bhóithre

- An torann tráchta ar bhóithre a laghdú trí athdhromchlú bóithre agus dromchlaí bóthair íseal-torainn
- Srian luais nó laghduithe ar theorainn luais
- Criosanna saor ó charranna
- Inslíú facade teaghaise ceachtar tógáil nua nó iarfheistiú agus
- Forbairtí nua a phleanáil le haghaidheanna ciúine

I gcás gach Limistéar Tábhachtach Tosaíochta atá á mheasúnú, breithneofar gach beart maolaithe a d'fhéadfadh a bheith ann agus ullmhófar gearrliosta de bhearta indéanta agus praiticiúla le haghaidh anailíse chun an fhéidearthacht maidir le laghdú ar nochtadh torainn an daonra a chainníochtú mar chuid den anailís costais is tairbhe.

Déanfaidh Comhairle Cathrach na Gaillimhe idirchaidreamh agus rachaidh sí i gcomhairle leis na comhlachtaí ábhartha mapála torainn agus bearta indéanta maolaithe torainn á roghnú aici le haghaidh measúnú mionsonraithe.

10.6 Measúnú ar Éifeachtaí Laghdaithe Torainn ar Bhearta Féideartha

Tar éis athbhreithniú a dhéanamh ar bhearta maolaithe torainn a d'fhéadfadh a bheith ann, dréachtaítear gearrliosta de bhearta praiticiúla maolaithe torainn a d'fhéadfaí a chur i bhfeidhm do gach PIA. Is é an chéad chéim eile ná measúnú a dhéanamh ar an maolú féideartha torainn a d'fhéadfadh na bearta a sholáthar, astu féin, agus i gcomhar le daoine eile.

Tar éis athbhreithniú a dhéanamh ar na léarscáileanna torainn straitéiseacha mar atá leagtha amach i gCuid 10.4, is féidir iad a mheas mar an staid reatha chun críche na hAnailíse Costais is Tairbhe (CBA). Féadfar iad seo a chur i gcomparáid leis na leibhéil a thomhaistear le linn an tsuirbhé ar thorann comhthimpeallach, agus aon ríomhanna sistéamacha faoi nó os a chionn arna gcoigeartú chun na samhlacha a bhailíochtú. Cuidíonn an cur chuige seo le samhail bhonnlíne bhailíochtaithe a bhunú don mheasúnú.

Moltar i dTreoir an GCC go ndéanfaí measúnú ar shochair airgeadaithe don tsláinte trí úsáid a bhaint as leabhair oibre WebTAG na Ríochta Aontaithe. Éilíonn siad seo leibhéil torainn ríofa do cheithre chás:

- 1) Bliain oscailte – gan scéim (íosmhéid)
- 2) Bliain oscailte – le bearta scéime/maolaithe
- 3) Bliain réamhaisnéise (15 bliana ó oscailt de ghnáth) – gan scéim (íosmhéid)
- 4) Bliain réamhaisnéise (15 bliana ó oscailt de ghnáth) – le bearta scéime/maolaithe

Bheadh gá leis na samhlacha torainn straitéiseacha a leasú chun na bearta maolaithe torainn atá beartaithe a chur san áireamh, ach freisin an t-athrú réamhaisnéise ar shreafaí tráchta ar bhóithre don bhliain oscailte agus don bhliain réamhaisnéise araon. Ba cheart go gcuirfí san áireamh sna réamhaisnéisí ar shreabhadh tráchta aon fhorbairtí eile atá beartaithe a d'fhéadfadh difear a dhéanamh do shreafaí tráchta ar na bóithre sna samhlacha.

Chun teacht ar chás maolaithe torainn, tá na ceithre shraith ríomhanna ar leibhéal torainn ag teastáil don limistéar céanna. Moltar i dTreoir an EPA go n-áireofaí sa limistéar measúnaithe gach áitreabh atá íogair ó thaobh torainn de laistigh den PIA, agus gach áitreabh eile atá íogair ó thaobh torainn de laistigh de 600m de na bearta maolaithe torainn atá beartaithe.

Moltar i dTreoir an EPA, nuair a bhíonn leabhair oibre WebTAG á n-úsáid, go leasófaí an "meánmhéid teaghlaigh a nglactar leis" go luach a fhaightear ó shonraí daonra SAPS na Príomh-Oifige Staidrimh don limistéar measúnaithe agus go leasaítear an ráta lascaine tástála ó 2.5% go 4% de réir threoir Rialtas na hÉireann maidir le hanailís costais is tairbhe do thionscadail san earnáil phoiblí.

I gcás gach ceann de na bearta maolaithe torainn atá beartaithe, nó teaghlaim de bhearta, tá gá leis an gcostas measta a bhaineann leis an maolú a chur chun feidhme ar feadh tréimhse breithmheasa 60 bliain.

Is é an chéim dheiridh comparáid a dhéanamh idir luach airgeadaithe an tsochair don tsláinte, bunaithe ar chur chuige WebTAG, i gcomparáid leis na meastacháin chostais do gach ceann de na bearta maolaithe torainn atá faoi athbhreithniú don PIA. Cuirtear an difríocht i gcostais mheasta i láthair in éineacht leis an gcóimheas costais is tairbhe (cóimheas an chostais thar shochar).

Léiríonn cóimheas costais is tairbhe níos lú ná 1.0 gur mó na sochair sláinte airgeadaithe ná na costais.

Déantar measúnú ar na bearta maolaithe torainn, le cóimheasa costais is tairbhe faoi bhun 1.0. Moltar na bearta maolaithe torainn is costéifeachtaí, nó teaghlaim de bhearta, do na ranna, eagraíochtaí agus gníomhaireachtaí/sealbhóirí maoinithe ábhartha a ionchorprú ina bpleananna oibre amach anseo. I gcás ina bhfuil maoiniú agus acmhainní ar fáil, féadfar na bearta maolaithe torainn a mholtar a chur chun feidhme. Tar éis a chur i bhfeidhm, déanfar suirbhéanna tomhais torainn iar-chríochnaithe chun an laghdú tuartha torainn a dheimhniú.

11 Plean Forfheidhmithe

11.1 Róil agus Freagrachtaí

Tá an Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil (GCC) ainmnithe mar an tÚdarás Náisiúnta chun críche na Rialachán.

Ceanglaítear ar an EPA comhairle agus treoir a chur ar fáil do na comhlachtaí ábhartha mapála torainn agus do na húdaráis phleanála gníomhaíochta ábhartha.

Tá an EPA freagrach as an bhfaisnéis a bhaineann le mapáil straitéiseach torainn agus planáil gníomhaíochta a thuirisciú don Choimisiún Eorpach de réir Airteagal 10(2) den Treoir.

Sainithnítear in European Communities (Environmental Noise) Regulations 2018 I.R. Uimh. 549/2018 na comhlachtaí mapála torainn atá freagrach as ceirtleán, iarnróid, bóithre agus aerfoirt.

Sainmhínítear i Rialachán 2 mórghóthar mar 'bhóthar poiblí mar a shainmhínítear é in Acht na mBóithre 1993, arna leasú, a bhfuil níos mó ná 3 mhilliún pasáiste feithicle in aghaidh na bliana aige'. Dá bhrí sin, d'fhéadfadh 'mórghóthar' ainmnithe a bheith ina chuid ar bith de Bhóthar Náisiúnta, Réigiúnach nó Áitiúil.

Thug na comhlachtaí ainmnithe mapála torainn faoi mhapáil straitéiseach torainn in 2022.

Ní mór d'Údaráis Phleanála Gníomhaíochta ainmnithe plananna gníomhaíochta a ullmhú. Is iad na hÚdaráis Phleanála Gníomhaíochta ainmnithe na húdaráis áitiúla sin a bhfuil a limistéir feidhme, mórghóithre, iarnróid nó aerfoirt mhóra suite.

Ceanglaítear le Rialachán 14(1) ar an EPA achoimrí ar Phleananna Gníomhaíochta a chur faoi bhráid an Choimisiúin Eorpaigh.

Tá an EPA freagrach as comhlíonadh Ceadúnas um Rialú Comhtháite Truailithe (IPC) a eisiúint agus monatóireacht a dhéanamh air.

11.2 Spriocanna agus cuspóirí

Leagtar amach sa Phlean Gníomhaíochta torainn seo an chaoi a ndéanfaidh Comhairle Cathrach na Gaillimhe bainistiú ar thorann comhshaoil feadh mórghóithre, go háirithe nuair a d'fhéadfadh na leibhéil neamhchosanta ar thorann dochar a dhéanamh do shláinte an duine.

Tá na cuspóirí, na beartais agus na forálacha seo a leanas de Phlean Forbartha Chathair na Gaillimhe 2023-2029, Pleán Gníomhaíochta Aeráide Chathair na Gaillimhe 2024-2029 á gcur i bhfeidhm chun úsáid inbhuanaithe iompair a mhéadú agus, ar an gcaoi sin, úsáid carranna príobháideacha agus torann timpeallachta gaolmhar ó fhoinsí tráchta bóthair a laghdú.

Plean Forbartha Chathair na Gaillimhe 2023 - 2029

Beartas 4.2 Úsáid Talún agus Iompar

1. Comhordú dlúth idir úsáid talún agus iompar a chur chun cinn trí bheartais, criosú úsáide talún agus cuspóirí.
2. Tacú le comhtháthú úsáid talún agus iompair agus é a éascú chun fás dlúth cathrach a éascú, le tacaíocht ó mhodhanna inbhuanaithe iompair a spreagfaidh folláine

eacnamaíoch agus a chinnteoidh gluaiseacht daoine agus earraí ar bhealach atá inbhuanaithe, sábháilte agus a sholáthraíonn rochtain éasca do chách, a fheabhsaíonn cáilíocht na beatha agus a thacaíonn le laghdú ar astaíochtaí gás ceaptha teasa a bhaineann le hiompar.

3. Soláthar a dhéanamh d'fhorbairt líon ard, dian-turais, forbairtí ar nós ionaid tráchtála agus moil fostaíochta ag láithreacha a íoslaghódh an gá, an t-achar agus an t-am a thógfar chun taisteal agus a chuirfidh úsáid modhanna iompair inbhuanaithe chun cinn amhail siúl, rothaíocht agus iompar poiblí chun rochtain a fháil ar na láithreacha sin.
4. Dlúis chónaithe inbhuanaithe éifeachtacha a chur chun cinn sa chathair, go háirithe feadh an ghréasáin bealaí iompair poiblí agus inbhuanaithe atá ann cheana féin agus atá beartaithe.
5. I gcomhréir leis an gCroístraitéis agus chun treoir a thabhairt maidir le leathnú lonnaithe amach anseo, ullmhaigh Pleananna Limistéir Áitiúil agus máistirphleananna nuair is cuí, lena n-áirítear chun úsáid talún a chomhtháthú le hiompar.
6. Tá sé mar aidhm coincheap 'cathair 15 nóiméad' a bhaint amach ina n-éascaíonn beartais úsáide talún d'áitritheoirí rochtain a fháil ar a riachtanais laethúla laistigh de shiúlóid 15 nóiméad nó turas rothar agus, ar an gcaoi sin, an spleáchas ar iompar carranna a laghdú.

Beartas 4.3 Iompar Poiblí

1. Tacú le cur i bhfeidhm Bus Connects na Gaillimhe agus an líonra foriomlán iompair bus lena n-áireofar le haghaidh líonra seirbhísí traschathrach ardmhíneíochta agus gach riachtanas bonneagair a bhaineann leis, bainistíocht tráchta agus socruithe tosaíochta.
2. Infhaighteacht líonra bus na cathrach a chur chun cinn, lena n-áirítear na bearta tosaíochta lena n-úsáid ag na seirbhísí bus náisiúnta, réigiúnacha agus turas.
3. Idirmhalartaithe iompair poiblí agus tograí gaolmhara a éascú le haghaidh ticéadú aistrithe agus modhanna íocaíochta solúbtha.
4. Tús áite a thabhairt do sholáthar áiseanna páirceála agus taistil ag láithreacha cuí ionas go mbeidh siad ag teacht leis an líonra bus agus leis an nascbhealach traschathrach chun an t-athrú módach is gá a chruthú chun spleáchas ar charranna a laghdú.
5. Rochtain ar sheirbhísí iompair poiblí a chur chun cinn dóibh siúd atá ag freastal ar bhunscoileanna agus ar iar-bhunscoileanna i gcomhairle leis an Roinn Oideachais agus Scileanna.
6. Éascaíocht rochtana ar gach téarma bus i lár na cathrach a chinntiú agus éascaíocht a dhéanamh do chóiste turasóireachta áiteanna a fhágáil/a phiocadh suas atá áisiúil do lár na cathrach a fhreastalaíonn ar limistéir ina bhfuil busanna.
7. Bearta tacaíochta arb é is aidhm dóibh feabhas a chur ar acmhainn seirbhíse ghréasán iompair iarnróid idiruirbeach Chathair na Gaillimhe, lena n-áirítear seirbhísí iarnróid comaitéireachta a fhorbairt, agus is fearr leo cur chuige dériain ón gcathair go Baile Átha an Rí.
8. Bearta tacaíochta chun Stáisiún Ceant a fhorbairt mar mhol comhtháite iompair ilmhódach a éascaíonn idirmhalartú éasca idir seirbhísí iompair náisiúnta, réigiúnacha agus áitiúla.

9. Leanúint de thacaíocht a thabhairt do sheirbhísí tacsáí ag láithreacha cuí lena n-áirítear cóngarachacht do chonairí iompair phoiblí agus, nuair is féidir, úsáid a bhaint as bonneagar tosaíochta bus.
10. Tacú leis an athrú módach ar iompar poiblí faoi Straitéis Iompair na Gaillimhe (GTS) trí spriocanna athraithe módacha don siúl, don rothaíocht agus don iompar poiblí laistigh de shaolré Phlean Forbartha na Cathrach.

Beartas 4.4 Soghluaisteacht Inbhuanaithe – Siúl agus Rothaíocht

1. Tacú le tograí Straitéis Iompair na Gaillimhe le haghaidh líonra rothaíochta príomhúil chun turais mheán-achair shábháilte agus áisiúla a éascú.
2. Tacú le tograí Straitéis Iompair na Gaillimhe le haghaidh líonra rothaíochta tánaisteach agus nasc friothálacha chun turais áitiúla shábháilte agus áisiúla a éascú agus chun nasc a thabhairt isteach sa phríomhghrúasán rothaíochta.
3. Tacú leis an Straitéis Náisiúnta Glasbhealaí agus na Glasbhealaí atá beartaithe mar chuid den ghrúasán rothaíochta bunscoile agus mar chuid de nasc le Bearna, Órán Mór, Maigh Cuilinn agus Uachtar Ard.
4. Clár struchtúrtha feabhsúcháin a chur i bhfeidhm ar fud líonra coisithe na cathrach ar fad agus ag crosairí sráide.
5. Rothaíocht ar na Bealaí Bus Connects na Gaillimhe atá beartaithe a éascú nuair is cuí, lena n-áirítear ar an Nasc Traschathrach atá beartaithe.
6. Tacú le tionscnamh ar nós Páirceáil agus Siúl, Taisteal Scoileanna Glasa agus Bealaí Sábháilte chuig Cláir Scoile, Sráideanna Scoile agus an coincheap maidir le bealaí sábháilte a bheith ar scoil.
7. Feabhas a chur ar pháirceáil rothar ag cinn scríbe tábhachtacha agus in aice le stadanna/acomhail bus.
8. Nascacht agus tréscailteacht uasta do choisithe agus do rothaithe a éascú agus a chothabháil i ndearadh agus i mbainistiú tionscadal nua poiblí agus príobháideach agus i bhforbairtí atá ann cheana a uasghrádú agus a iarfheistiú de réir an Lámhleabhar Deartha do Bhóithre agus Sráideanna Uirbeacha (2019) agus Tréscailteacht Treoir Dea-Chleachtais, NTA (2015).
9. A chinntiú go bhfuil áiseanna do choisithe agus do rothaithe deartha de réir na gcaighdeán náisiúnta.
10. Cur i bhfeidhm Scéim Treochomharthaíochta a chur chun cinn le faisnéis treorach agus comharthaíocht a sholáthar ag láithreacha cuí ar fud na cathrach mar chuid de chur i bhfeidhm na Straitéise Réimse Poiblí.
11. Forbairt scéimeanna Rothar Poiblí/scéimeanna scaireanna eile a chur chun cinn agus a éascú ar fud na cathrach.
12. Ba cheart d'aon idirghabháil taistil ghníomhaigh ar bhóithre nó ar shráid a éilíonn ar dhaoine atá ag rothaíocht an lána céanna a roinnt le mótarthrácht ginearálta, a chinntiú freisin go ndéantar bóithre nó sráideanna den sórt sin a dhearadh agus a bhainistiú chun an timpeallacht chuí a chruthú de réir treorach sa Lámhleabhar Náisiúnta Rothaíochta maidir le "Sráideanna Comhroinnte /Measctha".

Beartas 4.5 Bearta Bainistíochta Éilimh Iompair

1. Tacú le bearta GTS chun gluaiseachtaí carranna a laghdú trí lár na cathrach, atá le baint amach trí shocruithe sonracha bainistíochta tráchta lena n-áirítear Líonra Rochtana Lár na Cathrach a chur i bhfeidhm.

2. Tacú le tograí GTS chun tús áite a thabhairt do ghluaiseachtaí iompair phoiblí i lár na cathrach trí bhealach iompair phoiblí ainmnithe, an Nasc Traschathrach, a chur i bhfeidhm.
3. Athruithe i mbainistiú carrpháirceála a chur chun cinn, lena n-áirítear páirceáil ar an tsráid a laghdú, socruithe rochtana feabhsaithe agus athbhreithniú ar struchtúir phraghsála a spreagfaidh soghluaisteacht inbhuanaithe níos fearr.
4. Na tograí GTS le haghaidh straitéis bainistíochta HGV agus straitéis luchtaithe agus seachadta a chur i bhfeidhm i lár na cathrach.
5. Tacú le húsáid soghluaisteachta níos cliste agus Réitigh Chliste Iompair (ITS) agus iad a chur chun cinn chun éifeachtúlacht, sábháilteacht agus comhordú a mhéadú ar fud na líonra iompair go léir.
6. Cur i bhfeidhm Pleananna Taistil a chur chun cinn le fostóirí agus scoileanna, lena n-áirítear Pleananna Iompair Áitiúla (LTPanna) ag baint úsáid as Measúnuithe Iompair Limistéarbhunaithe (ABTA) mar an mhodheolaíocht chun LTPanna agus Measúnuithe Tráchta agus Iompair (TTA) a ullmhú i gcás ina gcinneann scála na forbartha an gá atá le beartais chomhtháite úsáide talún agus pleanála iompair.
7. Úsáid modhanna iompair inbhuanaithe lena n-áirítear iompar poiblí a mhéadú trí chur chun cinn spriocdhírthe agus trí athrú iompraíochta a spreagadh.

Beartas 4.6 Líonra Bóithre agus Sráideanna agus Inrochtaineacht

1. Tacú le Cuarbhóthar N6 Chathair na Gaillimhe i gcomhar le Comhairle Chontae na Gaillimhe agus Bonneagar Iompair Éireann (BIÉ) chun réiteach iompair a fhorbairt chun aghaidh a thabhairt ar an mbrú tráchta atá ann cheana féin ar an líonra bóithre náisiúnta agus réigiúnach.
2. Feabhas a chur ar sholáthar réiteach iompair comhtháite foriomlán don chathair agus don cheantar máguaird trí thacú le forchoimeádas na conaire bóthair straitéisí ainmnithe chun freastal ar thionscadal an N6 GCRR.
3. Tacú leis na tograí i Straitéis Iompair na Gaillimhe le haghaidh idirghabhálacha dearaidh, socruithe athbhreithnithe bainistíochta tráchta agus socruithe tosaíochta maidir le siúl, rothaíocht agus iompar poiblí ar an líonra bóithre.
4. Feabhsuithe a chur i bhfeidhm ar an líonra bóithre ginearálta, lena n-áirítear naisc nua agus athbhreithnithe aomhal nuair is gá ar mhaithe le sábháilteacht agus áisiúlacht do gach úsáideoir.
5. Dea-chleachtas i ndearadh bóithre agus sráide a chur i bhfeidhm de réir ordlathas úsáideoirí bóithre mar atá leagtha amach sa Lámhleabhar Deartha do Bhóithre agus Sráideanna Uirbeacha (2013) arna nuashonrú (2019) agus 2020, áit a bhfuil dearadh bóithre faoi réir DMURS.
6. Tacú le teorainneacha luais laghdaithe i lár na cathrach agus i limistéir chónaithe na cathrach.
7. Inrochtaineacht a chur chun cinn do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe agus aird a thabhairt ar threoir dea-chleachtais ón Údarás Náisiúnta Míchumais (NDA).
8. Timpeallacht thréscailteach uirbeach agus fho-uirbeach a chur chun cinn de réir na teorach dea-chleachtais dá bhforáiltear in Permeability a Best Practice Guide (NTA 2015) agus scéimeanna tréscailteachta a chur i bhfeidhm i limistéir atá ann cheana féin nuair is cuí, cruthúnas tréscailteachta ar fhorbairtí beartaithe agus iarracht a dhéanamh naisc áitiúla atá ann cheana féin a choinneáil le feabhsuithe nuair is gá.

9. Tacú le beartas agus treoir náisiúnta maidir le cosaint an ghréasáin Bóithre Náisiúnta lena n-áirítear feidhm straitéiseach chroíghréasán agus ghréasán cuimsitheach TEN-T. Beidh cuspóirí forbartha i gcomhréir le Treoirlínte um Pleanáil Spásúil agus Bóithre Náisiúnta an RCORÁ (2012).
10. Déanfar meastóireachtaí ar thréscailteacht i limistéir timpeall ar lárionaid limistéir, ionaid chomharsanachta agus scoileanna i gcomórtas an bheartais choincheapa cathrach 15 nóiméad. Sa chás go n-aithnítear constaicí a chuireann isteach ar rochtain dhíreach agus áisiúil ar sheirbhísí agus ar thaitneamhachtaí sna hionaid sin trí shiúlóid nó rothaíocht, déanfar bearta chun thréscailteacht a fheabhsú a phleanáil agus tabharfar tús áite dóibh.

Beartas 4.8 Bonneagar Astaíochtaí Ísle

1. Tacú le forbairt an bhonneagair breosla astaíochtaí ísle agus na dteicneolaíochtaí gaolmhara.
2. Tacú leis an aistriú chuig Feithiclí Leictreacha agus é a éascú trí thacú le leathnú an líonra luchtaithe feithiclí leictreacha ag láithreacha cuí laistigh den chathair i gcomhar le gníomhaireachtaí agus páirtithe leasmhara ábhartha.

11.3 Clár na nOibreacha

Cuimsíonn Plean Gníomhaíochta Torainn Chathair na Gaillimhe tréimhse ceithre bliana ó 2024-2028. Tá cur chun feidhme an NAP faoi réir comhoibriú leis na húdaráis ábhartha agus tá sé faoi réir an mhaoinithe agus na n-acmhainní atá ar fáil freisin.

Bliain 1 2025

- Coimre a ullmhú chun comhairleoirí a sholáthar chun tabhairt faoi mhonatóireacht agus samhaltú torainn
- Comhairleoirí a fháil
- Monatóireacht torainn agus suirbhéanna allamuigh a dhéanamh ag PIA1 agus PIA2
- Sonraí tráchta a bhailiú don suíomh monatóireachta torainn ábhartha agus don tréimhse ama monatóireachta torainn
- Bailíochtaigh an tsamhail torainn do PIA1 agus PIA2
- Athbhreithniú a dhéanamh ar bhearta maolaithe torainn a d'fhéadfadh a bheith ann don PIA1 & PIA2
- Measúnú a dhéanamh ar an maolú torainn a d'fhéadfadh a bheith ann lena n-áirítear anailís costais is tairbhe
- Maoiniú a lorg ón Roinn chuí, gníomhaireachtaí ábhartha le haghaidh maoinithe chun tabhairt faoi bhearta maolaithe torainn
- Tuarascáil bhliantúil an phlean gníomhaíochta torainn a chur faoi bhráid an GCC
- Scagadh a dhéanamh le haghaidh Measúnú Cuí (AA) do na gníomhartha aitheanta le haghaidh PIA1 agus PIA2

Bliain 2 2026

- Oibreacha tomhais maolaithe torainn a sholáthar, faoi réir an mhaoinithe atá ar fáil, ag PIA 1 & PIA2
- Monatóireacht torainn agus suirbhéanna allamuigh a dhéanamh ag PIA3 agus PIA4
- Sonraí tráchta a bhailiú don suíomh monatóireachta torainn ábhartha agus don tréimhse ama monatóireachta torainn
- Bailíochtaigh an tsamhail torainn do PIA3 agus PIA4
- Athbhreithniú a dhéanamh ar bhearta maolaithe torainn a d'fhéadfadh a bheith ann do PIA3 agus PIA4
- Measúnú a dhéanamh ar an maolú torainn a d'fhéadfadh a bheith ann lena n-áirítear anailís costais is tairbhe
- Maoiniú a lorg ón Roinn chuíf, gníomhaireachtaí ábhartha le haghaidh maoinithe chun tabhairt faoi bhearta maolaithe torainn
- Scagadh a dhéanamh le haghaidh Measúnú Cuí (AA) do na gníomhartha aitheanta le haghaidh PIA3 agus PIA4
- Tuarascáil bhliantúil an phlean gníomhaíochta torainn a chur faoi bhráid an GCC

Bliain 3 2027

- Oibreacha tomhais maolaithe torainn a sholáthar, faoi réir an mhaoinithe atá ar fáil, ag PIA3 agus PIA4
- Dul i gcomhairle agus comhoibriú le TII maidir le bearta maolaithe torainn atá beartaithe ag PIA5 agus PIA6, áit a bhfuil trácht bóthair ar an N6 Bóthar na dTreabh
- Páirt a ghlacadh sa soláthar do Bhabhta 5 Mapáil Straitéiseach Torainn
- Tuarascáil bhliantúil an phlean gníomhaíochta torainn a chur faoi bhráid an GCC

Bliain 4 2028

- Oibreacha tomhais maolaithe torainn a sholáthar, faoi réir an mhaoinithe atá ar fáil, ag PIA5 & PIA6
- Athbhreithniú a dhéanamh ar an bPlean Gníomhaíochta torainn
- Tuarascáil bhliantúil an phlean gníomhaíochta torainn a chur faoi bhráid an GCC

11.4 Clár Meastóireachta, Athbhreithnithe agus Gníomhaíochta Ceartaitheacha

Déanfaidh Comhairle Cathrach na Gaillimhe athbhreithniú bliantúil ar an gclár chun measúnú a dhéanamh ar an dul chun cinn i gcoinne chlár na n-oibreacha.

Tá roinnt fachtóirí riosca a bhaineann le seachadadh an chlár lena n-áirítear rioscaí airgeadais. Níl na hacmhainní airgeadais a theastaíonn chun an clár a sheachadadh socraithe go fóill agus tá seachadadh an phlean gníomhaíochta torainn ag brath ar mhaoiniú leordhóthanach agus acmhainní eile a bheith ar fáil.

Ba chóir a thabhairt faoi deara go bhfuil roinnt gnéithe den chlár lasmuigh de smacht Chomhairle Cathrach na Gaillimhe agus beidh gá le ceadú ó chomhlachtaí reachtúla eile.

Beidh an clár faoi réir athbhreithniú leanúnach chun na páirtithe ábhartha go léir a chur ar an eolas faoi aon athrú ar chúinsí.

Déanfaidh Comhairle Cathrach na Gaillimhe athbhreithniú ar an gclár ar bhonn bliantúil agus tuairisceoidh sí dul chun cinn an chláir do na páirtithe leasmhara agus comhlachtaí ábhartha go léir.

Déanfaidh an Chomhairle athbhreithniú ar chlár na n-oibreacha a cuireadh i bhfeidhm faoin bplean gníomhaíochta seo in 2028. Beidh sé seo ag an am céanna le Babhta 5 de mhapáil torainn agus pleanáil gníomhaíochta. Déanfaidh athbhreithniú dheireadh an phlean meastóireacht ar an dul chun cinn i dtéarmaí an chláir a dréachtaíodh sa Phlean Gníomhaíochta. Tabharfaidh mapáil torainn Bhabhta 5 léiriú ar an athrú ar leibhéal torainn chomhshaoil agus ar líon na ndaoine a nochtar do leibhéal torainn os cionn na luachanna tairsí agus líon na ndaoine agus scrúdóidh sé freisin éifeachtacht na mbeart aonair i dtéarmaí luachanna torainn intomhaiste agus faisnéis staitistiúil maidir le líon na ndaoine a d'fhéadfadh a bheith neamhchosanta ar éifeachtaí sláinte mar gheall ar thorann comhshaoil.

12 Achoimre agus Conclúidí

Rinneadh an END a thrasú i nDlí na hÉireann le European Communities (Environmental Noise) Regulations 2006 (I.R. 140/2006). Rinneadh athbhreithniú ar na rialacháin sin le European Communities (Environmental Noise) Regulations, 2018, (I.R. Uimh. 549/2018) agus leasaíodh iad trína European Communities (Environmental Noise)(Amendment) Regulations, 2021 (I.R. Uimh. 663/2021).

Ceanglaítear leis na Rialacháin go n-ullmhaíonn na hÚdaráis Gníomhaíochta Torainn Pleananna Gníomhaíochta Torainn dá limistéir feidhme maidir le foinsí sonraíthe torainn chomhshaoil. Ní mór Pleananna Gníomhaíochta Torainn a bheith bunaithe ar thorthaí mapála torainn straitéisigh a dhéanann comhlachtaí ainmnithe mapála torainn. D'ullmhaigh Bonneagar Iompair Éireann (BIÉ) léarscáileanna torainn straitéiseacha do na príomhbhóithre agus do na bóithre tánaisteacha náisiúnta i gCathair na Gaillimhe. Ghlac Comhairle Cathrach na Gaillimhe páirt i gcur chuige láraithe maidir le mapáil torainn ar mhórbhóithre laistigh dá limistéar feidhme. D'ullmhaigh BIÉ léarscáileanna torainn do na bóithre seo thar ceann Chomhairle Cathrach na Gaillimhe.

D'ullmhaigh Comhairle Cathrach na Gaillimhe an Plean Gníomhaíochta torainn seo, atá bunaithe ar thorthaí R4 de na léarscáileanna straitéiseacha torainn. Déantar cur síos sa Plean Gníomhaíochta ar Thorann ar an limistéar pleanála gníomhaíochta agus ar na húdaráis fhreagracha. Pléann sé an cúlra reachtach agus an treoir atá ann cheana maidir le bainistiú torainn.

Tugtar achoimre ar thorthaí na mapála torainn straitéisí. Aithníonn an NAP limistéir ina bhfuil an daonra nocht do leibhéil torainn thart ar 53 dB_{Lden} agus 45 dB_{Lnight}. Is Limistéir Thábhachtacha iad seo ina bhféadfadh an daonra a bheith neamhchosanta ar éifeachtaí díobhálacha sláinte mar gheall ar nochtadh torainn.

Roghnaigh Comhairle Cathrach na Gaillimhe sé Limistéar Tábhachtacha Tosaíochta lena measúnú le linn shaolré an phlean gníomhaíochta torainn seo. Tá na limistéir seo suite ag:

- L1013 Bóthar Dáileacháin an Iarthair
- R864 Bóthar an Chaisleáin Nua
- R336 An Bóthar Mór
- R336 An Bóthar Mór
- N6 Bóthar na dTreabh
- N6 Bóthar na dTreabh (Briarhill)

Clúdaíonn an Plean Gníomhaíochta um Thorann tréimhse ceithre bliana ó 2024 go 2028. Tar éis an ama seo, déanfar athbhreithniú agus athbhreithniú air. Tabharfar faoi phróiseas comhairliúcháin phoiblí ar an Dréachtphlean seo, agus cuirfear a thorthaí san áireamh agus an doiciméad deiridh á hullmhú.

Moltar na príomhghníomhaíochtaí seo a leanas thar shaolré an NAP:

- Dul i gcomhairle agus comhoibriú leis na húdaráis bhóithre ábhartha
- Monatóireacht torainn a dhéanamh agus an tsamhail torainn do na sé PIAanna a bhailíochtú
- Sonraí suirbhé allamuigh a bhailiú lena n-áirítear sreafaí tráchta
- Athbhreithniú a dhéanamh ar bhearta maolaithe torainn a d'fhéadfadh a bheith ann do na PIAanna agus anailís costais is tairbhe a dhéanamh

- Faomhadh a lorg le haghaidh cistiúcháin chun na bearta maolaithe sainaitheanta a chur chun feidhme

Tá an Plean seo ar chomhchéim le hordlathas doiciméad reachtúil a bhí faoi réir measúnaithe/scagtha comhshaoil le haghaidh measúnú comhshaoil, de réir mar is cuí, agus is é atá ann creat cinnteoireachta agus deonaithe toilithe. Ní thugtar toiliú leis an bPlean agus ní bhunaítear leis creat chun toiliú a dheonú agus ní bheidh sé ina cheangal maidir le haon chinntí a bhaineann le toiliú a dheonú. Chun go mbainfear amach iad, ní mór do na tionscadail atá san áireamh sa Plean seo (mar an gcéanna le tionscadail eile in aon earnálacha eile) cloí, mar is cuí, le reachtaíocht, beartais, pleananna agus cláir éagsúla (lena n-áirítear ceanglais maidir le Measúnú Cuí ar leibhéal níos ísle), Measúnacht Tionchair Timpeallachta agus ceanglais cheadúnaithe eile de réir mar is cuí) atá mar chuid den chreat reachtúil cinnteoireachta agus deonaithe toilithe. Ceanglófar ar gach togra le haghaidh forbartha/oibreacha faoin bPlean Gníomhaíochta comhlíonadh ceanglais na reachtaíochta comhshaoil agus pleanála agus na bpróiseas pleanála agus ceadúnaithe a léiriú, lena n-áirítear forálacha reatha an phlean/na bpleananna úsáide talún agus doiciméid bheartais amhail an Creat Náisiúnta Pleanála, Straitéis Iompair na Gaillimhe agus Plean Forbartha Chathair na Gaillimhe 2023-2029 (lena n-áirítear na forálacha sin a shainaitheann sa tuarascáil Scagthástála MSC a ghabhann leis).

Aguisín A Gluais Téarmaí Fuaimiúla agus Teicniúla

Téarma	Sainmhíniú
AA	Measúnacht Iomchuí
AADT	Meán-Thrácht Laethúil Bliantúil
ABP	An Bord Pleanála
Pleanáil Gníomhaíochta	Plean atá deartha chun saincheisteanna torainn agus a n-éifeachtaí a bhainistiú, lena n-áirítear laghdú torainn más gá
Ceirtleánú	Mórlimistéar Uirbeach Leanúnach mar atá leagtha amach sna Rialacháin
AMI	Géar-Shárú Míocairdiach
ANCA	Údarás Inniúil um Thorann Aerárthaí
APA	An tÚdarás Pleanála Gníomhaíochta
Sonraí Aitreabúid	Tréith, cáilíocht, nó maoin a dhéanann cur síos ar ghné thíreolaíoch, m.sh. sreabhadh feithicle nó airde foirgnimh
BAR	Rialachán Cur Chuige Cothrom
CBA	Anailís Costais Is Tairbhe
CHD	Galar Corónach Croí
CNG	Treoirlínte Torainn Pobail EDS 1999
CNOSSOS-EU	Modhanna Coiteanna Measúnaithe Torainn don Eoraip, Treoir 996/2015
CQA	Limistéar Ciúin Iarrthóra
CSO	Príomh-Oifig Staidrimh
Sonraí	Cuimsíonn sonraí faisnéis a theastaíonn chun na haschuir sonraithe a ghiniúint, agus na torthaí sonraithe
dB	Deicibeil
DECC	An Roinn Comhshaoil, Aeráide agus Cumarsáide
EC	An Coimisiún Eorpach
ECAC	An Chomhdháil Eorpach um Eitlíocht Sibhialta
EEA	An Ghníomhaireacht Eorpach Comhshaoil
END	Treoir Torainn Comhshaoil (2002/48/EC)
ENG	Treoirlínte Torainn Chomhshaoil EDS don Réigiún Eorpach 2018
GCC	An Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil
ESRI	An Institiúid Taighde Eacnamaíochta agus Sóisialta
AE	An tAontas Eorpach
FL	Feithicil Leictreach
CFG	Córais Faisnéise Geografaí
IA	Limistéar Tábhachtach
HA	An-Chráite
HSD	Codladh An-suaite
EESI	An Eagraíocht Eitlíochta Sibhialta Idirnáisiúnta
IE	Astaíochtaí Tionsclaíoch
IED	An Treoir maidir le hAstaíochtaí Tionsclaíoch 2010/75/AE maidir le hAstaíochtaí Tionsclaíoch (Cosc agus Rialú Comhtháite ar Thruailliú)
INM	Múnla Torainn Chomhtháite
ENÉ	Eangach Náisiúnta Éireann
IPPC	Rialú Comhtháite um Chosc ar Thruailliú

IHD	Galar Croí Iscéimeach
ITM	Irish Transverse Mercator
ISO	Eagraíocht Idirnáisiúnta na gCaighdeán
ÚÁ	Údarás Áitiúla
Meiteashonraí	Faisnéis thuairisciúil ina ndéantar achoimre ar shonraí
MIA	An Limistéar is Tábhachtaí
MCEI	Critéir Íosta le haghaidh Cigireachtaí Comhshaoil
NB	Neamhbhainteach
NAO	Réad Laghdaithe Torainn
NAP	Plean Gníomhaíochta Torainn
NNG	Treoirínite EDS maidir le Torann Oíche don Eoraip 2009
NMB	Comhlacht Mapála Torainn
Bandaí Torainn	Limistéir atá suite idir comhrianta na leibhéal seo a leanas (dB): $L_{den} < 50, 50 - 54, 55 - 59, 60 - 64, 65 - 69, 70 - 74, > 74$ $L_d < 50, 50 - 54, 55 - 59, 60 - 64, 65 - 69, 70 - 74, > 74$ $L_e < 50, 50 - 54, 55 - 59, 60 - 64, 65 - 69, 70 - 74, > 74$ $L_n < 45, 45 - 49, 50 - 54, 55 - 59, 60 - 64, 65 - 69, 70 - 74, > 74$
Leibhéil Torainn	Luachanna saor-raoin L_{den} , L_d , L_e , L_n , agus L_{Aeq} , 16h ag airde 4m os cionn leibhéal na talún áitiúil
Leibhéal Torainn – L_d – I rith an lae	L_d (nó $L_{lá}$) = $L_{Aeq,12h}$ (07:00 to 19:00)
Leibhéal Torainn – L_e – Tráthnóna	L_e (nó $L_{tráthnóna}$) = $L_{Aeq,4h}$ (19:00 to 23:00)
Leibhéal Torainn – L_n – Oíche	L_n (nó L_{night}) = $L_{Aeq,8h}$ (23:00 to 07:00)
Leibhéal Torainn - L_{den} – Lá/Tráthnóna/Oíche	Meascán de L_d , L_e agus L_n mar seo a leanas: $L_{den} = 10 * \log \left[\frac{1}{24} \left\{ 12 * 10^{(L_{lá})/10} + 4 * 10^{(L_{evening}+5)/10} + 8 * 10^{(L_{night} + 10)/10} \right\} \right]$
Sonraí Mapála Torainn (Ionchur).	Dhá chatagóir leathana: (1) Spásúlachta (m.sh. línte lár an bhóthair, imlíne foirgneamh) (2) Tréith (m.sh. sreabhadh feithicle, airde foirgnimh – sannta do shonraí spásúlachta sonracha)
Bogearraí le haghaidh mapála torainn	Clár ríomhaireachta a ríomhann na leibhéil torainn riachtanacha bunaithe ar shonraí ionchuir ábhartha
Múnla Torainn	Comhthiomsaíodh na sonraí ionchuir go léir agus coinníodh iad laistigh de chlár ríomhaire le gur féidir leibhéil torainn a ríomh
Comhad Múnla Torainn	An comhad tionscadail (bogearraí dílseánaigh ar leith) a chuimsíonn an tsamhail torainn
NSAI	An tÚdarás um Chaighdeán Náisiúnta na hÉireann
NTA	An Ghníomhaireacht Náisiúnta Iompair
OEE	An Oifig um Fhorfheidhmiú Comhshaoil
ORM	An Oifig um Chosaint Radaíochta agus Monatóireacht Comhshaoil
OSI	Ordnance Survey for Ireland (anois Tailte Éireann)
Sonraí Aschurtha	Na haschuir torainn a ghineann an tsamhail torainn
PCQA	Limistéar Ciúin Iarrthóra Féideartha
PIA	Limistéar Tábhachtach Tosaíochta

Sonraí a Phróiseáil	Aon chineál cúblála, ceartúcháin, fachtóireachta coigeartaithe, ceartúcháin, nó coigeartú eile sonraí chun é a dhéanamh oiriúnach don fheidhm. (Áirítear leis seo oibríochtaí dá ngairtear 'glanadh' sonraí uaireanta)
DC	Dearbhú Cáilíochta
Léarscáil Teasa Gréasáin	Taispeánann léarscáil teasa gréasáin dlús coibhneasta na luachanna ag pointí ag baint úsáid as scéim dathanna chun luach dlúis a léiriú. Sa chás seo is é an luach a úsáidtear ná an líon daoine atá an-chorraithe in aghaidh an 100m ² .
RESPF	Creat Beartais Spáis Leictreachais In-athnuaite
RMO	An Oifig um Bainistiú Bóithre
RSA	An tÚdarás um Shábháilteacht ar Bhóithre
MSC	Measúnú Straitéiseach Comhshaoil
SMA	Asfalt Maisteoige Cloch
SNM	Léarscáil Torainn Straitéiseacha
Sonraí Spásúla (Ionchur).	Faisnéis faoin suíomh, cruth agus gaolta idir gnéithe geografacha, mar shampla línte lár an bhóthair agus foirgnimh
TAG	Béarla An Roinn Iompair, Treoir Anailíse Iompair
BIÉ	Bonneagar Iompair Éireann
EDS	An Eagraíocht Dhomhanda Sláinte
ZEVI	Feithiclí Astaíochtaí Nialasacha Éireann
ZPAP	Plean Gníomhaíochta um Thruailliú Nialasach

Agusín B Leabharliosta agus Tagairtí**Reachtaíocht agus Foilseacháin an AE**

Treoir 92/43/EEC maidir le gnáthóga nádúrtha agus fauna agus flora fiáine a chaomhnú, 21 Bealtaine 1992, arna leasú 1997, 2003, 2006 & 2013

Treoir 2001/42/EC maidir le measúnú ar éifeachtaí pleananna agus clár áirithe ar an gcomhshaol, 27 Meitheamh 2001

Treoir 2002/49/EC maidir le torann comhshaoil a mheasúnú agus a bhainistiú, IO L189/12-25, 18 Iúil 2002

Treoir 2003/4/EC maidir le rochtain phoiblí ar fhaisnéis faoin gcomhshaol, 28 Eanáir 2003

Treoir 2006/93/EC maidir le rialáil oibriú na n-eitleán a chumhdaítear le Cuid II, Caibidil 3, Imleabhar 1 d'larscríbhinn 16 a ghabhann leis an gCoinbhinsiún um Eitlíocht Shíbhialta Idirnáisiúnta, an dara heagrán (1988), an 12 Nollaig 2006

Treoir 2007/2/AE maidir le hastaíochtaí tionsclaíochta (cosc agus rialú comhtháite ar thruailliú), an 24 Samhain 2010

Treoir 2011/92/AE maidir le measúnú ar éifeachtaí tionscadal poiblí agus príobháideach áirithe ar an gcomhshaol, an 13 Nollaig 2011, arna leasú le Treoir 2014/52/AE, an 16 Aibreán 2014

Rialachán (AE) Uimh. 167/2013 maidir le formheas agus le faireachas margaidh ar fheithiclí talmhaíochta agus foraoiseachta, an 5 Feabhra 2013

Treoir 2014/45/AE maidir le tástálacha tréimhsiúla ródacmhainneachta le haghaidh mótarfheithiclí agus a leantóirí agus lena n-aisghairtear Treoir 2009/40/EC, an 3 Aibreán 2014

Treoir 2014/47/AE maidir le hiniúchadh teicniúil cois bóthair ar ródacmhainneacht feithiclí tráchtála a scaiptear san AE agus lena n-aisghairtear Treoir 2000/30/EC, an 3 Aibreán 2014

Rialachán (AE) Uimh. 540/2014 maidir le leibhéal fuaimne mótarfheithiclí agus córas tosta athsholáthair, agus lena leasaítear Treoir 2007/46/EC agus lena n-aisghairtear Treoir 70/157/EEC, an 16 Aibreán 2014

Rialachán (AE) Uimh. 598/2014 maidir le rialacha agus nósanna imeachta a bhunú maidir le srianta oibríochta atá bainteach le torann a thabhairt isteach ag aerfoirt an Aontais laistigh de Chur Chuige Cothrom agus lena n-aisghairtear Treoir 2002/30/EC, an 16 Aibreán 2014

Treoir (AE) 2016/1628 maidir le ceanglais a bhaineann le teorainneacha astaíochta truaileán gásach agus cáithníní agus cineál-cheadú le haghaidh innill dócháin inmheánaigh d'innealra soghluaiste neamhbhóthair, lena leasaítear Rialachán (AE) Uimh. agus lena leasaítear agus lena n-aisghairtear Treoir 97/68/EC, an 14 Meán Fómhair 2016

Rialachán Tarmligthe (AE) 2017/1576 lena leasaítear Rialachán (AE) Uimh. 540/2014 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle a mhéid a bhaineann leis na ceanglais maidir le Córas Foláirimh Fuaimiúil Feithicle le haghaidh cineálcheadú AE feithicle, an 26 Meitheamh 2017

Ceartúchán ar Threoir ón gCoimisiún (AE) 2015/996, IO L5/35-46, 10 Eanáir 2018

Rialachán (AE) 2018/858 maidir le formheas agus le faireachas margaidh ar mhótarfeithiclí agus ar a leantóirí, agus ar chórais, ar chomhpháirteanna agus ar aonaid theicniúla ar leithligh atá beartaithe le haghaidh feithiclí den sórt sin, lena leasaítear Rialachán (EC), Uimh. 715/2007, Uimh. 595/2009 agus lena n-aisghairtear Treoir 2007/46/EC, an 30 Bealtaine 2018

Rialachán Tarmligthe (AE) 2019/839 lena leasaítear Rialachán (AE) Uimh. 540/2014 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle maidir le leibhéal fuaime mótarfeithiclí agus córas tosta athsholáthair, an 7 Márta 2019

Rialachán 2019/1010 maidir le hoibleagáidí tuairiscithe a ailíniú i réimse na reachtaíochta a bhaineann leis an gcomhshaol, agus lena leasaítear Treoir 2002/49/CE, OJ L 170, an 25 Meitheamh 2019.

Rialachán (AE) 2019/2144 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 27 Samhain 2019 maidir le ceanglais chineálcheadaithe do mhótarfeithiclí agus dá leantóirí, agus córais, comhpháirteanna agus aonaid theicniúla ar leithligh atá beartaithe le haghaidh feithiclí den sórt sin, a mhéid a bhaineann lena sábháilteacht ghinearálta agus le cosaint daoine atá i bhfeithiclí agus úsáideoirí soghonta bóthair, lena leasaítear Rialachán (AE) 2018/858 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gCoinbhinsiún maidir le Rialachán (EC) Uimh. Rialachán (EC) Uimh. 79/2009 agus (EC) Uimh 661/2009 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle agus Rialachán (EC) Uimh. 631/2009 ón gCoimisiún, (AE) Uimh. 406/2010, (AE) Uimh. 672/2010, (AE) Uimh 1003/2010, (AE) Uimh 1005/2010, (AE) Uimh 1008/2010, (AE) Uimh 1009/2010, (AE) Uimh. 19/2011, (AE) Uimh. 109/2011, (AE) Uimh 458/2011, (AE) Uimh 65/2012, (AE) Uimh. 130/2012, (AE) Uimh. 347/2012, (AE) Uimh. 351/2012, (AE) Uimh. 1230/2012 agus (AE) 2015/166, OJ L 325, 16 Nollaig 2019

Treoir (AE) 2020/367 an 4 Márta 2020 lena leasaítear larscríbhinn III a ghabhann le Treoir 2002/49/EC ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle maidir le modhanna measúnaithe a bhunú le haghaidh éifeachtaí díobhálacha torainn comhshaoil, OJ 67, 5 Márta 2020

Rialachán (AE) 2020/740 maidir le lipéadú bonn i leith éifeachtúlachta breosla agus paraiméadair eile, lena leasaítear Rialachán (AE) 2017/1369 agus lena n-aisghairtear Rialachán (EC) Uimh. 1222/2009, an 25 Bealtaine 2020

Treoir Tharmligthe (AE) 2021/1226 lena leasaítear, chun oiriúnú don dul chun cinn eolaíoch agus teicniúil, larscríbhinn II de Threoir 2002/49/EC ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle maidir le modhanna comhchoiteanna measúnaithe torainn, OJ L269/65-142 an 28 Iúil 2021, 21 Nollaig 2020

Breithiúnas na Cúirte (Ocht Dlísheomra). An Coimisiún Eorpach v Poblacht na Portaingéile. Cás C-687/20, 31 Márta 2022

Rialachán Uimh. 117 ó Choimisiún Eacnamaíoch na Náisiún Aontaithe don Eoraip (UNECE) – Forálacha aonfhoirmeacha maidir le boinn a fhormeas i ndáil le hastaíochtaí fuaime rollta agus/nó greamaitheacht ar dhromchlaí fliucha agus/nó maidir le friotáocht rollta [2016/1350]

An Coimisiún Eorpach (2003). Treoir 2003/4/EC ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 28 Eanáir 2003 maidir le rochtain phoiblí ar fhaisnéis faoin gcomhshaol. OJ L 41, 14/02/2003, Lucsamburg 2003.

An Coimisiún Eorpach (2002). Treoir 2002/49/EC ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 25 Meitheamh 2002 maidir le torann comhshaoil a mheasúnú agus a bhainistiú. OJ L 189, 18/07/2002, Lucsamburg 2002

Rialacháin BAR 2014/598 Rialacha agus nósanna imeachta a bhunú maidir le srianta oibriúcháin a bhaineann le torann a thabhairt isteach in aerfoirt an Aontais laistigh de Chur Chuige Cothromaithe

Foilseacháin AE/EC

European Commission, Future Noise Policy – European Commission Green Paper, 1996

An Ghníomhaireacht Eorpach Chomhshaoil, Babisch, W., Lictra, G., Paviotti, M., et al., *Good practice guide on quiet areas*, Licitra, G. (eagarthóir), Berg, . (eagarthóir), Vos, (eagarthóir), Oifig na bhFoilseachán, 2014, <https://data.europa.eu/doi/10.2800/12644>

An Ghníomhaireacht Eorpach Chomhshaoil, Fons, J., Blanes, N., Nugent, C. et al., *Quiet areas in Europe – The environment unaffected by noise pollution*, Oifig na bhFoilseachán, 2016, <https://data.europa.eu/doi/10.2800/7586>

An Coimisiún Eorpach, suíomhanna Natura 2000 a Bhainistiú, Tá forálacha Airteagal 6 den Treoir maidir le 'Gnáthoga' 92/43/EEC, Fógra C(2018) 7621 deiridh ón gCoimisiún, 21 Samhain 2018

An Ghníomhaireacht Eorpach Chomhshaoil, healthy lives: how the environment influences health and well-being in Europe, EEA Report No 21/2019, 2019

Plean Gníomhaíochta an Aontais Eorpaigh: 'Towards Zero Pollution for Air, Water and Soil' COM/2021/400, 2021

An Coimisiún Eorpach, Ard-Stiúirthóireacht an Chomhshaoil, Kantor, E., Klebba, M., Richer, C. et al., *Assessment of potential health benefits of noise abatement measures in the EU – Phenomena project* Oifig na bhFoilseachán, 2021, <https://data.europa.eu/doi/10.2779/24566>

An Ghníomhaireacht Eorpach Chomhshaoil, Limistéir chiúine a d'fhéadfadh a bheith ann i gceirteáin END, Tuarascáil Eionet – ETC/ATNI 2021/4, Samhain 2021

Tuarascáil ón gCoimisiún chuig Parlaimint na hEorpa, chuig an gComhairle, chuig Coiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa agus chuig Coiste na Réigiún, An chéad fhaireachán agus forbhreathnú ar 'thruailliú nialasach', 'Conairí i dtreo aer, uisce agus ithir níos glaine don Eoraip', Nollaig 2022.

An Eagraíocht Dhomhanda Sláinte, Oifig Réigiúnach na hEorpa. (2009). Treoirínte maidir le torann oíche don Eoraip. An Eagraíocht Dhomhanda Sláinte. Oifig Réigiúnach na hEorpa.

An Ghníomhaireacht Eorpach Chomhshaoil, Torann comhshaoil san Eoraip, 2020, Oifig na bhFoilseachán, 2020, <https://data.europa.eu/doi/10.2800/686249>

Reachtaíocht na hÉireann

Environmental Noise Regulations 2006, (I.R. Uimh. 140 de 2006).

European Communities (Noise Emission by Equipment for Use Outdoors) (Amendment) Regulations 2006, (I.R Uimh. 241 de 2006)

Na hAchtanna fán nGníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil 1992 agus 2003

An tAcht um Chaomhnú an Chomhshaoil, 2003

Safety, Health and Welfare at Work (Control of Noise at Work) Regulations 2006, I.R. Uimh. 371 de 2006

Building Regulations 1997, I.R. Uimh. 497/1997

Road Traffic (Construction, Equipment and Use of Vehicles) Regulations, 1963 I.R Uimh. 190/1963

Na hAchtanna um Bainistiú Dramhaíola 1996 go 2003

An tAcht um Thrácht ar Bhóithre, Athbhreithnithe, Nuashonraithe go dtí 16 Bealtaine 2023, Uimhir 24 de 1961

Na Rialacháin fán Acht fán nGníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil, 1992 (Torann), 1994 (I.R. Uimh. 179/1994).

An tAcht fán nGníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil, 1992, Athbhreithnithe, Nuashonraithe go dtí 18 Aibreán 2023, Uimhir 7 de 1992

European Communities (Environmental Assessment of Certain Plans and Programmes) Regulations 2004, I.R. Uimh. 435 de 2004

Planning and Development (Strategic Environmental Assessment) Regulation 2004, I.R. Uimh. 436 de 2004

European Communities (Access to Information on the Environment) Regulations 2007, I.R. Uimh. 133 de 2007

Planning and Development Regulation 2008, I.R. Uimh. 235 de 2008

European Communities (Environmental Assessment of Certain Plans and Programmes) (Amendment) Regulations 2011, I.R. Uimh. 200 de 2011

Planning and Development (Strategic Environmental Assessment) (Amendment) Regulations 2011, I.R. Uimh. 201 de 2011

European Communities (Access to Information on the Environment) (Amendment) Regulations 2011, (I.R. Uimh. 662/2011)

European Union (Industrial Emissions) Regulations 2013, I.R. Uimh. 138/2013

European Communities (Access to Information on the Environment) (Amendment) Regulations 2014, (I.R. Uimh. 615/2014)

European Union (Two or Three Wheel Motor Vehicles and Quadricycles Type-approval) Regulations 2015, I.R. Uimh. 614/2015

European Union (Agricultural or Forestry Vehicle Type Approval and Entry into Service) Regulations 2017, I.R. Uimh. 645/2017

European Communities (Access to Information on the Environment) (Amendment) Regulations 2018, (I.R. Uimh. 309/2018)

European Communities (Environmental Noise) Regulations 2018, I.R. Uimh. 549/2018

An tAcht um Thorann Aerárthaí (Aerfort Bhaile Átha Cliath) a Rialáil, 2019, Uimhir 12 de 2019

European Union (National Car Test – EU Roadworthiness Certificates) Regulations 2020, I.R. Uimh. 554/2020

European Union (Road Vehicles: Type approval and Market Surveillance) Regulations 2020, I.R. Uimh. 556/2020

European Union (Commercial Vehicle Roadworthiness) (Roadworthiness Certificate and Roadworthiness Test) Regulations 2021, I.R. Uimh. 617/2021

European Communities (Environmental Noise) (Amendment) Regulations 2021, I.R. Uimh. 663/2021

European Union (Internal Combustion Engines for Non-road mobile machinery) (Gaseous and Particulate Pollutant Emission Limits and Type-approval) Regulations 2021, I.R. Uimh. 735 de 2021.

European Union (Tyre Labelling) (Energy Efficiency) Regulations 2022, I.R. Uimh 670/2022

Foilseacháin an GCC

An Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil, Advice Notes on Current Practice (in the preparation of Environmental Noise Impact Statements), 2003

An Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil, Synthesis Report on Developing a Strategic Environmental Assessment (SEA) Methodologies for Plans and Programmes in Ireland, 2003

An Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil, Office of Environmental Enforcement (OEE), Guidance Note for Noise: Licence Applications, Surveys and Assessments in Relation to Scheduled Activities (NG4), Éanair 2016

An Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil, Taighde 264: Green and Blue Spaces and Health: A Health-led Approach, 2018

An Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil, Taighde 295: Research on Aspects of Ireland's Environment, Consumer Behaviour and Health: ESRI Environment Research Programme 2016-2018, 2019

An Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil, Taighde 328: Eco-Health: Ecosystem Benefits of Greenspace for Health, 2020

An Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil, Taighde 348 Toolkit: Connecting with Nature for Health and Wellbeing, 2020

An Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil, Taighde 348: Nature and Environment to Attain and Restore Health (NEAR Health), 2020

An Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil, Good Practice Guidance on SEA Screening, 2021

An Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil, Round 4 Strategic Noise Mapping of Major Roads For the Fourth Round of the Environmental Noise Regulations 2018, Márta 2021 (V2)

An Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil, National Land Cover Map, Márta 2023

Taighde GCC 423: Environmental Transport Noise and Health: Evidence from Ireland (Noise-Health)

Guidance Note for Noise: Licence Applications, Surveys and Assessments in Relation to Scheduled Activities (NG4)

Foilseacháin Gaeilge

An Roinn Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil, Sustainable Residential Development in Urban Areas – Consultation draft guidelines for planning authorities, Bealtaine 2009

An Roinn Tithíochta, Pleanála agus Rialtais Áitiúil, Sustainable Urban Housing: Design Standards for New Apartments – Guidelines for Planning Authorities, Márta 2018

An Roinn Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil, Urban Design Manual: A best practice guide. A companion document to the Draft Planning Guidelines on Sustainable Residential Development in Urban Areas, Feabhra 2008.

An Roinn Tithíochta, Pleanála agus Rialtais Áitiúil, Sustainable Urban Housing: Design Standards for New Apartments – Guidelines for Planning Authorities, Márta 2018

An Roinn Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil, Fuinneamh Gaoithe a Fhorbairt Treoirlínte, 2006

An Roinn Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil, Quarries and Ancillary Activities – Guidelines for Planning Authorities, Aibreán 2004

An Roinn Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil, Building Regulations 1997, Technical Guidance Document E – Sound, 1997 (Nuashonraithe 2014)

Roinn an Taoisigh, Reaching Out – Guidelines on Consultation for Public Sector Bodies, 2005

An Creat Náisiúnta Pleanála – Éire 2040 Ár bPlean (NPF), 2019

An tÚdarás um Bóithre Náisiúnta, Good Practice Guidance for the Treatment of Noise during the Planning of National Road Schemes, Márta 2014

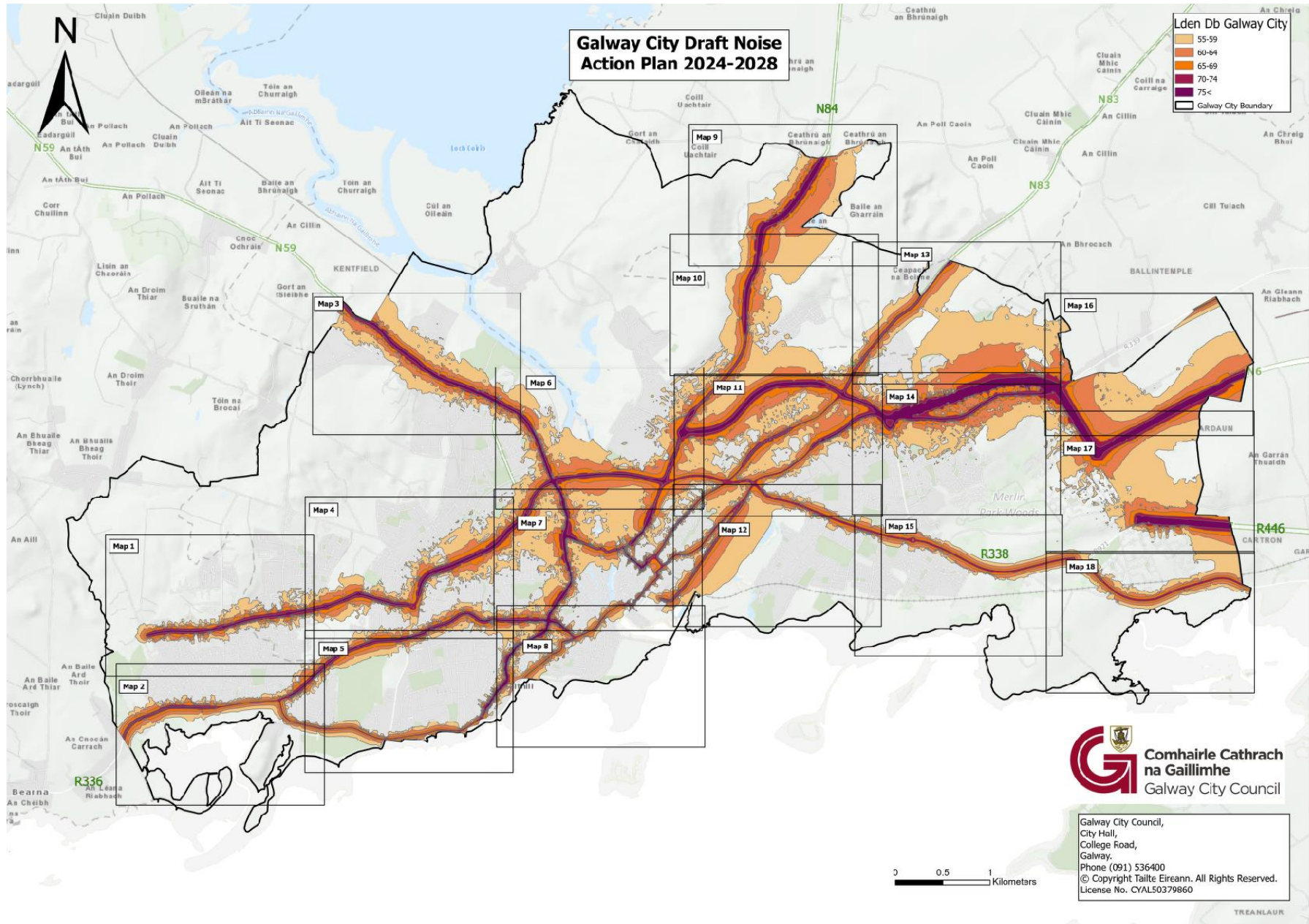
Plean Gníomhaíochta ar son na hAeráide 2023 CAP2023 Changing Ireland for the Better

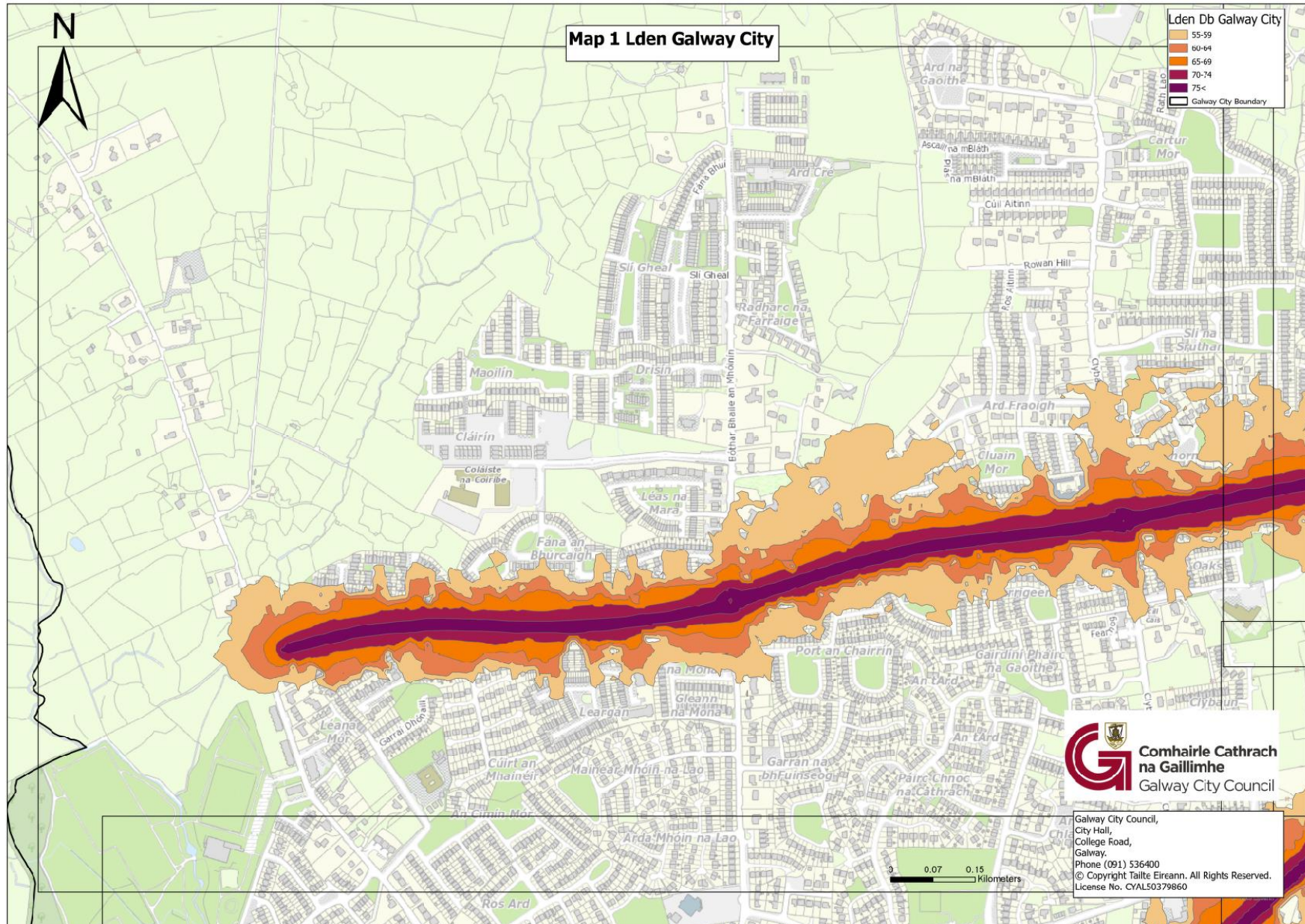
An Beartas Náisiúnta maidir le Soghluaisteacht Inbhuanaithe Aibreán 2022

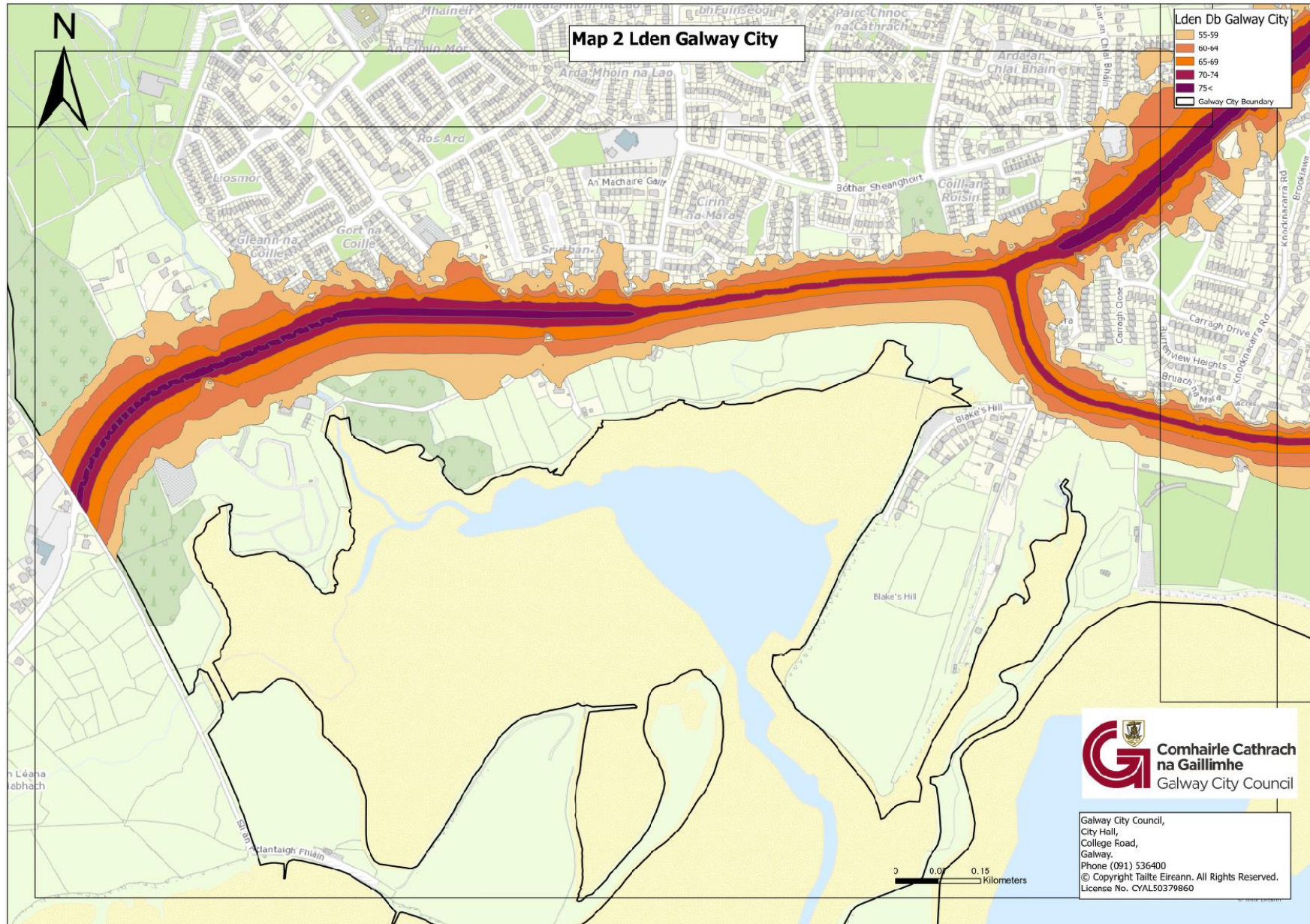
An Roinn Iompair, An Straitéis um Bonneagar Feithiclí Leictreacha, 2022-2025

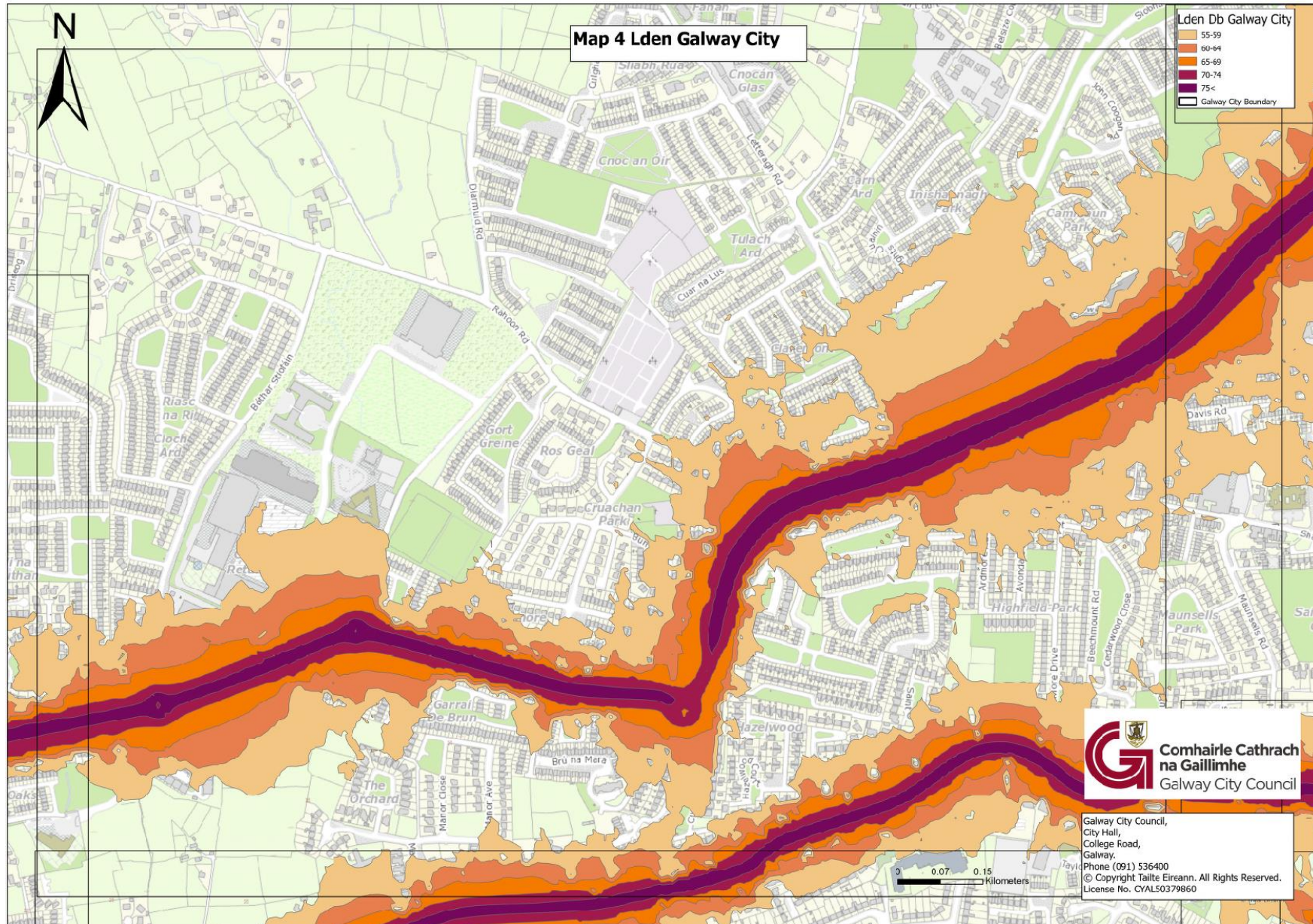
an tSeirbhís Páirceanna Náisiúnta agus Fiadhúlra, Guidance on Appropriate Assessment for Planning Authorities, 2010

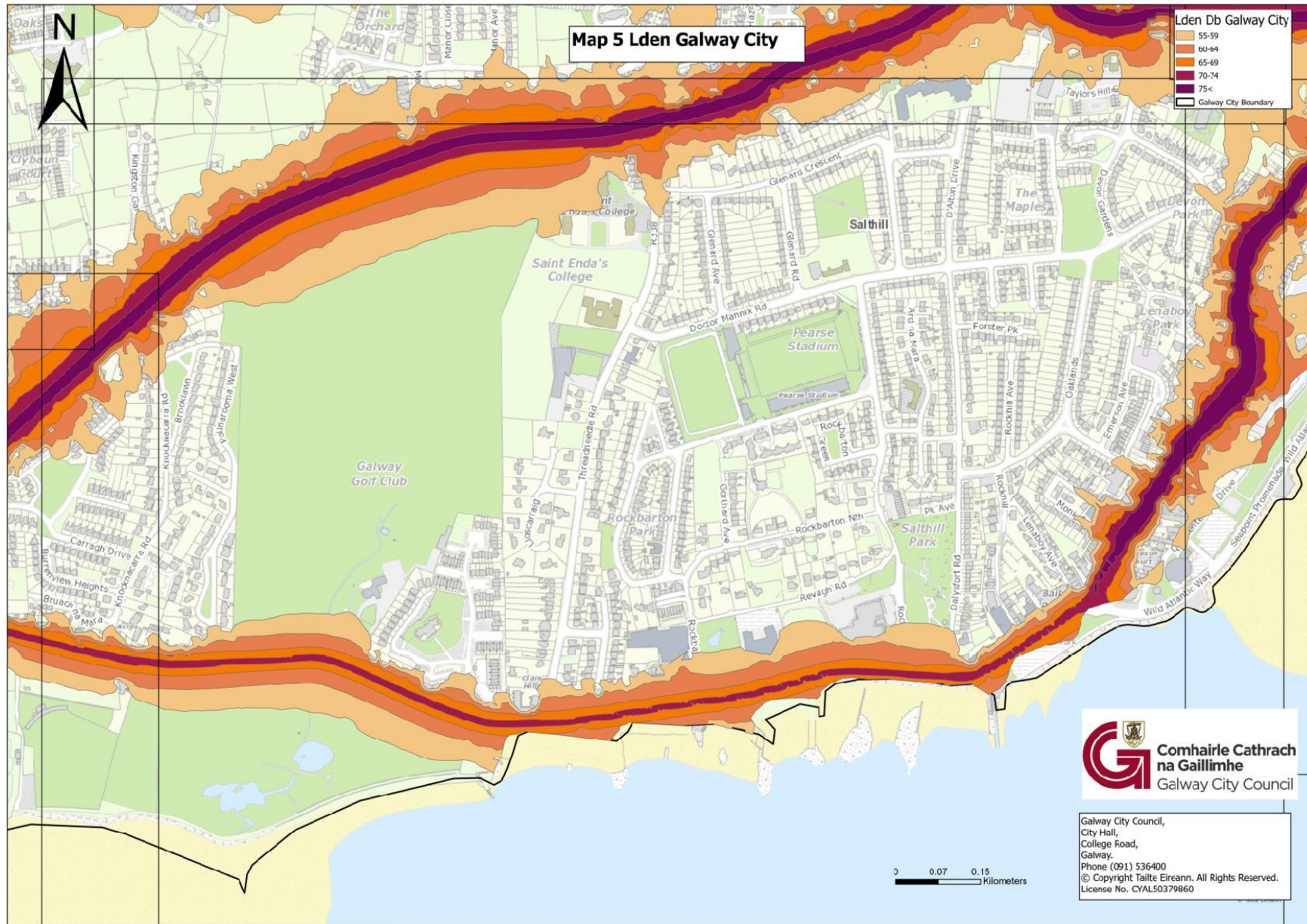
Aguisín C Léarscáileanna Torainn Straitéiseacha

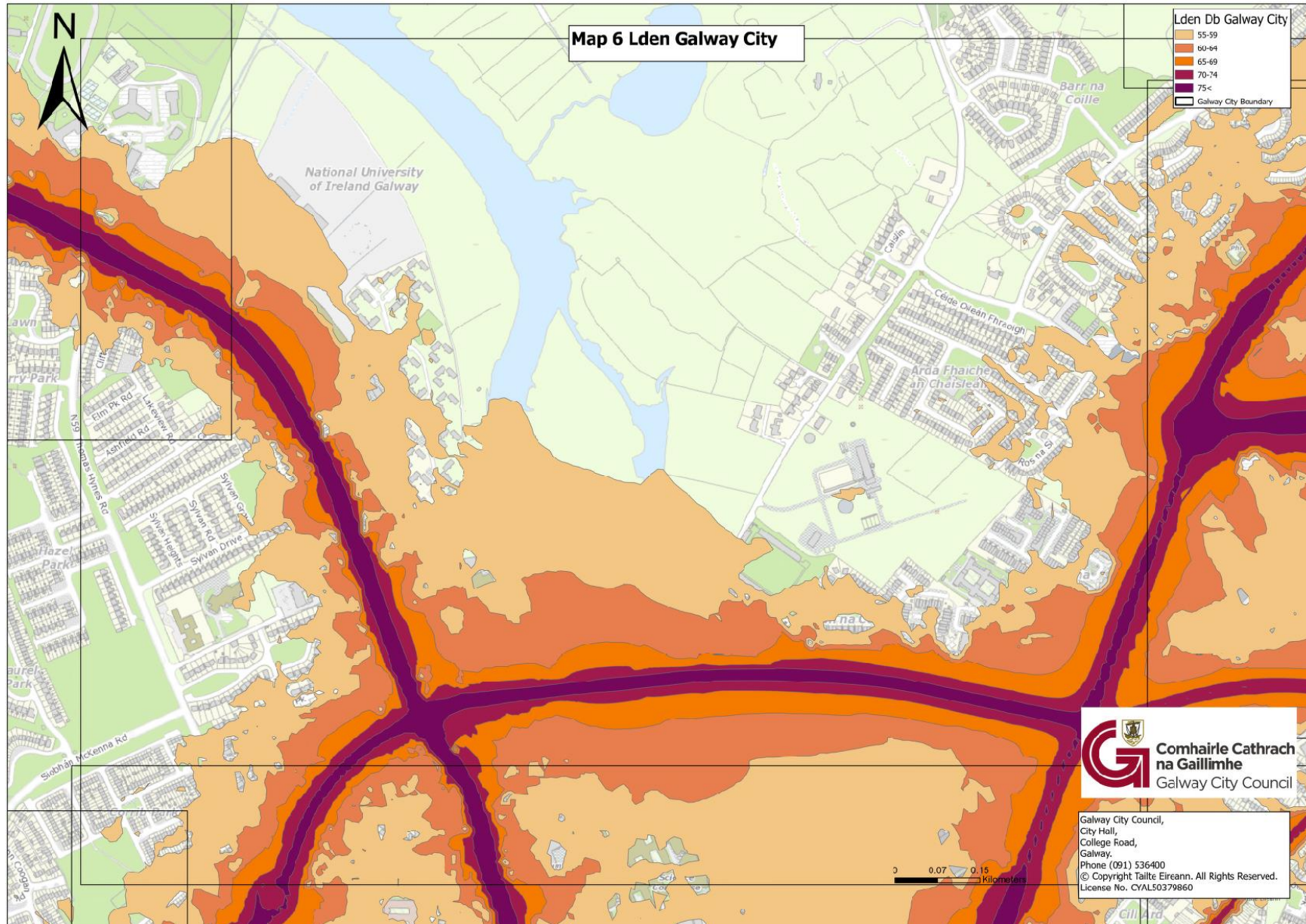

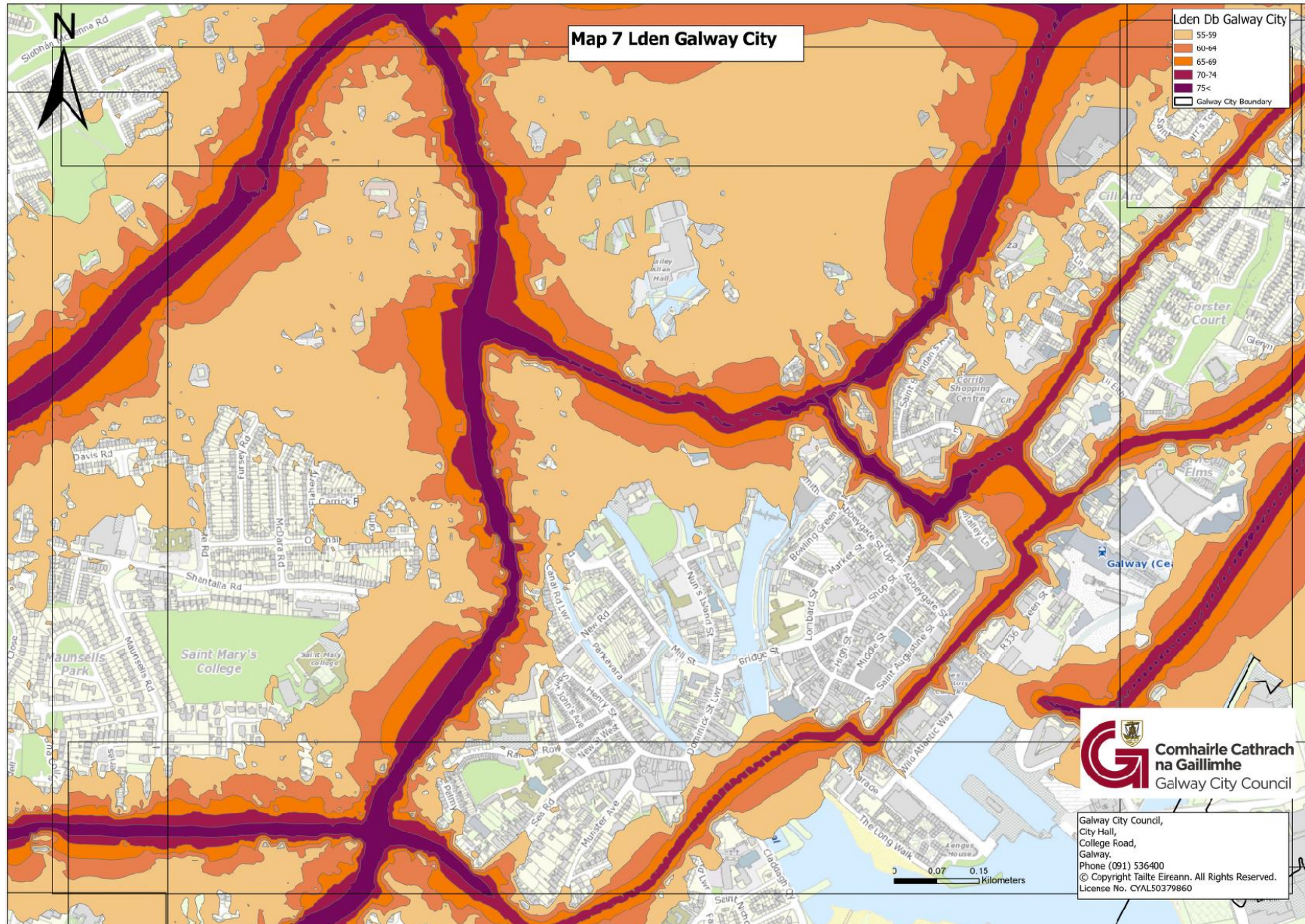

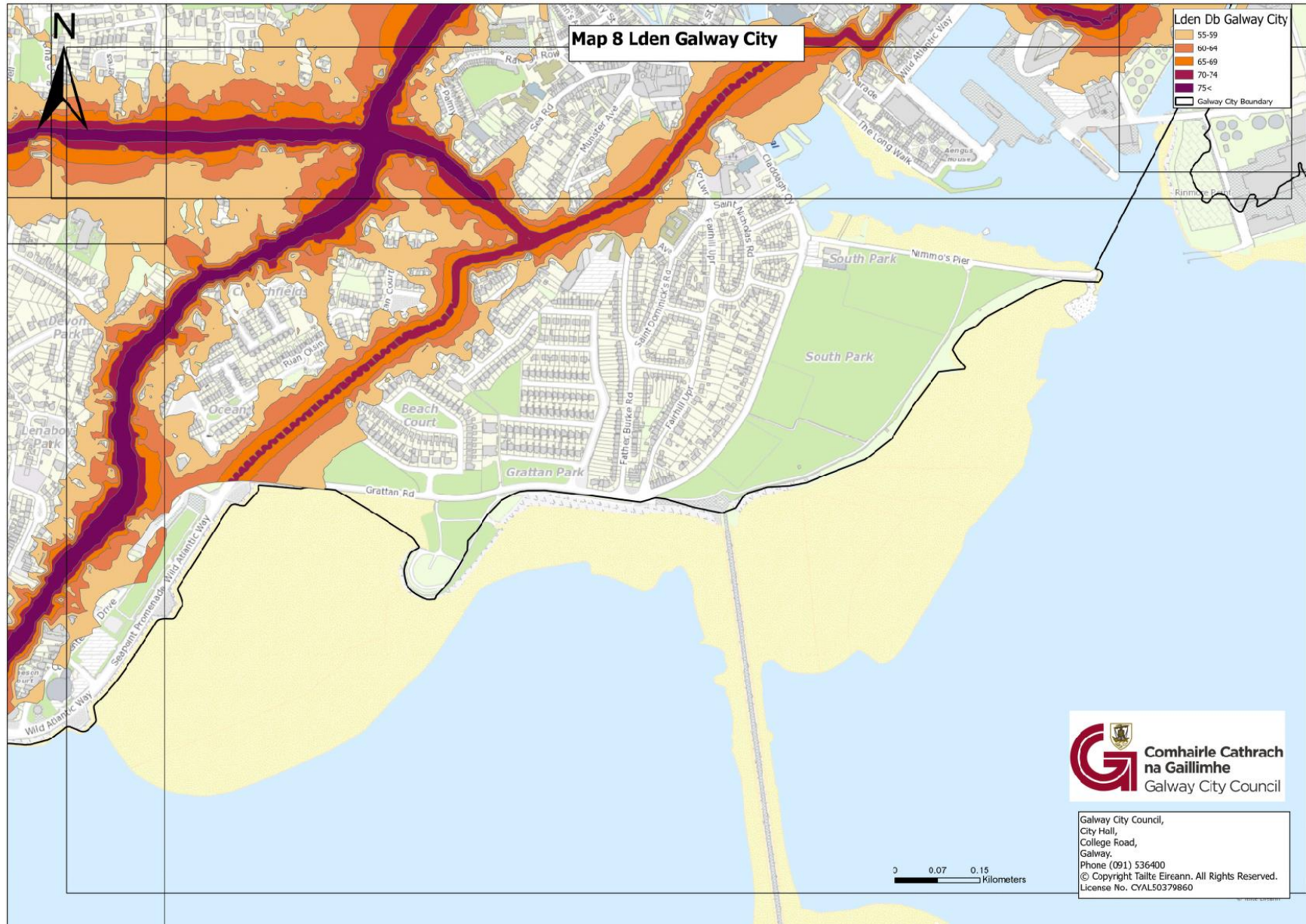

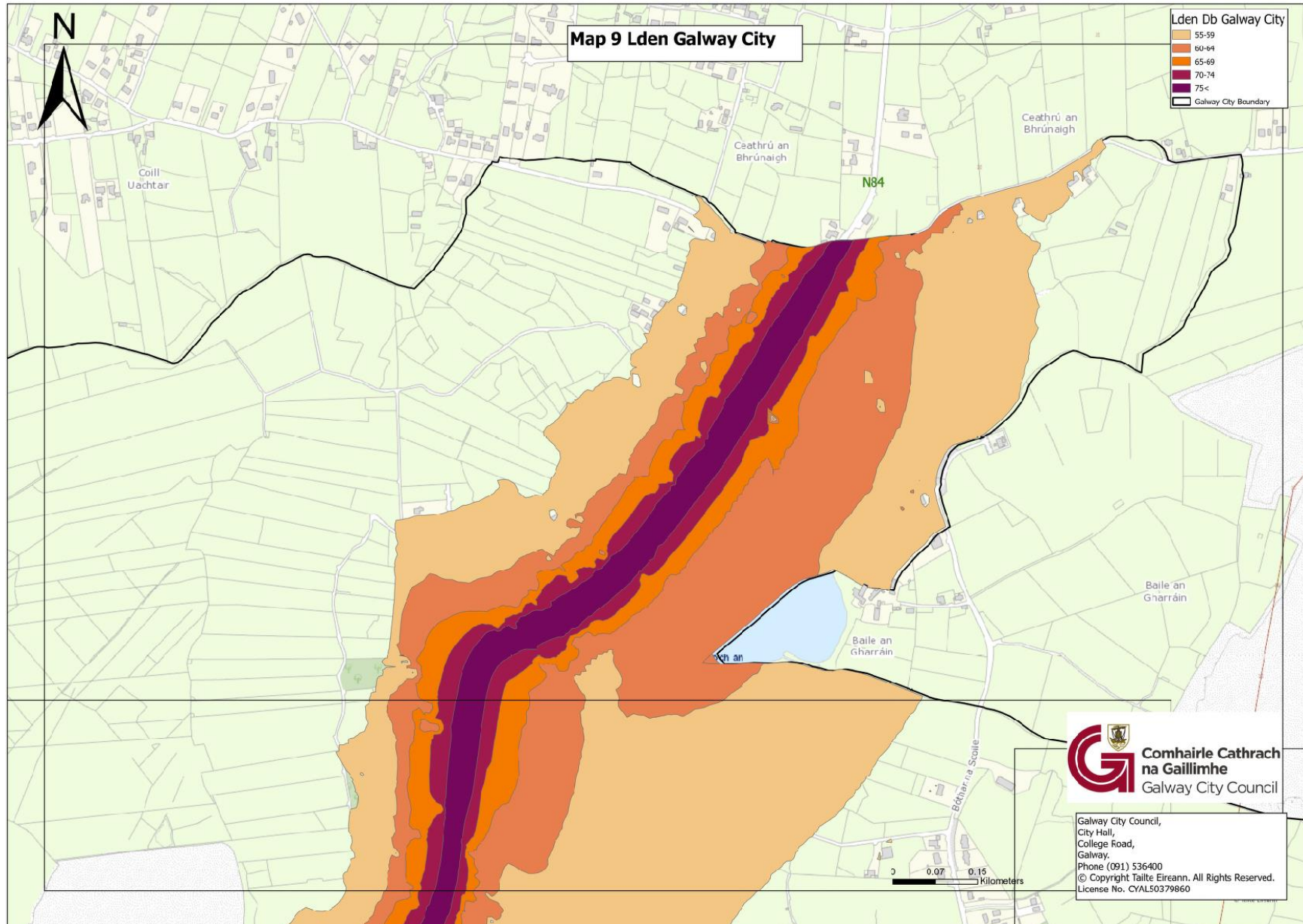

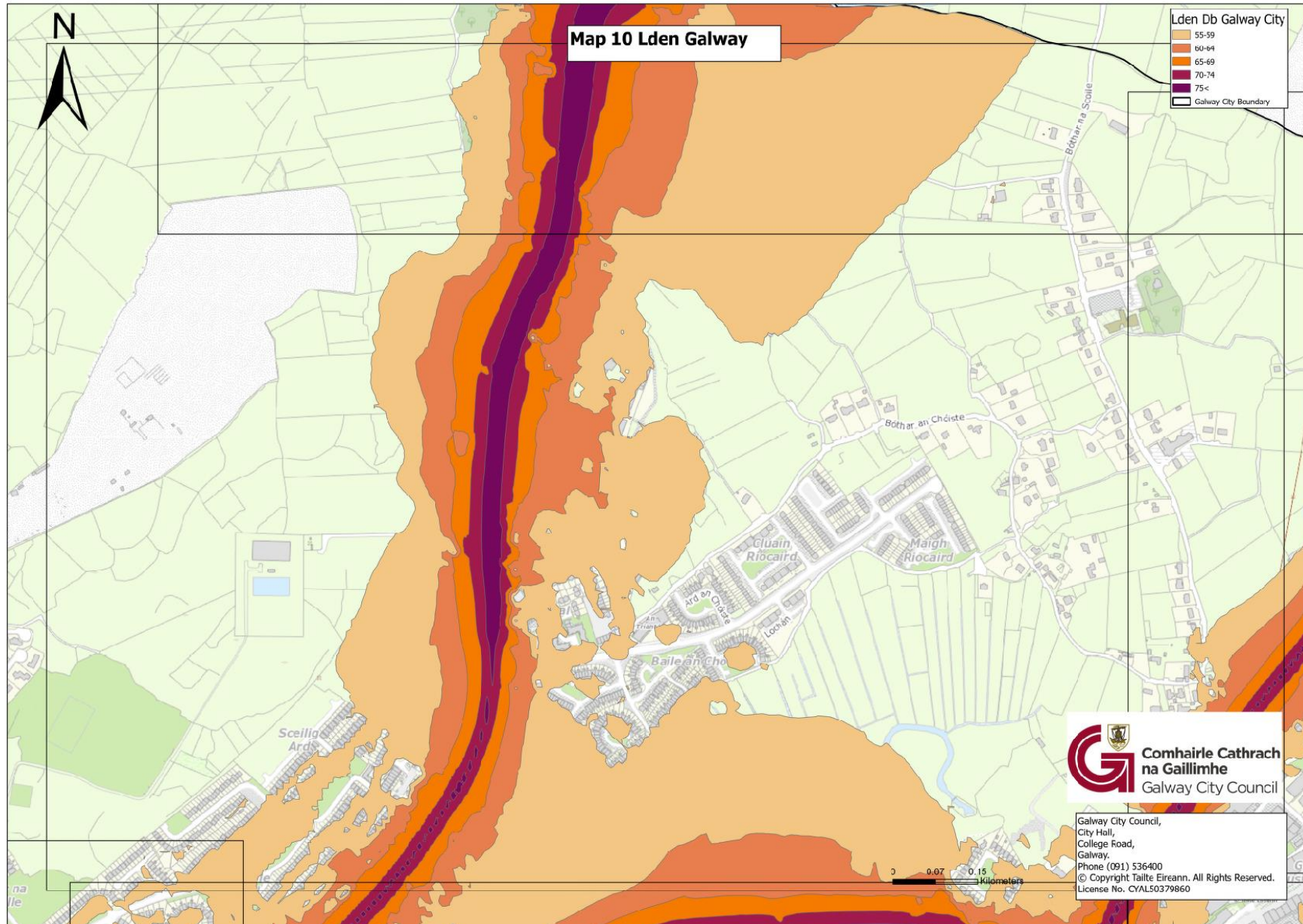

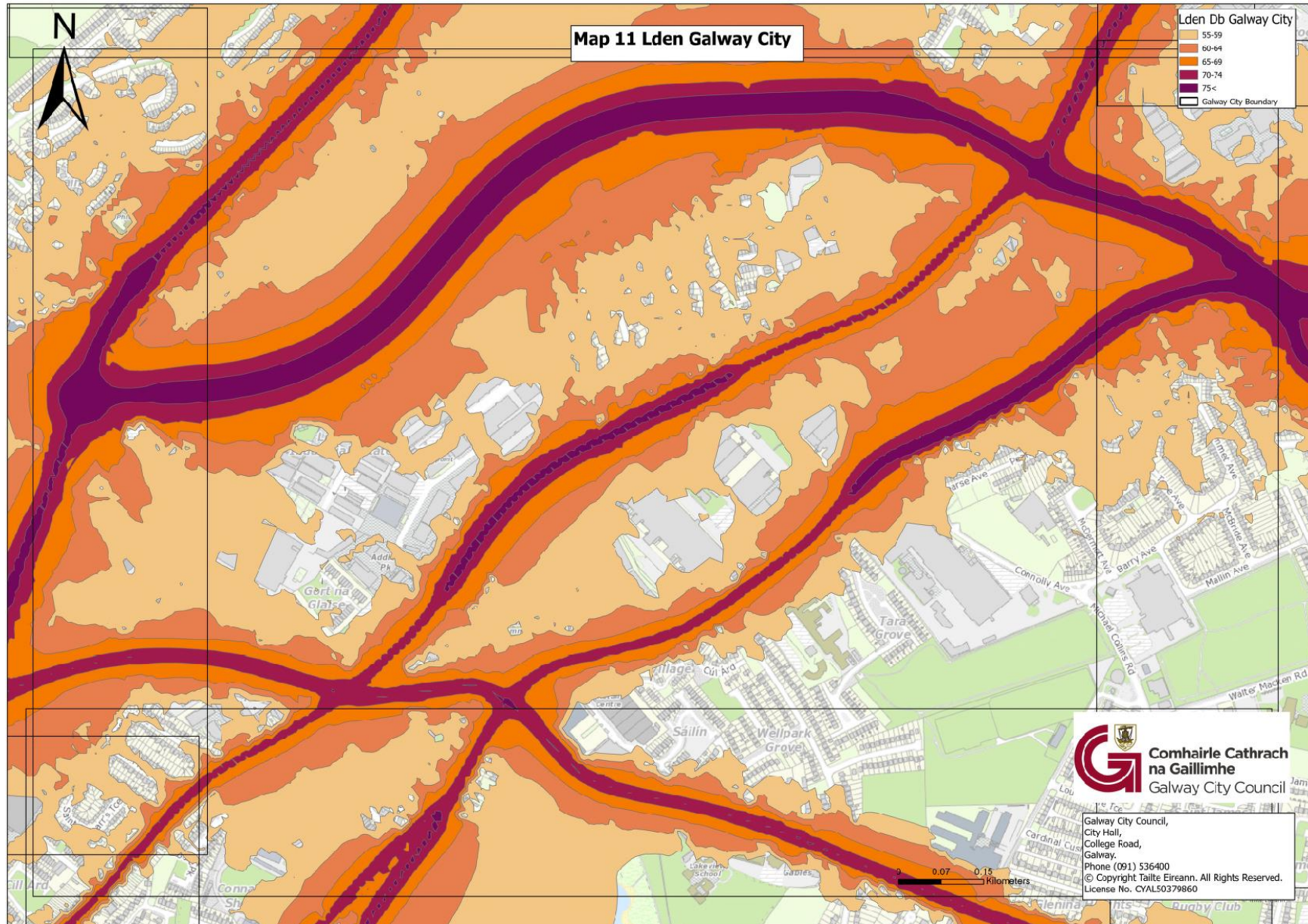

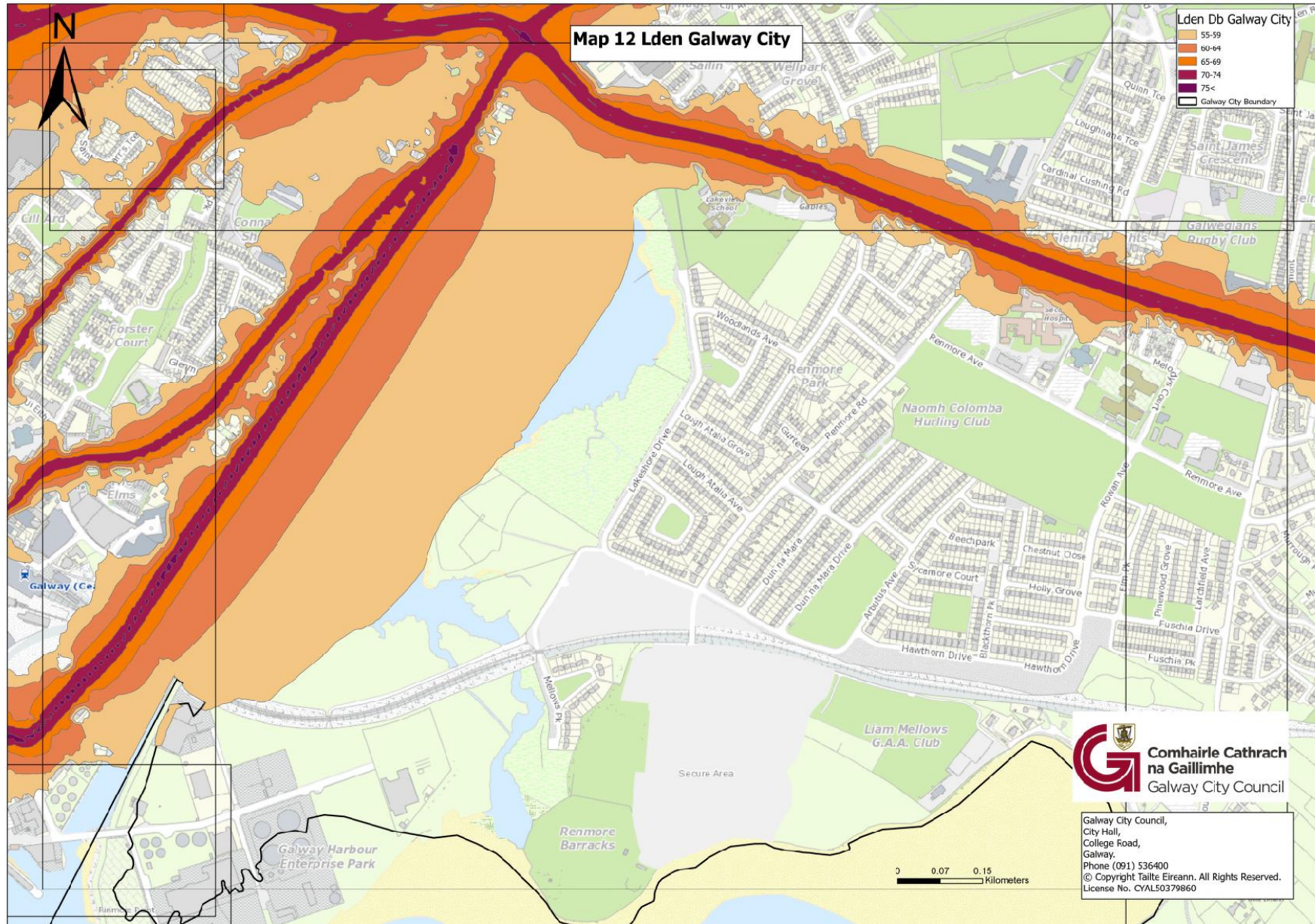

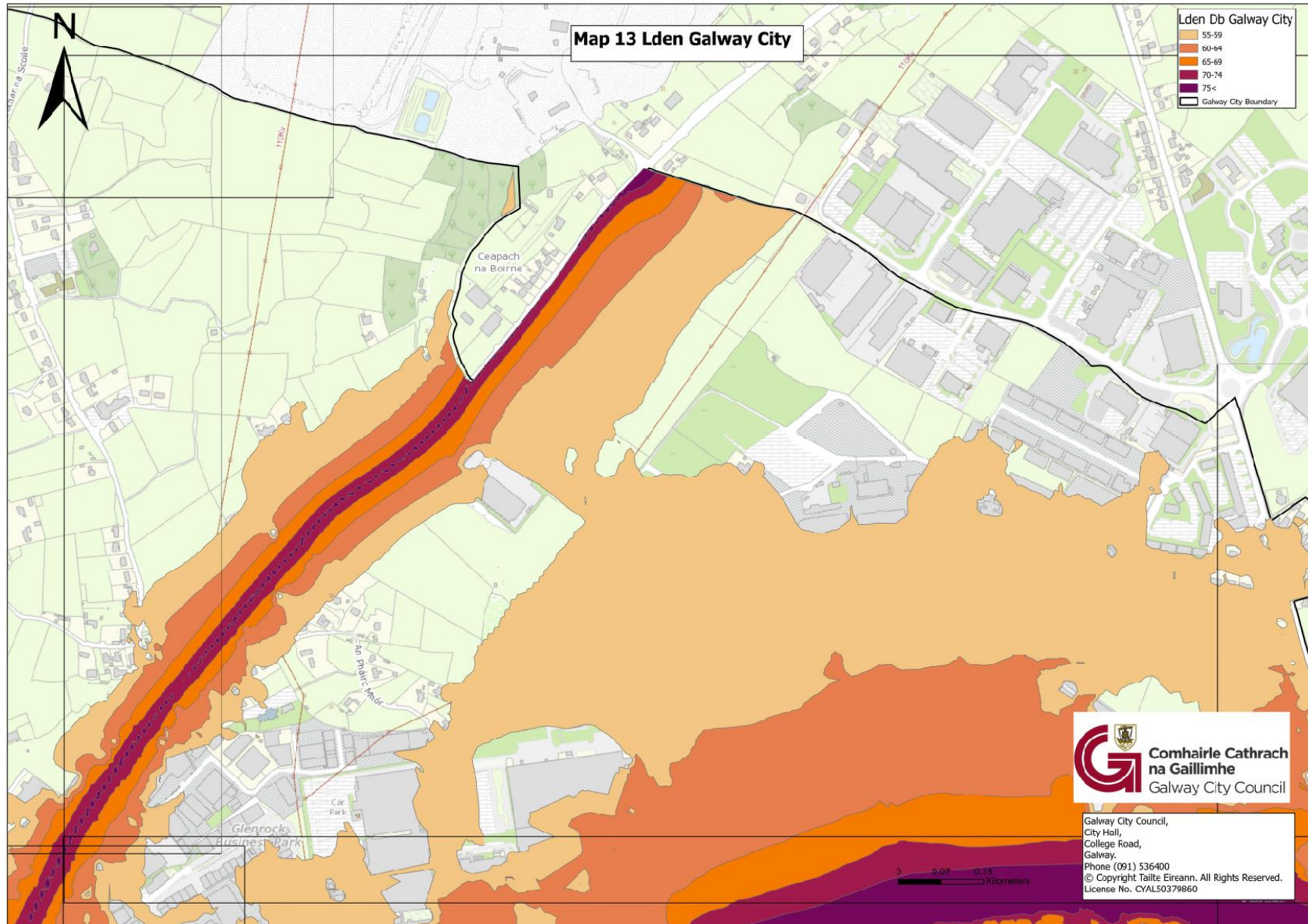

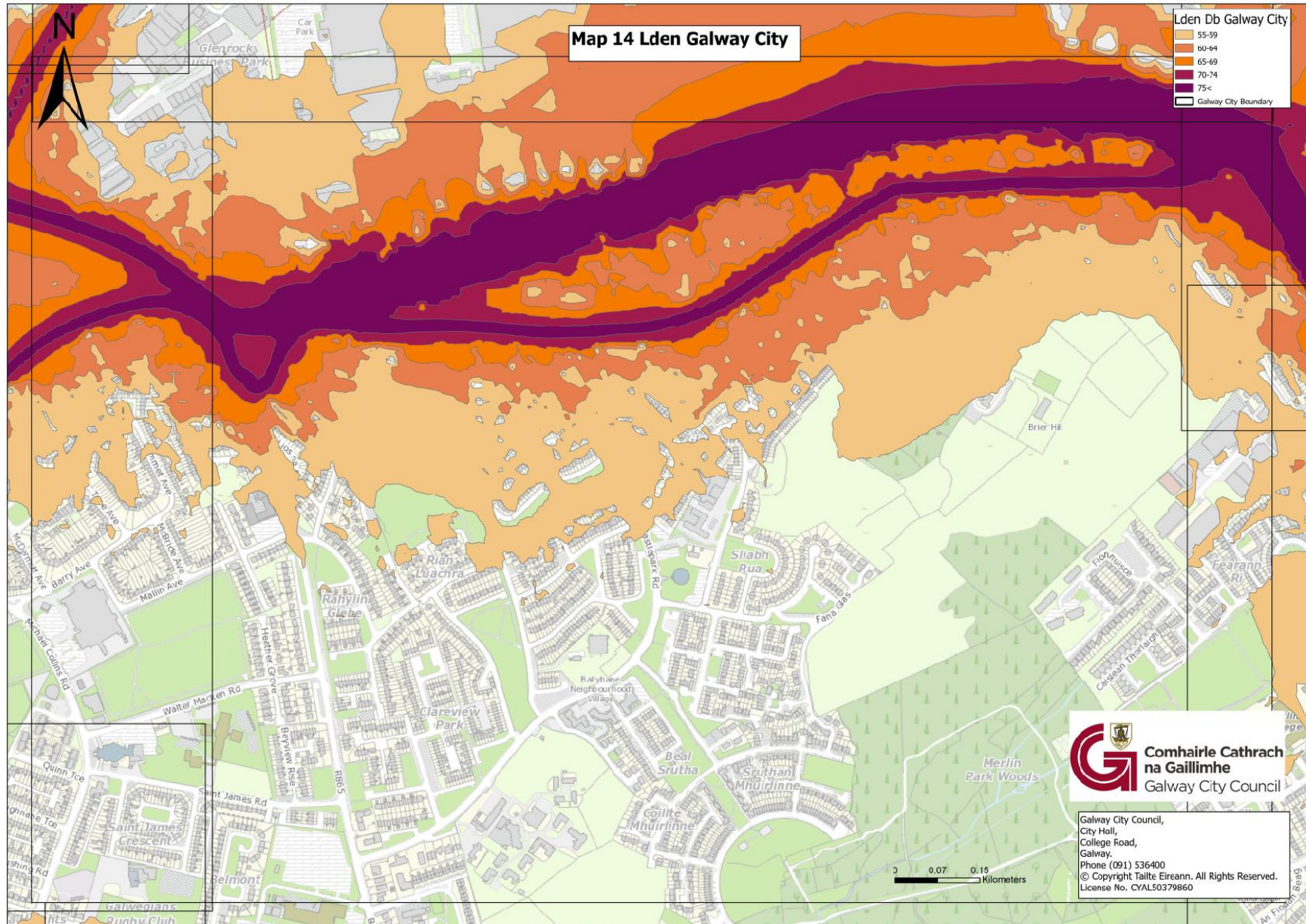

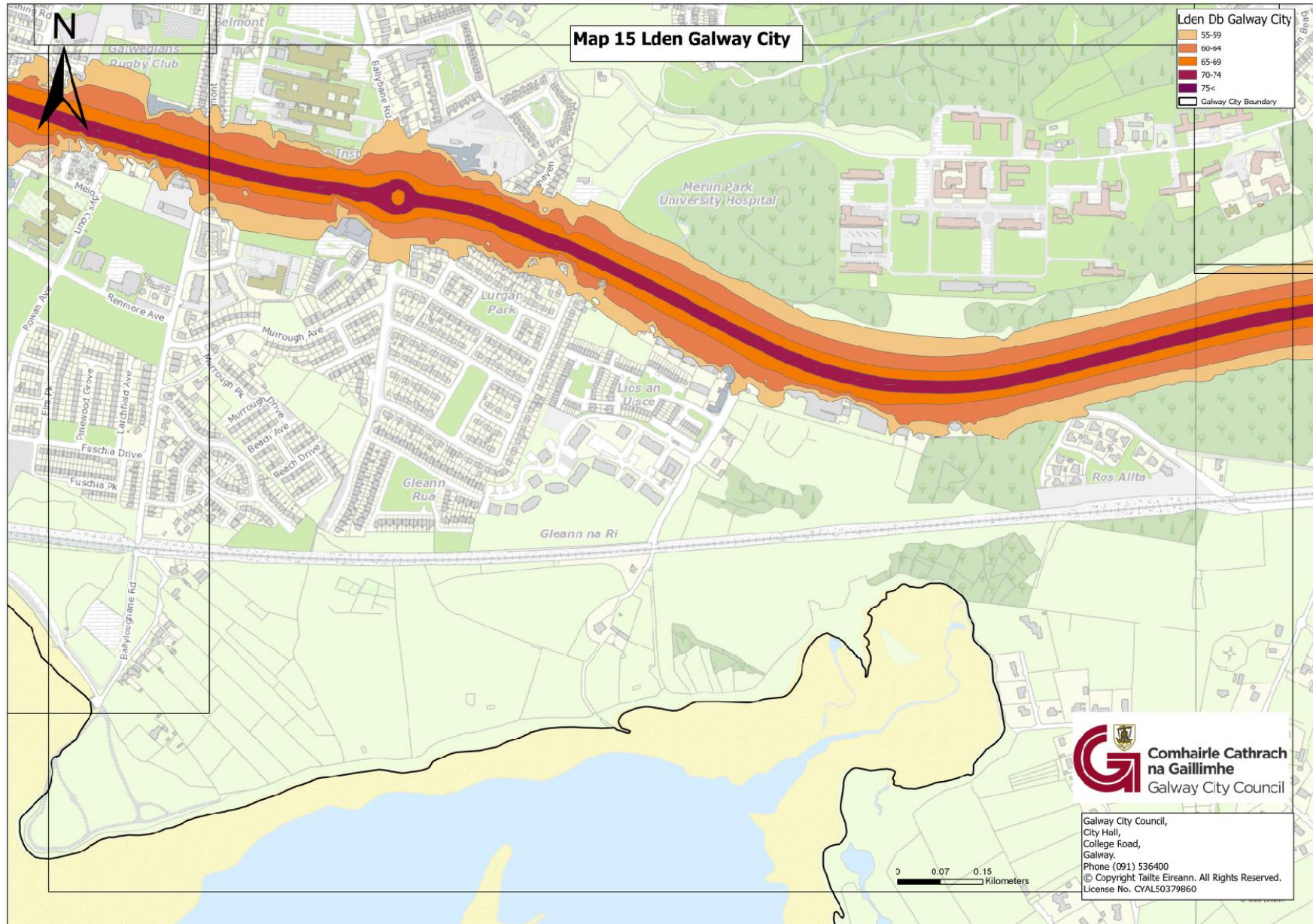

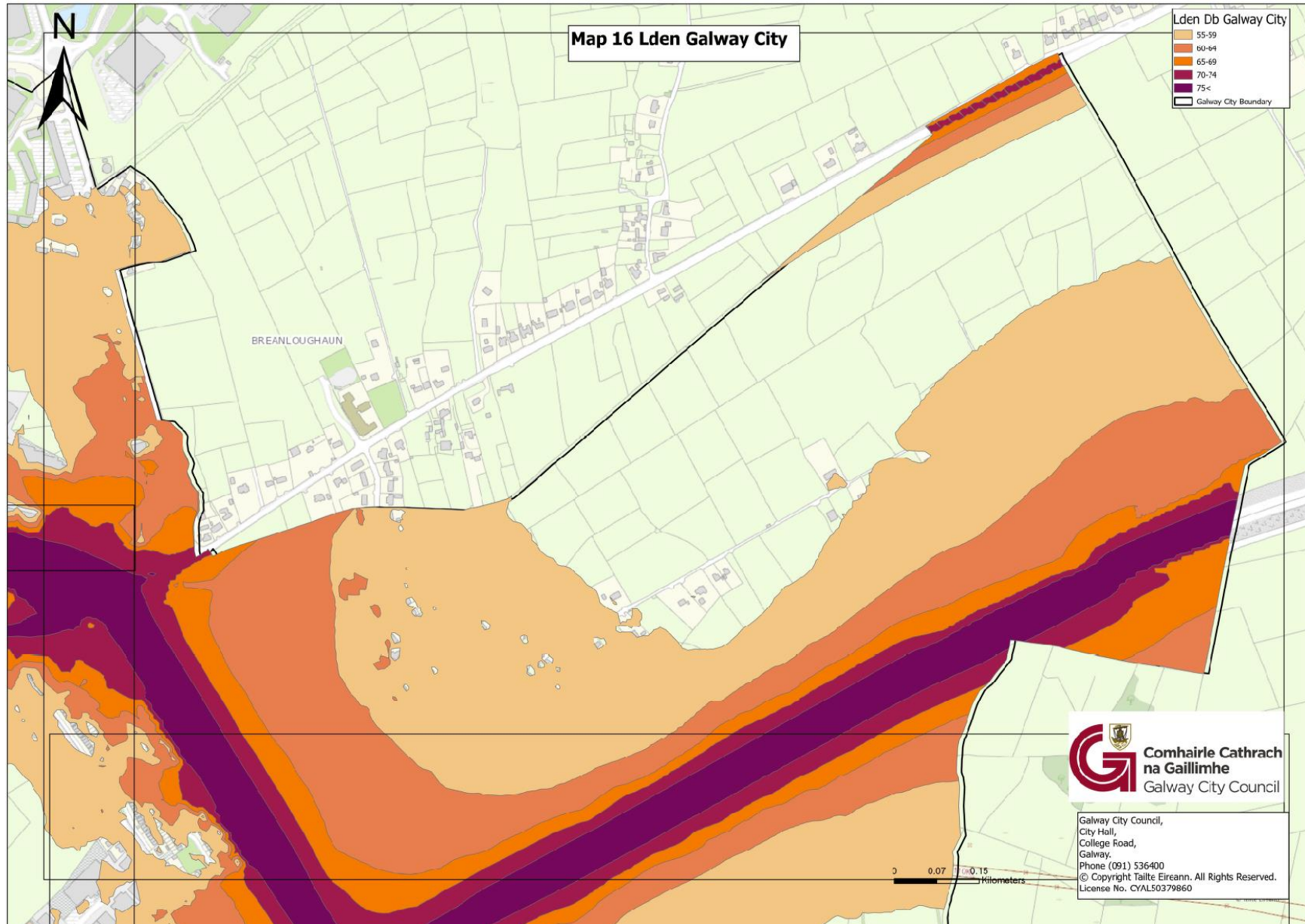

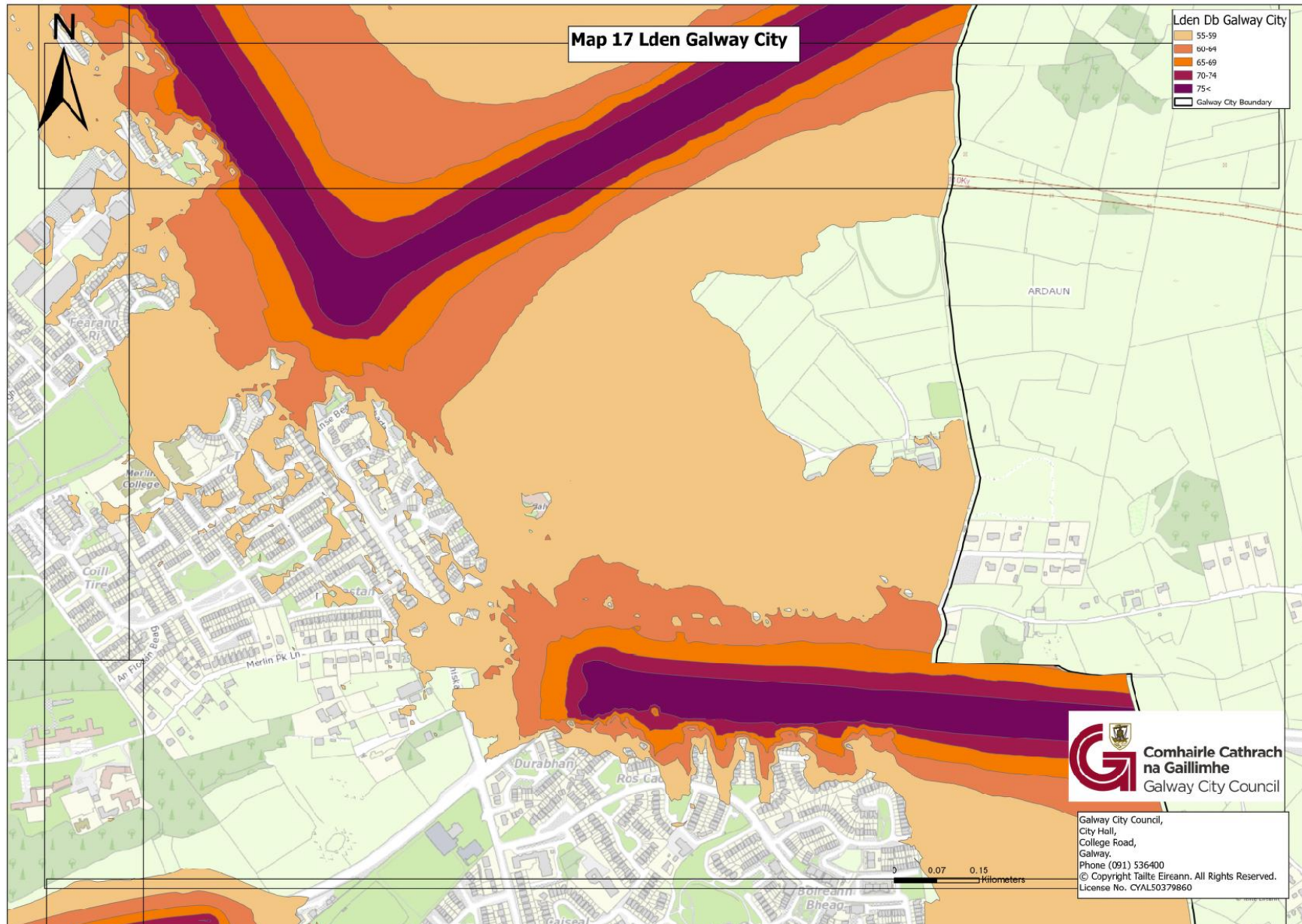

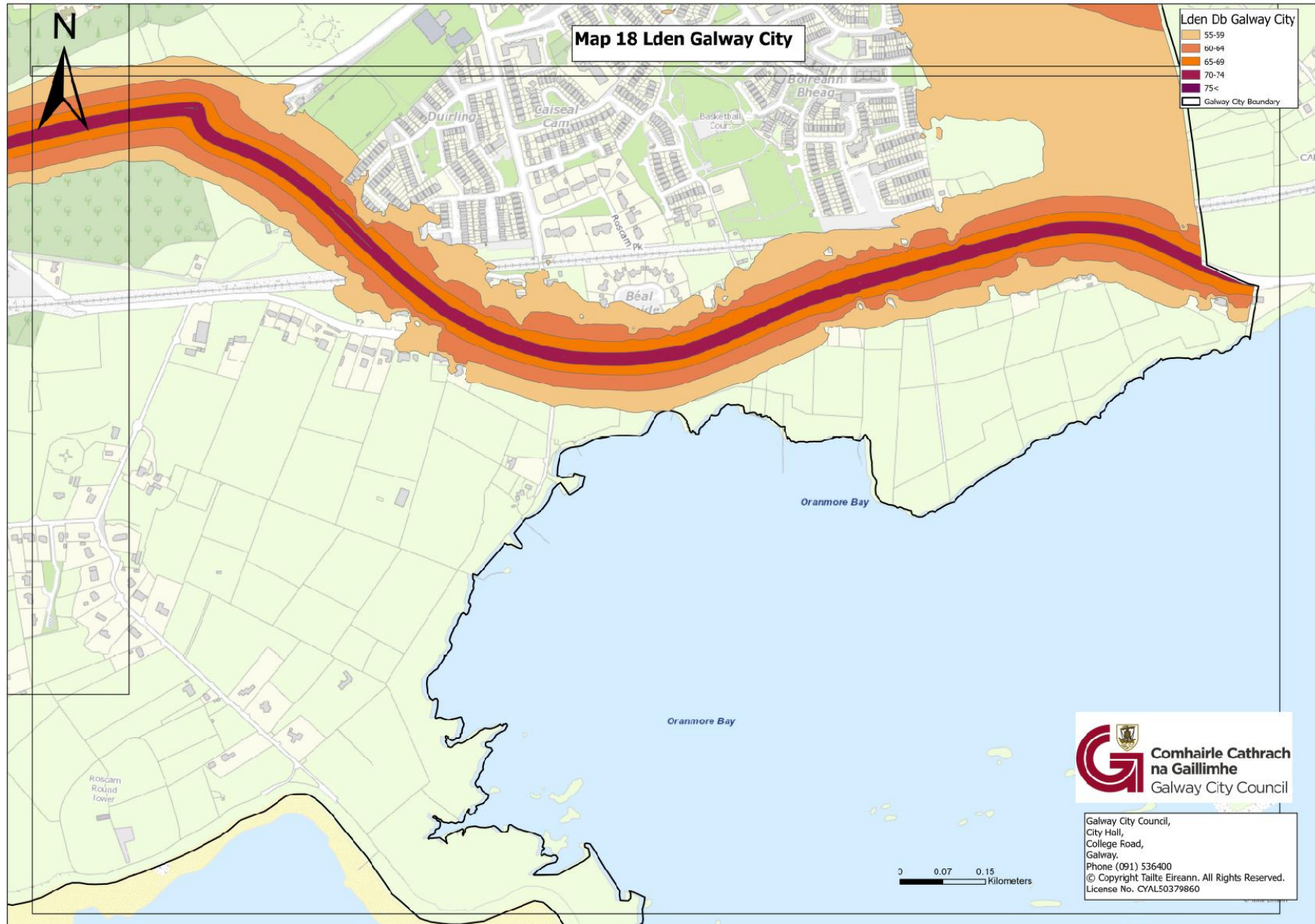

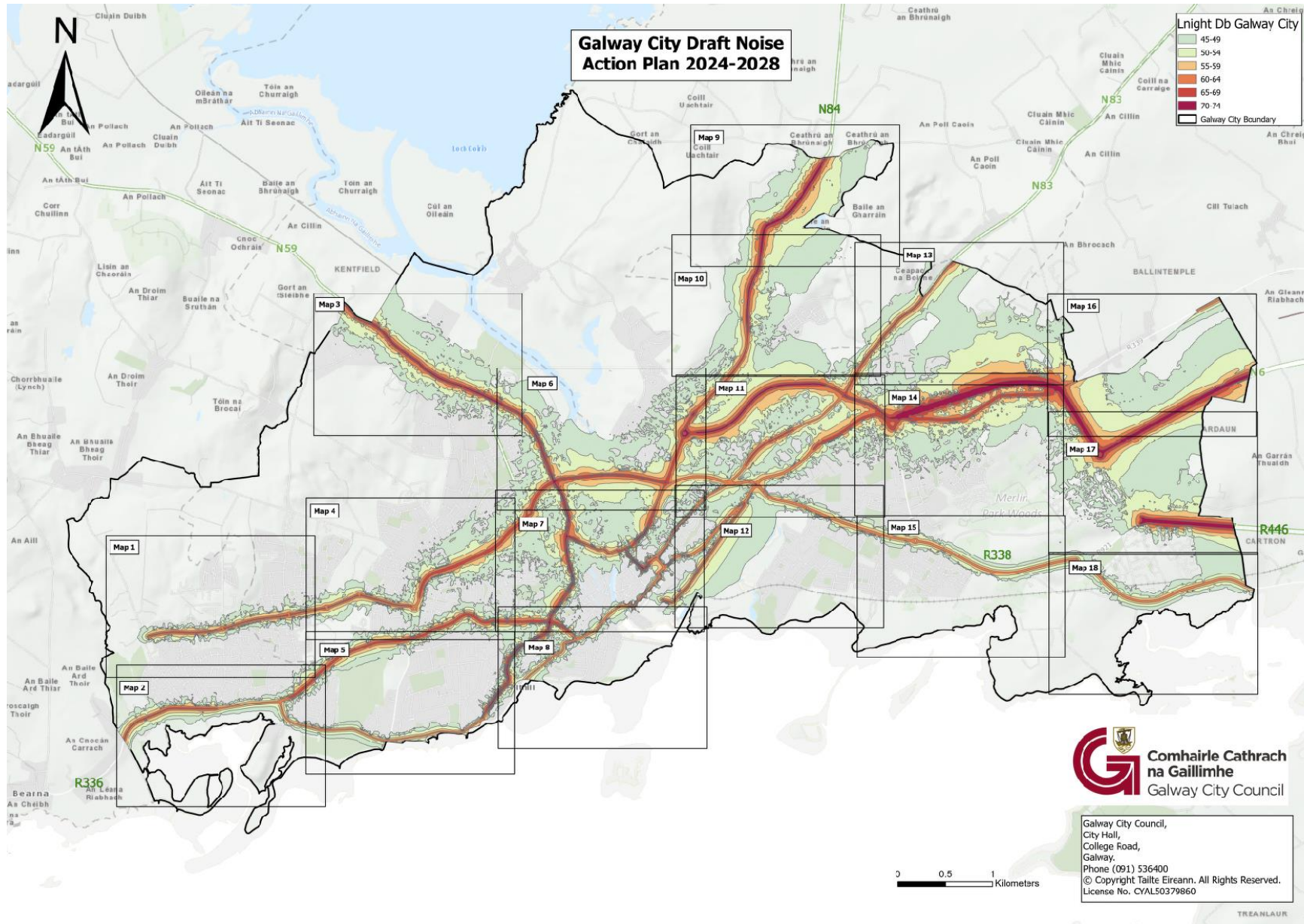
Comhairle Cathrach na Gaillimhe
Galway City Council

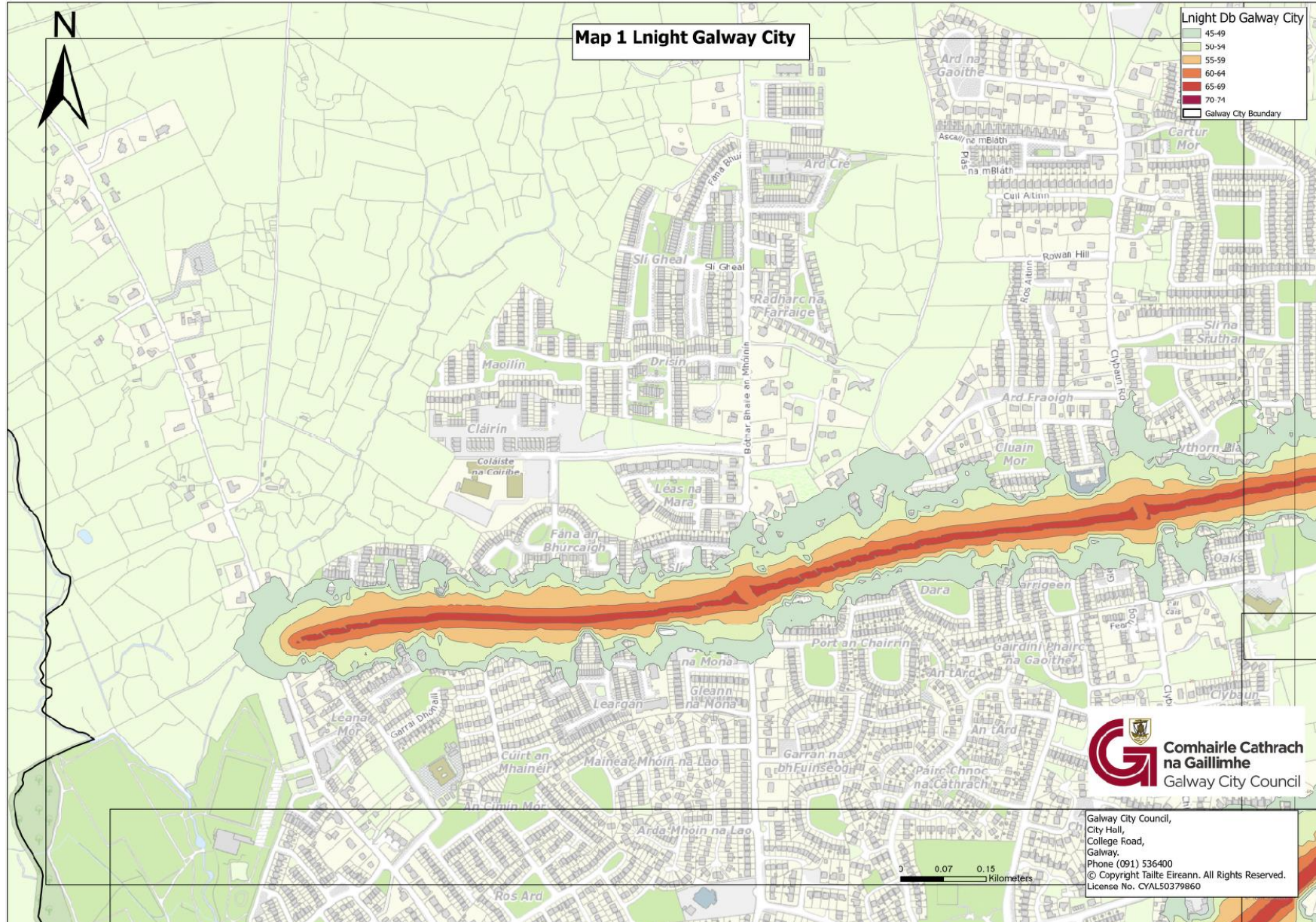
Galway City Council,
City Hall,
College Road,
Galway,
Phone (091) 536400
© Copyright Tailte Eireann. All Rights Reserved.
License No. CYAL50379860

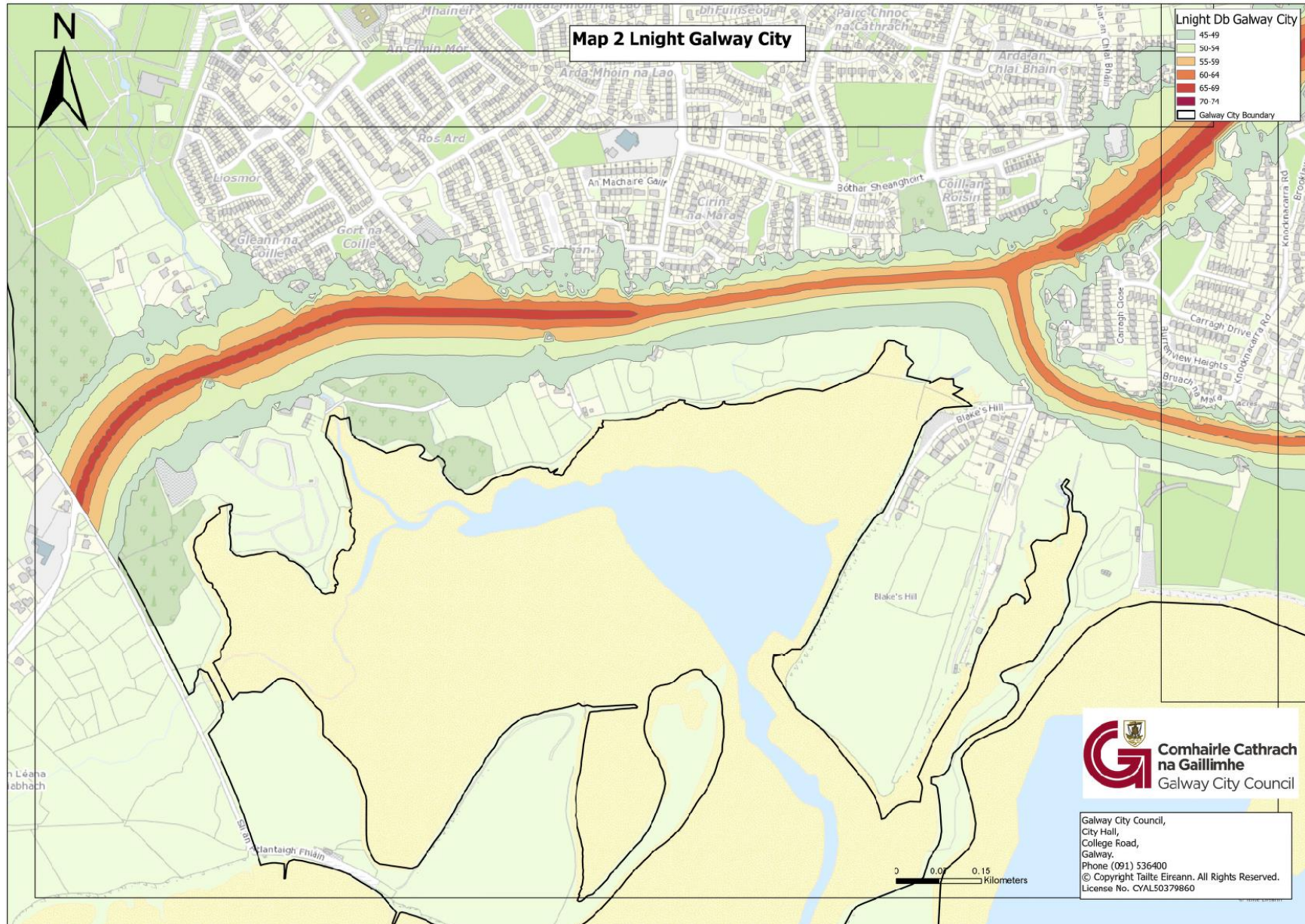

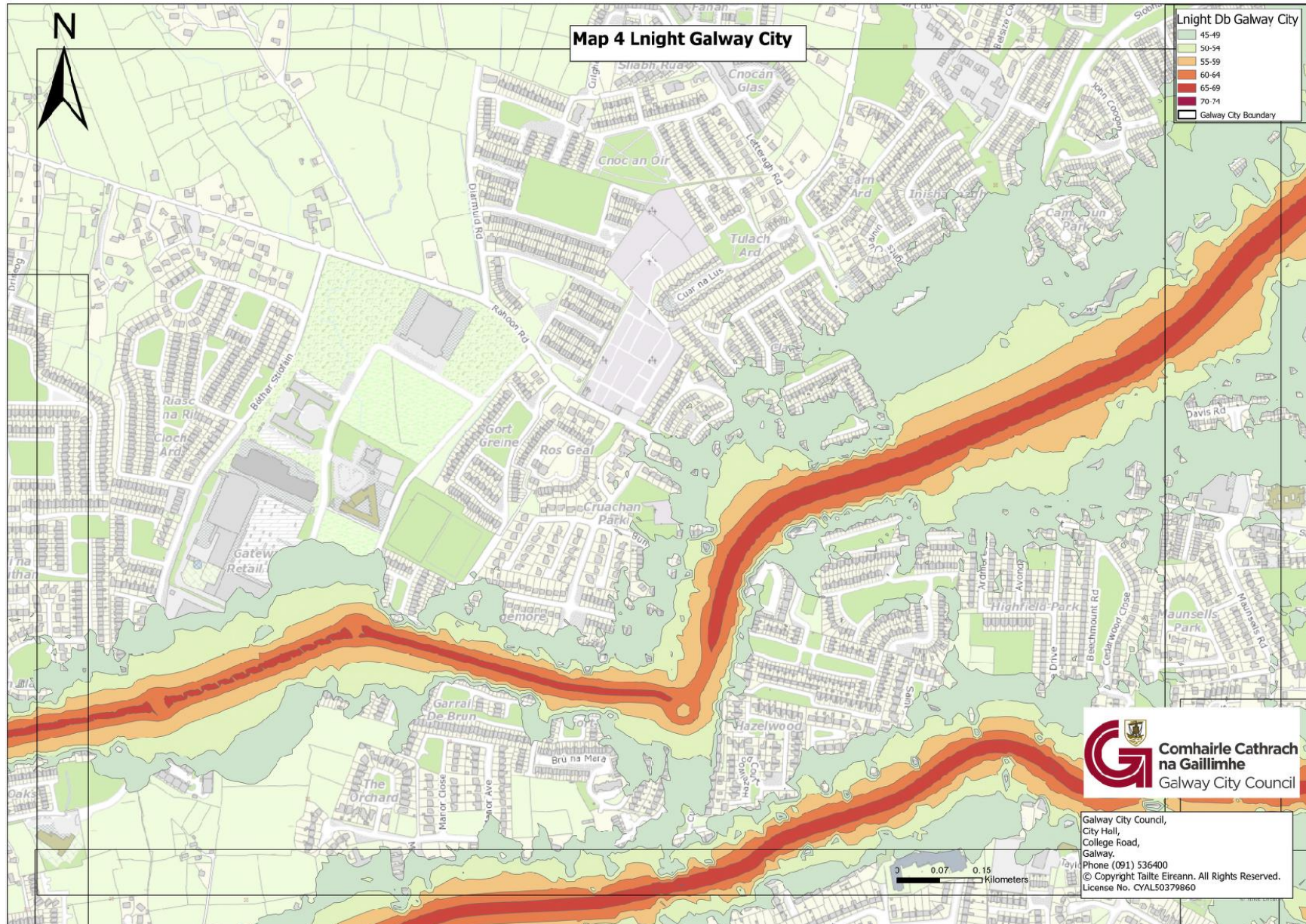

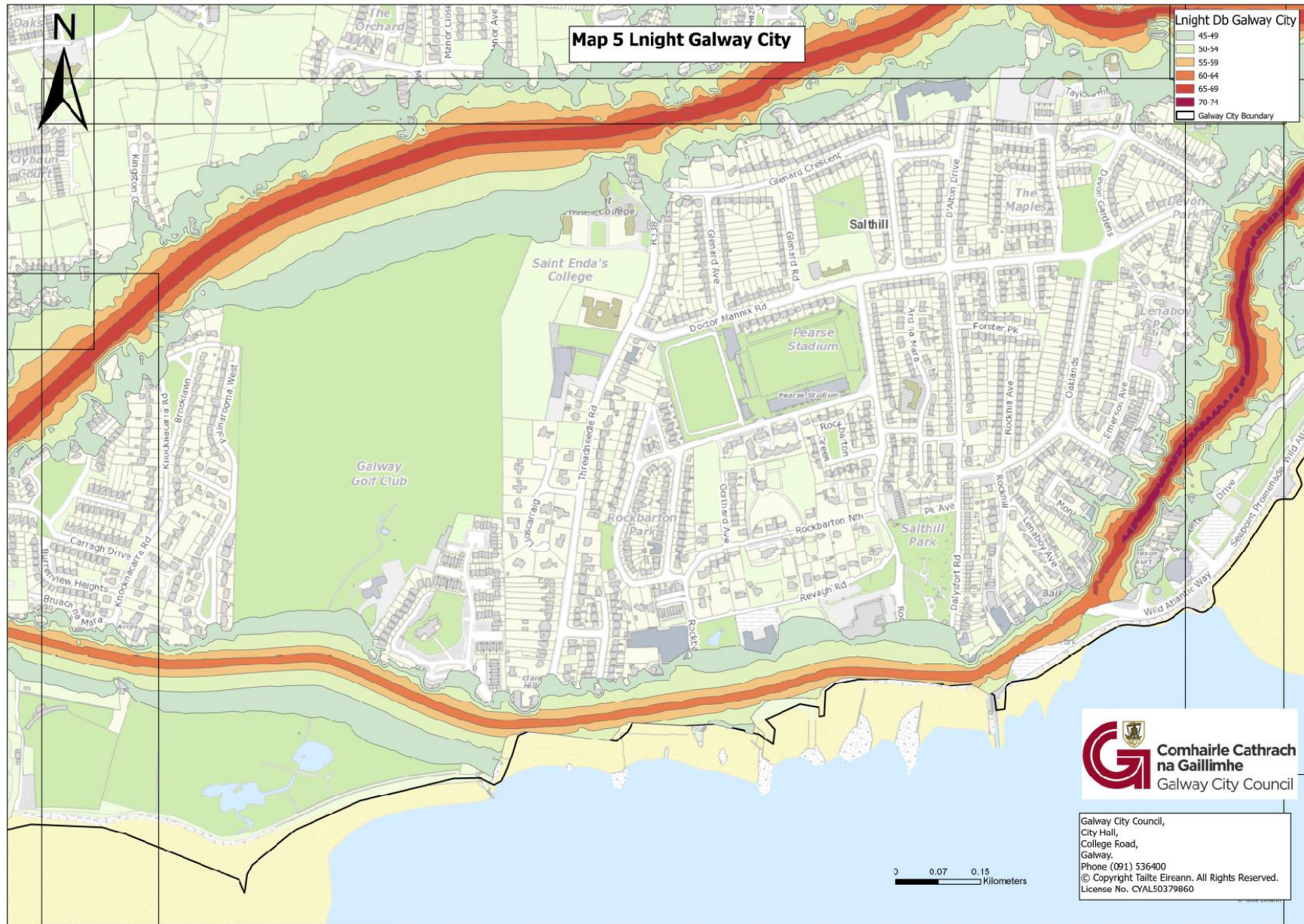

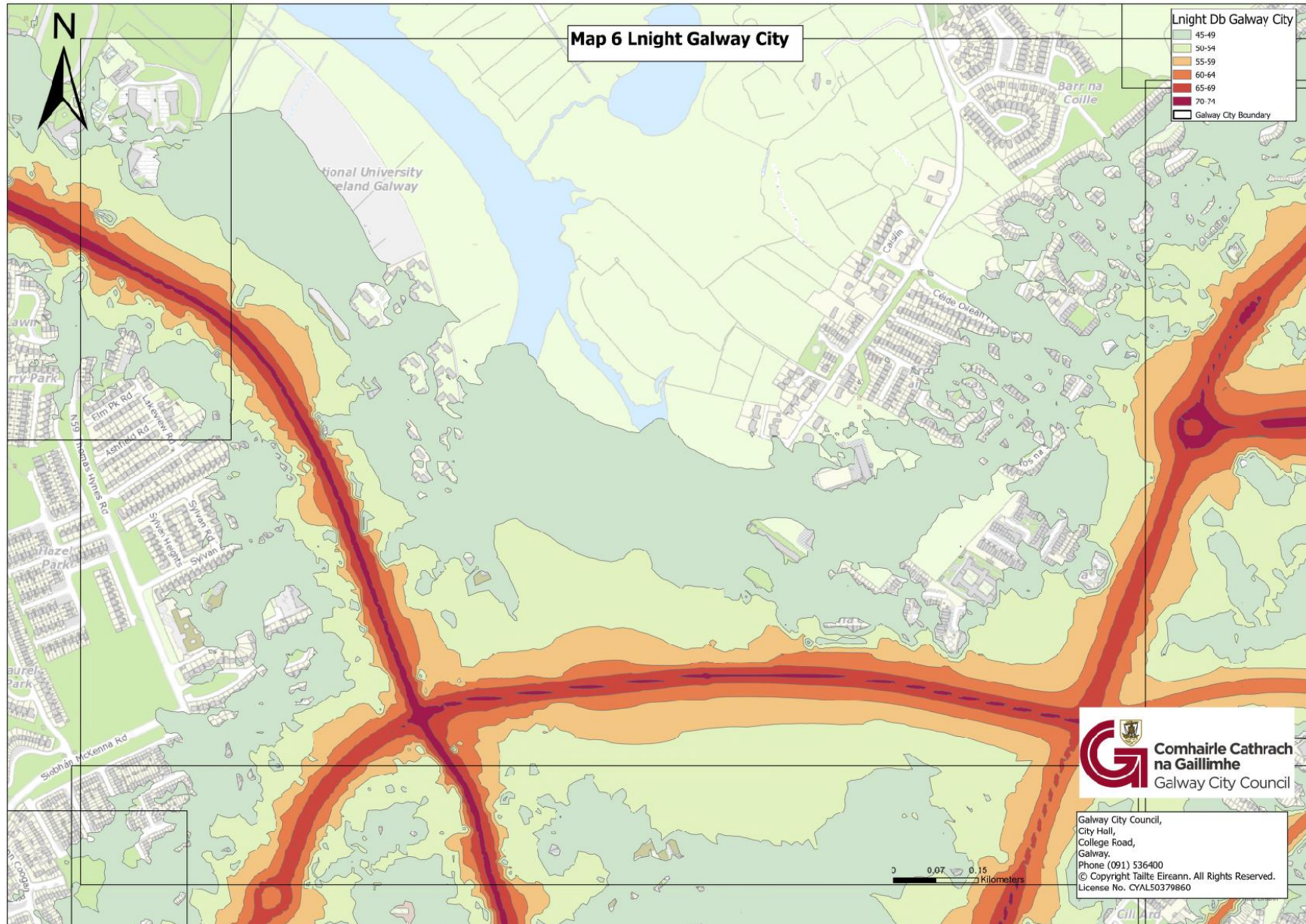

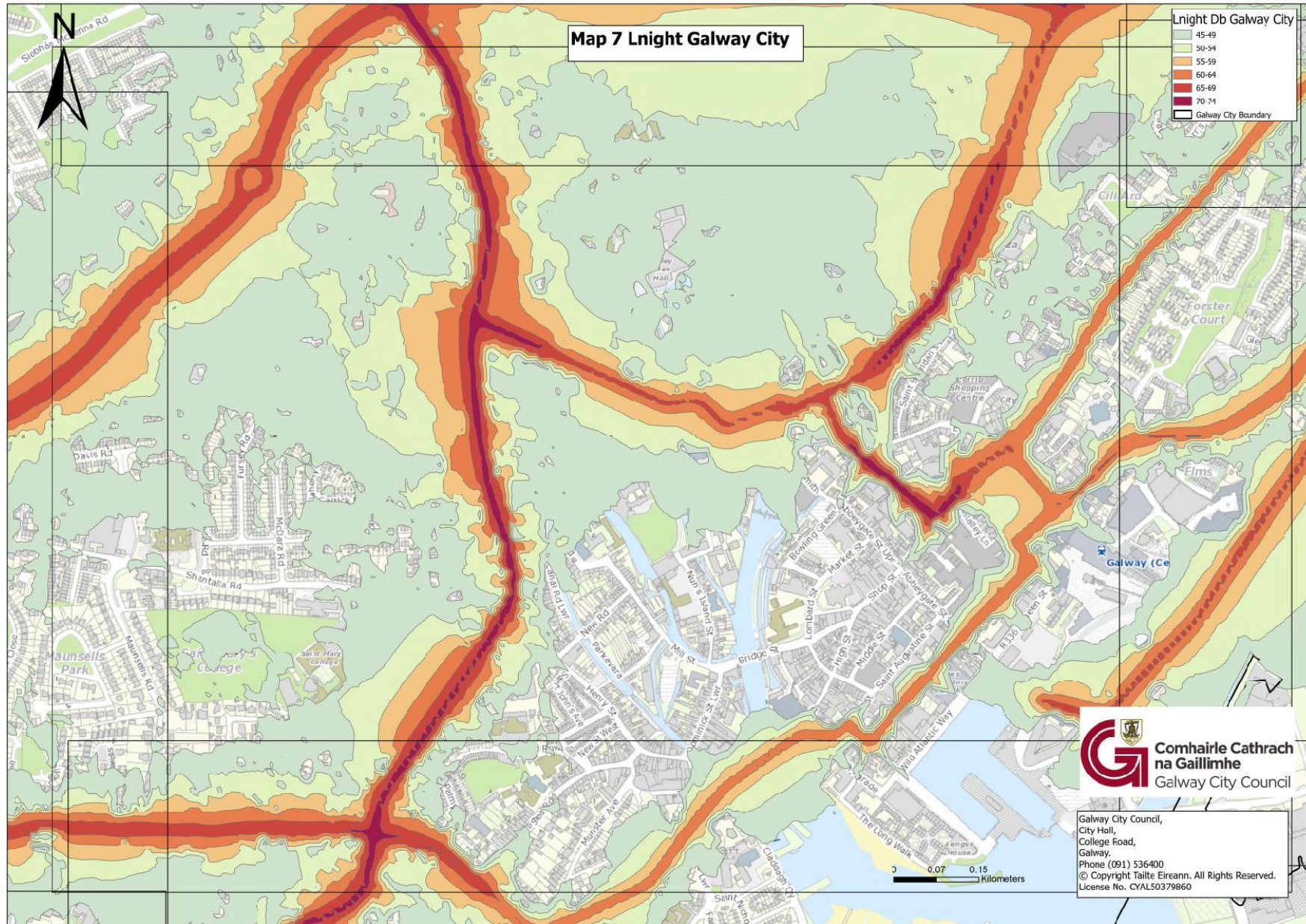

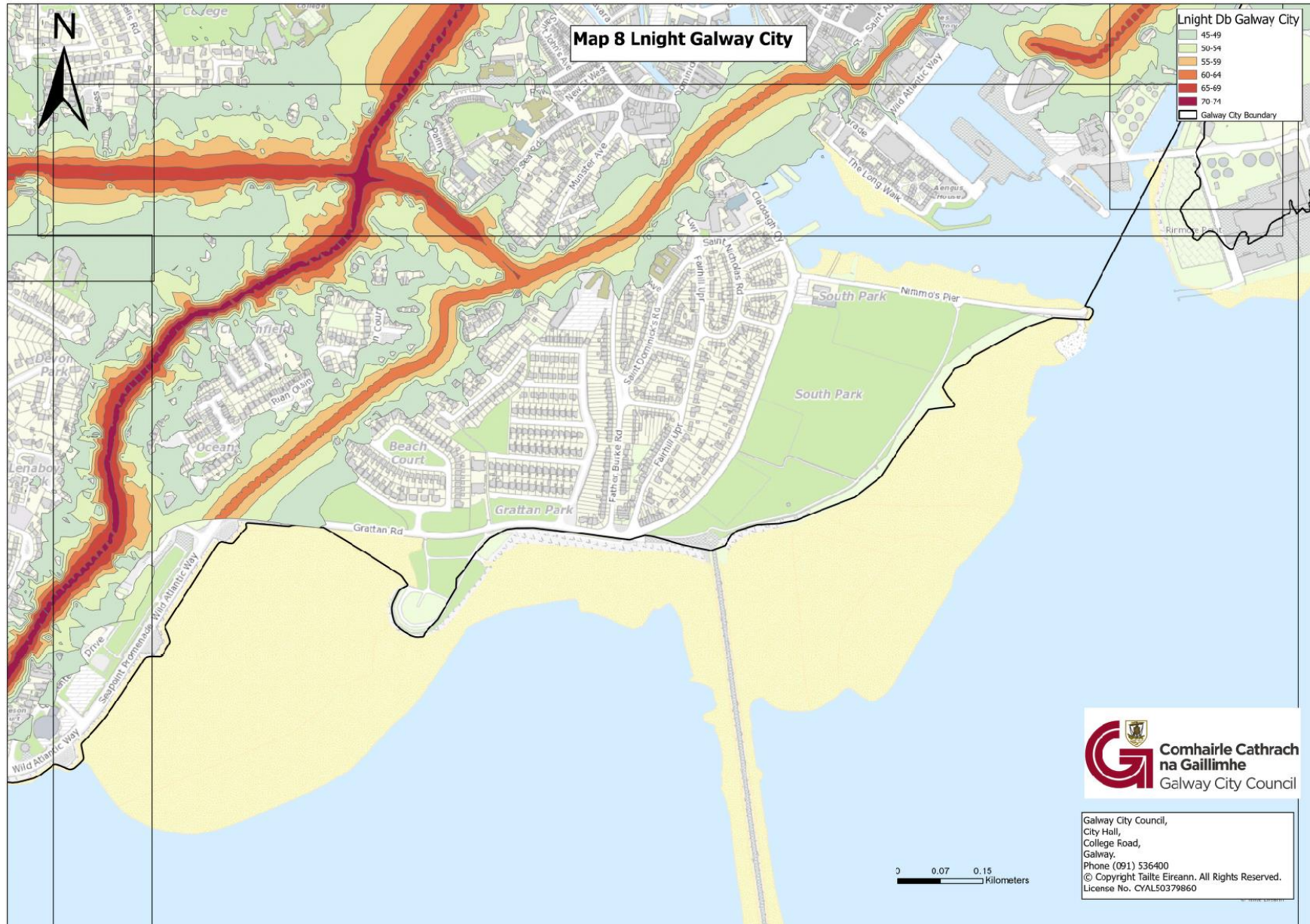

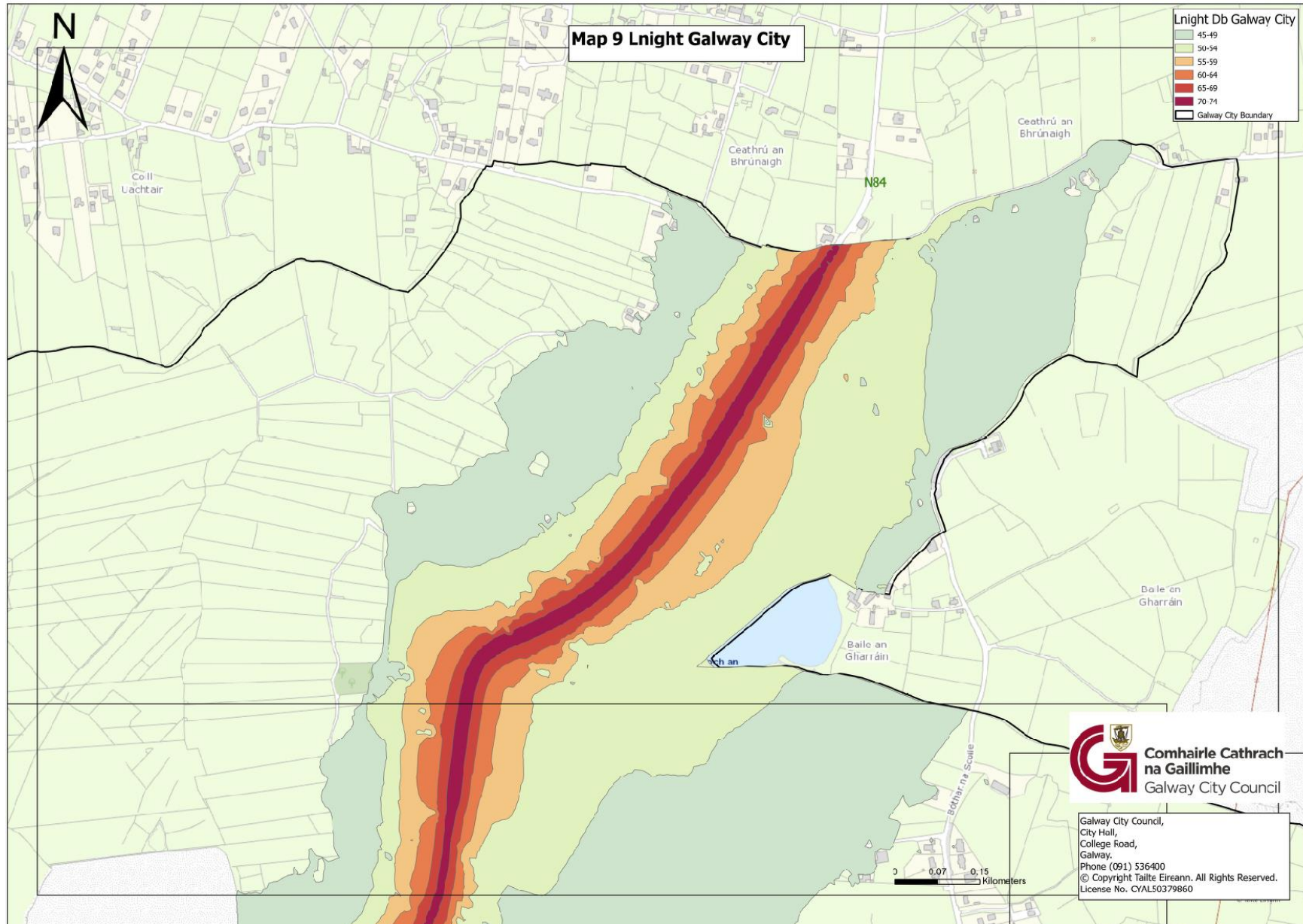

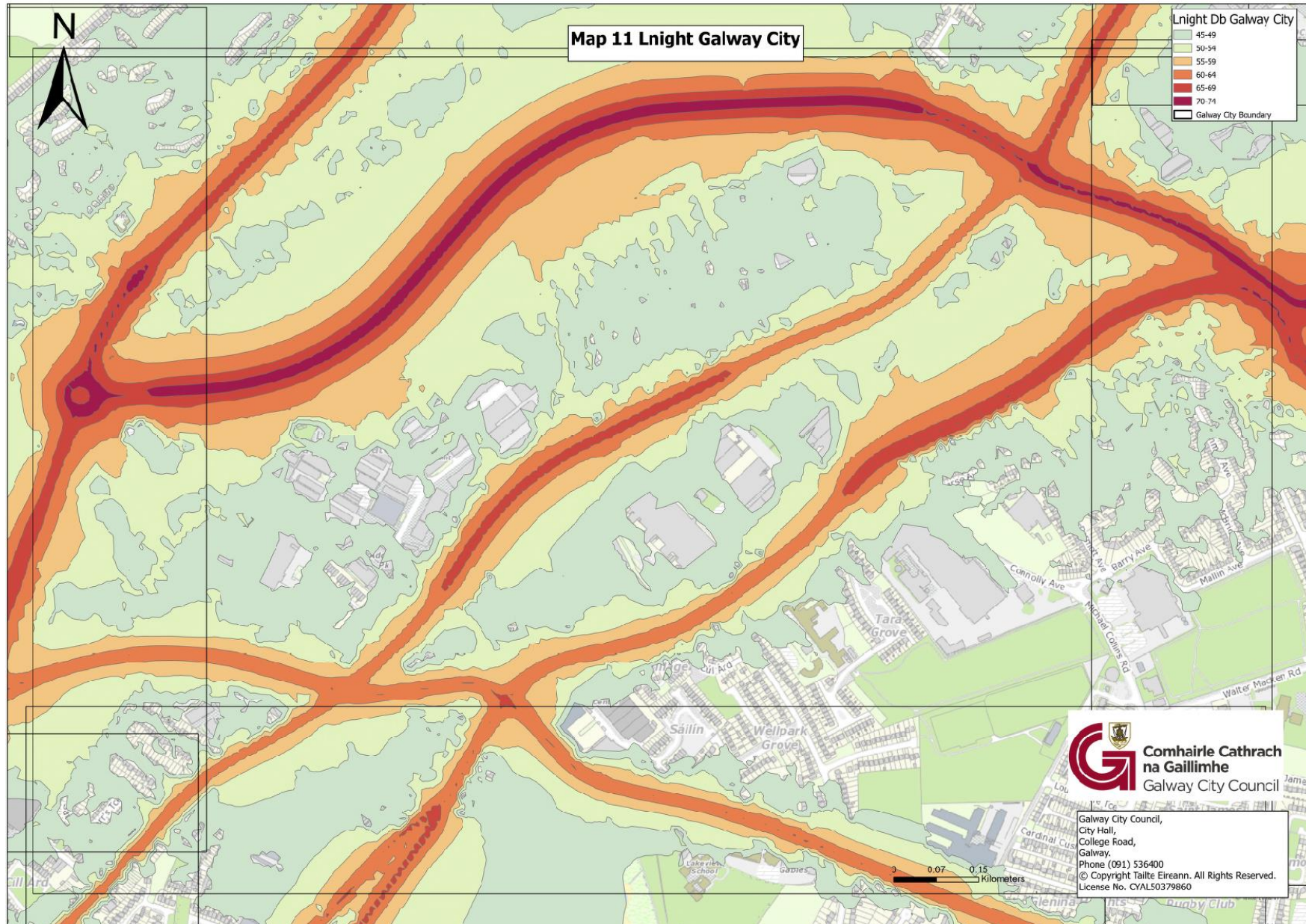

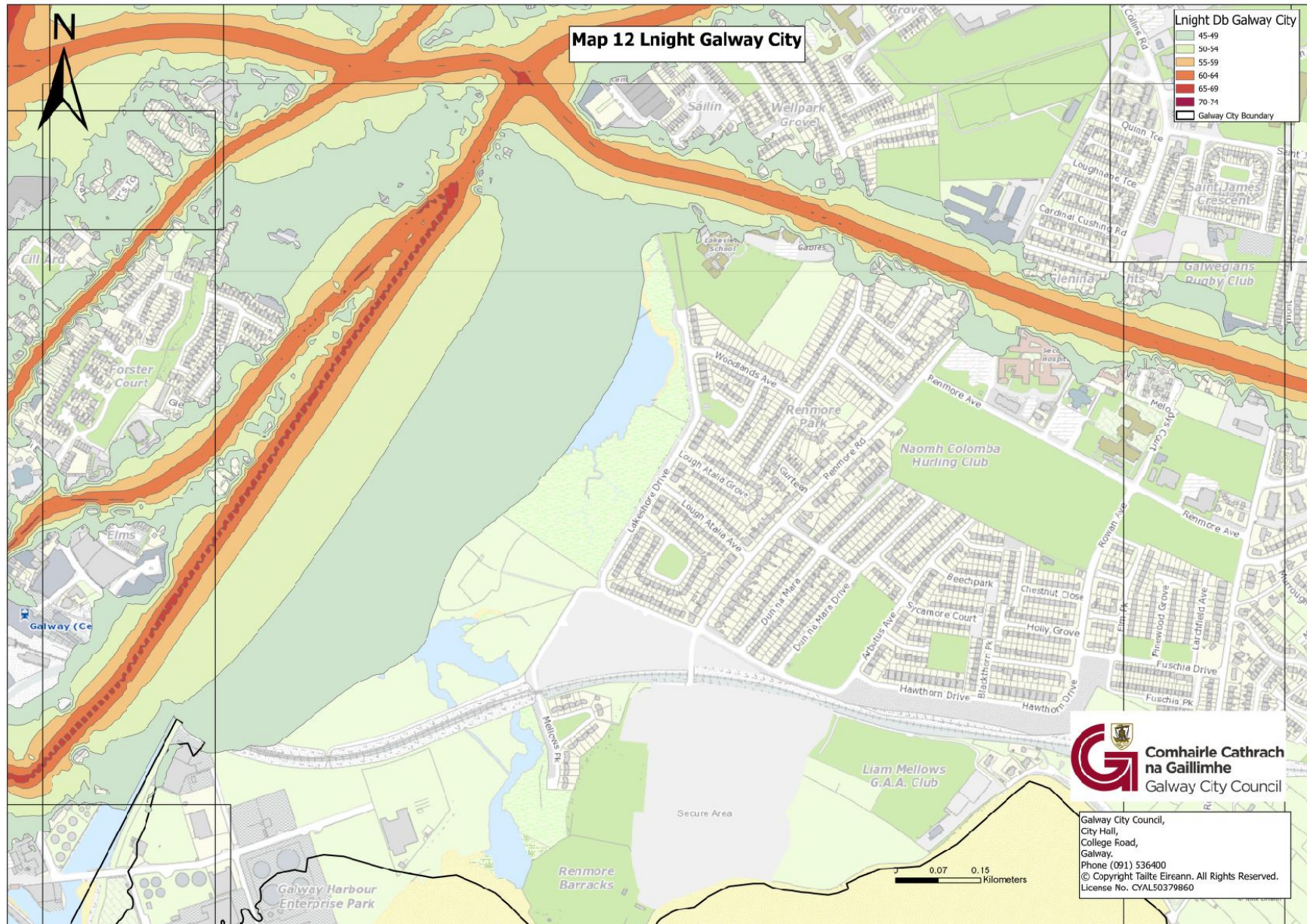

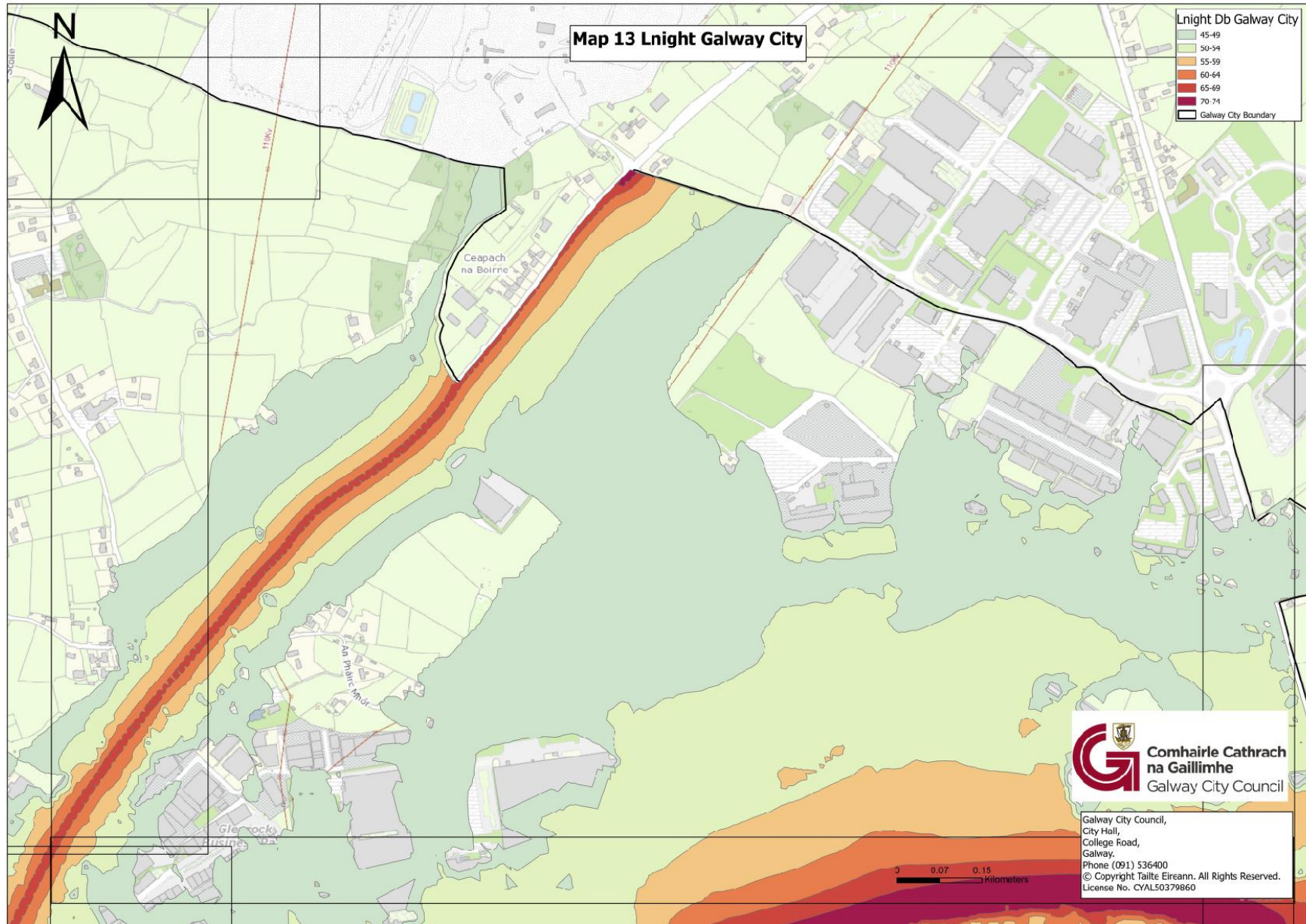

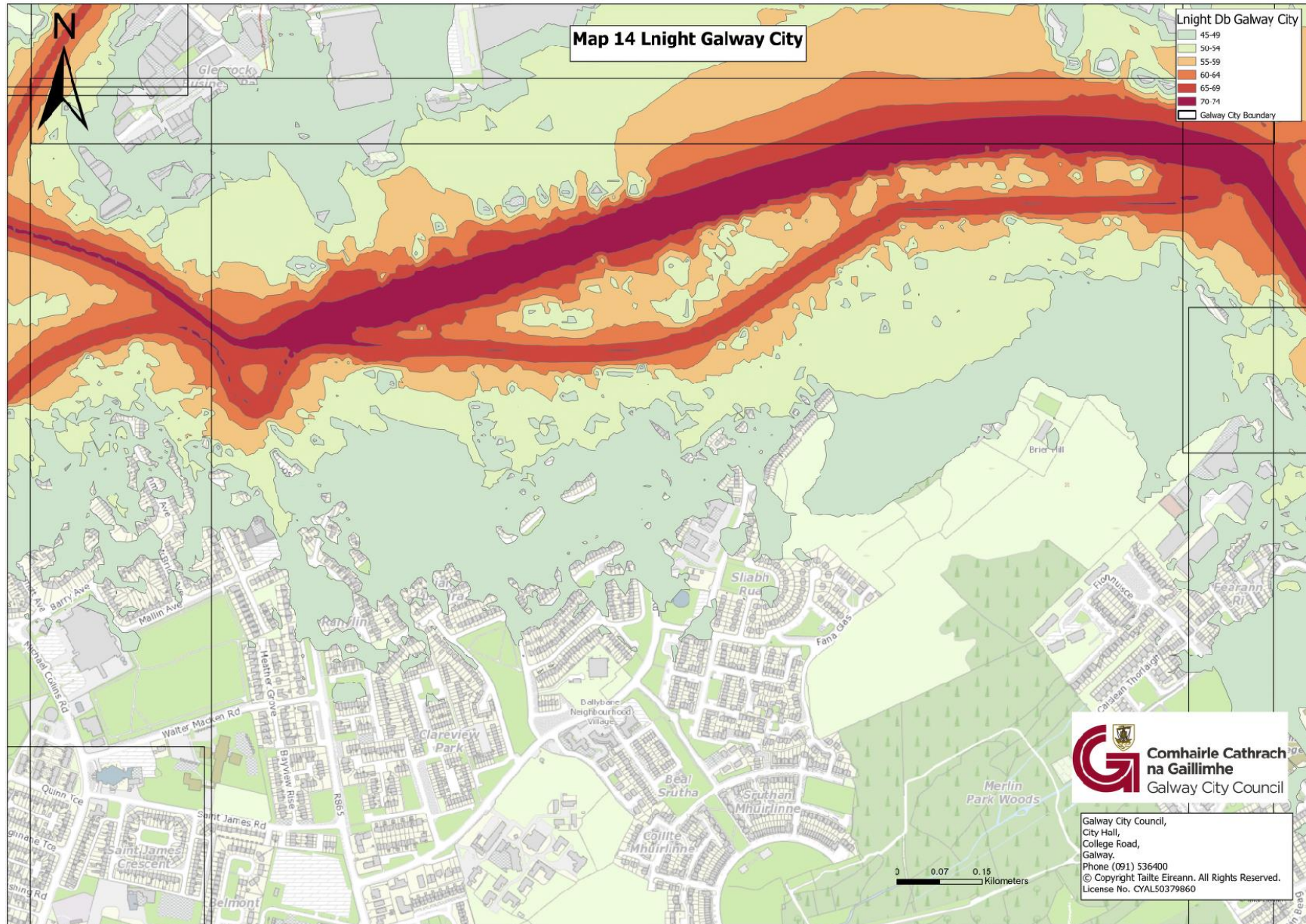

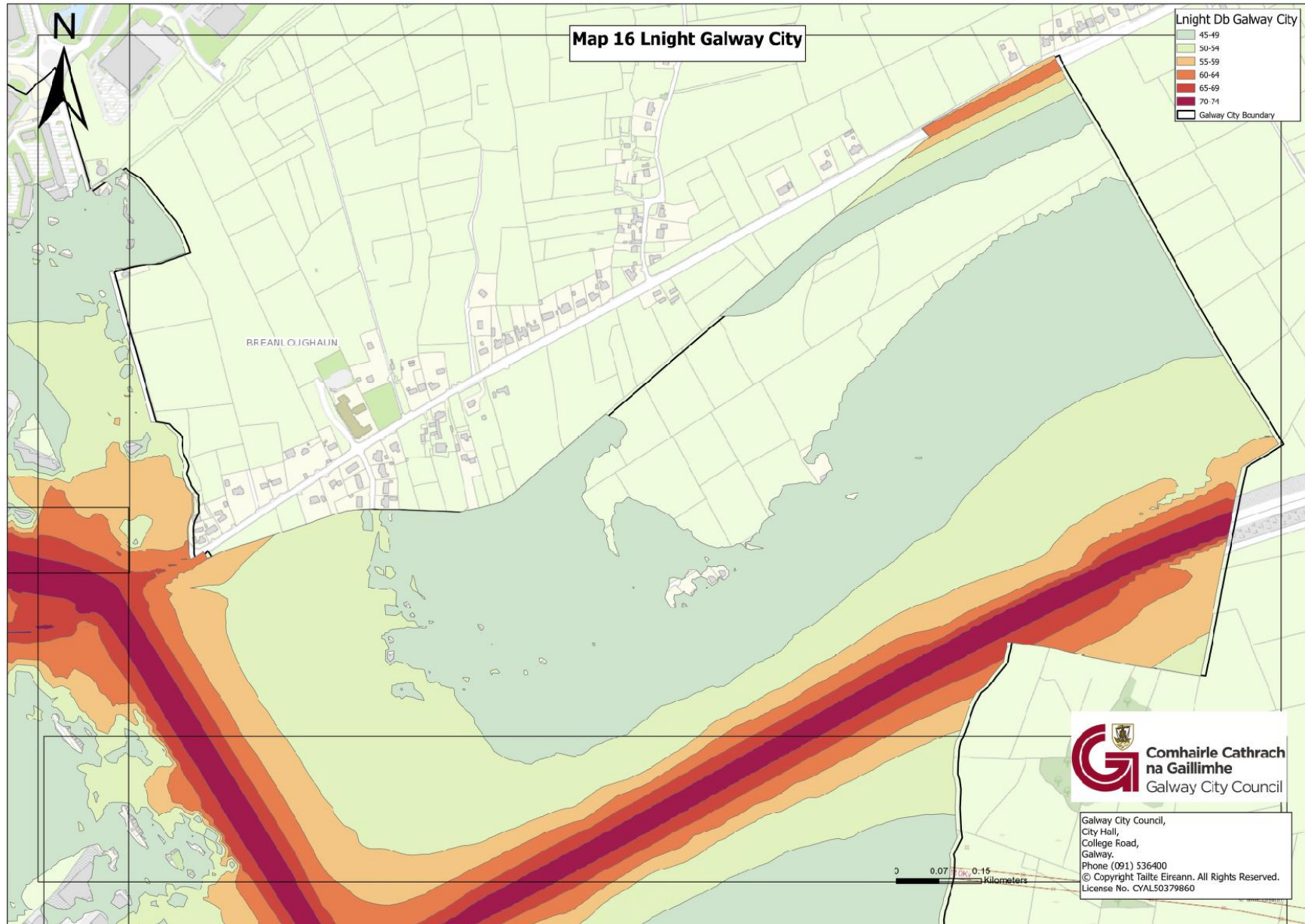

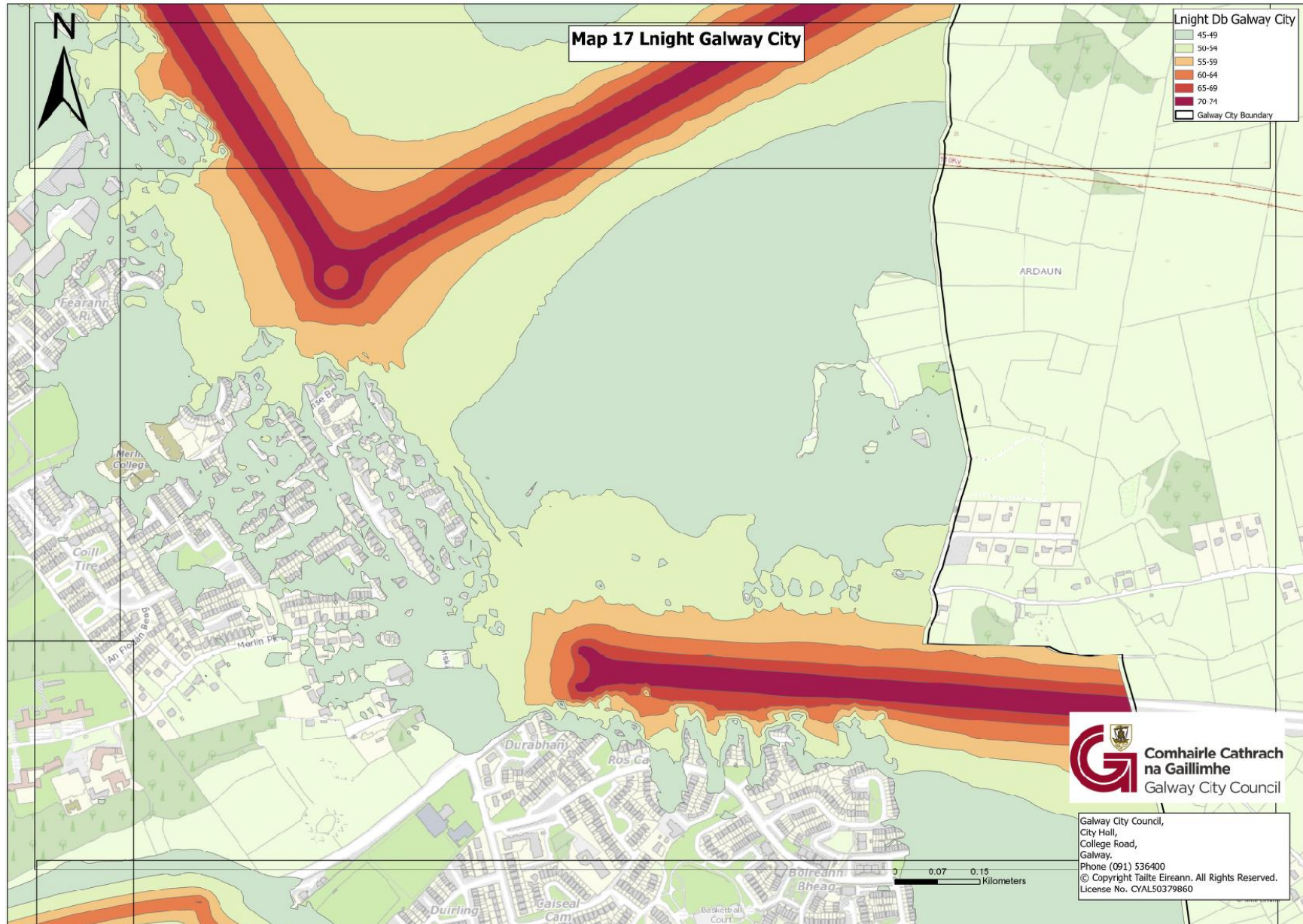

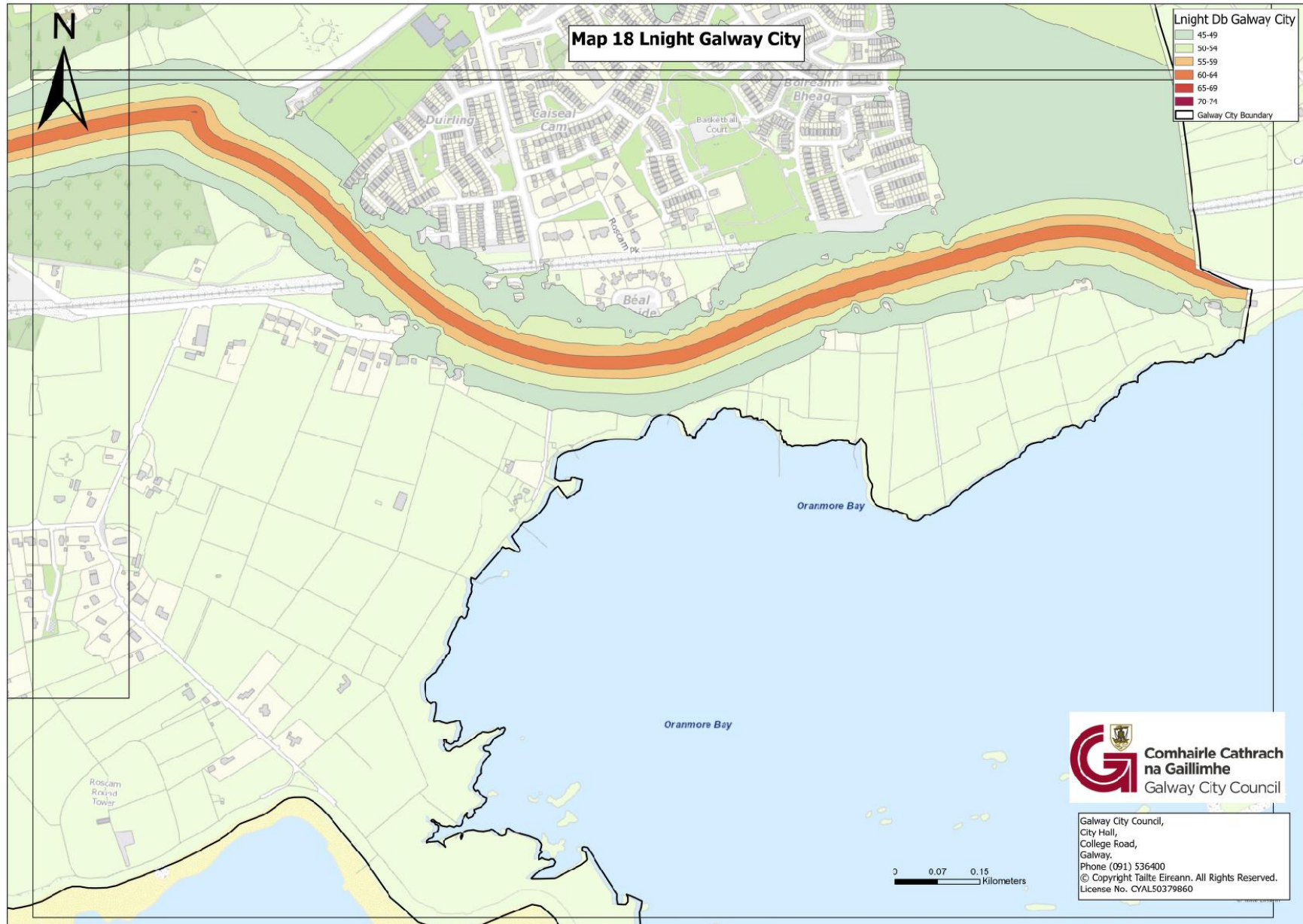

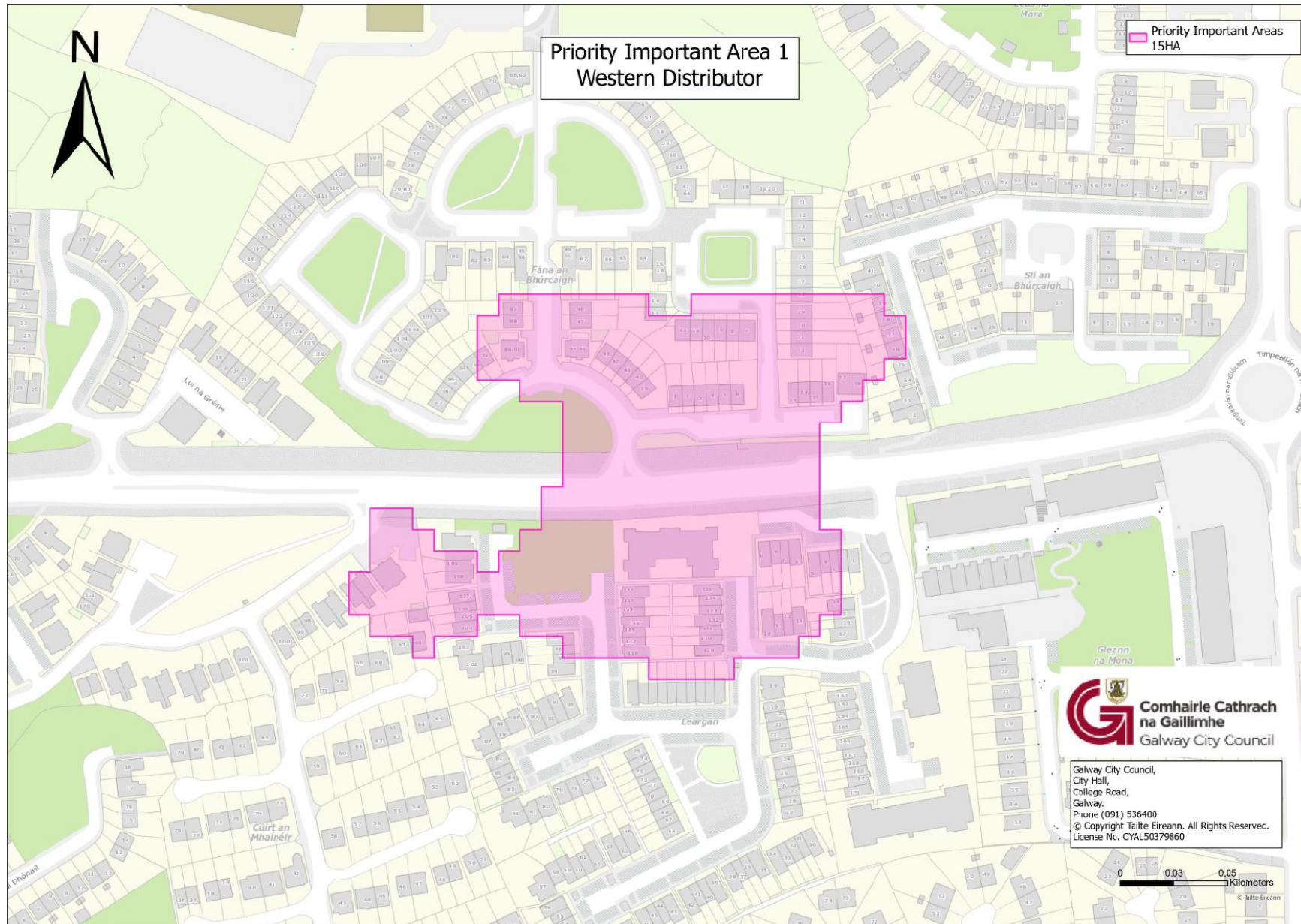

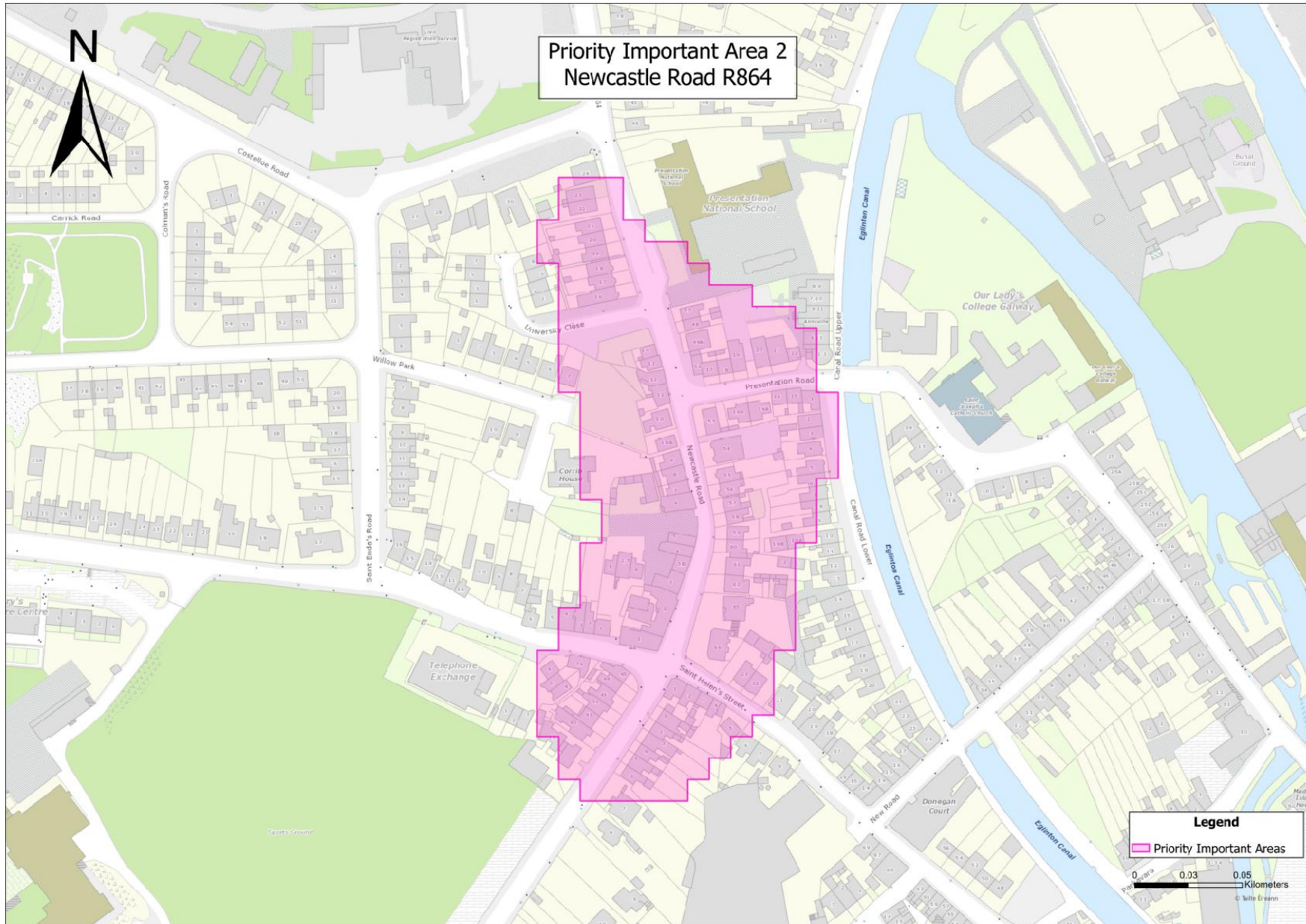

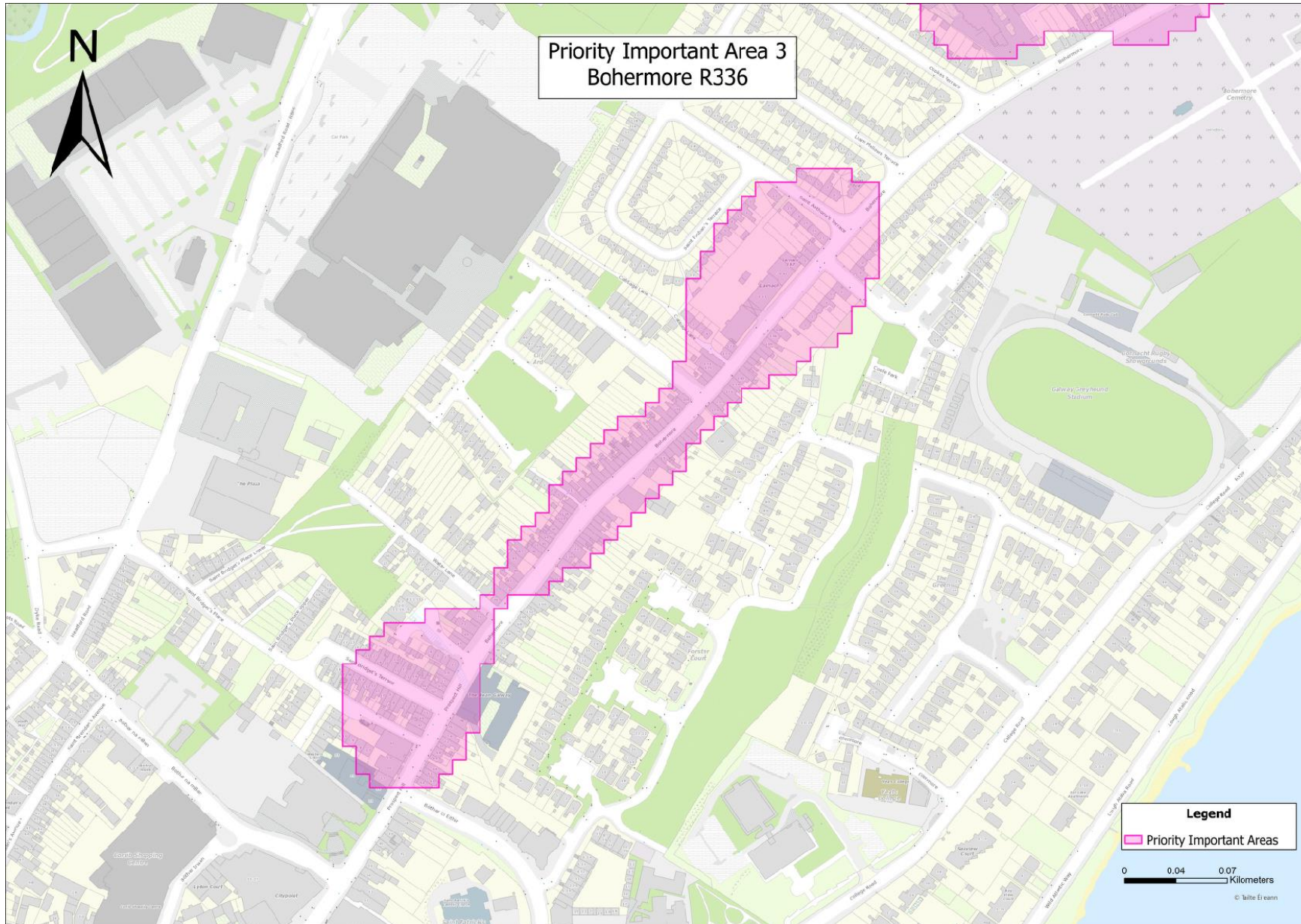

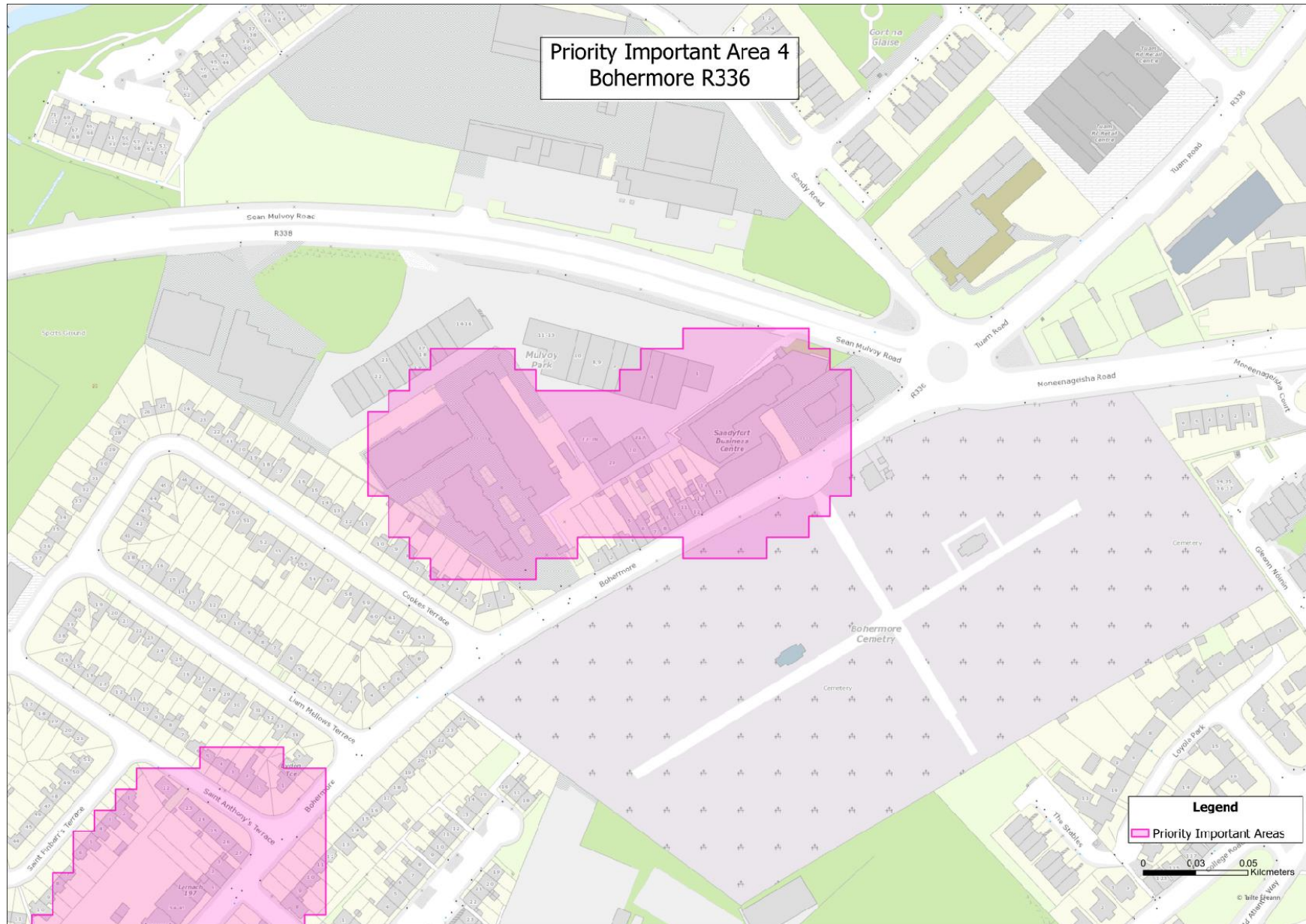

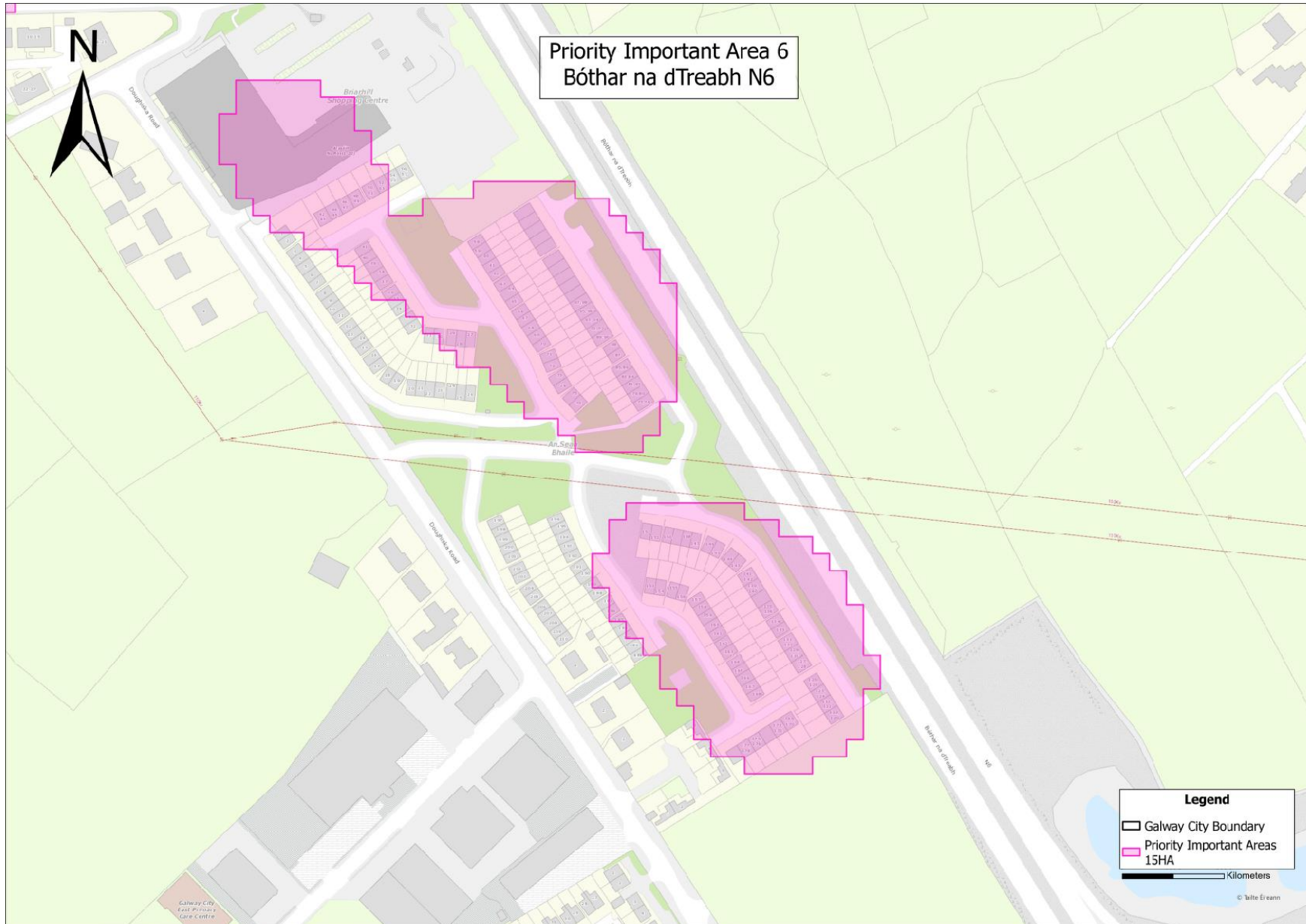
Aguisín D Suíomh na Limistéar Tosaíochta Tábhachtach (PIAnna)

Aguisín E Comhairliúchán Poiblí

Sonraí faoin bPróiseas Comhairliúcháin Phoiblí

Ullmhaíodh dréacht den Phlean Gníomhaíochta Torainn seo le treoir ón nGníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil (GCC).

Meastar gur Feidhm Feidhmiúcháin de chuid na Comhairle é ceadú an dréacht-Phlean Gníomhaíochta Torainn (PGN). Cuireadh nuashonrú ar Dhréachtphlean Gníomhaíochta Chathair na Gaillimhe um Thorann 2024-2028 faoi bhráid an Choiste um Beartas Straitéiseach Iompair Dé Máirt, an 7 Bealtaine 2024.

Ceanglaítear ar Údaráis Phleanála Gníomhaíochta tabhairt faoi phróiseas comhairliúcháin poiblí tar éis ullmhú an Dréacht-Phlean Gníomhaíochta Náisiúnta. Moltar freisin, i gcomhthráth leis an gcomhairliúchán poiblí níos leithne, go lorgódh CPC comhairliúchán go réamhghníomhach ó pháirtithe leasmhara ábhartha amhail:

- An Roinn Comhshaoil, Aeráide agus Cumarsáide,
- An Roinn Iompair,
- An Roinn Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreachta,
- An Gníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil,
- APAnna le haghaidh limistéir chongaracha, agus Ballstáit chomharsanachta,
- NMBanna, amhail TII; Iarnród Éireann; agus DAA,
- Údaráis áitiúla agus réigiúnacha,
- Coistí ábhartha um Beartais Speisialta (SPCanna),
- ENRanna agus comhlachtaí gairmiúla, agus
- Grúpaí saoránach áitiúil agus náisiúnta.

Ceanglaítear leis na rialacháin go nglacfar le hamchláir réasúnta le haghaidh gach céime den phróiseas comhairliúcháin poiblí. Cheadaigh an Chomhairle 6 seachtaine chun athbhreithniú a dhéanamh ar an gcáipéisíocht agus chun aighneachtaí/tuairimí a chur isteach maidir le Dréachtphlean Gníomhaíochta Chathair na Gaillimhe um Thorann 2024-2028.

Cuireadh fógra i bhFógróir na Gaillimhe ag cur in iúl don phobal cén uair agus cé na háiteanna a raibh Dréachtphlean Gníomhaíochta Chathair na Gaillimhe um Thorann 2024-2028 ar taispeáint, eadhon:

• Comhairle Cathrach na Gaillimhe, Halla na Cathrach, Bóthar an Choláiste, Gaillimh, H91 X4K8

- Leabharlann Chathair na Gaillimhe
- Leabharlann Westside
- Leabharlann an Bhaile Bháin

Bhí cóip den Tuarascáil Scagtha Measúnaithe Chuí do Dhréachtphlean Gníomhaíochta um Thorann Chathair na Gaillimhe 2024-2028 ar fáil le breathnú air ag na suíomhanna thuas.

Cuireadh cóip de Dhréachtphlean Gníomhaíochta Torainn Chathair na Gaillimhe 2024-2028 agus Tuarascáil Scagthástála AA ar fáil freisin le féachaint air agus le híoslódáil ar shuíomh gréasáin Chomhairle Cathrach na Gaillimhe <https://galwaycity.ie/>

Cuireadh cóipeanna de Dhréachtphlean Ceantair Áitiúil Chathair na Gaillimhe ar fáil don phobal i nGaeilge agus i mBéarla araon.

Fógraíodh an próiseas comhairliúcháin ar na meáin shóisialta freisin.

Cuireadh síneadh leis an bpróiseas comhairliúcháin phoiblí ón 1 Lúnasa 2024 go dtí an 12 Meán Fómhair 2024. Ba é 4pm an 12 Meán Fómhair 2024 an dáta deiridh chun aighneachtaí/tuairimí a fháil.

Mar chuid den phróiseas comhairliúcháin, chuir Comhairle Cathrach na Gaillimhe cóip den Dréachtphlean Gníomhaíochta in aghaidh Torainn ar aghaidh chuig na comhlachtaí reachtúla agus na heagraíochtaí páirtithe leasmhara seo a leanas agus iarradh aighneachtaí/tuairimí maidir leis an dréachtphlean:

- **An Roinn Comhshaoil, Aeráide agus Cumarsáide**
- **An Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil (GCC)**
- **An Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara**
- **An Roinn Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreacht**
- **Bonneagar Iompair Éireann (TII)**
- **Tionól Réigiúnach an Tuaiscirt agus an Iarthair (NWRA)**
- **Comhairle Chontae na Gaillimhe**
- **Údarás Pleanála Chathair na Gaillimhe**
- **An Roinn um Thaisteal Gníomhach i gCathair na Gaillimhe**
- **Roinn Comhshaoil Chathair na Gaillimhe**

An Próiseas Tar éis Comhairliúcháin

Ó dháta deiridh an phróisis chomhairliúcháin phoiblí, fuarthas 2 aighneacht ó údaráis chomhshaoil maidir le measúnú straitéiseach comhshaoil, agus ní raibh aon bharúlacha sonracha ag an dá cheann acu/ní raibh aon bharúil acu ar an Dréacht-NAP. Fuarthas dhá aighneacht dhúblacha ó chumann gairmiúil agus fuarthas aighneacht amháin ó dhuine den phobal.

Tugtar achoimre sna táblaí seo a leanas ar théamaí na n-aighneachtaí a fuarthas le linn chéim an chomhairliúcháin phoiblí.

Téamaí	Freagraí	Gníomhú	Uimh. Aighneacht	Aighneacht ó
Maidir le Torann Bóthair END NAP	Arna chumhdach ag END	Leasú ar an bPlean Gníomhaíochta Náisiúnta i ndáil le haighneachtaí	Carnach	Comhalta de Chomhairleoir Poiblí/Reachtúil
Admhálacha/gan aon agóidí ó Chomhlachtaí Reachtúla	N/B	N/B	2	Comhairleoir Reachtúil
<p>Aighneacht aonair i ndáil leis an méid seo a leanas:</p> <p>I. Torann Comhshaoil san Eoraip – Tuarascáil 2020 – Níor tagraíodh sa Plean Gníomhaíochta Náisiúnta go bhfuil limistéir chiúine ainmnithe ag 60% de thíortha.</p> <p>II. Imscrúdú, monatóireacht ar thorann agus limistéir chiúine a shainaithint, agus tagairt ar leith á déanamh don Siúlóid Cois Abhann;</p> <p>III. iarraidh go n-áireofaí cuspóir go mbeadh limistéar ciúin amháin i bhfeidhm i saolré an phlean;</p> <p>IV. iarraidh ar chur chuige ‘iomlán na comhairle’ a ghlacadh maidir le cur chun feidhme an phlean toisc go bhfuil an plean gníomhaíochta reatha dírithe ar Rannóg na</p>	Tá	<p>Níl Tagraíonn Roinn 3.1.2.3 don Torann Comhshaoil san Eoraip 2020 Tuarascáil EEA Uimh. 22/2019.</p> <p>Tagraíonn ailt 9.5 agus 10.2 do cheantair chiúine i gCathair na Gaillimhe a bhreithniú.</p> <p>Chuathas i gcomhairle le ranna éagsúla i gComhairle Cathrach na Gaillimhe agus NAP Chathair na Gaillimhe á ullmhú.</p> <p>Áirítear i ngach tábla anois tagairt d’Aguisín A le haghaidh an tsainmhínithe ar ghiorrúcháin.</p>	3	Comhalta den phobal

V.	mBóithre/an lompair easpa soiléireachta maidir leis na giorrúcháin a úsáidtear			
----	--	--	--	--

Téamaí	Freagraí	Gníomhaíochtaí	Uimh. Aighneacht	Aighneacht ó
Maidir le Torann Bóthair END NAP	Nach bhfuil Clúdaithe ag END	Níl aon leasú ar an bPlean Gníomhaíochta Náisiúnta i ndáil le haighneachtaí	Carnach	Comhalta de Chomhairleoir Poiblí/Reachtúil
Tíolacadh maidir le húsáid mholta doiciméid tagartha nuair atá coinníollacha torainn á gceangal le hiarratais phleanála	Próiseas pleanála a úsáid chun iarratais ar chead pleanála a chinneadh	Déan teagmháil leis an Údarás Pleanála chun a chuid faisnéise a fháil	4	Cumann Gairmiúil
Submission in relation to suggested use of a reference document when attaching noise conditions to planning applications	Próiseas pleanála a úsáid chun iarratais ar chead pleanála a chinneadh	Déan teagmháil leis an Údarás Pleanála chun a chuid faisnéise a fháil	5	Cumann Gairmiúil

Aguisín F**Liosta Táblaí**

Tábla 1	Achoimre ar na Limistéir is Tábhachtaí
Tábla 2	Amchlár an Phlean Gníomhaíochta Torainn
Tábla 3	Táscairí Leibhéal Torainn
Tábla 4	Leibhéil Treoirlíne Torainn EDS
Tábla 5	Bearta Gníomhaíochta Taistil Ghníomhaigh CBT 2023
Tábla 6	Bearta Inslithe Fuaimne
Tábla 7 2023	Athbhreithniú ar Phlean Gníomhaíochta Torainn Chathair na Gaillimhe 2019-
Tábla 8	Limistéir atá Íogair ó Thorann
Tábla 9	Bearta laghdaithe torainn atá ann cheana
Tábla 10	Comhlachtaí Mapála Torainn
Tábla 11	Staitisticí Feithiclí Ceadúnaithe
Tábla 12	Sreabhadh Tráchtá ar an N6
Tábla 13	Gabháil Sonraí Bóthair
Tábla 14	Bandaí Datha Molta chun Torthaí Comhrianta Torainn a Chur i Láthair
Tábla 15	Líon na ndaoine atá nochta do leibhéal os cionn leibhéal na dtreoirlínte
Tábla 16	Líon Iomlán na bhFoirgneamh Scoile (& Foirgnimh Ospidéal) Nochta do Leibhéal Os cionn Leibhéal Treoirlíne
Tábla 17	Achoimre ar Luachanna Treoirlíne EDS
Tábla 18	Achoimre ar na Limistéir is tábhachtaí i gCathair na Gaillimhe
Tábla 19	Liosta Táscach de Réimsí Tábhachtacha Tosaíochta (PIAnna) Achoimre
Tábla 20	Liosta de na Réimsí Tábhachtacha Tosaíochta Formheasta